

גליון חדש
מיוחד

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

את בקשה

בס"ד | גליון 45 | מסך תשע"ח
מחיר: 10 ש"ח

ירחון חסידי ברסלב

לפיכך
אנחנו
חייבים להודות

למען תסבר

מסכת חייו רצופי הנסים והנפלאות של החסיד
רבי נתן בארסקי זצ"ל - עובדות מפי צאצאיו
וצורך מכתבים הרואים אור לראשונה

מקבץ מיוחד של סיפורים מעניינים שלא סופרו
ברובם עדיין מארחות חיי גדולי החסידים

חמדה גבוהה

הציון הקדוש מקור הישועות
- מכתב נרד ומפלא מרבי
נחמן מברסלב זצ"ל
המתפרסם לראשונה

תגלית מרעישת

ספר החזיונות' למהר"ו
מועתק בכתב יד מזהר"ת
בביקוד בצפת בשנת
תקפ"ב

רשפי שלהבת - 100 שנים מאז כבה השמש בצדדים ודמותו
הזקוקת כאש שלהבת של החסיד ר' געצ"ל ממשיכה להצית את הלבבות

בגליון:

- 4 **זקיק ויאמרו לך**
אגרת המעולפת בספירים של החסיד ר' **נצ"ל** ברוממות יחידה הדורות ערוכה ומארת מחדש
- 16 **ברסלב בוערת אש**
הארת הפסח המבערת את גילולי תאוות וחמדת הממון
- 20 **דבר בעיתו**
שיחה מעוררת מפי הרב ר' **מנחם ליבנהאוס** שליט"א בשגב גדולת הצדיק ומעלת הדבקים בו
- 24 **בעקבי הצאן**
ההכרח לקבל מהתלמידים האמתיים שנתרו נאמנים להרב האמת
- 30 **טיפה מן הים**
דוגמה מוחשית והוכחות ברורות לביאורים הטמונים בליקוטי הלכות'
- 35 **ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה**
החסיד רבי **חנן בורנשטיין** ז"ל בתיאור נלבב מעבודת ספירת העומר של גדולי החסידים

עיצוב סער ב. בלום

גנזים של אור

ר' אלימור חשין מספר בשיחה לאבקשה על התגלית שמסעירה את חסידות ברסלב והעולם היהודי כולו, ועל הרגע שבו ידע: זהו כתב ידו של רבי נתן

38

בודאי יושיע

מכתב נדיר ומאיר הרואה אור לראשונה מדברי **חנן מטולטשין** ז"ל ברוממות קדושת ההשתטחות על הציון הקדוש

42

ושמע צעקתנו

מאה שנים להסתלקות החסיד היוקד והבוער רבי **אליקום געציל** - ר' **נצ"ל**, בשביעי של פסח תרע"ז-תשע"ח

44

ממצרים גאלתנו

בנו ובתו של החסיד רבי **נחן בארסקי** ז"ל מספרים על נס הצלחם מפולין המסוגרת לחירות עולם ועל מסכת חייו המופלאה של האב הדגול

52

רגעי הוד במחיצת רבי שמואל שפירא

ר' **ברוך הייט** מגולל את סיפור התקרבותו השזור כעבודות של אהבה וקרבה מופלאה ורבת שנים עם החסיד רבי **שמואל שפירא** ז"ל

74

מסעי ישראל

הנהג הישיש ר' **יהודה יעקב** הי"ד מתרגש כשהוא נזכר בנסיעות המופלאות של זקני אל"ש למקומות הקדושים

86

אוצרות הנחל

כך זוכים מאות ואלפים לקיים מדי יום ביומו את משאלת רבינו הקדוש לקבוע שיעורים ועיתים לתורה חוק ולא יעבור

96

י"ל ע"י
מערכת אבקשה
טל': 0747-800-141
פקס: 0747-800-142

מופץ ע"י
מערכת ברסלב גלובל
info@breslevglobal.com

עיצוב ועימוד:
שוקי קנר

©
כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

וְנוֹדָה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלַּתְנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ

ותפלתו ומצוותיו למצוא ולרענ את גואלינו וצדיקינו שאנו מחכים אליו... (ביאור הליקוטים, השמטות).

וכל זה באמת לאמיתו הכוונה העליונה בכל התורות, השיחות והמעשיות שגילה והמשיך איש האלקים אור האורות בעולם, הכל כאשר לכל נועד להכין ולהביא אותנו לימות המשיח. שיעיקר העלומת סגולותיהם. היא להצמיח גאולתינו ופדות נפשינו, שמחמת זה נשמע מפיו הקדוש שהספר שלו הוא אתחלתא דגאולה" (שם תפארת הליקוטים).

**איך כמו חודש
הגאולה וימי חג
הפסח המאירים
שבו, כדי להצית
בנו את הכיסופים
והגעגועים התשוקה
והערגה אל נשמת
הגואל שנולדה
בראשיתו, בימים
אלו שהאילנות
מלבלבים והאוויר
נח וזך קולו נשמע
בארצינו ואורו זורח
ומתנוצץ באור
שבעתיים**

הוא אחת לעורר ולדחוק את שארית הפליטה לשוב לחפש בכל לב ובכל נפש ולבקש את הרועה הגואל הגדול המנהיג הרחמן תיקון ותקוות כל הדורות.

זה הברכה הגדולה שכלל ישראל מתברכים בה בלילה הקדוש הזה, ולאליה הם נכספים ומייחלים כל הימים, שכימי צאתינו מארץ מצרים יוסיף להראינו נפלאות:

”כִּן ... יִגְעֲנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִדְגָלִים אֲחֵרִים הַבָּאִים לְקַרְאֲתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִגְדֵי צִיָּה, וְשֹׁשֵׁיִם בְּצַבֹּדְתָהּ, וְנֹאכַל שֵׁם מֶן הַזְּבָחִים וּמִן הַפִּסְחִים אֲשֶׁר יִגְיַע דָּמָם עַל קִיר מִנְפַחֶה לְרִצּוֹן, וְנוֹדָה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלַּתְנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ.”

ל אחר כל ההכנות וכל הסרחות וכל היגיעות אנו מגיעים ללילה הגדול והקדוש, בו יושבים כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם ומסבים כבני חורין ומספרים את הסיפור ומעשה ה' הגדול, את הנפלאות הנוראות אשר עשה עם אבותינו ועמנו.

זה הלילה המואר ביותר של השנה, ליל שימורים, השמור לבני ישראל לדורותם להנחיל בו אב לבנים את אור האמונה הפשוטה והתמימה באמיתת מציאותו יתברך ובבחירתו בנו מכל העמים והוציאנו בו מעבדות לחירות ונתן לנו באהבה את תורתו הקדושה. והתארה העליונה הנשפעת בלילה זה היא מאירה לנו את הרורי האמונה על פני כל השנה כולה, מאותה התגלות שכינה שואבים בני אל חי כח ואומץ להחזיק באמונת אומן בכל מצב ועידן ולבטוח בו יתברך שישב במהרה ויגאלנו ברחמי גאולה עולמית.

וכך אחרי הכל, ככלות גאולי ה' את אמירת ההגדה הקדושה ואת השיר והתהילה שנשמעת כל חי מהלילת ומשבחת בו את בוראה, מתמלאים הם בערגה, והמיית לבם פורצת חוצה וגואה עד לשחקים בפיוטי הקדוש שחיברו הקדמונים בכיסופים עילאיים ליום המקווה, ליום אשר בו יהיה ה' אחד ושמו אחד.

באותה שעה זכה ומרוממת נפשם יצאה בדברים בתשוקה עזה אל הגואל ואל מבשר הגאולה, כאשר דמעות ניגרו מעיניהם כמים מאין הפוגות מגעגועים לבנין בית הבחירה ולעבודת בית המקדש.

ואת הכיסופים ורגשי הקדוש הללו עלינו לאצור ולשמרם בקרבנו לאורך ימים, להיזכר בהם בכל עת מצוא, ולעורר במ את לבנו לקוות ולצפות ולייחל אל רוח אפינו משיח ה'.

הציפייה והחיכוך והבקשה אחר הגואל היא איננה עוד מעלה או הוספה בעבודת הבורא, אלא הוא לב ליבה ותכליתה. כפי שהתשוקה אליו בוערת ויוקדת ולופתת את לבו ואת כל מציאותו כך זוכה כל אחד לבוא אל שלימותו וגאולתו.

ולא לבנו רחש זאת, כי אם נהמת לבו הלוהט של המצפה הגדול הגה"ק רבי אברהם בר"ן ז"ע, אשר חצבם ותקקם עלי גליון וקבעם כמסמרות נטועים:

”ברבר הגואל שאנו מחכים אליו נראה מבואר, שהוא גם יסוד ועיקר העבודה בפרטיות, המוכרחת ומחוייבת לכל נפש מישראל. כי בכל דור ודור ולכל איש ואיש, אין שום אופן ותחבולה לגאולתו והתמלאותו לאהבה את ה' בכל דרכיו ותנועותיו שבכל אבר ואבר ובכל חוש וחוש שבכל רגע ורגע [אשר על זה לבד יצרנו], וזולת כפי שמתגבר בעבודת תורתו

זקני דוֹיָאמְרוּ לָךְ

שיעורים, עיונות וסיפורים, מזקני החסידים בדור העבר

מכתב עוז חביון

גשא פנים לאיש, וכתב דברים כדבונות אשר יפים הם לשעה ולדורות:

..אבל הם מהמכים ארחות יושר, כי הם משתמשים עם הענות והעקשנות לדברים זרים, לבקשת הכבוד והשררה. ועוברין על המשנה הקי' יהי מתפלל בשלומה של מלכות' וכו'. ועל המדרש על פסוק 'השבועתי אתכם בנות ירושלים' ג' שבועות השביע הקביה את ישראל בגלות וכו', ואחד מהם שלא ימרו על המלכות, ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות או כאילות השדה עיי"ש".

...

מה מפליא הדבר שאת מכתבו זה ערך ר' געצ'י ז"ל בעורו באיבו כימי עלומיו, כבר אז זכה להשגה עליונה צלולה ומוקפת ולכשרון נפלא להביע את צפונותיה בלשון לימודים, בשפה ברורה ונעימה, בדברים חן ואמת המתקבלים על כל לב מקשיב ושומע.

ואכן למקרא דברי האגרת הזאת, ורשפי אש הניתנים מבין שימיה מהשגת גדולת הרב האמת ראש בני ישראל, אנו מתוודעים למקור האש העצורה שיקרה בלבו יומם וליל בתורה ותפילה ושיחה בכח גדול, כתבערה גוראה וזעקה עצומה עד כלות ממש, ומאיה התנוצצות מקור קדוש ועליון שאב את תעצמות נפשו שזרקיה שחקים כאחד הראשונים.

...

מכתב יקר ערך אשר לא יסולא בפז, נתפרסם וראה אור בשעתו לפני כעשרים שנה, ועורר הדים רבים והתרגשות וקדושה בלב שלומי אמוני ישראל די בכל אתר ואתר.

ובעמדנו כהיום הזה לקראת שנת המאה להסתלקותו בסערה השמימה בעיצומו של יום שביעי של ססח תרע"ה, יכולו שוב דבריו לזכרון עולם לפני כל מבקשי ה' ועונו, להתבסס ולשאוב חיות והתחדשות מנעימות צוף אמרותיו, לרעת את אשר יעשה באחרית הימים האלה ומה הדרך נלך בה בעז ובבטחה, ויהי דמיון ושפתותיו דובכות להאיר בהם פני תבל, לחדש את הענועים לדות אפינו משיח ה' ולהחיש את ביאתו והתגלותו במהרה בימינו אכ"ר.

אגרת מעולפת בספירים ומשופעת בפנינים המאירים את יסודות האמונה בהשם יתברך ובמשה עבדו הותיר אחריו ברכה בכתובים החסיד המופלא הבורע כאש שלהבת בעבודת הבורא רבי אליקים געצ'יל ליבאוונע וצוק'יל, הנודע גם בכינויו בשם "ר' געצ'י".

במכתבו זה יורד ר' געצ'י ז"ל לעומק השיח וחושי ריחן עתיקין מנפלאות גדולת ומעלת יחוד הדורות יסודי עולם מצוקי ארץ ראשי הבתים, ומרוממות נוראות תורתם וכת קדושתם, ומציג את סדר השתלשלות התגלות אורם מדור לדור עד לחיית התגלות הגחל נובע מקור חכמה תיקון ותקות הדורות.

ביותר מאיר באור יקרות את אמיתת נצחיותו של רועה שבעה אור האורות המאיר בכל העולמות, איך גם לאחר העלות הענן אורו וכוחו העולה על הכל, חי וקיים ונורח לעד, ומאתו והלאה עד סוף כל הדורות לא יהיה חדשות כלל.

...

מכתב זה נשלח בזמנו על ידי ר' געצ'יל ז"ל לאחר הרבנים שבארץ ישראל, ששיגר אליו את ספרו על ידי האברך שלומה דרבנן רבי יעקב יוסף ז"ל מהעוסקים בהחזקת הברית "אנשי מעמד" בעיר אומן בבית המדרש הגדול הנקרא על שמו, שר' געצ'יל ז"ל היה מהמיסדים והעומדים בראשה יחד עם רעו וידיד נפשו החסיד הגדול רבי שמשון בריסקי ז"ל, נצר נטע באמן לרבינו הקדוש.

ואמנם ר' געצ'י ז"ל כמענה על כך, שרת ויגע להודיע ולגלות לפניו את הסגולה וסוד הגאולה ותיקון הבריא, דברים כהויתן ללא כחל ושרק כפי שהיו חקוקים על לוח לבו הסהוד, קושש דברי אמת ואמונה איך שכל תשועתו של נשמות ישראל ותקותם לנצח היא תלויה ועומדת בהתגלות המנהיג הרחמן הרופא הגדול כלליות הרוצים.

...

במכתב זה גם באה התייחסות ישירה ונוקבת לתהפוכות הזמן ולרוח הפרצים והעזות של החלוציות והלאומיות שנשבה בעת ההיא, שהתלבשה בלבוש חיבת הארץ במגמה לפרוק עול ולחלל כל קדוש, ואף גדולים וטובים שגו וכשלו ונלכדו ברשתה. ואולם ר' געצ'י ז"ל בעזות וקדושה מופלאה לא

תיקון העולם הוא רק על ידו

מכתב עוז חביון מאת החסיד הנודע בתוקף עבודתו את
בוראו באש שלהבת ומסירות נפש

רבי אליקים געציל ליבאוונע זצ"ל
בנפלאות גדולת רבינו הק' ונצחיותו ועצותיו הק'
וברוממות כוחו הגדול העולה על הכל

מתפרסם לכבוד שנת המאה להסתלקותו - שביעי של פסח
תרע"ח-תשע"ח

הקדוש והנורא הרב האמת^י, מי יספר שבחו, הורא דלא אפשר למפרס
בשפוטא.

ברוך ה' אשר לא הסיר חסדו מאת^י, והקים מעפר דל, מאשפות הרים
אביון כמוני לקרבני לאור צח ומצוה צה, אור האורות, צח הצחצחות,
נחל גובע מקור חכמה וצוק^יל, וגם תלמידו הקדוש אשר מחכמתו עליו
נתן והגית, אשר הניחו ברכה אחריהם, הם ספריהם הקדושים, ספר
'ליקוטי מוהר"ן', וספר 'ליקוטי הלכות' על כל ד' חלקי שולחן ערוך
מתלמידו נאמן ביתו כש"ת מוהר"ג ויל.

ה' אליקים אמת, יתני בדרך האמת, באור ספריהם הקדושים, עד

בעזרת בורא שמים וארץ
סה אומין קריה נאמנה יע"א
אחרי דרישת שלומכם הטוב.

הגם כי מי אנכי כי באתי עד הלום, לגשת פני נורא ואיום, לחלות דעי
פני הוגי שעשועים יום יום. אך זאת אודה ולא אבוש, והאמת אנכי ולא
אכחיד, ובראש תומיות אקרא, בפתחי שפירים בעיר אמרי אומר, ואדברת
בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש. שכשם שאני קטן בעיני מצד עצמי,
כאשר בוחן לבות הוא יודע, כן יקרה נפשי מצד מעלת קדושת הדרת
המשפיע עלי חכמה ובינה ודעת, הוא כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב

א. נלקט מלשון קדשו המפורסם של מוהר"ג ד"ע בזקמת ספרו הקדוש 'ליקוטי הלכות'.

שאוכה להוציא מתיכם חכמת אמת, ודעה ישרה לעמוד במקום גדולים, ואמצא תן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, אז אלך לבטח דרכי ודגלי לא אגוף, בלכתי לא יצור צעדי, ואם ארוץ לא אכשל, כי תתן לראשי לויית תן, ועשרת תפארת תמוגנני.

הקדמה אחת קטנה ממאמרו הק'

טרם כל, אשאל מאתכם אם יש לכם איזה ידיעה והרגשה בדרכי התסירות, אשר נתגלה ונתחוש ויצאה מהעלם אל הגילוי, על ידי אור אלקי הבעל שם טוב ז"ל, אשר דרכיו הם בנויים על יסודי אמת, תורה נביאים כתובים, ותורה שבעל פה, ובפרט וחדר הק' וכתבי האר"י ז"ל. אז אוכל לדבר אתכם מתהגלות חידוש שבחידושים, פלאי פלאות, הפלא ופלא, אור פנימי, אור צה ומצוחצה, הוא נכדו הק', אשר בו מקויים 'ועשרת זקנים בני בנים', אשר הוא בירר וליבן דרכי האמת בני בנימי, אשר הוא בירר וליבן דרכי האמת כסולת מנופה בשלש עשרה נפה, עד ינצח בשירו להאיר בכל המדרגות, עד וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה.

ולהשכיכם בינה בדבר הזה, אציע לכם הקדמה אחת קטנה ממאמרו הק' אשר בספרו הק' ליקוסי מוהר"ן שם סימן י', זה לשונו ההוב:

כי עיקר גדולתי של הקדוש ברוך הוא, שגם העכרים יידעו שיש אלקים שליט ומושל ומשגית, כמיבא בוחר הק' כד אתי יתרו ואמר כי עתה ידעתי כי גדול ה' וכי כדון איתייקר ואתעלא שמא עלאה.

ולעכרים אי אפשר להם לידע גדולתו של הקדוש ברוך הוא, כי אם על ידי בחינת יעקב, כמו שכתוב 'בית יעקב לכו ונלכה באור ה'', (ויודע על זה מאמר חז"ל לא כאברהם שקראו

אם יש לכם איזה ידיעה והרגשה בדרכי החסידות, אז אוכל לדבר אתכם מההתגלות חידוש שבחידושים, פלאי פלאות, הפלא ופלא, אור פנימי, אור צה ומצוחצה, הוא נכדו הק', אשר בו מקויים 'ועשרת זקנים בני בנים', אשר הוא בירר וליבן דרכי האמת כסולת מנופה בשלש עשרה נפה, עד ינצח בשירו להאיר בכל המדרגות, עד וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה

הר, ולא כיצחק שקראו שדה, אלא כייעקב שקראו בית. ולכאורה יפלא מאוד מה נמקא מינה לנו בקריאת הר או שדה או בית, ולמה דייקא על ידי יעקב שקראו בית אז יאמרו בגוים לכו וכו', אך על ידי ביאור רבינו ד"ל יתרחץ הכל על גכוף, כי הוא גילה אלקותו ית' יותר משאר האבות, כי אברהם קרא את מקום הבית המקדש שהוא מקום התפלה (היינו השגת התגלות האמונה היא תפילה, כי על ידי הידיעה דרך האמונה, יכולין לעבוד אותו עבודה שכלב זו תפילה, כמו שכתוב 'דע את אלקי אביך ועבדוהו' והבן כג"ל, קראו יהו' (שהוא מרומם עדיין ומנושא ממשבותינו). ויצחק קראו 'שדה' שהוא יותר מושג ונצרך להעולם מהר. ויעקב קראו 'בית' שהוא מקום יישוב לבני אדם יותר משדה. היינו שיעקב קרא את מקום הבית המקדש שהוא מקום התפלה (כג"ל) בית שהוא מקום יישוב לבני אדם, כי העלה את התפלה מהר ושדה לבחינת בית שיש בו תפיסה לבני אדם יותר מהר ושדה, כי בבחינת בית יש גם לעכרים חשבה, כמו שכתוב 'כי ביתו בית תפלה יקרא לכל העמים'. והבן, וכשתוא בבחינת בית כדון איתייקר שמא עלאה כג"ל.

וזה פירוש 'גדול ה' ומהולל מאוד, כלומר אינתי 'גדול ה' (והחילוק בין רם לגדול מסתמא ידוע לכבודו, כי 'רם' הוא רק למעלה כמו שכתוב 'דם על כל גוים ה'', כי הם גם כן מורים באלקותו ית' כמו שאמר חז"ל (מנחות ק"ג) 'דקרו ליה אלקא דאלקיא', רק שאומרים 'דם' כלומר שאינו משגית בשפלים ח"ו והשפלים אינם יכולים לבא אליו יתברך ח"ו, וזה פירוש 'אשר ימרוך למזימה בשוא לשוא עדיך' (תהלים קל"ט) עיין במצודות דוד שם. אבל אנו אומרים 'גדול', היינו בהתפשטות עד למטה, השגת פרסיות כידוע כל זה, כשתוא 'מהולל מאד', מסטרא דמחנה שהוא בחינת עכרים (כמו שאמר רבותינו ד"ל על מסוק יחנה טוב מאוד', מאוד זה מלאך המחנה). כשהוא מהולל גם מהם אזי הוא גדול, כי הוא עיקר

ב. ראה נא מה שכתב מה רבי אברהם בר"ן ז"ע בספרו 'ביאור הליקוסי' על תורה ע"א בליקוסי מחז"ן תנינא 'ובלים נפלו לי בנעוטיים', בתוך ביאוריו על השתלשלות יחודי הדורות: "חזר ונבא נמשו ורוחו בבוצינא קרישא רבי שמעון בן יוחאי, דרעיא מוזמנא נהיר בית, (כמבואר בוחר הקדוש פרשת פנחס דף רנ"ו ע"א), וגילה לנו תורה שבכתב, אור הנבואה, שאין תפלים כדאי להשתמש בו, ונגבו ונסתרו גם אחר כך כמה מאות שנים, עד שבתמלך ד' חדר ונתגלה, וגם הושיע והאיר עלינו בחריצת אור השני, האר"י זוק"ל, ועוד בשתלש בחוס המשוש, רבינו ישראל בעל שם טוב זוק"ל, [אף על פי שלא נמצא מאתו רק ספר קסן, כתב שם טוב, אבל גם הוא רב וגדול באיכותו]. וכנגדו גברו התובלים הצ"ל, ועל ובאו ברכים וגדולים בתורה ובחכמה, אשר קמו כנגדו. ובעשרת זקנים בני בנים, יצא מאתו מחז"ן זוק"ל, אשר זה 'ינתיבינו', בניתפת עינג ויעזם המיתון [ראשי תיבות גוים] הג"ל, לעד ולנצח.

גדולתו.

ואימתי הוא מורחל מהם 'בעיר אלקינו הר קדש'. דהיינו כשבחינת הר נעשה עיר אלקים שהוא יישוב בני אדם. בחינת 'בית' שהוא מושג יותר מור ושדה. דהיינו כשמעלין את התפלה מבחינת הר לבחינת עיר ובית שאז יש גם לעכרים השגה כביל, או דייקא גדול ה, כי זה עיקר גדולתו ית' כשגם הרחוקים יודעים ממנו יתברך, והבן היטב כי הוא פלא, ואמת לאמתה.

על ידי התגלות סתרי תורה נתעורר ונתחזק מחדש ההרגשה הפנימיות שיש בהתורה

כן גם עתה, אף שהוא אחד קבלת התורה, אף על פי כן עדיין צריכין למודעי, כי אף כי תהלה לאל וכינו לקבל את התורה, הוא רק הנגלה שבתורה, אבל הפנימיות שבה, היינו הושגות אלקות, דהיינו השגת האמונה הק' האמתית, הברה והוכחה והצחה, יכולין וצריכין להשיג על ידי התורה, כי תורה הוא לשון מורה, והיא תורה הדרך אל האמת. כי הוזהר הק' מכנה התרי"ג מצוות בשם תרי"ג עיסין דאורייתא, היינו כי הם עצות לבוא לאמונה כמו שכתוב כל מצוותיך אמונה, ובא חבוק והעמידן על אמת צדיק באמונתו יחיה (מכות נד).

ועל זה אמרו חז"ל בכרם ביבנה, עתידה תורה שתשכח מישראל ושכח

קלתו, היינו הפנימיות התורה, והרגשה שמונח בהתורה, הכח הפנימי שלה. אבל רבי שמעון בן יוחאי אמר חס ושלום 'כי לא תשכח מפי זרעו', והודיע לנו רבינו ז"ל בזה התגלות גפלא, הפלא והלא. כי על כן סמך עצמו רבי שמעון על זה הפסוק, כי שם מרופו העצה והסיבה על ידי מה לא תשכח, כי איתא בוזהר הק' 'בוזהר דא יפקון מן גלותא', היינו כביל כי עיקר שכחת התורה, היינו הפנימיות של התורה.

ועל כן חיבר רשב"י ספר הוזהר הק' אשר שם מגלה תעלומות נסתרות מחזק פנימיות התורה, היינו שעל ידי התגלות סתרי תורה על ידי זה נתעורר ונתחזק מחדש ההרגשה פנימיות שיש בהתורה, כי לא המודש הוא העיקר אלא המעשה, שעל ידי זה יתחדש קיום התורה מחדש, שלא כמצות אנשים מלומדה ח"ו, שעל ידי זה יכולה ח"ו להשתכח לגמרי ח"ו, כמו עתה באחרית הימים.

אך מקודם, עד שת התגלות ספר הוזהר הק', עדיין האיר הדיגשה שבתורה לקיימה עד מהר סיני ומבית המקדש ומהתנאים ואמוראים, ולא היה מוכרח לגלות סתרי תורה בשביל זה, וקיימו הפסוק 'וכבשים (דברים) שהם כבשוננו של עולם) ללבושיך (יהיו תחת לבושיך)', אבל אחר כך אמרו 'עת לעשות לה' משום ד'הפרו תורתיך', היינו תורה דלעילא דאיהי מתבטלא, היינו פנימיות התורה ועיין באורא. וגנו ספר הוזהר הזה עד דור אחרון, כי לו הוא מוכרח לדפאות תחלואינו אשר נתהוו בהסר ממנו כה הרגשי האמתי, אשר על כן תחל ליטע בקרבה (הרבה) זרות, על כן לו הוכרח לגלות האור פנימי על כתב.

וגילה רבינו ז"ל שזה מרופו בפסוק הזה שהביא לראיה 'כי לא תשכח מפי זרעו' שטופי חיבות 'יוחאי' דוק ותשכח. שעל ידי זרעו של זה שמרופו

רשב"י חיבר ספר הוזהר הק' אשר שם מגלה תעלומות נסתרות - מחזק פנימיות התורה, היינו שעל ידי התגלות סתרי תורה על ידי זה נתעורר ונתחזק מחדש ההרגשה פנימיות שיש בהתורה. כי לא המודש הוא העיקר אלא המעשה, שעל ידי זה יתחדש קיום התורה מחדש, שלא כמצות אנשים מלומדה ח"ו, שעל ידי זה יכולה ח"ו להשתכח לגמרי ח"ו, כמו עתה באחרית

בסוף פסוק, על ידו לא תשכח.

עמוד מרעיד והתבונן גדולת ה' וגדולת אמיתת התורה והצדיקים, ובפרט גדול מעלת אמיתת זה הצדיק שגילה זה.

ההתגלות האלקי של האר"י ז"ל מכונה בשם 'הר' ושל הבעל שם טוב הקדוש ז"ל בשם 'שדה'

וידוע כי הוזהר הק' נתגלה סמוך לדורו של האר"י ז"ל, כי בלעדי האר"י ז"ל היה זה כספר החתום. והחל רוח ה' לפעמו, לגלות גתרות של הוזהר הק', להראות הדר זיוו, שעל ידי זה החל להעיר ולעורר ולחדש ולמצוא פנימיות הרגשת קיום התורה, שנשתכחה מעלינו מאורך הגלות בגוף ונפש ומאד.

אך ההתגלות הזאת היה מכונה בשם 'הר', כי מי בא בסודו של האלקי האר"י ז"ל, ועירין אינון דמתרביקין ליה. ועל כן היו לו אך תלמידים עשר, אשר רק להם גילה סודו, ושאר העולם לא ידעו ממנו, רק השם בעלמא. וזה היה די או לעורר ההרגשה בכל העולם, כי שמא בעלמא גרים, מחמת כי לא נשתכחה לגמרי מכל העולם, על כן הפעיל גם זה לטובה.

אבל אחר כך כשנתארך הגלות בכל בחינותיו, ונעשה התורה כקדום לחפור בה, ורבו הפלסולים והחילוקים שלא לשמה כידוע, ולא הספיק כח התורה שבגולה לבד להאיר בחושך אפילו של העולם, אף שהיה כבר גם כח התורה שבבטחון וק היה בעולם גדול, על כן שלח לפנינו ה' ברוב רחמיו אשר על כל מעשיו, אור אלקי גורא שמו, הוא הבעל שם טוב ז"ל. אשר הוא האיר פני תבל בהלבישו האור הקי של האר"י ז"ל בכמה מיני צמצומים, מעילה לעלול, עד כי גם רוב העולם זכו להנות מאורו. אבל כל זה הוא מכונה רק בשם 'שדה', על כן היו לו אך תלמידים

שישים גבורים, ושאר באי עולם זכו להנות מאורו, אך מאותרי הפרגוד, באספקלריא ולא נהרא, כי הרגישו כי אך יראת ה' היא חכמה, ודעת אלקים בינה, ולא המדרש העיקר אלא המעשה, ותכלית תורה תשובה ומעשים טובים, וכל המצוות הם רק עצות לקיים 'ובו תדבק' בשלימות.

כדאיטא בתולדות נאמר מתלמידי הבעש"ט על מאמר חז"ל 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', היינו כמו אצל חתונה הוא רעש גדול והכנות גדולות, ותכלית הכל הוא שיאמר התנן להכלה: הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל, כן גם כאן תכלית כל התורה שבכתב ותורה שבעל פה הוא רק לקיים 'ואתם תדבקו' וכו', 'ולעברו בכל לבבכם'. וזה שכן של כל התורה והמצוות, כמו שאמרו 'שכר מצוה מצוה', והוא לשון התחברות (לשון צוותא תדא), כי התרי"ג מצוות הם נגד הרפ"ח איברים ושס"ה גידין, לזככם ולטהרם שיוכלו לקבל אור העליון, יש בחייהם, ויש על כל פנים לאחר מותם.

וזה פירוש מאמר ההגדה 'אלו קרבנו לפני ה' סיני ולא נתן לנו את התורה דיבנו', ולכאורה הוא מלאי, אך בה יתכן כי עיקר קבלת התורה הוא אך לזכך כל האיברים והגידין בג"ל, וזה קנו במעמד הר סיני כמו שאמרו חז"ל (שבת קמ"ו) 'ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן', וזה היה די, אך כל זה היה רק לפי שעה, ועל ידי התורה קנו אהבת עולם, כמו שאומרים 'אהבת עולם אהבתנו וכו' תורה ומצוות תוקים ומשפטים אותנו למדת'.

וזה הרגישו רק הגדולים במעלה מעט, אך הקטנים במעלה, הפשוטים, לא ידעו את ה', רק על ידי מופת שראו מהגדולים, על ידי זה הבינו כי יש יתרון בחלכים בדרך הזה, דרך העבודה, אבל הם בעצמם לא ידעו אי זה דרך ישכון אור גם לנפשם, אך אז היה גם זה די להם, בידעם על כל פנים כי זה כל האדם, וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כמאמר חז"ל (ברכות), הם צריכים להיות נכבדים ובעלים אליו.

סמוך לדורו של האר"י ז"ל נתגלה הזוהר הק', כי בלעדי האר"י ז"ל היה זה כספר החתום. והחל רוח ה' לפעמו, לגלות נסתרו של הזוהר הק', להראות הדר זיוו, שעל ידי זה החל להעיר ולעורר ולחדש ולמצוא פנימיות הרגשת קיום התורה, שנשתכחה מעלינו מאורך הגלות בגוף ונפש ומאד

ההארה של גואל ישראל וקדושו אור הגנוז מכונה בשם 'בית' שעל ידה יתקרו כל המדריגות

אבל עתה בעוונותינו הרבים שנתארך מאד הגלות, ונתקיים כבר כל מאמרי חז"ל אשר אמרו ברוח קדשם על אחרית הימים האלה (במסכת סנהדרין ובמסכת סוטה), ועיקר הצרה ר"ל הוא כמו שאמר רבינו ז"ל (במסכת ח' תנינא) על פסוק 'הנהחש היה ערום', שהסטרא אורא יונקת מהדעת, היינו שהכסיל רוצה להתחכם. וכמו שאמר רבינו ז"ל (במסכת קצ"א) על פסוק 'זרבים מישיני ארמת עמר יקיצו אלה לחיי עולם ואלהי וכו', היינו כי באחרית הימים יושפע משמים שפע הדעת (כמו שכתוב

אבל ההארה שמאירין בנו הם בשני בחינות, כמו שהיה אצל משה רבינו ע"ה כתוב שם 'דאתה שפתה על הים מה שלא ראה יחזקאל', ואיך יתכן זה, אף שגדולה מאד גדולת המנהיג ואומן מופלא כזה, אבל איך בשעה קלה כזאת נחיייתה זאת ללמד גם לשפחה יותר מנביא, ובפרט כי צריכין לזה קדושה וטהרה.

אך האמת, הוא כי מוכרחין אנו להאמין בכת פנימי רוחני של התורה והמצוות, "כי אנתנו נקראים עם סגולה, כמו סגולה שעושיין לרפואה אף על פי שאין הטבע מחייב שיהיה זה לרפואה, אף על פי כן הדבר

הזה מסוגל לרפואה, וזה למעלה מהטבע, שאין השכל ואנושי מבין זה, כמו כן אנתנו, לקח השם ית' אותנו לעם סגולתו אף על פי שאין שכל אנושי מבין את כל זה, כל זה הוא לשון רבינו ז"ל.

וכל סגולתינו הוא על ידי התורה והמצוות, שהם גם כן למעלה מהטבע, כי הם חכמות הבורא ית', שהשם ית' שיער בדעתו שעל ידי המצוה הזאת נוכל להשיג אותו, ועל ידי זה צמצם את אלקותו דווקא באלו התרי"ג מצוות, כי כך שיער בדעתו שעל ידי הצמצום הזה דייקא נוכל להשיג אותו ולעבדו, ועל ידי שאנו מקבלין ומקיימין המצוות הסגוליות, על ידי זה גם אנו נקראים עם סגולה. ובפרט הצדיק האמת שכל הרמ"ח איברים ושס"ה גידין שלו הם כולן תורה ומצוות, על כן הוא כולו סגולה.

כשנתארך הגלות בכל בחינותיו, שלח לפנינו ה' ברוב רחמיו אשר על כל מעשיו, אור אלקי נורא שמו, הוא הבעל שם טוב ז"ל. אשר הוא האיר פני תבל בהלבישו האור הק' של האר"י ז"ל בכמה מיני צמצומים, מעילה לעלול, עד כי גם רוב העולם זכו להנות מאורו

בוודי הק' כי יפתחו תרצי והכמתא, אך מי שכליו אינם מוכנים לזה אדרבה הם מזוהמים, אזי יחכמים המה להרע ולהיטיב לא ירעו, וכמעט כמעט שנשתכחה ונתעסקה התורה והאמת והאמונה הק' לגמרי מן העולם ח"ו.

לולי ה' שהיה לנו והקים לנו מושיע, גואל ישראל וקדושו, אור הגנות, אשר הוא הפליא עצה הגדיל תושיה לעורר ישיגים ולהקיץ נרדמים, להישיר לבות בני אדם אותנו בני ישראל אליו ית', לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו, לפקות ציגים עוורות ולהוציא אסירים בכושרות, להוציא מסמגר אסיר מבית כלא יושבי חשך, האסורים בתאוותיהן, והלכודים בהבליהם, והגידחים בעוונותיהם, להשיב לבבם אליו ית', להודיעם בדרך ישרה, בדרך אשר ודכו בו אבותינו מעולם.

וכמבאר בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן ל' כי כמו כפי מה שתחולה נחלה ביותר צריך רופא גדול ביותר, כמו כן כל מה שירע בעצמו שהוא מרוחק ביותר, צריך לבקש לו צדיק רופא הנפשות הגדול במעלה מאוד, אומן מופלא כזה שיוכל לרפאות תחלואי נפשו, היינו שיוכל להלביש לו שכל עליון כזה, דהיינו השגת אלקות לקטן ומרוחק כמותו. כמו שמצינו בעת שהיו ישראל במדינת קסנה מאוד, דהיינו במצרים שהיו משוקעים במיט שיערי טומאה, היו צריכים רבי גדול ומלמד גדול וגורא מאוד, דהיינו משה רבנו עליו השלום.

ועכשיו (מוכח ככל הספרים) שנפלנו בגוף ונפש יותר ויותר מגלות מצרים (כי עתה אנו בשער הגרין של הסטרא אחרא ר"ל כידוע, בוראי אין מי שיוכל לעזור אותנו כי אם הצדיק הגדול במעלה מאוד, שיהיה בבחינת משה ממש, שיוכל להלביש ולהוריד לנו הארת האמונה הק' בדרכים נפלאים כאלו, שיוכלו גם הקטנים להבינו.

ואלו הצמצומים שהלביש לנו משה רבנו ע"ה בהם השגת אלקותו ית' שמו, הם התרי"ג עייטין דאורייתא, כי המצוות הם חכמות הבורא ית' שמו, כי כל מצוה ומצוה יש לה שיצורים אחרים ונבולים שמצומצם בהם חכמתו ית' שמו, שזה בחינת התלכשות השכל העליון בשכל התחתון, שעל ידי זה וזכין להשגת אלקות כניל.

(כדאיתא בוודי הק' אורייתא מחכמה עילאה נפקת, מיבן כי היא בחינת חכמה תתאה נגד השגת אלקות, היינו כניל, בחינת עצות. ובמדרש: גובלות חכמה, תורה).

אבל עתה בעוונותינו הרבים שקלקלנו וחרטנו והתרבנו כל מיני צינורות ושבלים ונתיבות החכמה הק', על כן עתה אין מועיל לנו העצות הישנים לכו, אלא 'חדשים גם ישנים דורי צפנתי לך', כי צריכין עצות לעצות, זכרתי לכם ברית חדשה אשר לא תופרי', והיינו כדי לחזק ולקיים העצות ישנים, וזאת ההארה מכונה בשם 'בית', שעל ידי זה יתקדו כל המדינות.

ד. נלקח מלשון קדשו הטהור של מוהר"ן ז"ע בהקדמת ליקוטי מוהר"ן
ה. ראה באריכות בליקוטי הלכות צידוכי תוצמין הלכות ה.

רובו ככולו של הספר ליקוטי מוהר"ן מבאר רב כוחו של הצדיק האמת והשלם בתכלית השלימות

וזה כמעט רובו ככולו ספר ליקוטי מוהר"ן, שמבאר רב כוחו של הצדיק האמת והשלם בתכלית השלימות.

כגון בסימן ב' שכל צדיק אמיתי שבדרך הוא בחינת משה משיח, והוא מעלה כל התפלות של כנסת ישראל, ועל ידי זה הוא בונה המשכן, דהיינו השכינה כמו שכתוב 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', עד שישתלם שיעור קומתה או יבא משיח, עיין שם ההכנות הצריכין לה.

ובסימן ד' איך שהצדיק האמת בחינת משה הוא נכלל באיך סוף מחמת ענותו באמת, ועל ידי זה הוא מכפר כל העוונות של הסמוכים אליו, כמו שכתוב 'ואיש חכם יכפרנה', ועובר על פשע לשארית למי שמשים עצמו כשיריים, עיין שם באריכות נפלא ופלאי.

ובסימן ה' על מאמר חז"ל חייב כל אדם לומר בשבילי גברא העולם, נמצא צריך אני לראות ולעייין בכל עת בתיקון העולם, ולמלאות חסרון העולם ולהתפלל עבורם, ולדע בין קודם גור דין ולאחר גור דין, ואיך זוכין לירד כל זה ולבא לזה עיין שם באריכות.

ובסימן ו' כי הצדיק הוא בחינת אדם יושב על הכסא, עיין שם כי בורא הוא.

ובסימן ז' כי עצת צדיקים הם בחינת תרי"ג עיטין דאורייתא, ומצילין מעצת רשעים, עצת הגחש, הגחש השיאני, עיין שם.

ובסימן ח' כי עיקר הרוח חיים שהוא חיות של כל הדברים הוא מהצדיק הדבק בתורה, וכמו שכתוב 'רוח אלקים מדתת על פני המים', שהוא התורה עיין שם.

ובסימן י' מענין הזה של תר שדה בית, ושרק הצדיק ירדע כל זה בחינת זמבלעדיך לא ידים איש את ידו ואת רגלו שנאמר אצל יוסף הצדיק, עיין שם היטב ותבינו.

ובפרט בסימן י"ג הוא מבאר איך הצדיק בכוחו הגדול הוא יכול להרים ולהגביה את נפשם של המקורבין אליו, אפילו אותן שהם בבחינת רגלין, ולקבץ מיוזר נפשם המרה ולהעלותם בבחינת ציבור, ולהדש

**בפרט עתה בעוקבא דמשיחא,
בעת התפשטות החושך
הנורא מאוד, כפול ומכופל,
תהו ובוהו וכו'. אשר גם
הראשונים ז"ל המה ראו כן
תמהו, איך יוכלו בני ישראל
הק' להתחזק באמונת ה'
וביראתו הטהורה, בתוך
החשכות הזה. וברוך ה'
אשר הקדים רפואה למכה,
ושלח לנו מושיע ורב, נחל
נובע מקור חכמה, אשר הוא
ותלמידיו הק' הודיעו לנו רוב
רחמיו וחסדיו עד אין חקר**

נפשותם לטובה, להאיר אור חדש על נפשם, להשביע בצוהצחות נפשם, ונפש רעבה יפלא טוב, ויחדש כנשר בעוריה, עיין שם כי נורא ונפלא הוא. ובסימן י"ד מענין גודל מעלת העסק בתורה של הצדיק, שעל ידי עסקו בתורה הוא מעורר שרשי נשמות ישראל שעלו במחשבה תתלה, כי שישים ריבוא נשמות כנגד שישים ריבוא אותיות שיש בתורה, וכשנתעוררים הנשמות על ידי אותיות התורה שהוציא מפיו ופתגוצצים זה לזה, זה בחינת דיווג שיה מקבל הארה מזה, ועל ידי הדיווג של התנוצצות הנשמות שבמחשבה נבראים נשמות גרים, גם הפושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו וכי לא נקרא פושעי לבד, רק פושעי ישראל, אף על פי שחמא ישראל הוא, יש לו אחיזה ושורש במחשבה עליונה דקודשא בריך הוא, ועל ידי התנוצצות התנוצץ גם שרש נשמתו בין שאר השרשים, ומגיע הארה לזה הפושעי ישראל משרש

נשמתו, ועל ידי הארה הזאת הוא תווד בתשובה עיין שם.

ו. ליקוטי מוהר"ן קמא סימן כ"א ע"פ ס"ו.

ובסימן י"ז כי יראה ואתה אי אפשר לקבל כי אם על ידי צדיק הדור, וזה על ידי שמהפך תמיד לגלות הרצונות של השם ית' שיש בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות, באש רות מים עפר, ובדומם צומח חי מדבר, ומגלה אותם על ידי ההתפארות שמוצא בישראל בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות, כי כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל וכו', על כן הצדיק על ידי שמוצא ההתפארות שהשם ית' מקבל מישראל תמיד בכל הבחינות, על ידי זה הוא יודע טעם כל הרצונות שהיו להשם ית' בכל הבריאה בכל הבחינות, עיין שם היטב כי עמוק הוא, עמוק עמוק מי ימצאנו.

ומהם תוכל להבין גדולת הבורא ית' שמו, וגדולת הצדיקים אמתיים, איך הם מסתכלים בעולם, וגדולת ישראל שבשבילם הכל, והנה להעתיק כל עניני התורות של כל הספר, קצרה הידיעה מהכיל, אך אייתי ספר ובחינה.

וזהם תוכל להבין גדולת הבורא ית' שמו, וגדולת הצדיקים אמתיים, איך הם מסתכלים בעולם, וגדולת ישראל שבשבילם הכל, והנה להעתיק כל עניני התורות של כל הספר, קצרה הידיעה מהכיל, אך אייתי ספר ובחינה.

כי הכה והעצות ששם בספרו הם גנוזים ועמוקים, בפרט אלו העצות הק' הצריכין עתה ואז לא היו נצרכים עדיין, על כן לא ראו אותם בספרו הק' (כמו שהחזיר הק' היה גנוז בגשמיות כן כאן ברוחניות), עד שיבא הדור האחרון המצריח לזה לרפואתו, ויחזור על ציונו הק' ובספירו, עד שימצאם, כמו שכתוב 'מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלגה', כי העצות העמוקות לא יתגלו רק על ידי צעקה מעומק הלב, כמו שכתוב 'מעמקים קראתיך', 'צעק לבם אל ה'', 'ועיין כל זה בהתורה תקצו אמונה סימן ה' ח"ב, אבל לא יתכן זה אלא בהתבררה בהגלות כח הלאמר העיוני בהתשאות היקרה הנפלאה הזאת, ובספרי תלמידו הק' מוהר"ג ז"ל.

עתה בעוונותינו הרבים שקלקלנו והרסנו והחרבנו כל מיני צינורות ושבילים ונתיבות החכמה הק', על כן עתה אין מועיל לנו העצות הישנים לבד, אלא - חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. כי צריכין עצות לעצות, "וכרתי לכם ברית חדשה אשר לא תופר". והיינו כדי לחזק ולקיים העצות ישנים. וזאת ההארה מכונה בשם 'בית', שעל ידי זה יתקרבו כל המדריגות

תיקון העולם ובפרט הדור האחרון הזה הוא רק על ידו

אך זאת צריכין למודעי, שבין דבר מתוך דבר, על כל פנים כמו פרעה שהבין 'אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת אין נבון ותכם כמוך', על כן גם כאן, מסתמא כשגילה כל כך מעלת הצדיק האמת יותר מכל הספרים, מסתמא הוא השיג והיה בכל הבחינות. על כן יובן כי תיקון העולם ובפרט הדור האחרון הזה הוא רק על ידו, בבי' הבחינות: בכוחו, בעצותיו הק', ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו.

ואם תאמר, ואיך כוחו עתה הלא מבואר בכל הספרים ובפרט בספרו ח"ב סימן ז' כי זה הצדיק שלומד עם דרי מעלה ועם דרי מטה, (שמבלעדי זה אינו נקרא צדיק אם אינו יכול זאת, הנשמע התגלות כזאת או הנראה כמוהו) אפילו כשנסתלק אינו נסתלק לגמרי, כי הוא יודע היטב כי עיקר הוא 'ואבית תהלה משוכני עפר' וכו' עיין שם, וסיים שם 'וזה בחינת קבורתו של משה', ופירוש הרב מעדנתו הגאון הנפלא זצ"ל, כי זה מרמז כי גם כשהצדיק הזה נסתלק, או גם ציונו הק' יפעול כל הפעולות הרבות המוזכרין בהתורה הנגלה.

ועל כן היתה צוואה מאתו שנטע על ציונו הק' ולומר שם היודים מזמורים הידועים אצלינו אשר גילה לתיקון הברית ר"ל, אשר הוא שורש לכל החסאים, הפגמים, המדות רעות ר"ל, כידוע מוהר"ק ומכל ספרי אמת, ובפרט מספרו הק'.

כי רע שלא יהיו עוד ראש בית (עיין בהתורה בראשית בסימן ס"ז ח"ב מספרו ותבין זאת) עד ביאת משיח צדקינו, על כן שם כח בספרו, והבטיח לעזור מי שיבא על ציונו עד סוף הדורות, ועל זה הגיח צוואה בזה הלשון: 'נאר

כי לא ישקוט האיש עד אשר אם כלה הדבר הזה היום

תהלה לאל, כי לא אלמן ישראל מאלהיו, כי ראה הי' בענינו והקדים רפואה קודם למכה, כי זה שלשה שנים שנתעורר לב אנשי שלומינו לקבץ מספר אברכים לישיבה בבית המדרש הגדול הנקרא על שמו פה אומן מקום גבוהו הק', הנבנה מחודש.

ועד עתה היה נפתח רק מראש השנה לראש השנה, עת קיבוץ כל אנשי על ציונו הק', ועתה נתעורר לב אנשי מהמת שראו גדל החשכות של העולם, וגדל אפסות פעולת העצות הק' הנובעות מספרו הק', ורק הם יכולין להציל באחרית הימים האלו. והיה לזה השגחה פרטית מאתו ית', ומהצדיק הזה אשר עדיין הוא עומד ומתפלל בעדינו, כי לא ישקוט האיש עד אשר אם כלה הדבר הזה היום, והמיין הי' אנשים כאלו, כתצוים ביד גבור כן בני הנצורים, לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, ואנכי הקסן א' מהם, והשם ית' יעזור שלא יהיה מניעה במרנסה.

ותהלה לאל לומדים ש"ס ופוסקים, והעיקר השיעור בין מנחה למעריב שתי שעות

ה. מתוך לשונו של מוהר"ג באמצע סימן י"ז. ה. הגהות הרב משעזרין זצ"ל בפרפראות לחכמה על תורה ז' ליקוטי מוהר"ן תגינא מאמר "כי מרחמם יתגמם".

האמת והאמונה, וגם נגד הדעת פשוטה ישרה, איך נתעקם ליכם ונשחת מוחם ודעתם לבלי לראות את הנולד.

עיקר החכמה הוא תמימות ופשיטות רק שצריך להכין כלי לקבל בתוכו זאת החכמה

אך כל עיר על תילה בנויה ועיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה, כי מחמת ההסתרה אשר התגברה מאז על זה הדרך, אשר אין העת והגייד מסכים לדבר עתה מה, על כן גם עתה הוא עוד בהסתרה, והעיקר האמת ידענו מחמת כי ראה השטן כי על ידי זה הדרך תשוב ישראל לדודה, על כן יעץ להסתיר האור. אבל עצת ה' לעולם תעמוד, ואתה מרום לעולם ה', ופירש רש"י: לעולם יודך על העליונה.

ורבינו ד"ל אמר קודם הסתלקותו: האני לא גמרתיו גמתי ואגמור: מיין סיעריל וועט שוין טלואין ביו משיח וועט קומין - האש שלי תוקד עד ביאת המשיח. ורבינו ד"ל אמר: כבר הכנתי הכל למשיח צדקינו, ועם אלו הדרכים יגמור, אבל אנחנו צריכין להכין עצמינו לה, כדי שעל כל פנים נבין לשונו ויכול לעסוק, כמו שכתוב במיכה (ב') עלה הפורץ בפניהם, פרצו ויעבורו, שער ויצאו בו וכי עיין מצודת דוד שם ודו"ק.

על כן יקיים נא כבודו המאמר תו"ל (ריה כהנא) אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים, וכפי מה שראינו בספרכם העיר ה' את רוחכם הטוב להסתכל בצורתן של ישראל, ולעזור לב משכילי ישראל להשתדל בתקנתן, האמת אודה ולא אבוש, כי לא השגתי כל רעיונותיו לעומק, מחמת מילות הקשות והזרות אשר נמצאו בו, בלבשו מלבוש נכרי למען יתקבל בעיני כל.

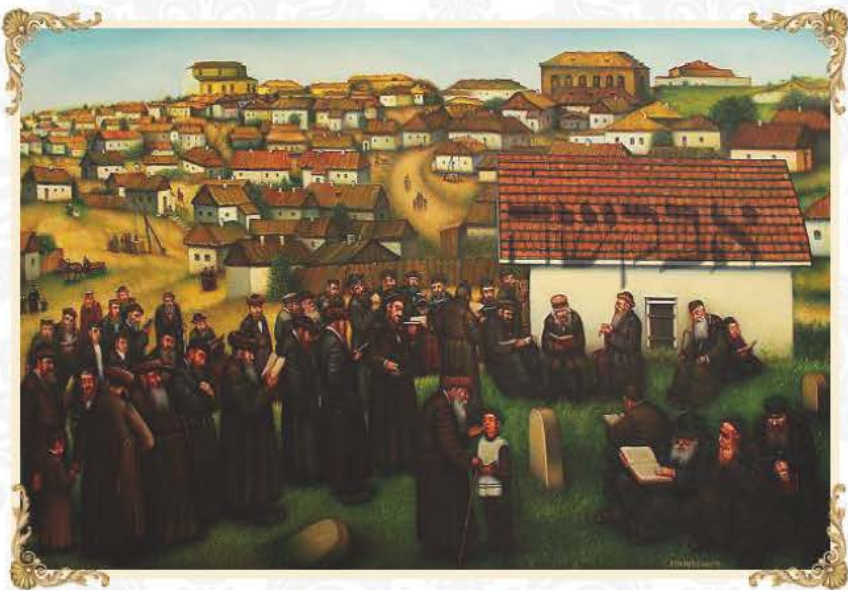
אבל זאת נראה בעיני, כי אילו ידעתם את טוב הספרים האלה ואת שיחם, אז לא הוכרתם לשנות את מלבושכם כל כך, כי אלו הדוברים בלשון זה הם מעטים, וספק גדול הוא אם יטו לבבם על ידי זה לדרך הסוב והישר.

אבל הרוב מבני עמינו הם צריכים לדבר פשוט יהודית, אז כולי האי ואולי יפעל בלבבם להצילם מתנה ובהו וחשך ותהום, הנתהוה באחרית הימים האלו. כי הם ציפרי מליחי ולשון ממולה ומעורבב, פירוש: נוטים לכאן ולכאן, כאשר קראם רבינו ד"ל בח"ב סימן ד' עיין שם.

ואף כי הם דברים פשוטים, אך יסודותם בהררי

הכה והעצות ששם בספרו הם גנוזים ועמוקים, בפרט אלו העצות הק' הצריכין עתה ואז לא היו נצרכים עדיין, על כן לא ראו אותם בספרו הק', עד שיבא הדור האחרון המוכרח לזה לרפואתו, ויחתור על ציונו הק' ובספריו, עד שימצאם, כמו שכתוב 'מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה'. כי העצות העמוקות לא יתגלו רק על ידי צעקה מעומק הלב, כמו שכתוב ממעמקים קראתיך, צעק לבם אל ה'

לימוד האמונה, כמבואר בהתורה סימן ה' הג"ל שצריכין לקבוע ישיבה על לימוד אמונה, כמו שכתוב 'למען תלמד ליראה', ובפרט בדברי תלמידו נאמן ביתו, אשר הוא כוון דעת רבו בפירוש דבריו ז"ל, מוהרנ"ת ז"ל.

ותהלה לאל יש לנו מסיף אמתי, מוציא לאור תעלומות ספרו, הוא נכדו הק"י. וינצח בשדיו לתוריד הלימוד הזה לכל המדינות, והוא ידא שמים באמת, ושלם באמונה אמיתית ובאמונת חכמים, ומושך עצמו לכל המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, ועניו ושפל באמת בלי שום שם, כאשר כן הורנו רבינו ז"ל.

אשר על כן בכל המפורסמים ינתנו בניהם אחריהם, אף כי לא ידעו מהו, אבל כאן אינו תולך בירושה, רק מקודם היה תלמידו הק' וכיוצא, ועתה כי נמצא מוכן לזה מיוצאי הלציו, מה טוב ומה נעים, אבל בלא פרוסום, רק הוא חותר עצת אמת להציל נפשו משטף מים רבים, כי ראה כי כלתה אליו הרעה, כי כמעט שלא נתפס ברעה הזאת, ועל ידי זה ניצולין גם אחרים.

ובכל פעם באים ונתוספים נמשות חדשות לשמוע הלימוד הזה, ולטעום טעמו, ויאמרו האה המותי ראיתי אור, ופעם כפעם יעורר לדבר מרות הזמן ההומה עתה, צלמות בלי סדרים, אשר לא שערדם אבותינו. ויראה לעין על פי אלו הלימודים איך הם נגד

ט. כוונתו על החסיד המופלא ומופלג רבי שמשון ברסקי זצ"ל נצר בסע נאמן וחוסר מגזע רבינו הק'.

קדוש, ממקור קדוש מתחבתם, ממקום קדוש יהלכו, כי הפשיטות הזה הוא מוגבל על כולו הכמה, כי עיקר החכמה הוא תמימות ופשיטות וכאמר רבינו ר'ל בספור מעשיות במעשה של החכם והם עיין שט, רק שצריך להכין כלי לקבל בתוכו זאת החכמה, והכלי הוא אמונה, כמו שאמר מוהר"ג ו'ל על מאמר התיקונים על פסוק 'בזאת יבא אהרן אל הקדוש', זאת חזי אין אדם מפיך רצונו מה' אלא בזאת וכו', הוא הוא דכתיב 'זאת אשיב אל לבי על כן אחיל', 'בזאת אני בוסח', והגביא כשראה את ישראל בגלות, לא ראה להם מנוחה אלא בעבור זאת, ופורקנא דישאל לא ייתי אלא בזאת', עיין שם באריכות גפלא שהוא מאריך בענין זאת, ופירש מוהר"ג ו'ל (מלכות ג' י"ח) כי 'זאת' היא מלכות, כמבואר שם בתיקוני זוהר, ומלכות היא מדת האמונה הקדושה, וה שכתוב שם ז'לית רשו לשום נביא תזוה וחסם לאעלא אלא בה', כי היא כלי לכל הידיעות האמיתיות.

מלבד דעתם ועצתם שמכניסים בנו, גודל כוחם עולה על הכל

על כן העיקר להכניס בישראל מדת האמונה הקדושה בכל בחינותיה, היינו אמונת הבורא ית' שמו, ואמונת חכמים אמתיים, כי מלבד גודל דעתם ועצתם שמכניסים בנו, גודל כוחם עולה על הכל, כי עיקר כל העצות היא 'עצת ה'', והיינו עצה כזו שמלוכש בה ה' היא תקום'. על כן צריכין כח הצדיקים שכל דמיהם ומעשיהם הם מלאים רוח הקדוש, אשר רוח ה' דבר במ ומלתו על לשונם.

כי בגודל כוחם וסגולתם וגם סגולת לימוד דבריהם, הם מכניעים כח הארס הרע שלהם אשר מלוכש במ על ידי מעשיהם הרעים, כמו שכתוב 'כי אם עוונותיכם היו מברילים ביני וביניכם', היינו בין השגת האמת ועל כן 'הכמים הם להרע ולהטיב לא ידעו', ופירש רבינו ו'ל (בסימן י"ז עיין שם) כי על ידי מעשיהם הרעים נשחת ונתחשך שכלם, עד שאינם יכולים להשתמש כלל בשכלם להיטיב כי אם להרע.

וצריכים כוחות גדולות לרפואתם, שלא יהיה הבחינה שכתב רבינו ו'ל (בסימן כ"ח) זה לשונו: 'ואלו התלמידי חכמים נאמר עליהם 'המעט מכם הלאות האנשים כי תלאו גם אלקים, פירוש כי מייגעים

אנשים שבאים לשמוע דרושם ותורתם, ואנשים חושבים שיבואו לאיזה תועלת על ידם, היינו שיבואו לדעת את ה' איך לעבוד, והם האנשים אין משיגים שום תועלת, כי תורתם של אלו התלמידי חכמים אין להם כח להדריך את האדם בדרך הטוב, כי מבישא לא הוי סבא, ולא עוד כי תלאו גם את אלקים, כאילו לואה הקביה מלעזור לעובדים אותו, נמצא שעל ידי זה אלו בני אדם נופלים בכפירות גדולות, והושבים ח"ו לא יראה ולא יבין אלקים במעשה בני אדם, על ידי זה את יראי ה' לא יכבדו', עיין שם באורך לשונו הק' בסימן כ"ח.

אבל הצדיקים אמתיים הם מופלאים וגשגבים בכוחם, כמו שכתב מוהר"ג ו'ל בספור היקר עלים לתרופה זה לשונו: 'אני יודע ומאמין באמת שאדמו"ר יודע היטב בכלליות ובפרטיות כל מה שנעשה עם כל

הנפשות בכל דור ודור מיום ברא אלקים אדם על הארץ עד הנה, עד הסוף האחרון, ויודע כל התיקונים של כל אחד ואחד, וכל הידיעות אלו הם אצלו דבר קטן', עיין שם סימן רנ"ו באורך דבריו הק', אין הוא יכול לרפאות כל תחלואי עמו ישראל, כמו שכתוב 'ביום תבוש ה' את שבר עמו ומחץ מכתו ירסא', ועליו נאמר הפסוק 'ושאבתם מים בששון ממצייני הישועה', והרגומו יתקבלון אולפן חרת בחדות מבחירי צדיקיא.

גם אחר הסתלקותו הק' ישגיב בכוחו לזכך נפש המקושרים אליו

כי עליו נאמר מה שאמר רבינו ו'ל בסימן ה' ח"ב אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מוקק שבעתים', היינו אלו האמרות טהורות ככסף צרוף היוצאין מאלו המוחין הכלולין משבעה רועים - כמו שכתוב 'הקם לנו רועה שבעה' היינו שהרועה האחד יהיה כלול מכל

השבעה רועים - דייקא הוא יכול לרפא לכל הנפשות הכלולין בפסוק 'שבע יפול צדיק וקם', ומרפא אותם בשבעה משיבי טעם, עיין שם היטב ותראו אור חדש, מה מתוק האור וכו', מי יתן ושעמתם מצוף דבש אמרי נועם, מתוק לנפש ומרפא לעצם.

כל אלו השבחים שכתבתם בשבחה האיש ישר, וכל אלו הפעולות לטובה שנפעל על ידו, בכל התארים שתארתם, הן במדותיו, הן בדרכי חייו, כמה כפולות היה נכפל כאן, ועוד יש כאן יתרון לטובה, שגם אחר הסתלקותו הק' ישגיב בכוחו לזכך נפש המקושרים אליו, לטתוה עיניו בסטריו הק', לכוון כוונתו הק', למצוא כל הרפואות המוכרח לנפשו בכל עת.

כי כמה עתים עובר על האדם בפרט ועל האומה בכלל, כמו שכתוב 'העתים אשר עברו עליו ועל ישראל'. ובה מפרש מוהר"ג ו'ל (בהלכות נחם ט"ז) הפסוק 'זמבני יששכר ידעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל', כי הצדיק הגדול נקרא יששכר, על שם הכתוב 'רחל מבכה על בניה', הוא מרפא על כלליות ישראל וגם כל נפש בפרט שהיא כרחל נאלמת לפני גוזיות, שהקליפות העכורים גוזיין וגוסליין ממנה הודה ותפארתה בגשמיות ורוחניות, 'מאנה לתנחם על בניה', היינו עיקר

תולדותיהן של צדיקים הם מצוות ומעשים טובים, ואצלה אפילו המעשים טובים הם חסרים, ואינה יכולה להתנחם עמהם, 'כי איגו', הצדיק האמת, אשר רק בכוחו ישלים כל המעשים של כל ישראל, ומחמת כי נסתלקו הצדיקים, על כן אין שלימות להמעשים טובים של כל ישראל, ואין פועלין מה שצריכין ויכולין לפעול על ידם.

וכשהו הרחוק בפרט וכל האומה בכלל נתעוררין בעוצם ריתוקם, ואינם מייאשים עצמם בעוצם ריתוקם בשום אופן, ובוכין וצועקים להשם ית' תמיד, זה בחינת 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים' כגיל, אף על פי שהיא בעצמה יודעת גודל חיובה, אבל אף על פי כן מאחר שהיא מתחוקת עדיין לצעוק ולבכות להשם ית' תמיד, אזי נתעוררין רחמי השם ית' ומאיר עליה הארה התחוקות מלמעלה, בבחינת 'כה אמר ה' מצעי קולך

מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך ויש תקוה לאחריהך.

וכל זה מודיע לה השם ית' רק על ידי הצדיק הדור הגדול במעלה מאוד, שהוא בחינת יששכר, היינו שמאיר בכל נפש מישראל בכלל ובפרט, ומודיע לה כי עדיין יש שכר, כי אין שום יאוש בעולם, כי אין שום דיבור ולא שום צעקה נאבד, אפילו צעקה משאול תחחיות אינה נאבדת לעולם, כמו שאמר רבינו ד"ל בלשון אשכנז: גיוואלד דייס איך גייט מייאשו! ומשך מאד תיבת 'גיוואלד', לרמוז לעד ולדורות בכלל ובפרט, שלא יתיאשו עצמן בשום אופן שבעולם, אפילו אם יצבור עליהם מה.

ורמוז לנו בדבריו הק' אשר כל ענינו שבא לזה העולם, הוא רק להגביה ולהעלות ולתקן כל הנמשות הנפולות, ופעם אחת אמר על עצמו: ואני ידי מלכות בדם ובספיר ובשליא כדי לטהר וכו' (חיי מוה"ר ק"ד).

עתה בעוקבא דמשיחא הקדים רפואה למכה, ושלח לנו מושיע ורב, נחל נובע מקור חכמה

בפרט עתה בעוקבא דמשיחא, בעת התפשטות החושך הנורא מאוד, כפול ומכופל, תהו ובהו וכו', אשר גם נביאים ודאשונים ד"ל המה ראו בן תמנו איך יוכלו בני ישראל הק' להתחזק באמונת ה' וביראתו הסהורה בתוך החשכות תהו, וברוך ה' אשר הקדים רפואה למכה, ושלח לנו מושיע ורב, נחל נובע מקור חכמה, אשר הוא ותלמידיו הק' הדיעו לנו רוב רחמי ותסדו עד אין חקר.

וזה פירוש זמבני יששכר היינו תלמידי זה הצדיק שנקרא יששכר כג"ל וכי תלמידים נקראו בימים, המה יודעי בינה לעתים, שבכל העיתים העוברים על כל אחד מישראל בפרט ועל האומה בכלל, כמו שכתוב 'בידך עתותי הצילני מיד אויבי ומרחמי', וזה עיקר שלימות הצדיק הגדול במעלה כמו יששכר המלמד דעת ותורה לישראל, שיוכל להאיר בכל אחד מישראל שיוכל להתחזק ולישאור על עמדו, בכל הזמנים והעתים העוברים עליהם, וזה לדעת מה יעשה ישראל.

אי אפשר להיות איש ישראלי באמת, כי אם על ידי עזות ועקשנות גדול דקדושה

וזה פירוש המאמר חז"ל 'מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין', כי אי אפשר להיות איש ישראלי באמת ולעבוד אותו ית' כראוי ולהחזיק עצמו באמונתו ית' בכל העתים כג"ל, כי אם על ידי עזות ועקשנות גדול דקדושה, שיעמד נגד כל המסיתים והמדחכים, נגד דור עקש ופתלתול כזה, כמו שכתוב חנו עוז לאלקים וכו' הוא נותן עוז ותעצומות לשם ברוך אלקים.

אבל הם מהפכים ארצות ישר, כי הם משתמשים עם העזות והעקשנות לדברים זרים, לבקשת הכבוד והשררה, ועוברין על המשנה הק' הזי מתפלל לשלומה של מלכות וכו', ועל המדרש על פסוק 'השבעתי אתכם בגות ירושלים' ג' שבועות השביע הקדוש ברוך הוא את ישראל בגלות וכו', ואחר מהם שלא ימדדו על המלכות, ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות או כאילות השדה, עיני שם.

ואיך זוכין לשוב לבות בני ישראל אליו ית', להעלות אלו המדות הנפולות לשרשן שבקדושה, להשתמש באלו המדות עזות ועקשנות לעבודת השם ית', להעלות המלכות דקדושה מהגלות על ידי ביאת משיח צדקינו. ואמר רבינו ז"ל (בסימן ב') עיקר כלי זיינו של משיח הוא התפלה, כמו שכתוב 'כי לא בקשתי אבטח וחרכי לא תושיעני וכו' באלקים הללנו וכו', וכתוב 'בחרכי ובקשתי' ופירש רש"י בתפילתי ובקשתי.

ולתפלה צריך עזות ועקשנות גדול, כמו שכתב רבינו ז"ל בסימן ל' בסופו: 'כי אי אפשר לעמוד להתפלל לפני השם ית' כי אם על ידי עזות, כי כל אחד לפום מה דמשער בליביה את גדולה הבורא ית' שמו, כמו שכתוב בוודר הק': 'נדע בשערים בעלה' - כל חד לפום מה

דמשער בליביה, איך אפשר לו לעמוד ולהתפלל לפניו, ובפרט התפילה שהיא פלאות והיינו שידוד המצרכות, שהמצרכות מחייבין כך והיינו בעניינינו שכל מלך קבוע במלכותו, ואנו רוצים להמליך מלכות דקדושה השפלה, וכל כוכב ומול קבוע על משמרתו ומערכה שלו, כפי מה שסדרם הבורא ית' שמו, והוא בא בתפלתו ורוצה לשרד המצרכות ולעשות פלאות, על כן בשעת התפלה צריך לסלק את הבורה, כמו שכתוב 'כך בטחו אבותינו וכו' בטחו ולא בושו', כי על ידי הבורה אי אפשר להתפלל לפניו כי אם על ידי עזות, וזה בחינת 'אתה האל שיש פלא הורדת בעמים עוק', שהשם ית' עושה פלאות על ידי תפלות ישראל שהם על ידי בחינת עזות, שעל ידי זה מודיע להעזרים את העזות דקדושה של ישראל.

כמו שאמרו חז"ל (יומא ט"א) 'אלו תלמידי חכמים החלושים כנשים ועושיין גבורה כאנשים', וזהו רק על ידי כוחות דקדושה שהוא כח השם ית', לא על פי הטבע, כמו שכתוב 'בני אפרים גושקו רומי קשת הפכו ביום קרב', היינו שיצאו קודם הזמן ובטחו בידם כידוע, מחמת שכבר התחיל להתגדל הארת הקץ והגיע גם אליהם זאת התארה, רק מחמת שהם לא דיכבו כליהם, על כן נהפך אצלם לדעתם הזוהמה לבטוח בכוחם ובעוצם ידם, על כן נפלו כדומן על פני האדמה, וכמו כן גם עתה.

הלא ידעו ויבינו ויראו כי ה'ן יראת ה' היא חכמה ודעת קדושים בינה'

וכן מבואר (בספר יוסיפון) בזמן חורבן בית שני היה כזה, שהפריצים בטחו בגבורתם, ועל ידי זה גם על אחרים לא ירחמו, כמו עתה אשר לא יאומן

אך זאת צריכין למודעי, שובין דבר מתוך דבר, על כל פנים כמו פרעה שהבין 'אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך', על כן גם כאן, מסתמא כשגילה כל כך מעלת הצדיק האמת יותר מכל הספרים, מסתמא הוא השיג והיה בכל הבחינות. על כן יובן כי תיקון העולם ובפרט הדור האחרון הזה הוא רק על ידו, כב' הבחינות: בכוחו, בעצותיו הק'. ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו

כי יסופר גדול השעורוריה והמהפכה אשר עתה אצלינו גם בין איש לחבירו, תגזילות והרציחות, אשר עתה דייקא דור חדש מלומד בתכמות, אין בילדונג, אין איידלקייט (-) בתרבות ובנימוסים), ואיה חכמתם ועדינותם? הלא ידעו ויבינו ויראו כי 'הן יראת ה' היא חכמה ודעת קדושים בינה', והוץ מזה הכל הבל, כמו שכתוב 'הן לא ידעו את ה'', 'וזכמת מה להם', וכמו שכתוב 'אל יתהלל חכם בחכמתו גבור כגבורתו עשיר בעשרו כי אם בזאת וכו' השכל וידוע אותי, היינו להשתמש בכל המדות האלו להשכל וידוע אותי, היינו להתפילה, כמו שכתוב ידע את אלקי אביך ועבדו', איה עבדה שלבב זו תפילה.

כי איתא בספרים, כי כמו שמעשה האדמה נקראת בשם עבדה, יותר מכל המלאכות: אורג, צורף, וחושב, כי כמו שהעבד המכין הכל במקורת אדוניו העושה מכוונת כל הצריך לפעולתו; ברזל, פחמים, מים, וכל כלי המעשה, את הכל יגית ויכין במקום אשר מקד עליו אדוניו, אחר כך יבא אדוניו ויכין כלי למעשהו בחכמתו ותרבה ויודע לצרף הכל לפעולתו, מבלי שיבין העבד מאומה איככה יצר אדונו מכוונה נפלאה כזו, כן גם עבדת האדמה להעבודה, כי באמת העובדה איננו רק המכין להפעולותיה, כל דבר על מקומו, אך עצם הצמיחה, גדולה ובישולה, לא לבד כי אין ביכולתו לפעול שום פעולה בה, כי אם גם לא יבין עד מה, ואיככה יוכל לקלוט תורע, ואיככה מגרעין אחד, יוצמת מאה גרעינים, כי טעם לטבע עוד לא הבין כל חי.

ומזה נשכיל לדעת כינוי התפילה בשם עבדה, כי גם אנתנו לא נבין עד מה, ואיך יופעל פעולות על ידי התפילות שלנו, רק אנו מחויבים לעשות זאת כעבד לאדוניו בלי שום שאילות טעם.

וגם צריך להשתמש לה בעקשנות גדול, כמו שכתב רבינו ז"ל בסימן ב', על מאמר רבה בר בר חנה: 'זוחינן והוא כוורא, זה בחינת צדיק הדור הנקרא דג וכמו שכתוב בגמרא או במדרש, מה דגים אסיפתן זו היא מטהרתן אף צדיקים כן, דיתבי ליה חלתא, הוא בחינת תפילות (כמו שכתוב 'ויחל משה'), שאנו מתפללין.

אגבית, על זה שפנה עורף אלינו, בחינת הסתרת פנים, שיחזור ויאיר פניו אלינו, יתבא ליה, היינו 'ויביאו את המשכן אל משה', כי צריך להביא את המשכן אל הצדיק שבדור, (כי כל תפלה הוא בחינת אבר מהשכינה, בחינת המשכן, בית שלשתי שיבנה במהרה בימינו, בונה ירושלים ה' וכו', על ידי כל התפלות ישראל), כי רק הוא יודע לאעלה שיפא בשיפא, לעשות אותה קומה שלימה, (כמו משל המכוונה ועבודת

על כן העיקר להכניס בישראל מדת האמונה הקדושה בכל בחינותיה, היינו אמונת הבורא ית' שמו, ואמונת החכמים אמתיים, כי מלבד גודל דעתם ועצתם שמכניסים בנו, גודל כוחם עולה על הכל, כי עיקר כל העצות היא 'עצת ה'', דהיינו עצה כזו שמלוּבש בה ה' 'היא תקום'. על כן צריכין כח הצדיקים שכל דבריהם ומעשיהם הם מלאים רוח הקודש, אשר רוח ה' דבר במ ומלתו על לשונם

האדמה שזכרנו.

וסבירין יבשחא הוא, היינו שהתפלה אינם ערשים פירות חי', אבל באמת אינו כן, אלא סלקינן, היינו התפילות עולין, כד חם גביה איתחפיך, היינו כאשר יכמרו מדת רחמיו, יתחפך בחינת עורף, מדת הדין, למדת הרחמים.

נמצא שצריך עקשנות גדול בתפלה, שלא יהיו סוברין יבשחא הוא חי', ואף על פי שנראה שאין פועלין כלל, ימתין וימתין, וירבה עוד בתפלה עד שיבנה קומת השכינה על ידי הצדיק אמיתי, 'אף על פי כן אי לא מקרבינן לספינתא, היינו למעני למעני אעשה זאת, כי ספינתא זה בחינת חסד, כמו שאמרו חז"ל הספינן רובן חסידים, אי לא חסדו, טבעינן חי' בגלות'.

נמצא שגם לתפלה צריכין רק חסדו ית', וכל שכן שבגשמיות 'ידיים' אין לפעול כלל, כי 'ידיים יד עשיו והקול קול יעקב', כדאיתא במדרש 'בזמן שאין הקול קול יעקב' דהיינו תפלה, 'אז הידיים יד עשו שולטין' ר"ל, כן ארזות דרכי רבינו ז"ל שמץ מנהו.

הנה גם בספרו ידבר בבחינה כזה, אך מי יתן והאיר עליו אור הזה, אזי ישגיב בכוחו מי כמוהו מזה, ומבקשין מאתו שיכתוב לנו בקוצר, מה כוונתו בספרו לעובדא ולמעשה, אם כוונתו דרך הציונות, אשר אין דעתינו נוחה מזה, כי הוא נכלל גם כן בבחינת והידיים יד עשו, או כוונה אחרת, ואפשר יש אופן סדר כזה, לבאר מלות הורות אשר נמצא בספרו, כדי להשכיל משם בינה וללמד את אלו הרחוקים הצריכים לשון כזה דייקא, תוכלו לבאר לאנ"ש גם בארץ ישראל בצפת ובירושלים.

אף על פי ששאלתם להתברך ר' יעקב יוסף המביא ספרו אצלינו, אם יש גאון אצלינו, הלא כתבתי לכם מאמר חז"ל 'זאתה שפתה על הים מה שלא ראה יחזקאל', והבן.

נאום השפל הרוצה בהאמת אליקים געציל ליבארונוע

הגנין שהוקם על מקום קברו של ר' משה בסמוך לר' אברהם ב"ר נתן (בחינת ר' יוסף צבי מליץ)

בברסלב בוערת אש

דיבורי אמת מלב אל לב

וּמְצַרִּים אָדָם וְלֹא אֵל, וְסוֹסִיָּהֶם בְּשָׂר וְלֹא רוּחַ

קליפת מצרים מחדירה בנו את התאוה והסגידה לממון, וממרת את חיינו בעבודה קשה, בטרדת הפרנסה ורדיפת הממון. אך בחג הפסח אנו מרבים לספר ביציאת מצרים, ומחדירים בלבנו ובלב צאצאינו שאלילי הכסף והזהב הם הבל וריק, "ומצרים אדם ולא אל, וסוסייהם בשר ולא רוח"

בעיני העולם, חשיבות האדם הוא לפי ממונו

בעולם השקר, 'מדינת הממון', כל חשיבות האדם תלויה בכמות הכסף שברשותו.

מיליונר, ועל אחת כמה מיליארדר - גם אם מצד עצמו הוא אדם פתוח ונבון, דל-שכל ובעל מידות רעות - זכאי לכבוד רב.

מאידך, עני מרוד - גם אם הוא בעל מידות טובות וחכמה וקדושה - אינו זכאי להתייחסות. הוא עור איוה 'חיה' או אפילו 'דמש', שאינו מושך תשומת לב, ואף מהווה לפעמים מסדר...

"כי הכל היה מתנהג אצלם כפי העשירות, שהיה ערך מעלת כל אחד ואחד כפי העשירות שלו, שמי שיש לו כך וכך אלפים או רבבות יש לו מעלה זו, ומי שיש לו כך וכך ממון יש לו מעלה אחרת, וכן כיוצא בזה. כל

סדר המעלות היה אצלם כפי הממון של כל אחד ואחד, ומי שיש לו כך וכך אלפים ורבבות כפי הסכום, שהיה קצוב אצלם הוא מלך... וכן היה קצוב אצלם; כשיש לו כך וכך ממון הוא סתם בן אדם. ואם יש לו עוד פתוח מזה, הוא חיה או עוף וכיוצא. והיה אצלם חיות רעות ועופות, והיינו כשיש לו רק כך וכך הוא נקרא 'אריה' אנושי, וכן כיוצא בזה שאר חיות רעות ועופות וכו', והיינו שלפי מיעוט ממונו הוא רק חיה או עוף וכו', כי עיקר היה אצלם הממון, ומעלה ודרגה של כל אחד היה רק לפי הממון" (סיפורי מעשיות, מעשה מבעל תפילה). וכשכא ה"בעל תפילה" - שמעיד על עצמו: "כשאני רואה איזה עבודה חי בעניי שבעניים, שהולך בכובע קרוע ומלבושים קרועים ומגעלים קרועים, הוא יקר אצלי" (חיי מהר"ן, שלח - הוא נשמע מונד ביותר...)

וכשהוא מוסיף וטוען "שכל הנגידים הגדולים, כמעט כולם, הם משוגעים ממש. כמו שאנו רואין

בחוש, שכל מי שהוא עשיר, יש לו שגֵעוֹן" (ליקוטי מהר"ן תניינא, סד) - הוא כבר ממש מכעיס אותם...

הממון הופך ל"עבודה זרה" ממש

עם הזמן, גובר השירוף במדינת הממון, והם כבר תופכים את הממון לעבודה זרה.

"גם נסכם אצלם, שהם רוצים שיהיו אצלם כוכבים ומזלות גם כן, דהיינו שמי שיהיה לו כל כך ממון כפי הסכום שקצבו על זה, הוא יהיה 'כוכב'... וכן עשו להם מלאכים, הכל כפי ריבוי הממון. עד שהסכימו בניניהם שיהיו להם גם כן אלקות, שמי שיהיה לו ריבוי ממון הרבה, כך וכך אלפים ורובבות כפי מה שקצבו על זה, הוא יהיה אֱלֹהֵי. כי מאחר שהאלקים שופע בו כל כך ממון, על כן הוא בעצמו אלוה" (סיפורי מעשיות, שם).

הממון מצטייר בעיני האדם כ"כל-יכול", ונדמה לו שכל מה שחסר לו זה רק עוד קצת כסף, וכשיהיה לו "כך וכך אלפים ורובבות", כבר לא יחסר לו כלום...

ועבודה-זרה זו מזלזלת גם בלבבות הכשרים. וכפי שכותב רבי אלחנן ספקטור זצ"ל, במכתב לבנו שבארה"ב:

"בה השבת קודש למדנו המעשה של הבעל תפילה והמדינה של ממון, והסביר ה' לוי יצחק נ"י איך שבכל אדם נמצא בחינה זו והוא מהמדינה הנ"ל. כי ביום שאדם מרוויח כסף, אף שנתן כל היום להטרא אורא בלי עסק תורה ותפילה ומצוות ומעשים טובים, בכל זה מוצא עצמו מאושר ומרצלת. לא כן, ביום שאינו מרוויח דבר, אף שחטף בזה היום הרבה טוב, מוצא עצמו ללא-ירצלה וכי' וכי'" (גני אבא, מכתב מיום ד' אדר תשי"ט).

בהמשך מכתבו, הוא מוסיף: "ואם הדברים נאמרים בבית החסידים שלנו ובא"י ובירושלים, על אחת כמה וכמה במדינתכם שנקראת 'מדינת הזהב', איך צריכים להרחיב הדיבור בזה, על כל פנים ביום התאספותכם פעם אחת בשבוע, כדי שעל כל פנים יתאנחו ויתפללו על זה..." (שם)

"הוי היורדים למצרים לעזרה"

אך גם אנשי מדינת הממון, בעלי המשכורות הקבועות והשמנות, אינם בטוחים...

זוהי היום, תהיה גיבור, שנתקצבו אליו כמה גיבורים, והיה הגיבור עם גיבוריו הולך וכובש מדינות, ולא היה רוצה כי אם הכנעה. וכשהיו בני מדינה מכניעים עצמן תחתיו היה מניחם, ואם לאו היה מורביבם. והיה הולך וכובש, ולא היה רוצה שום ממון, רק הכנעה, שיהיו תחתיו" (סיפורי מעשיות, שם).
וגם למדינת הממון מגיע הגיבור ומאיים... מידת

הגיבורה של הקב"ה מאיימת על רדפי הממון וההצלחה המדומה; הם שומעים על גירות, מלחמות, אסונות טבע, מחלות ותאונות דרכים - וזוהי עליהם פחד גדול, ולא היו יודעים מה לעשות" (שם).

הגיבור הציב לפניכם, כדרכו, את האפשרות היחידה: להיכנע! ולא היה רוצה שום ממון, רק הכנעה, שיהיו תחתיו" (שם). כל מטרת הגבורות והחינים, הייסורים והפחדים, הם רק להביא את האדם לידי הכנעה, "או אָן יִבְנֶע לְכֶבֶם הַפָּרַל וְאָן יִרְצוּ אֶת צִוְיָם" (ויקרא כו, מא).

אך אלו השקועים בתאוות הממון, אינם מסוגלים לכך. "ואף על פי שהיו מרצים להכניע עצמן תחתיו, אך ששמעו שהוא ממאס בממון ואינו רוצה ממון כלל, וזה היה היפך אמונתם, על כן היה בלתי אפשר אצלם להיכנע תחתיו, כי היה אצלם כמו שמר, מאחר שאינו מאמין כלל באמונתם דהיינו בממון" (סיפורי מעשיות, שם).

קשה להם לנטוש את אמונתם, ולהבין שהכסף לא עוזר מאומה...

ומה הם עושים אז?

בורחים שוב אל הממון?

"וייצרו אותם אנשים סותרים שלהם. היות שהיו בְּמִדְיָנָה, שכל בני המדינה הם כולם אלקות, ונוסעים עם מלאכים, דהיינו שכל אנשי אותה המדינה מקטן ועד גדול הם כולם עשירים מופלגים, עד שהקטן שבהם הוא גם כן אלוהי לפי טעותם וכי הקטן שבהם הוא עשיר מופלג ויש לו כל כך כשיעור הקצוב לאלוהי אצלם וכנ"ל, וגם נוסעים עם מלאכים, כי הסוטים שלהם הם מכוסים בעשירות גדול בהב וכיוצא, עד שכיסוי של סוס אחד עולה לסך של מלאך שלהם, נמצא שנוסעים עם מלאכים, שקושרים שלשה זוגות מלאכים אל העגלה ונוסעים עמהם. בכך צריכים לשלוח אל אותה המדינה, ומשם יהיה להם עזרה בודאי, מאחר שכל המדינה הם כולם אלקות" (כל זה היה עצה הסותרים שלהם). והחטב הדבר בעיניהם מאד, כי היו מאמינים, שבודאי יהיה להם ישועה משם, מאחר שהם כולם אלקות" (סיפורי מעשיות, שם).
כשתוקף את האדם פחד מהפורעניות התולכות ומתרגשות בעולם, הוא מנסה לברוח שוב אל הכסף, כדי לקבל משם את ההרגשה הדמיונית של עוצמה ובסחוף.

הן על כך חזק הנביא:

"הוי היורדים מצרים לעזרה, על סוסים ישענו. ויבטחו על רכב פי רב, ועל פרשים פי עצמו מאד. ולא ישעו על קדוש ישראל, ואת ה' לא ירשו" (ישעיה לא, א). "וימצרים אדם ולא אל, וסוסייהם בשר ולא רדף" (שם, ג).

"הוי היורדים מצרים לעזרה ועל סוסים ישענו, ומצרים אדם ולא אל וסוסייהם בשר ולא רוח - היינו בחינת המדינה שסמכו עליה המדינה של עשירות שהם יושעו אותם, כי לפי טעותם סברו שהם כולם אלקות וסוסייהם הם מלאכים, כמבואר לעיל בתוך המעשה עיין שם, וזה שמיים הפסוק 'ומצרים אדם ולא

המרירות והדאגות

שיש לו לאדם

מחסרון הממון -

נובעות מקליפת

מצרים, אשר שמים

את כל מבטחם

ומעוזם בממון. וזה

מה שגורם לאדם

ליפול למרירות

ועצבות נוראית.

לעומת זאת, אלו

הזוכים להיגאל

מגלות מצרים,

וכופרים באליל

הממון, זוכים

לחיים שמחים,

נטולי מרירות

אל וטוסייהם בשר ולא רוז', והבך' וסיפורי מעשיות, הרמזים שבסוף מעשה מבבל תפילתו.

”וימררו את חייהם בעבודה קשה”

קליפת מצרים היא הקליפת שנותנת לאדם את האשליה, כאילו הממון והאמצעים הטבעיים בותנים לאדם עוצמה ובסותן.

”זהו בחינת גלות מצרים, היינו גלות הסטרא אחרא שתופסת נפשות ישראל בגלות המר של תאוות ממון וסדרת הפרנסה, שזו בחינת וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשורה. שכל זה מתקיים באלו המשוקעים בתאוות ממון ומתייגעים בכל מיני יגיעות וממריים חייהם בכל מיני מרידות בשביל רדיפת העולם הזה, ושוכחים את השם יתברך שעיקר הפרנסה על ידו ואין צריכין רק עסק מעט בשביל פרנסה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה יהי מעט בעסק ועסק בתורה, ולא לבלות ולמרד כל ימיו על זה, ומאומה לא ישא בעמלו.

כי באמת עיקר הפרנסה על ידי בטחון לבד, רק צריכין איהו עסק כל שהוא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה יכול יתא יושב ובטל? תלמוד לומר, וברוך בכל אשר תעשה. נמצא, שצריכין רק לעשות איהו עסק מעט שלא יהא יושב ובטל לגמרי, והשם יתברך יברכו על ידי זה, כמו שכתוב, וברוך בכל אשר תעשה, בכל אשר תעשה דייקא, היינו בכל מה שיעשה איהו עסק כל שהוא, יברכו ה' ויצליחו ויפרנסוהו, כפי מה שהוא צריך לטובתו הנצחית שיהו העיקר. וגם זה העסק מעט, הוא רק למי שאינו רוצה שתהיה תורתו אומנות, אבל מי שנמשך חשקה בתורה ורוצה רק לעסוק בתורה ולא לעשות שום עסק, בודאי אשרי לו, ויעזרו השם יתברך שתהיה מלאכתו ופרנסתו נעשית על ידי אחרים. אבל מגדל התבורות הסטרא אחרא הם ממריים חיי האדם בעבודות קשות ויגיעות עצומות לכל מי שנוטה אחריהם, וזו בחינת גלות מצרים, בחינת וימררו את חייהם וכי כנ"ל (ליקוטי הלכות, חול המועד ד, ז).

המרירות והראגות שיש לו לאדם מחסרון הממון - נובעת מקליפת מצרים, אשר שמים את כל מבטחם ומציעם בממון. וזה מה שגורם לאדם ליפול למרירות ועצבות נוראית.

כי אותם אנשים שנמלו לתאוות ממון, ואינם מאמינים הס ושלום שהשם יתברך יכול לפרנס את האדם גם ביגיעה מועטת, והם משתדלים עבור פרנסתם ביגיעות רבות ובסרחות מרובות, אי גם פרנסתם וגם הלחם שהם אוכלים הם בעיצובן גדול ובבלבול הדעת, מחמת שהם שקועים תמיד בדאגותיהם ובתחבולותיהם להשגת פרנסה וממון. ולכן תמיד הם שרויים בעצבות ומרה שתורה, וכל אשר ישיגו אינו מספיק עבורם. אנשים אלו קשורים רחמנא לצלן בפנים דסטרא אחרא. ופניהם שתורות וקדרות תמיד, מחמת שלא השיגו את שברצונם להשיג (ועצת המבוארות, ממון ופרנסה, ז).

לעומת זאת, אלו הזוכים להיגאל מגלות מצרים,

וכופרים באליל הממון, זוכים לחיים שמחים, נטולי מרירות.

כי האנשים העוסקים במשא ומתן באמונה ובלי כובים, מחמת השתדלותם במשא ומתן ובמלאכה, והם יודעים ומאמינים כי צריך לעסוק באלה רק כי כך רצונו יתברך, כדי לנסות את האדם אם יסמוך על פועל ידיו או שיאמין בהשגחתו יתברך שהוא זן ומפרנס לכל. גם הפך השם יתברך כביכול לנסות את האדם אם יעסוק במלאכתו על פי התורה בלא כזב, מחמת יראת השם ואמונה בהשגחתו. וקיימים סעמים נוספים שמחמתם האדם צריך לעמול במלאכה, ובמשא ומתן. אבל פרנסה ועשירות אינם נובעים כלל ממועל ידיו ותניעותו של האדם. אלא רק מהשם בלבד יתברך המזמין בהשגחתו הפרטית לאדם כל הצטרפויותיו. אבל אם השם יתברך אינו חפץ תלילה להזמין לאדם פרנסתו, או לא יועילו לו שום התחכמויות בעסק שום מלאכה או משא ומתן.

האנשים המאמינים בהשגחת השם יתברך, כמבואר בסעיף זה, ונוהגים על פי התורה במשא ומתן, וגם קובעים עתים לתורה ולעבודת ה' כמה שעות מדי יום ביומו - אנשים אלו שמחים תמיד בתלסם, בכל אשר יזמין להם השם יתברך מידו הרחבה. הם קשורים באור פני הקדושה, פניהם מאירות וזרחת המיד בחינת אמתית מחמת ביטחונם ראמונתם בהשגחתו יתברך, הם בשמחה תמיד (שם).

”וישאלום - בעל כרחם”

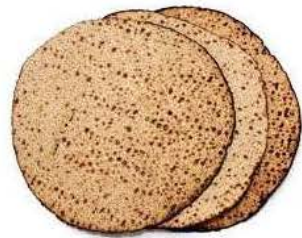
הזמן המסוגל ביותר לזכות לזה - להיגאל ממצרים, ולבטל תאוות ממון - הוא כמובן, בפסח. כי בפסח נתתקן תאוות ממון, כמו שכתוב וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום, בעל כרחם, כי הם לא רצו כלל, כי אז נתתקן תאוות ממון (ליקוטי מוה"ר תניצא, א).

כשעם ישראל עמדו לבצת ממצרים - מעוז תאוות הממון - התבטלה אצלם התאוה לממון, עד שגם כשרצו להעשיר אותם ברכוש רב, לא רצו לקחת...

ה' נתן את חן העם בעיני מצרים, והם רצו לתת את כל אשר להם לישראל. וישאלום - אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם. אתה אומר אחד, שול שנים נלך (רש"י, שמות יב, לו).

אך היהודים, לא התלהבו כלל וכלל מהגדיבות המופלאה. וישאלום. אמר רבי אמי: מלמד שחשאלום בעל כרחם (ברכות ט ע"ב). עם ישראל זכה לביטול תאוות ממון, והתצעה המצרית להתעשר ולהפוך למיליונר לא קרצה להם כלל. הם הרגישו שהרכוש הרב רק יגרום לנו משא מיותר, ולמה להם לסחוב כסף מיותר?!

והאור הנפלא הזה, של ביטול תאוות ממון, יורד מחדש כל שנה בימי הפסח הקדושים. בכח קדושת הפסח, יכולים גם אנחנו לזכות לביטול תאוות ממון, עד כדי כך שגם אם יפגוש בנו מצריי שירצה להעניק לנו סכום עצום של כסף ולהפוך אותנו למיליונרים, הוא יצטרך לעשות זאת בעל-כורחנו...

האור הנפלא הזה, של ביטול תאוות ממון, יורד מחדש כל שנה בימי הפסח הקדושים. בכח קדושת הפסח, יכולים גם אנחנו לזכות לביטול תאוות ממון, עד כדי כך שגם אם יפגוש בנו מצריי שירצה להעניק לנו סכום עצום של כסף ולהפוך אותנו למיליונרים, הוא יצטרך לעשות זאת בעל-כורחנו...

כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח

בתג הפסח, אנו מרבים לספר ביציאת מצרים, ומחדירים בלבנו ובלב צאצאינו ש"מצרים אדם ולא אל, וסוסייהם פֶּשֶׁר ולא רוח".

אנו מחדירים בלבנו ובלב צאצאינו, שכל כוחות הטבע אין בהם שום ממשות אמיתית, וְאֵל לֹנוּ לְשִׁים אֶת מִבְּטַחְנוּ בַכֶּסֶף וְזָהָב.

בתג הפסח אנו מספרים על מפלתם של המצרים, ועל המכות שקיבלו, ובכך אנו מחדירים בלבנו שהם "אדם ולא אל, וסוסייהם בשר ולא רוח". "עצביהם כסף ותב מעשה ידי אדם, פה להם ולא ידברו עינייהם להם ולא יראו, אזניהם להם ולא ישמעו אף להם ולא ידיוחן, ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם" (תהילים קסו, ג-ו).

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, ומרבה למאס ולהתביל ולהשפיל את גאוות הטבע והממון, ומגלה שאין עוד מלבדו, הרי זה משובח!

עלינו להרבות ולספר ביציאת מצרים, כשהמסרה היא, להחזיר עמוק בלבנו ובלב צאצאינו, שכל כוחות הטבע הם "אדם ולא אל", כל הסוסים החזקים הם "בשר ולא רוח".

עלינו להחזיר בבנינו ובני בנינו, שהרדיפה אתר הממון וההצלחה המדומה של העולם הזה, היא שקר והבל. עלינו להחזיר בהם את המיאוס אל הרוחב, ואת ההרגשה של "הי היקרים מצרים לעונתך. על סוסים ופֶּשֶׁנָּה.

וְיִבְטְחוּ עַל רֶכֶב מִי רֶב, וְעַל פְּרָשִׁים מִי עֲצָמוּ מָאָד. וְלֹא שָׁעוּ עַל קְרוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, וְזֹאת ה' לֹא נִרְשָׁו וַיִּשְׁעִיהָ לֹא, אֵם.

"הי היוזרים מצרים לעזרתך - אוי להם לאלו שמוכנים אף לזדת לערות הארץ, לסאב את עצמם בלימוד תארים באקדמיות, ובעבודה במבואות המטונפות של הרחוב החילוני והחולני, כדי לקושש עוד כמה אלפי שקלים.

"ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש"

בסיפורי מעשיות, במעשה תנ"ל, מגלה לנו רבינו, מהו הרב שיכול לגרום לאדם למאוס בממון ולהיגעל ממנו.

ישנו מטבח - מספר רבינו - שבו מתבשלים מאכלים מיוחדים ועל גבי אש המגיע אל המטבח דרך שבילים וצינורות מהיר של אש, והריח של מאכלים אלו, מוציא מתאדם את התיאבון לממון... לא רק שהוא לא מתאוה לממון, אלא הוא אף נגעל ממנו. הוא מרגיש שהכסף מרדף סירחון גוראי...

הגיבור, הוליד את אנשי מדינת הממון לאותו מטבח, ותיכף כשאכלו מאלו המאכלים, התחילו תיכף להשליך ולזרוק מהם את כספם והתבם. וכל אחד חפר לעצמו חפירה וקבר, וקבר את עצמו

בתג הפסח, אנו מרבים לספר ביציאת מצרים, ובלב צאצאינו ולא אל, וסוסייהם בשר ולא רוח. אנו מחדירים בלבנו ובלב צאצאינו, שכל כוחות הטבע אין בהם שום ממשות אמיתית, וְאֵל לֹנוּ לְשִׁים אֶת מִבְּטַחְנוּ בַכֶּסֶף וְזָהָב.

בתוך החפירה מחמת גודל הברשה, שנתביישו על ידי שהרגישו גודל הסירחון של הממון (שהוא מסריח כמו צואה ממש) מחמת שטעמו מן המאכלים הנ"ל. וקרעו את פניהם, וקברו את עצמן, ולא היו יכולים להרים פניהם כלל. ונתבייש אחד מחברו, כי שם באותו המקום, הממון הוא הברשה הגדולה מכל הברשות, ומי שרוצה לדבר רבוי ביזוי לחברו, הוא אומר לו שיש לו ממון, כי ממון הוא ברשה גדולה מאד שם, וכל מי שיש לו יותר ממון מתבייש יותר. על כן קברו את עצמן מגדל הברשה, וכל אחד לא היה יכול להרים פניו אפילו בפני חברו, מכל שכן בפני הגיבור הנ"ל. וכל מי שהיה מתנא אצלו עד איזה דינר או גדול (= סוג משבצ), היה מבטל אותו מיד ומשליכו ממנו למרחוק בחיפזון גדול.

... העשירים הגדולים והאלקות הנ"ל, נתביישו ביותר, וגם הקטנים שהיו נקראים אצלם "חיות רעות" כנ"ל, נתביישו בעצמן גם כן, על שהיו עד הנה קטנים בעיני עצמן מחמת שאין להם ממון. כי עתה נתגלה שאודבא, הממון הוא עיקר הברשה. כי אל המאכלים הנ"ל יש להם סגולה זו שמי שאוכל מהם ממאס בממון מאד, כי מרגיש סירחון הממון כמו צואה וטינוף ממש. ואוי השליכו אליהם כספם האילי תבם. ואחר כך שלחו לשם את הבעל תפילה הנ"ל, ונתן להם תשובות ותיקונים, וסידר אותם. והמלך הנ"ל מלך בכיפה, וכל העולם שבו אל השם יתברך, ועסקו רק בתורה ותפילה ותשובה ומעשים טובים, אמן כן יהי רצון" (סיפורי מעשיות, שם).

מה הם אותם המאכלים הנפלאים?

הקרבנות, ובמיוחד קרבן הפסח - כך מגלה מוהרנ"ת בליקוטי הלכות (תפילה ד, טו-יז).

קרבן הפסח נאכל כשהוא "צלי אש", כדי שהוא ריחו גורף ויגרום לנשמות ישראל להרגיש את הסירחון של הממון וההצלחות המדומות של אנשי העולם הזה (עיי' שם באריכות).

וגם היום, שאין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו, נשלמה פרים שפתינו, ונתתנן לפני בורא עולם שיטעימנו - באכילת המצה והמרור והאפיקומן - טעם פסח, ויזכנו להריח ריח המאכלים הקדושים אשר יגרמו לנו להרגיש את "סירחון הממון כמו צואה וטינוף ממש".

יהי רצון שייבנה בית המקדש במהרה בימינו, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים, ויביום ההוא ישליך האדם את אליהו כספו ואת אליהו זהב, וימלוך המלך בכיפה, וישוכו כל העולם להשם יתברך, ויעסקו רק בתורה ותפילה ותשובה ומעשים טובים, אמן כן יהי רצון.

"וצדיק יסוד עולם"

מתוך משא קודש חוצב להבות אש מאת הרב החסיד
רבי נתן ליברמנש שליט"א
שנשא ברגש רב בכינוס הארצי שהתקיים בחול המועד פסח
ע"י ארגון "מורשת הנחל"

בענין ביטול המח והלב להצדיק יסוד העולם
שהיא הדרך היחידה להתקרבות אמיתית ושלימה
להשם יתברך ולתיקון כל העולמות

מוגש בזה לכבוד ימי המועד הקדוש הבא עלינו לטובה, בו נפש כל חי
נכספת לקיים את מצוות והארת החג "להקביל את פני רבו ברגל",
ולהיכלל בו באהבה רבה ואהבת עולם לנצח נצחים ■ "כי אקח מועד"

שנאמר בשלמה המלך, שעליו אמרו חז"ל (מגילת י"א): 'שלמה מלך על
העליונים ועל התחתונים' - 'וישב שלמה על כסא ה' והיינו שהייתה
על ידו מידת המלכות בשלמות.

מלכות מהי?

דוגמא להבנת המלכות, ניתן לראות ממעשה דוד ויאב.
כאשר ציווה דוד המלך על שר צבאו, יואב, למנות את העם ושמואל
ב' כיר, דברי הימים א' כ"א, סירב יואב ואמר לדוד 'ויוסף ה' אלוהיך
אל העם כהם וכהם מאה פעמים ועיני אדוני המלך רואות ואדוני
המלך למה חפץ בדבר הזה'. כאשר תוסף דוד המלך ע"ה לתעקש,
לא סירב יואב, למרות שהיה יכול לסרב, שהרי הוא היה שר הצבא

התקרבות לצדיק הצדיק יסוד העולם

איתא (משלי י', כ"ח) 'וצדיק יסוד עולם' ובזהו (חלק א' רמ"ג) "כך
ברא קודשא בריך הוא עלמא, קאים ליה על סמכא חד וצדיק שמיה,
והאי צדיק איהו קיומא דעלמא". 'וצדיק יסוד עולם' - 'יסוד' מרמז
על מידת היסוד, ושניהם אחד. היינו פירוש הפשוט, שהצדיק הוא
היסוד עליו עומד העולם, והרמז שיסוד' מרמז על מידת היסוד, חד
הס. לכל דבר רוחני יש השפעה והשתלשלות בעולם הזה. ספירת
'מלכות' היא תכלית הבריאה. מלכות השי"ת. ד"אין מלך בלא עם'.
ולמען תתקיים המלכות כראוי, ציווה הבורא 'שום תשים עליך
מלך' - וכאשר הוא מולך כראוי אי מידת המלכות כתיקונה, וחו

האדם הפשוט, בכוחו, אינו יכול להגיע לשלימות מידת היסוד. אם כן, הדרך שהותוותה לאדם הפשוט להגיע לתכלית מידת היסוד, שרק על ידה, כאמור, ביכולתו להתקרב לאבינו שבשמים - היא רק על ידי התבטלות בתכלית לצדיק האמת. ועל ידי התבטלות בכלל האדם בצדיק וממילא במידת היסוד בתכלית.

ובביאור יותר, כתב רבינו הק' (ליקוטי מהר"ן ח"א סימן כ"א) "עיקר האדם הוא המוח", היינו, עיקר פעולת האדם תלוי בהמוח, והמוח הוא המפעיל את שאר האיברים, כי כאשר מחליש האדם - במוחו - לילך, אזי המוח שולח תאות להרגליים ואזי הולך, וכן בידיים וכן בשאר איברים. וממילא במקום שמוחו של האדם - שם הוא. וממילא גם אם יהיה האדם במשא ומתן וכדו', אם חושב ברבדי תורה וכדו' תרי הוא עכשיו בבית המדרש, וכן להיפך ח"ו.

הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א

אמונה, פירושה סילוק של תדעה

העצמית, של המוח. אני איני יודע כלום ומה שאני שומע מהצדיק - אני מקבל וזה מה שאני יודע. זהו הביטול המוחלט לצדיק, ביטול של האדם כולו, ביטול שעל ידו נכלל האדם לגמרי בקדושת הצדיק - ב"יסוד".

וזהו שביאר רבינו הק' (ליקוטי מהר"ן ח"א סימן קכ"ט) את הפסוק "ארץ אוכלת יושביה". "ארץ היא בחי' אמונה כמו שכתוב 'שכן ארץ ורעה אמונה'. 'אוכלת יושביה' ... היינו כשדבוק לצדיק ומאמין בו, שהוא בחינת ארץ, 'נאכל' להצדיק ונתהפך למהות הצדיק ממש. כדוגמת מי שאוכל צומח, שהצומח נהפך לחלק ממנו ממש, לתי ממש. והוא דאינא בספרים על החולקים על הצדיקים, 'שלה ידו בשלומי, חילל ברייתו', שהחולק על הצדיק פגם בברייתו.

תכלית מטרתינו היא - להיכלל בצדיק. עצם האמונה, היא היא התיקון השלם. לא רק עצותיו של הצדיק ודבריו, אלא עצם האמונה בו. כך למשל, אם יהודי עושה התבודדות, הרי שמעבר להתבודדות עצמה, ישנו ענין גבוה יותר, שהוא בעצם הסיבה שבגללה אני עושה התבודדות - והוא האמונה בצדיק

תיקון הברית - התבטלות לצדיק

בתורה כ"ט (ליקוטי מהר"ן ח"א מבאר רבינו הק' שהשטיה גידים שבאדם הם כנגד שטיה לארץ שבתורה, וכל פגם באחד הלארץ הוא פוגם באחד הגידים, וכן בציוויים דרבנן וכו' הנכללים במצוות, אם פגם באחד מהם, פגם בגיד המכוון כנגדו. והנה יודע, שמהפוח נמשכת לבגונית אל הגידים, אם נפסק ח"ו הלבגונית, נפסק החיות

ומלשון הכתוב (שמואל ב' ג') 'והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני', משמע שהיו חוקים מדוד. אבל יואב לא כן אמר, ואם כי ניטה למנוע מנין העם בכל מני מצדיק והשתהה הרבה שמונה עשרה תודש ומנה מסוף העם, ולא מנה בני בנימין וכו', אבל סוף דבר הביא מנין העם אל דוד - וסרצה מנימה.

יואב, שידע מהו 'מלך' ומהו 'מלכות', שהם תיקון העולם, לא סירב לבקשת המלך, למרות שידע שהצדק איתו. ולכן התחנן למלך שיבטל את בקשתו, אבל למעשה - לא סירב. תיקון העולם - מלכות דקדושה, ידע יואב, הוא להתבטל למלך בכל מצבו.

מידת היסוד

כמו למידת המלכות - ולכל מידה אחרת - גם למידת היסוד יש השתלשלות בזה העולם. וכפי שבמלכות השתלשלות היא באדם, שהוא המלך, כך גם מידת

היסוד. שאם כי לכל אדם יש ניצוץ ממידה זו, הרי שהמידה בשלימות, בכללות, נמצאת באדם אחד - בצדיק, עליו נאמר 'צדיק - יסוד עולם'. ישנם הרבה צדיקים אמיתיים, ולמעשה, כל מי ששומר הברית בפרישות וקדושה, הוא השתלשלות של מידת היסוד לעולם, אבל יש את אותו צדיק, שהוא היסוד, תכלית מידת היסוד, ועליו יסוב המשך דברינו.

יסוד, היא מקור המשכת השפע ודרכה יורד השפע לעולם. מהספירות העליונות יורד השפע כאור רוחני, וכאשר הוא מגיע ל'יסוד' הוא 'מקבל צורה', ומשם הוא יורד לספירת המלכות. דהיינו, המעבר מהעולמות העליונים לבריאה, לעולם הגשמי, הוא דרך מידת היסוד. ועל כן מובא שהצדיק - בכוחו להמשיך שפע ועל ידו אפשר להיושע, משום שביסודו, שם מקבל השפע את צורתו.

אבל, וזו הנקודה העיקרית, הסדר ההפוך. היינו העליה מהבריאה אל קודם הבריאה, עוברת אף היא דרך מידת היסוד. כל אחד ואחד יש לו ניצוץ ממידת היסוד, תיקון הברית, שעל ידה "עיקר ההתקדושות של ישראל לאביהם שבשמים" (ליקוטי מהר"ן ח"א סימן כ"ט), ולכן עיקר הגסיונות הבאים על האדם הן בענין זה (ליקוטי מהר"ן ח"א סימן ב') כמובא בתורה הק' 'עיקרא דיצרא בישא על עירין והיא עיקרא דמסאבותא'.

מידת היסוד לכל אדם - ההתבטלות לצדיק האמת

רבינו מתירש לנו בענין זה יסוד נפלא, באופן שמידת היסוד, בתכלית, תהיה שייכת לכל אדם, בכל מקום שהוא. והוא - ההתבטלות לצדיק האמת שהוא הוא השתלשלות מידת היסוד בשלימות בזה העולם.

לאותו הגיד ונגרם ח"ו שיתוק. כן הוא הרבר ברוחניות, שאם פגם באחד הלאוין ותולדותיהם, פגם בגיד שכנגדו ונפסקה ה'לבנונית' הרוחנית הנמשכת מתמות, והו' שנאמר "בכל עת יהיו בגדיך לבנים"

רבינו הק' העיד על עצמו ואמר "אני נהר המטהר מכל הכתמים". הנהר הזה, משמעו בחינת ה'מים טהורים' שיהיה לעתיד. כדאיתא בזוהר הק', שבכל מקום שהזכיר מים, כוונתו לאותם מים טהורים של לעתיד, והוא ענין מי מקוה שמטהר. ועל זה אמר רבינו הק' שיש לו את אותו כוח של אותם מים טהורים של לעתיד

אל תקרי 'בגדיך' אלא 'בגדיך', היינו שבכל עת יהיה לבנונית נמשכת אל הגידים מן המות. ושם כתב רבינו הק' שיש גיד הכללי שהוא הברית כמו שכתוב 'יגד לכם את בריתו', והפוגם בברית, פוגם בשורש הלבנונית - במות. ואם פגם בלבנונית, תיקונו שימשיך לבנונית חדשה מהמות.

כן הוא אם פגם באחד הגידים. אבל אם פגם בשורש הלבנונית, במות עצמו, שהוא פגם הברית, מה תיקונו? על כן כתבו הספרים שאין לו תיקון ואכמ"ל.

בא רבינו הק' העמידה על אחת: ביטול לצדיק! שעל ידי שאדם מבטל את מוחו בתכלית לצדיק, הוא ממשיך לבנונית חדשה משורש מוחו של עולם ובה מתקן פגמיו. כפי שביאר מהר"ת ד"ל פעמים אין מספר בליקושי הלכות טאב העוז שתיקון הברית הוא על ידי התקרבות לצדיקים, שעל ידי ביטול מוחו למוח הצדיק הוא נכלל ונאכלי לגמרי להצדיק וממשיך לבנונית חדשה למוחו.

בתורה פ"ו וליקושי מהר"ן ח"ב מבאר רבינו שמוך כוונת אלול, שהם תיקון הברית, מרומז בפסוק 'הנותן בים דרך ובמים עזים גתיבה'. 'דרך' מרמז על ברית, ועל פי זה יתבאר הכתוב 'בים דרך' ושילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו, נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן היטב.

דוד המלך מתאוונ לפני השי"ת 'בים דרך'. דרך ההתקרבות אליך כבים היא. דרך מכוסה ונסתרת ואף סימנים אין בה ואיני זוכה לראותה. ובפרט אותה ה'דרך' המרמזת על שמירת הברית, נעלמת ונסתרת היא מאד - 'ושילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו'. ואיך אמנם יזכה האדם לדרך הזו?

אלא, אומר דוד המלך ע"ה, 'נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן'. דרכו של צאן שאחזר הולך בראש וכולם אחריו ללא ססיה, ללא שאלה. וזוהי התשובה. ביטול המוחין, הביטול המוחלס אל 'משה ואהרן' - הצדיקים האמיתיים - הו' 'הנותן בים דרך'. וזה ביאור 'בוקע ים לפני משה'. משה רבינו, הצדיק האמיתי, הוא הבוקע ומגתב

הדרך ב'מים עזים'!

ועדיין, הדרא קשיא לדוכתיה. משה, הצדיק האמיתי, הוא הראוי לבקוע דרך בים, אבל איך יזכו לזה פשוטי העם? אמרה תורה זיאמינו בה' ובמשה עבדו - או ישיר משה' ואו, על ידי שהאמינו במשה - לא שהאמינו בו ח"ו שברא שמים וארץ, שהרי זהו זיאמינו בה' - אלא שהאמינו שדיבורי משה הם כדיבורי השי"ת, וזו לזיה א-לי ואנוהו' וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי. מציאות קריעת ים סוף, התאפשרה רק על ידי זיאמינו בה' ובמשה עבדו, ללא אותה אמונה שעל ידיה נכללו ב'משה עבדו', בצדיק, לא היתה אפשרות לעבוד את הים.

העיקר - אמונה בצדיק!

תכלית מסרתינו היא - להיכלל בצדיק. עצם האמונה, היא היא התיקון השלם. לא רק עצותיו של הצדיק ודבריו, אלא עצם האמונה בו. כך למשל, אם יהודי עושה התבודדות, הרי שמעבר להתבודדות עצמה, ישנו ענין גבוה יותר, שהוא בעצם הסיבה שבגללה אני עושה התבודדות - והוא האמונה בצדיק. התבודדות היא ענין של אותה אמונה, שהיא גבוהה לאין ערוך מעצם העצה, מעצם ההתבודדות.

ודווקא מכיוון שהאמונה בצדיק היא העיקר, על כן באים על האדם נסיונות בענין זה לאין שיעור ומספר, וחזקה על היצר שיעשה כל שבידו כדי למנוע את האדם מלהתקרב להשי"ת.

ובודאי, רהמנות גדולה היא על מי שאינו מתקרב להצדיק האמת. אבל, עיקר הרהמנות היא על מי שיוזע מרבינו הק', צדיק האמת, וכבר נכנס בשעריו ועומד ואינו ממשיך לבקש ולחפש להתקרב אליו יותר ויותר, להתבסל אליו לגמרי.

נהר המטהר מכל הכתמים

רבינו הק' העיד על עצמו ואמר "אני נהר המטהר מכל הכתמים" נחי מהר"ן שלי"ט. הנהר הזה, משמעו בחינת ה'מים טהורים' שיהיה לעתיד. כדאיתא בזוהר הק', שבכל מקום שהזכיר מים, כוונתו לאותם מים טהורים של לעתיד, והוא ענין מי מקוה שמטהר. ועל זה אמר רבינו הק' שיש לו את אותו כוח של אותם מים טהורים של לעתיד.

הנהגל בין היצתיר וההוות, כפי שביאר רבינו הק' בעצמו נחי מהר"ן רס"ה "כל מה שמשיח יעשה טובות לישראל, אני יכול לעשות. רק תחילוק הוא שמשית יגזור אומר ויקם, אבל אני ... - אצלי עדיין יש בחירה, אבל אצל משיח כבר לא יהיה בחירה כלל, לעתיד יהיה 'יורקתי עליכם מים טהורים', ללא בחירה. ואילו אל הימים טהורים של רבינו הק', יש בחירה. האדם צריך לכוז ולהיכנס אליהם, בחינת 'נהר' שצריך לטבול בו. צריך להוריד את הבגדים הצואים, הדעות הקדומות, רק כך אפשר 'לטבול' ב'נהר' של רבינו. אמנם, שלא כמו טבילה בנהר, שרק טבילת הגוף כולו מועילה, הרי ש'טבילה' ב'נהר המטהר' - רבינו הק', כל פסיעה והתקרבות מועילה לאין שיעור. אבל, אינו דומה כלל וכלל למי שזוכה 'לטבול' בשלימות, לטבול כל גופו ב'נהר המטהר', לבטל את כל כולו אל הצדיק האמת, שלא ישאר אפילו כחוס השערה פמותו 'מתוך לנתר' - ביטול הגמור של המוח העצמי, להיכלל לחלוטין בצדיק האמת.

התקשרות לצדיק התקשרות - אהבה להצדיק

התקשרות לצדיק, כתב רבינו הק' וליקוטי מהר"ן היא סימן קלי"ח שעניינה אהבה אמיתית בלב - להצדיק, כמו שכתוב 'ונפש קשורה בנפשו' - ותרגומו 'חביבא ליה כנפשיה'. היינו, לאהוב את הצדיק אהבה אמיתית ושלמה - כנפש ממש.

אמר רבינו הק' יש לי שלוש כיתות חסידים. כיתה ראשונה - שבאים לחטוף שיריים. כיתה שנייה - שבאים לשמוע תורה. כיתה שלישית - שאפויים בליבי. רצוני שתהיו מכת השלישית."

מהרגיזת זיל אמר, שילחטוף שיריים פירושו 'לחטוף' התיקונים של הצדיק, כמו ראש השנה אצל רבינו, עליו אמר רבינו אין דבר גדול מזה, או הבא במסירות נפש לומר תיקון הכללי אצל ציונו הקרוב וכדו' - והיא כיתה חשובה, אבל עדיין היא הכיתה הראשונה ושתי כיתות יש שחשובות ונעלות ממנה מאוד.

הכת השנייה - שבאים לשמוע תורה. אין הכוונה לאדם שבא לשמוע דיבורים עמוקים, פלפולים ושיחות נעימות, אלא שחפץ בתיקון העולמות וכשפסע עצום הנמשך על ידי התורה.

בעת שנסע רבינו זיל ללמברג, נסעו מהרגיזת ורבי נפתלי ללוותו. והגיע לאיה כפר והשכם בבוקר יצא לדרכו. מהרגיזת ורבי נפתלי היו עדיין קודם התפילה ויצאו אחרי, על אף שכבר נפרדו קודם, כדי ללוותו עזה. כאשר הגיעו לרבינו, אמר להם רבינו "מה אתם רוצים, שאתן לכם ברכה או שאומר לכם תורה?" ענה מהרגיזת: "ברכה תתנו לנו כשתחרו בריאים ושלמים, עכשיו אנתנו רוצים לשמוע תורה". רבינו אמר שם את הסיום של תורה

רמ"ב (מענק התיקנות וכו'). רבינו, כביכול, לא חידש כאן דברי מוסר וכדו', אלא שמהרגיזת ידע מהי תורה של רבינו הק'. תורה של רבינו הק' היא המשכה של אור רוחני לתוך צמצומים - וזה תיקון העולם אמנם, ברכת פרסית של רבינו הק' אינה דבר של מה בכך, היא ישועה וודאית. אבל כאשר מול אותה ישועה פרסית עומד המשכה של תורה חדשה - תיקון העולם בכלליות - הרי שאין שום השוואה ביניהם. וזה פירוש "שבאים לשמוע תורה". שבאים להמשיך תיקון העולם בכלליות, ועדיין - זו הכיתה השנייה.

אבל, יש כת שלישית, עליה אמר רבינו "שאפויים בליבי" - 'ונפשיה חביבא ליה כנפשיה'.

המשך הסיפור הוא, שלאחר שרבינו גילה להם את התורה הנ"ל, נפרדו ממנו מהרגיזת ורבי נפתלי. רבינו הק' המשיך לדרכו בעגלה והם החלו לרוץ אחרי העגלה, עד שנעלמה מעיניהם, ואחר כך חזרו להתפלל.

לכאורה, מה ענין יש בה לרוץ אחר העגלה עד שלא תראה עורו משל נאה בדבר. כאשר הורים יוצאים ללוות את בנם היוצא למרחוק, הם ממשיכים לעמוד, גם כאשר בנם מתרחק, עד שהוא נעלם מעיניהם לגמרי, וזוהי אהבה שבלבו ללא הסבר, ללא הגיון. אהבה שבלב.

כאשר אמר רבינו הק' שרצונו שנהיה מאותה כיתה שלישית, כוונתו היתה לאותה אהבה שבלב, אהבה עזה, "חביבא ליה כנפשיה" - 'ונפשיה' ממש. ללא הסבר, ללא הגיון. אהבה שבלב.

חיבור מח ולב - 'אפויים בליבי'

זהו הביטול המוחלט. לא רק 'התקרבות', ביטול מוחלט של המוח התיכללות מוחלטת בצדיק, אלא גם 'התקשרות', ביטול הלב. אהבה שבלב, אהבה מוחלטת להצדיק האמת.

מילים אלו, 'רצוני שתהיו מכותה שלישית', לא אמר רבינו לאנשים כמונו. שיחה זו נאמרה לגדולי תלמידי רבינו הק', להם אמר רבינו 'רצוני שתהיו מכותה השלישית'. שיחה זו באה ללמדנו לדעת למה לשאוף, לאיזו דרגה של קירבה לצדיק עלינו לכסוף. וודאי, דרגה זו, שהיא שלימות ההתקרבות לצדיקים, אינה דרגה שקל להשיגה. אבל שומה עלינו, אם לא להשיג את הדרגה הזו, הרי לפחות לכסוף ולשאוף להגיע אליה. לדעת שהיא קיימת ולהתקדם אליה נכל יכולתנו, בכל כוחינו, דרגה אחר דרגה.

היצא מכל הנ"ל הוא, שהעיקר הוא התקרבות, לבטל המוח לצדיק האמת, ובלא זה, אין שייך כלל התקשרות לצדיק, כי הלא אי אפשר

כאשר אמר רבינו הק' שרצונו שנהיה מאותה כיתה שלישית, כוונתו היתה לאותה אהבה שבלב, אהבה עזה, "חביבא ליה כנפשיה" - 'ונפשיה' ממש. ללא הסבר, ללא הגיון. אהבה שבלב

לאהוב את הצדיק באמת בלי לבטל את המוח אליו. ואחר כך, אחר ההתקרבות - וכדוגמה בהתקרבות - באה ההתקשרות, ביטול הלב לצדיק האמת.

ומתוך אותה אמונה בצדיק, הבאה לאחד ביטול המוח, מתוך כך יש באפשרות לשאוף לאהוב את הצדיק בליבי, היינו לבטל את ליבי אליו, שזוהי כל תכליתנו בה העולם, הוא התיקון השלם.

מאידך, זוהי גם תכלית תיקוני הצדיק שמועל בה העולם. וכן אמר רבינו (חיי מהר"ן ט"ל) "גם אמר לי: אתה בלעדי אינך יכול לעשות, אבל אני בלעדיך גם כן איני יכול לעשות כלל", היינו שתיקוני הצדיק בעולמות, הם על ידי הנפשות המכלילים עצמן בו, וכל כמה שמתכללים בו יותר, נתתקנים העולמות ביותר, ועל ידי כך מקבלים אנו את תיקונינו הפרטי גם כן, משום שעל ידינו בא גם כן תיקון העולם.

ומדי דברי בו, נזכיר כי וודאי התיקונים שמשפיע הצדיק על האדם, תלויים בכלים שמכין האדם לקבלם, כי כפי העבודת ה' של האדם בכלל וקיום עצות הצדיק בפרט, כך יכול הצדיק להשפיע עליו לכלים - שהם האמונה שיש להאדם בהצדיק.

יהושע בן נון משרת משה

במאמרנו הקודם התבאר שצורת ההנהגה בברסלב - אותה קבע רבינו, והנהיג מוהרנ"ת הלכה למעשה - היא, שההתבטלות וההתקשרות היחידה היא לרבינו הקדוש בעצמו, והתלמידים שבכל דור אינם אדמו"רים חדשים, אלא משמשים "כעט אצל הסופר" להעביר הלאה את האור הגדול של רבינו הקדוש.

במאמרנו זה נבאר בס"ד מה תפקידם של אותם 'תלמידים', ומה אנו אמורים לקבל מהם.

התלמידים הם ה"משרתים" של רבינו להגיש ולמכור את סחורתו

הכינוי בו מכנה התורה את תלמידו הגדול של משה, יהושע בן נון, הוא: "יהושע בן נון משרת משה" (במדבר יא, כה. יהושע א, א). שכן, זוהי מהותו של התלמיד: 'משרת' המביא הגדול!

זוהי גם הגדרתם ומהותם של ה"תלמידים" בחסידות ברסלב - "משרתי משה"; משרתי רבינו הקדוש, בהפצת מעיינותיו והנחלת אורו ודעתו הקדושה מדור לדור.

רבינו הקדוש השאיר לנו ירושה נפלאה, סחורה יקרה מפז, אך לחנתו דרושים 'משרתים' נאמנים. וכפי שהתבטא רבינו לגבי תורתו, ואמר:

ברוך השם היא סחורה יפה מאד מאד. וטוב הנה שיהיה לחנות זה משרת טוב ויפה, שיכול להניח ולקבל ולסדר כל חתיכה סחורה יפה עם הקצה לחוץ (בדרך המשך) המשרתים המבטרים שמקפלין הסחורה ומניחין קצת לחוץ כדי שיראה הסוהר בבואו תכף מהות יופי הסחורה, וכשיבוא אהד לקנות אינה סחורה יוכל המשרת להטות מיד בן ריחות אותו הפנין סחורה שצריך הסוהר, ויסתח אותו במהירות לפני הסוהר ויהיה מראה לו מיד הוד יופי מאד הסחורה הטובה הזאת.

והנמשל מוכן, שצריך אהד שיהיה קמי היטב מאד בכל תורתו שאלת, שיכול לסדר כל תורה יפה יפה עם הקצה

לחוץ. וכשיבוא אהד וירצה להתקרב וידבר מתורתו, יוכל להשיט לו מיד איזה תורה שהוא צריך אז קמי ענינו. כי כל תורתו הם קלילות גדול מאד מאד, שיכולין לקצא בהם מה שצריך כל אהד ואהד, וכן צריך אהד שיהיה קמי בהם היטב היטב שיכול להשיט לכל אהד ואהד מה שצריך באותה העת. וקבו השאר כאלה.

(חיי מורחין, שטח)

משרת נאמן שכזה היה מוהרנ"ת, התלמיד הגדול; הוא היה בקי היטב היטב בתורתו של רבינו, ועסק כל ימיו להשיט אותה לכל באי עולם.

וכפי שכותב הרב משענתרין, בהקדמת עליים לתרופה:

אמר המלכות, יודע מה שצריך לבנותו וזכרונם לברכה במדרש רבה פרשת פנחס, מה שהקדוש ברוך הוא אמר למשה על יהושע: יהושע הרבה שרתך והרבה זולק לך בברך והוא הנה משפיים ומעריב בבית העד שלך, והוא הנה מסדר את הספקלים וכיו. הואיל והוא שרתך בקבל פזו, כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו. קח לך את יהושע בן נון וכיו, לקיים מה שצאמר יוצר תאנה לאכל פריה.

הנה גם אנו רואים בדרושינו אלה, מעולם לא ראינו ולא שמענו מאיש אהד שישרת את רבו באופן כזה, כמו שראינו מוהרנ"ת הרב נתן ויל, כי ספס נמקים בו ילא קש מתוך האהלי אהלו של תורה, של רבנו אור האורות בעל לקוטי

אם לא תדעי לך... צאי לך בעקבי הצאן

התפארתית גדולי תלמידי האלמנה וכלי גדולי (מ"ד)

מאמר ר' / התלמידים שבכל דור (ב)

מדור לדור, הם ראו את עצמם כ"משרתיים" בתורתו של רבינו, וכל רצונם ומאויינם, עניינם ועיסוקם, היה: 'לשרת' את רבינו, ולהושיט ולהפיץ את סודותיו לכל באי עולם.

בצטט לדוגמא, את דבריו של רבי אהרן לייב ציגלמן הי"ד, שכתב: השם 'תפארת' יצור שנוקב לקחית שלחתי דרומה ומשרתי רבנו הקדוש, להפיץ על ידינו אורו ודעתו הקדוש בעולם, שנה על תקונתו שתקלא הארץ ודעה, היא דעת רבנו הקדוש בעולם. (אור צדיקים, מכתב ז)

ובמכתב אחר:

יצור השם 'תפארת' שנוקב לקחית את רבנו הקדוש, ולהפיץ דעתו ואורו הקדוש על כל יושבי תבל. אשרינו שוכני לקחית מהמשרתים אצל ארון קנה, אשר משיח צדקנו יצלה אורו הקדוש.

(בעיסות נח, מכתב לב)

גם רבי שמואל הורביץ זצ"ל משתמש בביטוי זה, וכשהוא כותב על התכניות 'להפיץ עוד ספר, וכן להלן להלן...', הריהו מדישו:

בוכל לקחית העולם כלו ברפואת הנפש והגוף והנפשו שלא היי דגמתם מימות עולם, אשר טמונים בהספרים הקדושים, ואנחנו נהיה רק המשרתים לגלותם מהעולם אל העולמי, לקחית העולם לדורי דורות.

(מכתבי שמואל, מכתב לג)

הרפואות היקרות "טמונים בהספרים הקדושים", והתלמידים שבכל דור הם "רק המשרתים לגלותם מהעולם אל הגלוי".

האם ה"תלמידים" רק מעבירים את המידע שבספריו הקדושים?

תפקידם של התלמידים המשרתים, אינו רק בעצם העברת המידע שבספריו הקדושים להמון העם, שהרי זאת יכול כל אחד להשיג בעצמו על ידי העיון בספרי רבינו, ואינו זקוק להתקרב אליהם.

מוקדו צ"ל, כי משל הנה דבוק ומקשר אליו בהתקשרות דבקות אמתית במסירות נפש ובבטול הרגשות עצמו לגמרי לגמרי בכל תנועותיו, במעשה ובדבור ובמחשבה, בשבתו בביתו ובגלתו בגרה, בשכבו ובקומו. וכל שיהותיו וספוריו ושנתייו, הכל הנה סובב והולך רק על קרב עקב זה, להודיע ולפרסם גדולת קדושת מצלת רבנו וצ"ל, וגדולת קדושת מצלת סגור תורתו הקדושים ושיחותיו וספורי מעשיותיו וכל עניניו. להודיע לבני האדם גבורותיו וכי להפיץ מעשיותיו חוצה. כי זה כל העולם, וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה ובשביל זה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. אלמלא זכו העולם על כל פנים גם עקשיו, זה שנים רבות אחר הקמתו וז"ל, להגות מאורו, כבר הנה העולם בא לידי תפארתו בשלמותו, ובמבאר מזה במקום אחר.

הנה האיש הזה, מורנו הרב רבי נתן ז"ל, לא נטו שנה לשינוי ולשפיעותו תפארתו, וכל ימי חייו הנה עסק רק בענין זה לדלות ולהשקות מתורת רבו לאחרים ולפרסם שמו תגדול והקדוש בעולם. ועסק בזה בשקידה רבה מאד ובמסירות נפש עצום מאד, אשר לא יאמן כי יספר. חכות רבו הקדוש מסיעתו, כי זכה למדרגה גבה ועליונה מאד בעבודת ה' ובהשגת התורה הקדושה. והכל הנה בתמימות ובאמינות אמר ובשקידה אמתית ושגור שלמות, מה שאי אפשר לשער כלל.

(הקדמה עלים לתורתו)

וכפי שהוא בעצמו כותב באחד ממכתביו לאחד מצאצאי רבינו:

אתה מבין מעצמך שפעמי הוא רק בעסקי אדוננו מורנו ודבנו, וזנה הקדוש והנורא וזר צדיק וקדוש לברכה, שאני חפץ ומשועשע לקשרתו לעשות רצונו, להפיץ מעינותיו חוצה.

(עלים לתורתו, מכתב מיום ו' בהעלותך תרי"א)

ובמכתב אחר לצאצאי רבינו הוא חותם:

עבד אביכם, המוכן לקשרתו ברצונו ז"ל עד פלות הנפש

(עלים לתורתו, מכתב מיום מצאי שבת שירה תקצ"ח)

ובדרכו של תלמיד גדול זה, עמדו כל ה"תלמידים" במסירות ברסלב

א. אגב, גם במשל מחייו והתנועה חיי מחיר, וס' משליל רבינו את תלמידי הצדיק לימירת ובעל עגלה הגלויים לבעל הבית, עיין שם.

ב. אשר עליו, ועל חברו רבי יצחק ברייער הי"ד, כתב רבי שמשון בריסקי זצ"ל [במכתב אשר השתקנו במאמרנו הקודם] שיש לכל אנשי שבטולין להישמע לקולו ודעתו.

אלא עיקר עניינם הוא להעביר את ה"רוח הקודש של הצדיק" שבדבריו הקדושים. וכלשון מוהר"ג בליקוטי הלכות:

צדיקין לטפש ולבאש מאד מאד את זה המלמד האמתי שפאל וישת רבו כראוי, עד שיש צדבורין בחינת רוח הקודש, בחינת רוח הקודש וכו' (מבאר בטהור'ת יאקשי' ט"ל) שפעל נדי שפגלה באורי תורה הקדושים של רבו וזכרו לברכה בתקרה הקדושה של על המערכין. וכל אהוד קמי קרוב וקמי בקשתו וזמנא יתיר, מתברר אצלו המעשה יתיר.

(ליקוטי הלכות, שלוחן ה', י"ב)

"התלמיד האמתי שקיבל דעת רבו כראוי", אינו מגלה את חידושי וביאוריו שלו, אלא את "ביאורי תורתו הקדושים של רבו וזכרו לברכה". אלא שהוא מדבר מהם בצורה כזאת "שיש בדבריו בחינת רוח הקודש", שמביאה את השומעים לתיקונם השלם.

ובמילים פשוטות:

התלמידים האמיתיים, מעבירים לנו לא רק את המידע, אלא בעיקר את הרוח הקדושה המנשבת בדברי רבינו הקדוש, את האור הפנימי שבדבריו, את הרגשת הלב.

ואכן, בזכות התלמידים שבכל דור - החל ממוהר"ג ועד לאנשי שבדורנו - יש לנו את ההרגשה הנכונה בדברי רבינו הקדוש.

התלמידים שבכל דור, מעבירים לנו בדיבוריהם שיחותיהם ומכתביהם, את ההרגשה הפנימית ברבינו הקדוש, ואת ה"רוח הקודש" המנשבת בין שמי ספריו הקדושים.

ישנם הרגשות והבנות עדינות ודקות, לכביות ופנימיות, שאינן ניתנות להעברה על גבי הכתב. ורק על ידי החסתופפות בצילם של אנשי שלומנו האמיתיים, אנו מקבלים אותם...

גם בלימוד נגלות התורה הדבר הוא כך, כפי שכותב מוהר"ג:

כי אפלו בתקמות התורה בנגלה, בפשטים בגמרא פרש תוספות, אי אפשר לתקין תמאית ה"כר והאיכות הנפשית והתודעת פי אם על ידי שאומרים לתבונם לתלמיד פתחים שהם בחינת רמזים, כמו שרואין בחוש שחור מסביר הפשט לתלמידיו בתגעות נדי. סקל ששן וכל ששן דודכי עזות הצבדות ה' שהפעל דבר חותם על הנאדם מאד מאד בתחבולות אין מספר בכל יום ויום וכמעט בכל ששן ורגע, שאי אפשר לעמד על עמדו כי אם על ידי התורה שפגלנו מרבנותינו וזכרונם לברכה, והעקר הוא הרמזים שיש בהתורה. ועל פי דאמתי צדיקין לטפש ולבאש מאד רבי אמתי שפגל מדעי אמתי, ולדבר עמו פעם אחר פעם, נדי לתבין הרמזים שפגלנו בדין עד תיבין לתתנות וכו' וכו', מכל ששן בהשגת אלקות.

(ליקוטי הלכות, נטילת ידים לטעחה ו, א)

ואכן, מוהר"ג השתדל למסור לתלמידיו, לא רק את התורות עצמן, אלא גם את תצורה בה נאמרו הדברים; התנועות והרמזים.

וכפי שהוא כותב לזוגמא על התורה אומרה:

פי לא דבר ויק הוא התורה אומרה וכו' עם התנועות

הקדושות, ששפתי לקם כפה פעמים.

(עלים לתרופה, מכתב וסד)

כך גם מוסר לנו תלמידו המובהק, רבי גזמן מטולטשין, במכתבו לאנשי על תורה ע"ג בליקוטי מוהר"ג תניינא, וכותב:

ותגופת הנהגן בןסמיות העינים התמים הקדושים והתוראים שתניה סראה לנו מלמידו הקדוש, מורי ורבי, מורנו הרב רבי גמזן זכר צדיק וקדוש לברכה, גם פן אי אפשר לבאר אפלו פנים אל פנים, מכל ששן בתנב.

(עלים לתרופה, מכתב רבי גזמן מטולטשין, ה)

ואכן, רבי גזמן מטולטשין, כאשר רק חוד היה על דיבור של רבינו, גם אם לא היה מחדש ומבאר בו מאומה, היה מצליח בכך להעביר הלאה לדורות את ההרגשה הפנימית שבדברי רבינו, כפי שקיבלם ממוהר"ג.

וכפי שהתבטא על כך, שר התורה, הרב מסשענהין, שהיה משתדל, בעקבות כך, להאזין בכל עת מצוא לדבריו. וכמסופר:

רבי גזמן מטולטשין ז"ל היה משתמש מלמוד ודבר לפני הצבור בעת קעודה שלישית של שבת וכדומה, בעת שהיה שם הרב מטשענהין ז"ל, מנחמת הכבוד הרב שרנחש לו. ועל פי היה נכנס הרב לשמוע דבריו אחר שגבר החל לדורש, והכה בתדר הסמוכה לבית הפודש הנקרא "פאליש" כדי לשמוע משם את דבריו. לשהבחיין בנה פעם הרב, פנה אליו ואמר לו: "מדיע נשקמים אמת מלדבר ולומר תורה פגני? הרי קיששוקע אני סקם איזה דמיר הרי הוא עבדי פודש על הלקוטי מוהר"ג".

(שיח שרטי קודש ג, ט)

וכן הוא לדורות; כשאנו רואים את אנשי שלומנו האמיתיים, כיצד הם מדברים את דבריו של רבינו הקדוש, אנו קולטים גם את ה"רמזים" שבדברי רבינו, ואת ההבנה וההרגשה הפנימית בעצותיו ודרכיו.

ביטוי נפלא לכך, אנו מוצאים במכתביו של רבי אלחנן ספקסוד זצ"ל, שכותב כמה וכמה פעמים לבנו שבארה"ב, על ההרגשה הנפלאה שמרגישים בספרי רבינו, על ידי שמיעת השיעורים מפיו של רבי לוי יצחק בבוד זצ"ל.

רבי אלחנן היה גאון ונקי גדול בכל מכמני תורת הנגלה והנסתר כחד מן קמאי, ושיעוריו של רבי לוי יצחק, כידוע, לא היו מבוססים על עיונים וחיידושים עמוקים וגאונים אלא על מסירת דברי רבינו ושיחות אנשי שלומינו בתמימות ופשטות, ובכל זאת היה רבי אלחנן משתתף באורה קבע באותם שיעורים ושראב מהם התעוררות והתחדשות מלוא חופנים.

והרי כמה ציטוטים ממכתביו:

כמו שהכרתי בןרשה (בשנת תרע"ו, ע"ח) את ר' שלמה בבריאלי ז"ל אשר דבריו עוד מצלצלים ומעוררים אותי קשאני נזכר מהם, וכן ר' מרדכי סאקאלאויר ז"ל, ולהבדיל לטיים אותם הילשנם פה. בפרש הרי לוי יצחק שיהיה, אשר למד ספרי רבנו ז"ל ביראה ואחבה פוז אשר כל שומעיו נתעוררים מאד, שהם

ג. והרגל בספרי מוהר"ג, ראה עד כמה מרבה מוהר"ג לתאר ולצייר בפני הקורא, את התנועות והרמזים, והאור הרוחני שנלווה לדבריו של רבינו הקדוש.

דברים היוצאים מלב ונכנסין ללב וכיו', עד שנתחזשים כבָּרִיךְ וְנִדְרָשׁוּ מִפֶּשֶׁל. וְהַגֵּם שִׁירֵינִי מִזֶּה, אֲבָל קִשְׁלוֹמֵעִין וְדַבְרֵינִי מֵאִישׁ כֶּשֶׁר, קִלְקֵס עִם זֶה גֵּאֵר אֲנִי עֲרֵשׁ - זֶה 'נְדָבָק' אֲחֶרֶת לְגַמְרִי.

(נגו אבא, מכתב מיום י"ג טבת תשי"ט)

במכתב אחר הוא כותב:

בְּזֶה הַשָּׁבָת קָרַשׁ לְמַדְנֵנוּ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה וְהַמְדִינָה שֶׁל מָמוֹן, וְהַקְבִיר הָרִי לִוי יִצְחָק נִי אִי' שֶׁבָּקַל אָרָם גִּמְצָא בְּחִינָה זוּ ... הַגֵּם שֶׁלֹּא חָדַשׁ מְלֹאם, אֲבָל בְּשִׁמְחָתוֹ וְיִמְאִירֵיכִין בְּדָבָרִים מֵאִתּוֹ קְרִימִיּוֹת הַלֵּב, מִתְקַדֵּשׁ וְהוּא עֵנֵן אֲחֵר לְגַמְרִי.

(שם, מכתב מיום ז' אדר תשי"ט)

ובמכתב נוסף:

בְּשָׁבָת קָרַשׁ הַעֲבָר בְּעַת לְמַד סְפִירוֹי מַעֲשֵׂיּוֹת מִפֶּה מִפִּיק מְרַעֲלוֹת ר' לוי יִצְחָק שְׁלִיטָא, נִשְׁבָּתִי מִי יִשְׁן וְהִיט אֶפְסוֹ בְּצוּתָא חָדָא לְזִבּוֹת לְשִׁמּוֹעַ דְּבַרְיָם יִקְרִים בְּהַמְדִים פְּאֵלָה אֲשֶׁר בָּכַל הַעוֹלָם כֹּל אֵין שׁוֹמְעִים אוֹתָם. הוּא גְבַר בְּזֶה שְׂאֵמֵר וְנִשְׁעָה גוֹר וּמְעִים, דְּהִיטוּ שְׂדֵבְרֵי הַתְּעוֹרָה שֶׁלֹּא לְמַה שֶׁמְשַׁרְדֵּר הוּא בְּעִצְמוֹ מִשִּׁים אוֹתָם, לְכֵן דְּבַרְיֵי דְבָרֵי יִחַ וְעוֹשִׂים רִשָּׁם חֲזָק בְּעַת מַעֲשֵׂה, עַד כִּמְעַס לְבַטוּל הַבְּחִינָה.

(שם, מכתב מיום כ"ז שבט תשי"ט)

כאן המקום לציין את המובן מאליו, שבלעדי ההשתעבדות והכפיפות המוחלטת למסורת העוברת על ידי אנשי שלומנו האמיתיים שבכל דור - לא זו בלבד שלא יזכה האדם לקבל את ה"דורות הקודש" שבספרי רבינו, אלא שמתוך הכתובים אף יוכל לברא לידי סילוף ומסקנות מעוותות שאחידתן מי ישרנה.

פי הַעֲבָר הָרַע וְחִלּוּתֵי שְׂעוֹתָיו בְּעִירַת הַדְּמִים, מְתַבְּרִין מֵאֵד בְּכָל אָרָם וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ הַרְבֵּה וּמְתַבְּרִין לְהַפֵּךְ הָאֱמֶת, וְעַל כֵּן אֵי אֲפִשְׁד לְקַדֵּר בְּקֶטֶב הַלֵּל, כִּי דְבָרִים הַנִּבְקָבִין בְּסִפְרֵי אֲפִשְׁד לְהַשְׁתֵּם מִן הָאֱמֶת וְלִפְרֹשִׁם כְּרִצוֹנוֹ. וְכֵמוּ שְׂמִמְצָא פֶּה וְכִפֶּה שֶׁהִסְכּוּ דְבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּפְרָשׁוּ בְּתוֹרָה שֶׁבְּקֶטֶב פְּרוֹשִׁים וְרִים, שֶׁלֹּא דְבָרֵי רְבוּתֵינֵנוּ יִלְוּ וְגַלּוּ מִיָּד בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא כְּהִלְכָה וּבָאוּ לְיַד כְּפִירוֹת גְּדוּלוֹת עַל יְדֵי פְרֹשְׁיָהֶם הַזְּרִים, כִּי בְּקֶטֶב אֵי אֲפִשְׁד לְכַאֵר הָאֱמֶת לְתַבְּלִיתוֹ, כִּי כֵל אֲחֵד יִכּוֹל לְפָרֵשׁ דְּבָרִים הַנִּבְקָבִים כְּרִצוֹנוֹ ... עַל כֵּן צְרִיכִין לְכַאֵר וּלְפָרֵשׁ הַדְּבָרֵי הַיָּסֵב בְּכִפָּה פְּרוֹשִׁים וּבְאוּרִים, וּפְרוֹשׁ לְפְרוֹשִׁים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכּוֹל הַשׁוֹעֵה לְטַעוֹת מִתְּפֹרֵשׁ וְהַכּוֹנֵה הָאֱמֶתִית.

(ליקושי הלכות, י"ח נס"ג, טו)

כשאתה תדגמאות הכוללות לכך, היא הסוגיא בה אנו עוסקים;

כשלא משתעבדים למסורת של חסידי ברסלב האמיתיים, אפשר לקבל הסתכלות מעוותת לחלוטין על מושג ה"תלמיד" שבכל דור, ואף להסיק מתוך דברי מהרנ"ח עצמו את החיפך הגמור מכוונתו האמיתית, ולייחס לאחד שכוה את התואר 'צדיק החרו'...

וכן הלאה, בשאר הסוגיות שבספרי רבינו - הייבים לשמש את אנשי שלומנו האמיתיים, התלמידים המשרתים הנאמנים, כדי לקבל את התבונה הנכונה בספרי רבינו.

מי ראוי להיות 'תלמיד'?

אחד כל הדברים האלה, מובן מאליו, שהתלמידים אינם נמדדים לפי גדלותם הרוחנית מצד עצמם, אלא לפי דבקותם ברבינו הקדוש והתבטלותם אליו.

גם מי שהוא 'בעל השגה' גדול, הבונה בשמים עליונותו; גם מי שהוא 'עובד' גדול אשר כולם מתפעלים מעבודותיו הנשגבות; גם מי שיריעתו בתורה, בנגלה ובנסתר, מבחילה - אינו בהכרח התלמיד אותו אנו מחמשים.

גם בדורו של משה רבינו, היו צדיקים ובעלי השגה מופלאים, יתכן שאף גדולים יותר מיהושע בן נון. אך היחיד שנבחר היה יהושע; לא מפני גדולתו הרוחנית דווקא, אלא מפני התבטלותו המופלאה למשה רבו.

כִּי הִנֵּה שִׁמְתִי אֶל לְבָבִי בְּדַבֵּר הַכְּתוּבִים שֶׁבְּעֵינֵי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן, וְאֲשֶׁר מֵאֲלֵינוּ נִבִּין שֶׁגַם וּזְלַת הַשִּׁבְחָ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו "לֹא מִשִּׁי וְכוּ', הִנֵּה עוֹבֵד ה' וְבוֹרֵחַ מִן הַסָּפֵא. וְאֵף עַל פִּי כֵן, אִם גַּם הַזֶּה עֲבוֹדָתוֹ בְּכַפְלֵי עֵינָיו, וְלֹא לְהַרְבֵּק בְּלִי כֵּן לְמַעֲשֵׂה רִבְעוּ עָלָיו הַשִּׁלֹּם, נִרְאָה מִדְּבָרֵי הַכְּתוּבִים וְיִלְ שֶׁלֹּא הָיָה זוֹכֵה אֲחֵד כֵּן לְמִלְאוֹת אֵת מְקוֹמוֹ וְלְעֵבֵל מֵאֵתוֹ סְמִיכוֹת יְדֵי וְעִמְצָלָה מְעִלְתָּה עַל כֵּן. וְגַם שִׁינֵינוּ הָרְאוֹת שֶׁבְּתַרְבֵּה מְקוֹמוֹת קָרָא אוֹתוֹ הַתּוֹרָה בְּשֵׁם 'מִשְׁרַת' לְמַעֲשֵׂה רִבְעוּ עָלָיו הַשִּׁלֹּם. כִּי בְּפִרְשֵׁת כִּי תִשָּׂא וּבְמִשְׁפָּטִים בְּסוֹפָה וְזָכַר בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב "וּמִשְׁרַתוֹ" וְכוּ', וּבְפִרְשֵׁת בְּהַעֲלֵתָּ בְּהַכְּתוּב "וַיִּשְׁעוּ וְכוּ' מִשְׁרַת מִשְׁה", וְגַם בְּהַזְלֵת סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ מִתְחִיל הַכְּתוּב "וַיְהִי אַחֲרָיו וְכוּ' מִשְׁרַת מִשְׁה".

(כוכבי אור, שיחות וסיפורים, מז)

דוגמא נפלאה לכך היא, רבי נתן מטולטשין, תלמידו המובהק של מהרנ"ח:

הוא לא היה 'למדן' מוטלג, ולא התבלט בהשגות אלקות מבחילות. אך לעומת זאת, היה 'משרת' נאמן למהרנ"ח, ושקד על דלתותיו.

כִּי אֵף עַל פִּי שֶׁפְּתָקוֹת שֶׁהָיָה יְהוֹם בְּלֹא אָב וְאֵם, לֹא עָלָה

מסורתנו אלקשה

ד. אמנם, מן החובה לציין, שגם בדבר זה גופא, לימדנו התלמידים שבכל דור, שאין להשתמש עם דיכורים אלה כקידום לחמור בו, לגול ולחמוס את הנגישה הישירה של היהודי הפשוט לספרי רבינו, ולהחזיר בו את הפחד שאם לא יתקרב לשלנו אלמנו לא יכין את אשר לפנינו. ודי בחזרה זו, כי אין לדבר סוף, והחכם יכין מרעו שלא להשתט לימין או לשמאל.

ויכתב ידו שהם "התורות וההידושים נפלאים שגילה" נמצאים בידם. ואת זה - ורק את זה - הם מעבירים הלאה.

האם יש רק תלמיד אחד או תלמידים רבים?

אילו היה התלמיד מעין ארמו"ר חדש, הוא היה צריך להיות יחיד בדורו. אך מאחר, שהתלמיד הוא המשרת המניש לנו את סתורתו של הצדיק יחד עם האור הפנימי שבדבריו, מובן מאליו שהדבר אינו מוגבל לתלמיד יחיד ומיוחד.

וכדבריו המפורשים של מהר"ם:

וְצָרִיכִין לְהַאֲמִין שְׁבוֹדָאֵי נִמְצָא אֶחָד או רַבִּים שְׁהֵם מְלַמְדִין הַאֲמִתִּים, שְׁקָבְלוּ תוֹרַתוֹ דְּרַבְּנָא וְעֲצוּמֵי וְרַקְטֵי הַקְּדוּשִׁים שְׁיִזְכְּלוּם לְהַחֲיוֹת אֶת הַכֹּל. כִּי אֵין דּוֹר יְתוּם, וְבוֹדָאֵי לֹא נִסְתַּלַּק הַצְּדִיק עַד שֶׁהַשְּׂאִיר אַתְרֵי דְרַבְּנָא, שְׁהֵם הַמְּלַמְדִים הַאֲמִתִּים שְׁלוֹ.

(ליקוטי הלכות, שלחן ת, יב)

ואת כלשון רבינו בעצמו, שאמר שיש להעמיד תלמידים שיעשו תלמידים - בלשון רבים:

דָּבָר עוֹד פָּעַם אַחַת שְׁצָרִיכִין לְהַשְׂאִיר מְלַמְדִים, שְׁאֵלוּ הַמְּלַמְדִים יַעֲשׂוּ מְלַמְדִים אַחֵרִים, וְכֵן הַמְּלַמְדִי מְלַמְדִים יֵאֵירוּ לְהַלְוֵן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן לְדוּרֵי הַדּוֹרֹת.

(חיי מהר"ם, ש"ע)

כפי שכבר ביארנו במאמרנו הקודם, מעמדו של התלמיד - לעומת מעמדו הנצחי של רבינו הקדוש עצמו - הוא כ"חבר". ולכן, במידה מסוימת, החובה להפיש אור התלמידים האמיתיים, מבטא בעצם את החובה להיות יחד עם אנשי האמיתיים, ולהסתופף בצילם.

ועל ידי התקבצותם של כל התלמידים יחד, מאיר כל אחד את התקודה שקיבל מרבינו הקדוש וספריו, וחוכים להמשיך את האור הלאה. וכדבריו של מהר"ם בליקוטי הלכות:

עֶשֶׂר יִגִּישׁתְּ הַצְּדִיק הַאֲמֵת הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת

עַל עַד מַשְׁלַח הַלְּמוּד, אֲבָל ... מְסַמֵּת שֶׁהַעֲקָר הוּא הַשְּׂמֵשׁ וְהַשְּׂמֵשׁ הַמְּסִיד עַל דְּלַתֵי הָרֵב, וְלֹא נִמְצָא כָּל כָּל אֲנָשִׁי מוֹהֲרָנִית וְיָל שׁוֹקֵד עַל דְּלַתוֹתָיו כְּמוֹהוּ.

(מכבי אור, שיחות וסיפורים, מד')

הוא בעצמו התבטא פעם, ואמר:

וְכֵן הֵיכָן מַיִנֵּעַ אֲנִי לְעֹבְדוֹת ה' שֶׁל אֲנִישׁ מִשְׁרָחוּץ, אֲנִלֵּם דְּשִׁנְצִינְקִים לְעֵצָה, צָרִיךְ לְשֹׂאֵל אֹתָהּ. וְהִי קוּם אֵיךְ צוּ דִּי עֲבֹדָה פּוֹן דִּי קְרִיאוֹיִצְעֵר, אֲבָעֵר אַ עֲצָה דְאַרְךָ קַעַן קְרַעֲנָן בְּיַי מִירִי.

(שישיק ג, רט)

שכן, התלמידים האמיתיים, הם לאו דווקא ה'עובדים' הגדולים, אלא בעיקר ה'משרתים' הנאמנים...

וכן הוא מדור לדור; כשאנחנו מחפשים 'תלמיד' לקבל ממנו את אור רבינו הקדוש, אנו לא מהפשים 'בעל השגת' או 'עובד' עצום, אלא אנו מחפשים את ה'משרת' הפשוט, אשר "כל שיתותיו ונסבותיו ועניניו, נכל טוב ותולד רק על קטב ענין זה, להודיע ולפרסם קבלת קדושת מצלת רבנו וכן צדיק לברכה, ויגדלת קדושת מצלת מאמר תורתיו הקדושים ושיתותיו ונסבותיו מצשיותיו וכל עניניו" (כלשון הקדמת העלית הגיל).

בליקוטי הלכות, משווה מהר"ם את התלמיד, לשליח ששולח המלוות לבבות את חובו. וכשם שלגביו נפסק בשולחן ערוך שהדבר שהוטב אותו לשליח נאמן הוא: "אם אמר לו המלוה [ללוות] לשלוח על ידו ... אפילו לא אמר לו מה אל מה, אלא ששלח לו בכתבו: שלח לי על ידי פלוני" (שולחן ערוך, תשן משפט קכא, א), כך גם לגבי התלמיד של הצדיק - מה שהורף אותו לשליח נאמן של הצדיק, הוא:

שְׂאֵמֵר לוֹ בְּפִרְשׁוֹ שְׂדָאֵי לְקַמְךָ עָלֵינוּ, או שְׁשַׁלַּח לוֹ קְטֵב יְדוֹ, שְׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַהֲדוּשִׁים נִפְלְאִים שְׁעָלָה, שְׁכַלְמֵם מְסוּרִים בְּיַד שְׁלֹחֵהוּ זֶה.

(ליקוטי הלכות, העושה שליח לבבות חובו ה, טז)

התלמידים האמיתיים הם אלו ששוקדים על תורתו של רבינו,

ה. עיין שם שמתאר באריכות את מסירות נפשו עבור מהר"ם, ושקידתו הנפלאה על דלתותיו יום יום. ועיין עוד בסוף השיחות וסיפורים את גי'ה, שסופר שם: "בסוף ימי של מהר"ם ז"ל שאלו אותו אנשי פולמוס מי ימלא מקומו, ענה להם: "דער וואס קראנט גאט מיר פאפאיינצעם [= זה שפוטב אצלי את עבדתי השוקק]. וכן היה, שרבי נחמן מסאליץ זצ"ל שהיה היה משפשו ולא מש מתוך אהלה, הוא היה על הסמל סקום. הוא דר באוקרין סמוך לסאליץ בתור גבאי נתון, גם משנים על הגר פמיר על ציין רבנו הקדוש. וסרב שנתמנות נחמ פראיל גבאי כל לשראו רש קאשם ישפיש דעלוי, וכן נחמ את סאנו 'המנן שפיש דעלוי'. והוא היה על העסק בהקמת ותדפוס ספרי מהר"ם ז"ל. ופעם קשנתערר מולקת מאנשי סירחיעע עליו, וקצת הקבוצ שפוי בהעלוי כל אנשי סירחיעע, וגם הרי סאיר סעעליקער הניל גם כן היה כנהוג. ובסקנן התעלילו לדיבר אודות הרב ר' נחמן טולשינער לשמש מה שיאמר ר' מאיר הצייל. קשפנטערר ר' סאיר קנשיב דבר, לא ענה בלום, כי אם התעליל לזעק בקול: "הר' נחמן הר' נחמן, אפם ירעים מי הוא ר' נחמן? ר' נחמן קאט פאר ר' נחמן אפאראיין די קאמפיניצעסו [= ר' נחמן קטב אצלי ר' נחמן את עבדתי השוקק]."

ו. ולמתר לצייין, כי 'מופתים' אין להם שום משקל, אפילו לא לגבי בחידת 'צדיק' (מבואר מה נעמים בספרי רבים) ועל אותו כמה וכמה לגבי בחידת 'תלמיד'.

ז. וכבר רמזו אנשי ענין זה במיורי מעשיות בימעשה מביעגר ועיני, שם לא ידעה הבת מיהו החתן האמיתי, מאחר שכל אחד נתן לה סימנים מובהקים, אך לא יכלה לעשות דבר מחמת שגם הראשון גיאה שהיו ואחר כך השני, על כן אמרה, שלא תאמין, עד שיביאו לה כתב ידה בעצמה. ורמזו בדרך צחות, שכל אחד בא ואמר שהוא החתן והתלמיד האמיתי, אך שוב אין אנו מאמינים אלא למי שמביא את הכתב יד בעצמו...

מפניו מאד לעוררם לעבודת ה' יתברך באמת. ואמר לו: הלא עץ קטן, שקורין שפסגו ילי, יכול להזדליק עץ גדול? וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים וכו'. והכל בזכות הצדיק הנזכר הנאמן שהוא תמיד זה הדיעת בתלמידיו, וכלם משבילים מפניו לתמיד יותר מדור לדור כנ"ל.

(ליקוטי הלכות, בריית ג, ו)

כך שמי שמחפש את אורו של רבינו, ישכיל לעשות אם ידבק באנשי שלומנו האמיתיים, כקטן כגדול, ולקבל מכל אחד מהם את נקודתו המיוחדת.

שנתו העשיר מה שנתה רצונו דל, שיהיו יקו את עצמם אנשי שלומנו באחרות ותחתיות האמת והכבוד, הינו להתעורר יחד ברוב העמים, ולדבר אהר עם חברו בנאמת שמים, ולנסח אהר את חברו מאד בהאמנה הקדושה ולינה בתמימות וכו', ולתור ולשנות בכל עסק, אהר עם חברו, מנהל ונפלאות קדשת הארת מדינת הנפלא והנורא שבמשפח מספור עליון קדוש ונורא מאד, שעסק רבנו ד"ל כל ימי חייו הקדושים להאיר בתלמידיו, וצנה בפרוש שהתלמידים אלו יאירו עוד להלן בתלמידים וכן עוד להלן להלן וכו' כנ"ל. וכמבאר גם במקום אחר מה שאמר ברנת היצ ורעה גדולה את הפסוק "והודעתם לבניך ולבני בניך", ואמר בזה הלשון: "איעזר עיניך ואהלסט איר מודיע זיין ואם דא טאט זיך גיטאנה" וכו'. נמצא שכל אהר מאנשי שלומנו עד הודות עולם מקינים להשתדל בזה להמשיך קדשת הארת הנצחית הזו מדור לדור עד עולם כנ"ל. ועל ידי זה נבבטין אורות השמיים, ויהינה שואבין לידע ולהבין בכל פעם בעניניו הקדושים מה שלא ידעו מתחלה.

(פורארת לחכמה, תורה ד וצייטא, אות כז)

וכשנעשה זאת, נזכה, לא רק להיות "אנשים כשרים", אלא אף "צדיקים גמורים"...

וכתבחתו המפורשת של רבינו, כמסופר:

באומאן, קדם ראש השנה האחרון, היה מספר עם אנשים של מעבני הקמלקות... אז ספרו אנשי עמו, והיו מתאנחים מאד, כי מה נעשה ועל מי יצוב אותנו. והשיבו רק אתם תחזיקו עצמכם ביחוד, אז תחיו אנשים כשרים, ולא כשרים בלבד, אלא אפילו צדיקים וסוברים תחיו כי השם יתברך יצור לי בנדיא שיהיה פרצוני באשר רציתי מכבר, כי בעצרת השם גמירתי ואגמר פרצוני בנדיא (בעצרת השם איה האב אויס גיפירט אין וועל אויס פירן). ואמר, שקל מי שייגע ויתחבר לאהר מאנשי שלומנו, ונדאי יתה איש קשר באמת. ולא איש קשר בלבד, אלא אפילו צדיק גמור כמו שאני ורעה.

(חיי מהר"ן, ריח)

בתלמידיו בודקים ונאלים, עד שיוכלו להאיר בתלמידיהם ובתלמידי תלמידיהם לדורות, עד שקלם ידע את ה'. והצדיק בחיים חייתו יודע בהשגתו העצומה איה לדבר עם כל אהר ואהר וכו', אבל לאסר וסמלקותו, עשר חיותיו של ידי קבוץ תלמידיו יחד לדברים שגמלקות, וכל אהר מהעורר לחי' יתברך קמי העצמה טובה שהאיר בו הצדיק, וכל אהר מספר מה ששמע ורעה מספנו, ועל ידי זה יכולין להטיות את כל העולם כולו.

(ליקוטי הלכות, בריית ד, יב)

כל תלמיד יש לו את הנקודה המיוחדת שלו, אשר אותה קיבל על ידי התקרבותו לרבינו. אבל זה מאירה נקודת התחזקות באור מיוחד; אבל השני בודעת אש העבודה, קימת חצות וכירב; ואצל השלישי אפשר לקבל חשק וכו' ללכת עם התורות' ולעייין בהם. וכן הלאה. ואכן:

הטברים המסורבים לצדיקי אמת ואוהבים את עצמם בהם, ראוי שיתקנו זה את זה ויעוררו זה את זה ... ויאיר כל אהר את חברו כל העצמות טובות שיוצרים ומבינים, כל אהר קמי מה ששקבלו מרבים.

(ליקוטי שו"ת, התחזקות ג)

גם חסיד ברמלב פשוט, שאין לו מציצים שיוצרים לספר עליו גדולות ונצורות, יכול להיות 'תלמיד' שעושה תלמידים'.

וכפי שמאריך מוהר"ג' לבאר, שהכת להאיר הלאה את אורו של רבינו, אינו תלוי בהכרח בגדולות של התלמיד. ואפילו אחד שמצד עצמו הוא "קטן במעלה מאד", יכול גם הוא להאיר את האור הלאה, ואף "להזדליק עץ גדול".

וח לשובנו:

כי הצדיק, על ידי שמאיר הדיעת בתלמידיו בבחינת קלא כל הארץ כבודו, שהי' יתברך קלא כבודו בכל הארץ אפילו בפסוקות התחזקות מאד מאד, על ידי זה נעשה בחינת ימלאו את הארץ. שמהיר דעת בזה בתלמידיו, עד שהם טעמידים תלמידים אחרים, וכן אלו התלמידי תלמידי טעמידים עוד תלמידים, וכן מדור לדור לעולם, עד שיתמלא כל העולם מבני אדם, והקינו מבני דעה שיוצרים את ה' יתברך שורק הם נקראים 'אדם', שזה עקר ישוב העולם בחינת ומלאו את הארץ כנ"ל. כי הצדיק מאיר דעת אמת ונפלא בזה, עד שקל מי שואכה לשכל הארה מדעתו יש לו כח להאיר יותר לתבנית ותלמידיו, אפילו אם הוא בעצמו קטן במעלה מאד. כי דעתו שגבה מאד, עד שקל בני אדם גדולים וקטנים יכולים לקבל את דעתו ולהאיר להלן יותר בתבניהם ותלמידיהם.

וכמו שפעם אחת אמר רבנו זכרוננו לברכה לאינה איש פשוט מאד, שגם הוא יכול לעורר בני אדם אפילו הגדולים

טיפה מן הים

שלב הדוגמאות • הראיה המזכחת: עיון מעמיק בדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות ברכת הפירות הלכה א' המיוסדת על תורה נ"ד

מאמר שלישי בסדרה

בסבלנות עד לסוף המאמר ולהמשך הדוגמאות שיופיעו במאמרים הבאים, רק אז נוכל לבוא בסייד אל המסקנה הנכונה והאמיתית.

גרעין ההלכה

ההלכה בה נעסוק בהלכות ברכת הפירות הלכה א', היא הלכה קצרה על תורה נ"ד. אך טרם בואנו שמה, נבאר בקצרה מה היסוד שעומד מאחורי צורת הלימוד שבה אנו ניגשים ללמוד את הספר ולהגות בחידושינו.

כפי שכתבנו בסוף המאמר הקודם, מוהרנ"ת מליבש את כל ביאוריו בצורה של משל. ואם אמנם נמצאים מקומות בדבריו בהם אין הוא עוסק במשלים שדרכם הוא מבאר את התורה עליה נכתבה ההלכה, אך באמת כאשר מדובר במקומות כאלו, בנקל לראות כיצד הוא מבאר ביאורים וחידושים, דרכים ועצות עמוקות, על פי אותה תורה עליה סובבת ההלכה.

במקומות שבהם הלימוד כן נעשה דרך המשל, מוהרנ"ת מקשר על ידי המשל קצוות בין כל חלקי התורה, כולל את כל הבחינות זו בזו, מבאר את הצד החפכי של כל מילה בתורה, ומרחיב בעניינים

אחר שני מאמרים שבהם תרנו שוב ושוב שבמאמרים הקרובים נפרטם דוגמאות לביאורים מיניה וביה העולים מתוך דברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות, המאמר דלהלן ייקדש ברובו לדוגמאות אלו.

ל

מכיוון שרבים מבין הקוראים עסקו בתודשים האחרונים בלימוד ובהליכה בתורה נ"ד, ומן הסתם התורה הנלמדת שגורה על לשונם וחקוקה הישב במוחם, בחרנו הלכה אחת מתוך ההלכות שייסד מוהרנ"ת על תורה זו, חתרנו בה כפי שמסת ידנו מגעת בתפילה ותקווה שנוכה לכון לתוכן רבני מוהרנ"ת.

בהלכה זו, אותה נלמד בצוותא בשורות הקרובות, נמצאים כמה סוגים של ביאורים וחידושים נפלאים, יש ביאורים שכאשר נסדר אותם לפני הלומד הוא יבחין בבהירות בגודל העמקות והפנימיות אותה מוהרנ"ת חשף וגילה, אך ישנם גם ביאורים שבהשקפה ראשונה יתכן ולא יבהיקו ללומד ויחרו באור יקרתם.

ומשכך, הננו להציע לפני הלומד שלא ימהר לשפוט מיד את אשר רואות עיניו, ולהסיק מסקנות ולקבוע מסמרות, אלא יתאזר

אחד הכללים הראשונים בלימוד 'הלכה' בצורה עיונית, היא שכאשר כבר למדנו תורה אחת כמה פעמים, ואנו כבר בקיאים במושגיה עד לפרטי הפרטים, גם כאלו שלכאורה נראים שאינם מרכזיים ויסודיים, אנו מנסים לפענח את הנקודה הראשונה שהיא מקור הקשר בין הנושא עליו ייסד מוהר"ג את ההלכה, ואת מושגי התורה.

שהגם שזה נראה מושג רחוק מלהיות קשור למאמר, כאשר נתאמץ יותר ונחפש נוכל מבעד לדברי מוהר"ג להבחין שמכיוון שמנתג הגויים היה לזכור את המת שלהם על ידי מעשים אלו, לכן הוא קישר את זה למאמר בזיכרון שלילי. וכך גם על דרך זה הוא קישר את 'חוקת מטלטלין' למאמר מכיוון שדבינו עוסק במשא ומתן שדברים הולכים מרשות לרשות ותוריים הלילה, בוודאי שיש קשר בין דיני התורה שקובעים מהי רשותו של אדם וכיצד נקבעת חוקתו לבין השלמת האותיות ועליית הניצחונות הנעשים על ידי המשא ומתן.

אין כאן המקום להרחיב בכל הלכה והלכה מהו השורש שנמצא לכל הלכה במאמר עליו מיוסדת ההלכה, אבל החיפוש והמציאה של נקודה זו עוזרת ללמוד שחותר בדברי מוהר"ג בכל החמש של הלימוד והעיון.

לצלול פנימה

נחזור להלכה שלנו, הלכות ברכת הפירות הלכה א'. בעתיק את לשון קדשו של מוהר"ג, ותוך כדי ביאור הדברים נתחיל להתבונן נקודה אחרי נקודה עד שנמצא את האוצר:

היו לפניו מיני פרות הרבה מן הן של הקיבץ והן של החרוב. והוא מברך את שבעה מינים. שישן וישן וישן וישן וישן וישן (סוף ר"א). וכן מברך הן קודם לברכה וכן, עין שם.

אכן, כפי שכבר כתבנו לעיל, האזכור של המושג ברכה חוזר על עצמו שלושה פעמים בפירוש בלשון התורה. בפעם הראשונה הכוונה הפשוטה לברכה של שמע ישא ברכה מאת ה', בפעם השנייה רבינו מביא שני פסוקים שיש בהם גם משמעות של ברכה ושפע כי 'שוב עין הוא יבורך' הכוונה שמי שנותן ומשפיע בטוב עינו ממה שיש לו לעני הוא מבורך מאת ה'. ובפסוק השני ישנה משמעות של ברכה שהיא שבת והלל 'המתברך בארץ יתברך באלוהי אמן' שמי שרוצה להיות מבורך ומשובח ומהולל בארץ, ישתבח בכך שהוא קשור ודבוק באלוהי וארץ. ובמקום השלישי כפי שצינו לעיל בוודאי הכוונה לברכה ושפע של טוב.

כי קטב רבנו נרו יאיר (קטלוח ויהי משע ויערוץ סימן ג"ד) 'שה' יתברך מזמין לכל אדם בקל יום ובקל שעה להעלות ניצחונות למי חלצי נפש רוח גשמה שיש לו אה, עין שם.

אמנם אין לשון כזו בדברי רבינו בצורה מפורשת, אך כבר כאן אנו רואים כיצד מוהר"ג מחבר בין

שלמים שהם בעצם התמונה הכוללת שעומדת מאחורי כל המאמר כולו.

אחד הכללים הראשונים בלימוד 'הלכה' בצורה עיונית, היא שכאשר כבר למדנו תורה אחת כמה פעמים, ואנו כבר בקיאים במושגיה עד לפרטי הפרטים, גם כאלו שלכאורה נראים שאינם מרכזיים ויסודיים, אנו מנסים לפענח את הנקודה הראשונה שהיא מקור הקשר בין הנושא עליו ייסד מוהר"ג את ההלכה, לבין מושגי התורה.

ניקח למשל את תורה ג"ד המדוברת.

על תורה ג"ד ישנם תשע הלכות אותם ייסד וכתב מוהר"ג על תורה ג"ד, אוצר בלום. רשימת הנושאים מגוונת ביותר; ברכת הפירות, ברכת הראיה, טריפות, קרחה וכתובת קעקע, מלמדים, בכור בהמה שנתורה, ראשית הגז, חוקת מטלטלין, שוכר.

הרישמה הזאת, על פניה, נראית חסרת כל קשר לנושאים המדוברים בתורה ג"ד. הרי מה הקשר בין חוקת מטלטלים לתורה ג"ד? ומה הקשר בין טריפות לתורה ג"ד?

אך זוהי באמת השאלה הראשונה אותה אנו אמורים לשאול כשאנו מותחים את ההלכות שעל התורה כי רק דרך השאלה הזו נוכל למצוא נתיב ודרך לגרעין הראשוני ממנו צמח כל המהלך המבואר באותה הלכה.

אם נתחיל לבדוק לעומק, נראה שבאמת הכל קשור, רק צריך לחפש.

הברכות, הן ברכת הפירות והן ברכת הראיה, נכללים דבר ראשון תחת כותרת אחת המוכרת בשלוש מקומות שונים בתורה. המקום הראשון באות ג' במאמר, שם רבינו מביא שלושה פסוקים כראיה לכך שהצדיק נקרא 'משא' מצד מה שהוא נושא כמה דברים: בפסוק השני מובא שהוא נושא את כל הברכות כמו שכתוב 'וברכות לראש צדיק' וכמו שכתוב 'ישא ברכה מאת ה''. מקום נוסף במאמר נמצא באות ד' בביאור למאמר אבא שאול, שם רבינו מביא שישוב עין הוא יבורך' והברכות הם בזיגת אמת כמו שכתוב 'ומברך בארץ יתברך באלוהי אמן'. המקום השלישי נמצא באות ו' שם רבינו מבאר שעל ידי החידושים 'באים כל ההשפעות והברכות'.

אלו הם דברים מפורשים, שבהם אנו יכולים לדאוג מהי נקודת המוצא שעליה מבוססת ההלכה. אך גם אם הדברים לא מפורשים ממש ונוכרים להדיא בתורה, הרי שבחיפוש מעמיק הם ימצאו תמיד.

כמו לדוגמה העניין של 'קרחה וכתובת קעקע',

שני חלקים במאמר, ומראה לנו באצבעו על הקשר המובהק שבין שני העניינים.

באות ג' בתורה, רבינו כותב על עניין המשא ומתן אצל ההמון עם, שעל ידו נעשה יתוד צדיק וכנסת ישראל, שבכל דבר בעולם יש ניצוצות קדושה שנפלו בשעת שבירת הכלים. וכל דבר מאלו הדברים, יש לו שעה, דהיינו תהליך ההשלמה והתיקון של הניצוצות מגולגל מאת השי"ת באופן שזה מגיע ומתגלגל בין אנשים שונים, שלכל אחד מהם יש שייכות לניצוצות שבאותו הדבר, ועל ידי הזיות שהוא מקבל מאותו הדבר, על ידי זה נתתקנים הניצוצות.

אכן רבינו לא כותב את הלשון שה' יתברך מומין לכל אדם בכל יום ובכל שעה להעלות ניצוצות. אלא שמוהר"ג מקשר בין הנאמר באות א' במאמר לגבי הרמזים, לבין הנאמר כאן לגבי התיקון של הניצוצות.

באות א' רבינו כותב כך: "הקדוש ברוך הוא מצמצם אלקותו מאין סוף עד אין תכלית, עד נקודת המרכז של עולם הגשמי שעומד עליו, ומומין לו לכל אדם מחשבה דיבור ומעשה לפי היחס ולפי האדם ולפי המקום".

הנה כי כן, מהרגיע על ידי קישור שתי הנקודות, מלמד על כך שבאופן מסוים הרמזים באים לרמז לנו על חלקי ניצוצות ששייכים לנו, שעל ידי שנשלים אותם כפי מה שמתבאר מתוך ההלכה לקמן, הוספת הרמזים מביאה אותנו להבין שבזה נעשית גם הזמנת הניצוצות לכל אחד, וכל זה לפי חלקי הנפש רוח נשמה שיש לו את התקדם הלאה בדבריו:

**והנה בהנהיגים הנאכלים שם מלובשים בלתי נמשות
הקדושות, וכל אחד מומין לו ה' יתברך לאכול מאכלים
השייכים לתקלי נמש רוח נשמה שיש לו אז כפי להשלים
נמשו.**

גם כאן בדברים אלו לכאורה ישנה תמימה, הרי רבינו לא הוכיח בכלל במאמר שה' מומין לכל אדם מאכלים בכל יום השייכים לחלקי נפש רוח נשמה של אותו האדם.

אבל גם כאן עולים הדברים מקשרי המאמר, באות ב' במאמר בעניין צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר, מובן שזה שהצדיק אוכל לשובע נפשו הוא משום שהניצוצות שבמאכלו עולים ומתפשטים ומחיים את נפשו כמבואר לעניין הייחוד במשא ומתן של ההמון עם. ולפי זה בהכרח מובן שכאשר רבינו כותב שבכל דבר בבריאה יש ניצוצות, הכוונה גם ובפרט לדברים הנאכלים.

ואכן לפי זה גם יובן היטב מה שרבינו כותב שהזיות של האותיות שיש בכל הדברים כאשר היא מגיעה לאדם היא מתפשטת בחיות של כל הגוף, ודבר זה שייך בעיקר באוכל, ובדברים הנאכלים זה הכי מוחשי.

אך כל זה בעצם מהווה רק הקדמה למה שמוהר"ג מבאר בשורות הבאות:

**וזהו שאנו מפרקים בורא נשמות רבות וחסדונם.
והחסדונם וזאת, כי אלו הנשמות שאוכל עתה הם
הניצוצות שנקשרו ממשו ונקלו לשם. וקצת על ידי**

אכילתו הוא משלים חסרון נמשו ממשו.

**ולקשמים אין לאדם שום חסרון בנמשו רק שעל ידי
אכילתו הוא מפלה נשמות משם. ועל ידי זה מאיר על
נמשו ומחיה את נמשו בהארה יתרה. וזה בחינת על כל
מה שבראת לתהיות בהם נמש כל חי. ועליו חייב שם,
דהיינו שאשילו גלתי אותן הדיברים אקשר להחיותים והם
רק להחיות בלתי להחיות חיות והארה בנמשו.**

ביאר דבריו בפשטות: בברכת בורא נפשות שמברכים על רוב הפירות יש שני חלקים,

החלק הראשון מתייחס לאדם רעב שמרגיש חסרון, האכילה עכשיו מוכרחת לו כדי להשלים את חסרון נפשו, ועל זה הוא מברך בורא נפשות רבות וחסדונם.

החלק השני מתייחס לאכילה שהיא מעבר להשלמת החסרון, כלומר, כאשר אדם אוכל דברים שהוא היה יכול להתקיים בלעדיתם, הוא מאיר על נפשו תוספת הארה וחיות, ועל זה הוא מברך על כל מה שבראת לתהיות בהם נפש כל חי.

אך לכאורה יש להקשות בכפליים, בראשונה, מהיכן לקח מוהר"ג נקודה זו מתוך התורה, וגם באם נמצא את המקור בתוך תורה גיד לחילוק זה, תהיה לכך לכאורה סתירה מתחילת המאמר. שהרי בתחילת התורה באות ב' מוזכר רבינו על מידת ההתנפקות, וכותב שגם הצדיק שיוודע ומבין ברמזים של העולם עליו להסתפק רק בהכרחיות לבד, ומשני טעמים, ולפי זה אין שום מקום לכך שהאדם יוסיף לעצמו חיות והארה יתירה מטעם ההסתפקות.

אלא שכאשר נדקק בדברי רבינו באות ג' נוכל לראות בבירור את המקור ממנו לקח מוהר"ג חילוק זה, שיש דרגה שנקראת 'השלמת החסרון בלבד, ויש דרגה של 'הארה יתירה'.

וכלשון רבינו באות ג':

**"ויכשפגיש זה הנברך לאדם זה, והוא מקבל חיות מזה הנברך, והינו
מאורות הנשברים שיש שם. על ידי זה נכללין האורות הנשברים
בזה האדם, בחיות ששלו, ונצטפה מהם קומה שלמה, ומתפשט בחיות
של כל הגוף. ועל ידי זה נשלמין האורות, ויש להם שלמות..."**

**"...ויכשמשלים האורות אלו, בתוספת לו הארה בנמש רוח נשמה
שלו, מתמת הארה אותיות אלו שתגיעו אליו ונשלמו אצלו. ועל
ידי הארה זו, מאיר גשרו נמש רוח נשמה ששלו, שהוא בצדיק
וכנסת ישראל, שהם שרשי כל הנשמות."**

בלשון רבינו מדוקדק שיש שתי שלבים. בשלב הראשון ישנה רק השלמה של האות השבורה, שהיא יוצאת ממצב של חסרון למצב של שלימות. ובשלב השני ישנה תוספת הארה, לא רק השלמה של עצם החסרון אלא תוספת הארה. לפי זה ברור ומובן מהיכן מוציא מוהר"ג את ההבנה שיש שתי דרגות בהעלאת והשלמת האותיות והניצוצות.

ואם כן, נחזור שוב על השאלה שמתחדדת עוד יותר, האם יש מקום לתוספת הארה יתירה מעבר להכרחיות הגמורה של מידת ההסתפקות. הרי כפי מה שרבינו כותב באות א' צריך להסתפק רק בהכרחיות לבד.

א. ואם אין כאן המקום להאריך ולפרוט את כל המקומות במאמר השייכים לעניין האכילה ואין הם מתבארים ומקושרים זה לזה, אבל נמנה אותם רק בקצרה: הרעב והשובע המתכחים באות ו', כל חלום פרעה ופתורו - הפרות והשיבולים, ושמותם בכל משלח ידם שהולך על אכילת הקרובות.

יש לזכור...

כדי להבין את עומק דברי מוהרנ"ת נוסיף להקדים ולשאול שאלה נוספת העולה מתוך דברי המאמר, רבינו מגלה שיש שתי עבודות אצל הצדיק, בתחילה הצדיק מסתפק רק בהכרחיות לבד ואחר כך הוא מפריש מהסתפקות הזאת בעצמה צדקה לכנסת ישראל. יש להתפלא איך שייך שמתוך ההכרחיות ישנה אפשרות לתת צדקה, הלא אם מדובר באמת במידת ההסתפקות שיש לו רק את מה שמוכרח לו לא שייך לכאורה לתת מתוך זה צדקה?

אלא שמתוך דברי מוהרנ"ת כאן בצירוף מה שמבואר בדברי רבינו נראה לבאר כך:

כאשר מוהרנ"ת מתבטא שיש לפעמים שאין לאדם שום חסרונות רק הוא מעלה באכילתו נפשות משם, בהכרח שהמכוון הוא לצדיק בעצמו, שהוא מלכתחילה נמצא במדרגה שלימה ללא שום חיסרון, כי ביחס להמון העם הוא נמצא במדרגה של שלמות הכלי, ולכן כל אכילתו היא להעלות נפשות משם. והדגש הוא לא להעלות תלפי נפשות וניצוצי נפשות אלא הוא מעלה נפשות. רק שביחס אליו הם נקראים חלקי נפשות.

ונבאר:

הרי כפי המבואר בהמשך התורה, הצדיק הוא כלליות כל הנפשות, והוא נושא את כל העולם כאשר ישא האומן את היונק, ממילא מבואר שההכרחיות שלו ומידת ההסתפקות שלו היא בעצם כוללת את כל הצרכים של כל העולם כולו. מידת ההסתפקות שלו היא אינה פרטית אלא היא כוללת את כל העולם, וממילא מובן שגם הצדקה וההשפעה שהוא משפיע לכנסת ישראל זה רק השפעה שהוא משפיע להם את כל מה ששייך להם, ולכן מבואר איך שמתוך ההכרחיות הוא משפיע צדקה כי עצם הצדקה היא מה שהוא משפיע להם מחוץ את כל מה שבאמת שייך להם ושלחם הוא.

לפי זה תתיישב גם הסתירה שכביכול קיימת בדבריו הקדושים. מצד אחד רבינו אומר שהצדיק צריך להסתפק בהכרחיות לבד מהעולם תהא נאות

אי במאמר, מצד שני רבינו אומר שיש בחינה של תוספת הארה שהיא מעבר להשלמת החיסרון.

כי באמת מידת ההסתפקות וההכרחיות מתייחסת לגילוי של מדרגות הקדושה הנמוכות בבחינת רגלין, שבחינה זו יש לה התגלות 'בעצם' שמלוכשת בתוך כל הגשמיים של העולם הזה. ועל התגלות זו אמר רבינו שהצדיק צריך להסתפק רק בהכרחיות, מחמת שזה מקום מסוכן וגם מחמת שיש עבודות גבוהות מה.

אבל מה שרבינו מדבר על תוספת הארה שהיא מעבר להשלמת החיסרון, הרי מעיון בדברי רבינו מבואר שהארה זה התגלות של מדרגות עליונות יותר ממדרגת הרגלין, כי הרי הרגלין זה התגלות שמתגלה 'בעצם', ו'הארה' זה מה שמאירים המדרגות העליונות של הקדושה גם בעולם הזה. וכפי המובן והמבואר מדברי רבינו מדרגות אלו הם הארת העולם הבא שבעבודות הגבוהות יותר ניצבות המוחין בהשגתם והכרתם לאין סוף יתברך עיין ביאור הליקוטים אות ס"ו.

כי מכוח השלמת המארגנות על ידי הגדלת השכל והכנת הרמזים וזכה הצדיק להשפיע את הרמזים לכלליות כנסת ישראל ותהמון עם, שגם הם יידעו איך להתקרב להשי"ת דרך הרמזים שמרמו אליהם בכל יום ובכל שעה, אבל גם על ידי זה נעשה יותר צדיק וכנסת ישראל, שעל ידי זה מאירים המדרגות העליונות בקומת הקדושה לעולם הזה ועל ידי זה זוכה הצדיק לדביקות עצומה ונשגבה עוד יותר, שזה זה תוספת הארה חיות בנפשו.

בתכלית הקיצור

מכיוון שהמשך דברי מוהרנ"ת מתארכים, ואיתם יחד הביאורים והחידושים משותרעים ומתרחבים, נשתדל מצתה ואילך לכתוב בתכלית הקיצור.

בקטעים הבאים נדגיש בכל קטע רק את נקודות החיבור העיקריות מבלי להרחיב את הביאור העולה מתוך הדברים, ובמאמרים הבאים נשתדל בעז"ה להרחיב יותר.

ב. ואם יצא מאן דהו לטעון ולענות שבאות אי רבינו מדבר רק מהצדיק הזכר אבל לא מההמון עם, הרי מבואר מתוך דברי רבינו ומוהרנ"ת שגם הדברים שנאמרים באות אי אם עיקרם מופנה ונסוב רק על הזכר המבין את הרמזים לאשורם, אבל באירוש כתב רבינו י"ל אדם' וסחמת שכל בחינה כלולה מכל תבחינות (עיי' בגלל השב"י בחקיקת ביאור הליקוטים) מידת ההסתפקות שיש אצל הזכר נמצאת גם אצל המון העם וכן להוסיף (עיי' ביאור הליקוטים מה' ל"ו).

ג. וכל מה ששייך בחינה מהו גם אצל ההמון עם הוא רק מצד הייחוד שבין צדיק וכנסת ישראל, והיינו מכוחו של הצדיק, ובדרך של ממילא.

ד. והגם שלפי זה יש להקשות במה נחשבת השפעה זו לצדקה אם היא באמת מלכתחילה שלהם אכמ"ל.

על תורה נ"ד
ישנם תשע
הלכות אותם ייסד
וכתב מוהרנ"ת
על תורה נ"ד,
אוצר בלום.
רשימת הנושאים
סגוונת ביותר:
ברכת הפירות,
ברכת הראיה,
טריפות, קרחה
וכתובת קעקע,
סלמדים, בכור
בהמה טהורה,
ראשית הגז,
חזקת מטלטלין,
שוכר. הרשימה
הזאת, על פניה,
נראית חסרת כל
קשר לנושאים
המדוברים בתורה
נ"ד. הרי מה
הקשר בין חזקת
מטלטלים לתורה
נ"ד? ומה הקשר
בין טריפות
לתורה נ"ד?.. אם
נתחיל לבדוק
לעומק, נראה
שבאמת הכל
קשור, רק צריך
לחפש.

ועל כן מברך על התביב תחלה, כי כל דבר מושך עצמו לשרשו למקום שחייתו תלוי שם. ועל כן מאחר שהתביב ומתאחה לו אותו הדבר, בודאי יש שם נפשות נשיתיים לו אז לתלמי נפש רוח נשמה שילו ועל כן מברך עליו תחלה, כי עקר שלימות הנפשות ועלייתן הוא על ידי התרבה.

מתוך דברי מוהר"ת מובן שכאשר יש לאדם מרי שתביב עליו, אין זה רק משיכה שהוא נמשך למרי, כי בודאי אין הפרי שורשו של האדם כי אם להיפך, אלא שזה גובע מכך שהפרי מתאוה לשורשו שזה האדם, ומחמת זה הוא מרגיש שהפרי הזה יותר חביב עליו מאחרים, שזה בחינה שיש שם באותו הפרי חלקים שהם גם משורשו, ולכן הוא נמשך אליהם.

ויש להרגיש שמהרג"ת לא מדבר כאן על החלק שמעבר להכרחיות, אלא שבהכרחיות עצמה יש חילוק בין דבר החביב, לדבר שפחות חביב, וההתורה מגלה לאדם שעצם החיבות היא רמו על כך שהחלקי אותיות שיש בדבר זה שתביב עליו שם נמצא יותר הנפשות ששייכים לו ולנשמתו.

וכאשר נתבונן בתורה נראה שההיפך של החיבות זה המיאוס ועיין היטב בענין באות ה' בענין י' אתה הדעת מאסת ואמאסך מכן ל"א. חביב ומאוס הם שני דברים הפכיים, וחיבות זה כמו אהבה. החיבות של המאכל היא בעצמה הרמו שמתלבש בפרי על כך שיש כאן חלקי נפשות שתאכילם לשורשם, ועל הרמז הזה האדם מוכן תחילה ובכך הוא נוכח בשורשו ותאב ומשתוקק להידבק בשורשו בעלמא דאתי.

אבל מחמת שבה בעצמו צריך בידוד המדמה, כי יכול להיות שאותה חיבות ואהבה בעצמה נמשכת מאהבת הבהמיות ולא מאהבה וקדושה, כי גם מי שהוא טוב עין יכול להיות שהמדמה שלו עדיין אינו מבורר, בשביל זה יש את החלק הנוסף של החלכה של שבעת המינים ופירות סתם, וכדלהלן:

אָבֵל שֶׁבָּעָה מֵיָגִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שִׁשִּׁים שָׂרָשׁ כֹּל הַנֶּפְשׁוֹת דִּקְדוּשָׁה, כִּי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחַיִּית אֲמוּנָה שֶׁהִיא שָׂרָשׁ הַנֶּפְשׁוֹת וְעַל כֵּן מִשִּׁים יָצָא לָהֶם, כִּי כֹל הַנֶּפְשׁוֹת אֲכִילָה דִּקְדוּשָׁה יוֹצֵא מִשִּׁים כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבְּנוּ בַּמֶּאֱמָר יוֹצֵא לָהֶם אֶכּוֹל וְשׁוֹבְעִי (סוּפָא מ"ז). כִּי כֹל הַמֶּאֱכָלִים הֵם בְּחַיִּית נֶפְשׁוֹת, וְעַל כֵּן יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה וְקָדוּשָׁה לְבִרְכָּה.

כי עיקר מה שמברך את המדמה זה האמת, ודעת האמת נמצאת בתורה, ומי שכוח המדמה שלו מביא אותו למשיכה וחיבות לפירות שלא משבעת המינים על פני פירות משבעת המינים זה עצמו מוכיח כביכול שהחיבות שלו עדיין אינה נמשכת מאהבה וקדושה.

וכמו שהאדם מתאוה לדבר אסור רחמנא לצלן מוכיחה שהוא עדיין רוצה לצאת מחוץ לגבול הקדושה, ובהכרח שאין בכך שום רמו על כך שבדבר האסור יש לו חלקי נפשות שהוא צריך להשלים, כך גם במדרגה יותר גבוהה כאשר האדם עומד ומרגיש חיבות ומשיכה יותר למרי שאינו משבעת המינים זה אומר שהמשיכה שלו היא לא לידעתי ועדיין הוא בחינת שיאתה הרעת מאסת.

[ובעניין ארץ ישראל התקשרה למאמר, עיין על הפסוק 'ישא

ברכה מאת ה'" ובפסוקים הסובבים שם וכן מבואר בעוד הרבה מקומות במאמר].

וזה שאָבֵב רַבּוּתוֹ זְכוּנָם לְבִרְכָּה בְּרִכָּה מִיְחֻדָּת לְפִירוֹת, דְּהֵינּוּ בּוֹרָא פְּרִי הַאֲדָמָה אוּ בּוֹרָא פְּרִי הַעֵץ וְלֹא כִּלְכֵּל אוֹתָם בְּשָׂאָר דְּבָרִים שֶׁבִרְכָתָן שְׁהַלֵּל, כִּי בְּפִירוֹת יֵשׁ נֶפְשׁוֹת יְקָרוֹת מְאֹד. וְכִמוֹ שֶׁהַבְּנָי מְשִׁיחַת רַבְּנוּ גְרוֹ אִידוּ. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים פְּרִי, כִּי נִשְׁיָבוֹת הַנֶּפְשׁוֹת וּמַעֲלָתָה תְּלִי בְּהַדְּשָׁת, כִּי עֵשָׂר גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ וּבִיְקָתָהּ הִיא מְהֻדָּשָׁת, כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבְּנוּ. וְכֹל מָה שֶׁהַנֶּפֶשׁ סְמוּכָה יוֹתֵר אֶל הַדְּעוּת הִיא נִשְׁוֹכָה יוֹתֵר. וְעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים פְּרִי, כִּי הַדְּעוּת נִקְרָא פְּרִי עַל שֵׁם שֶׁהִיא עוֹשֶׂה פְּרוֹת, כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבְּנוּ, לְהוֹדוֹת שֶׁהֵם סְמוּכִים אֶל הַדְּעוּת. וְעַל כֵּן מֵיְחֻדָּת לָהֶם בְּרִכָּה מְחֻשָּׁת נִתְשָׁיבוֹת הַנֶּפְשׁוֹת וּמִזְכוּרֵי בְּהַתְּרָכָה שֵׁם פְּרִי, דְּהֵינּוּ פְּרִי הַאֲדָמָה אוּ הַעֵץ.

בקסע זה יש שני חלקים שקשורים למאמר, ומי שיעיין בהם יראה כמה וכמה דברים שהולכים ומתבארים במהלך אחד:

הראשון, הוא ענין הברכות הכלליות והברכות הפרטיות. כי מבואר במאמר שיש זיכרון כללי ויש זיכרון פרטי, והברכה זה בחינה שמעוררים את הזיכרון (כמבואר מציווף דברי מהרג"ת בהלכות ברכות הראה ה' עיין שם), וככל שהצמצום יורד עוד יותר למטה לרמו רמים יותר ויותר פרטיים כך יש יותר ברכות פרטיות, כי דרך הצמצום שהשי"ת מצמצם את עצמו יותר ויותר לפרטי פרטים בבריאה כך להפך נתגבדל יותר השכל והתהבוננות ברמים, (עיין היטב באות א' במאמר, ובביאור הפסוק 'גדלת מאוד' שלכאורה סותר את הפירוש הפשוט ש'מאוד' הוא הצמצום).

החלק השני, עוסק בענין הפרי שנקרא כך על שם שהוא עושה פירות, ובענין זה סמוך הביאור לכך שבן זכר נולד על ידי הזיכרון. הזיכרון הוא כמו פרי שמוליד בן זכר, וכל מה שהזיכרון נקרא בשם זיכרון הוא רק מחמת שהוא מוליד בעקבותיו עוד ועוד זיכרונות ואכמ"ל.

[ומציווף דבריו כאן ובהלכות שוכר הלכה ב' מובן שהפירות המוכאים בחלום פרעה הם גם נקראים כך על שם שהם עושים פירות, כלומר מלשון פריה ורביה ולכן הם מסמלים את השובע, וכעין זה כל הפירות שכל שמם בגזר ממה שהם עצמם עושים פירות].

וְעַל כֵּן אֵם בְּרַךְ עַל פְּרוֹת הַעֵץ בּוֹרָא פְּרִי הַאֲדָמָה יָצָא. כִּי אוֹתוֹ הַמַּעֲלָה שִׁישׁ לְפִירוֹת הַאֲדָמָה יֵשׁ לָהֶם גַּם פֶּן רַק שֶׁהֵם תְּשׁוּבִין יוֹתֵר, אֲבָל לְהַסֵּד לֹא יָצָא, כִּי תְּרַפֵּת הַעֵץ אֵינוֹ שִׁיחַ כִּלְכֵּל לְפָרִי הַאֲדָמָה כִּי אֵין לָהֶם אוֹתוֹ הַמַּעֲלָה כְּכִיל. וְעַל כֵּלָּם אֵם אָמַר שֶׁהַלֵּל יָצָא, כִּי שֶׁהַלֵּל כּוֹלֵל כֵּלָּם בְּבַחֲיוֹת שֶׁהַלֵּל נִתְּנָה בְּדָבָרוֹ, כִּי מְהֻדָּשׁ יוֹצֵאֵן הַנֶּפְשׁוֹת בְּבַחֲיוֹת נִמְשִׁי יָצָאָה בְּדָבָרוֹ.

גם כאן יש להעיר על ענין הברכה והזיכור שהיא זו שגורמת שעל ידי שמרכיבים בתחילה על הפרי, מעוררים את הגפוש לרצות לצאת ולעלות, כמו שכתוב 'נמשי יצאת בדברו', שכאשר הוא מדבר ומזכיר את הזיכרון והשורש של הניצוץ שקיים בפרי בה הוא מעורר אצלו רצון וחשק לצאת ולעלות.

■

אדם וחברים וקנין הדין, ועדיין יש בקולמוס הרבה יותר מחכמה, ונטיף יבנה חסדן במאמרים הבאים.

"ואטהר - ואתקדש - בקדושה - של - מעלה - - -"

תיאור ספירת העומר ועבודתם
של חסידי ברסלב בדור הקודם
במחיצת אנ"ש הוותיקים בשטיבל
דחסידי ברסלב "אור אברהם" קטמון

מאוצר הכתבים "רשימות וזכרונות" של
הרה"ח רבי נחמן ישראל בורשטיין זצ"ל

רבי שמואל לסכול במקוה כדי להיטהר ולהתקדש לקראת ההתחלה של
קיום מצות עשה של ספירת העומר, אשר היא המצות עשה היחידה שהומן
גרמא, שנמשכת תקופה גדולה על שני מ"ט יום מפסח ועד עצרת.

וכדי שלא נפסיד אמירת התורה של החסיד הרב רבי אברהם שטרנהארץ
זצ"ל, שדרש אמרי נועם בקהל עם בין מנחה למעריב - וגם הוא היה
מזרו עצמו הפעם ומקצר באמירת התורה שלו, כדי להתחיל לספור
מצות הספירה בזמנה שתהיינה תמימות - לכן הלכנו למקוה עם"י רוב
לפני מנחה, וגם הספקנו לומר התפילות על "ספירת העומר" מליקוטי

עבודה של "מצות ספירת העומר", היתה מאז ומקדם
אצל אנ"ש חסידי ברסלב בדריכות מיוחדת במשך כל ימי
הספירה. כחיליים העומדים על משמרתם עמדו הכן מידי
לילה בלילה, צעקו וצעקו והשקיעו כוחות עצומים בעבודה
וז זמן רב.

בייחוד אספר מה שחזיתי אצל הרה"ח רבי שמואל שפירא זצ"ל, אך
כל כוחו וכל לבבו, כל רוחו ונפשו הכניס בקיומה של מצוה נשגבה זו.
בזכרוני, כי ביום ראשון של פסח בעלות המנחה, היינו הולכים עם

תפילות, ומוכן כי מי שהתבחד ביום זה, כבר הקדים לבקש על זה בשיתונו בינו לבין קונו. וכאן התחילה התכנה לספירת מ"ט הימים הבאים לקראתינו וגם להיות נכונים ליום הנכסף הוא חג השבועות זמן מתן תורתנו.

והנה רבי שמואל בהיותו לפני אש בעבודת הקודש שלו, הרי מיד שהתחילו הציבור - כמנהגינו אחרי "עלינו לשבח" מתפילת ערבית - לומר "לשם יחודי שלפני הספירה, כבר יקדה תבערת לבבו בהתלהבות עצומה והתחיל לומר "לשם יחודי" בקולי קולות, הוא עמד וזעק ושאג כארי מעומקא דליבא וכו', מה שאי אפשר לתאר זאת למי שלא שמעו, וכן כך היתה התעוררות גדולה בתוך הציבור, עד שלאט לאט שכחו הקולות, והיוהי נועם" נשבת בנועם הלהבות, ועדיין היה צורך להשקיע אי אלו שהאריכו ב"וספרתם לכם"... שנאלצו עתה להנמיך קולם אט אט.

"ונשמע קולו בבואו אל הקודש" - מיד התחיל התקן הוא רבי אברהם, בקולו הנועים והנפלא את ברכת הספירה "ברוך אתה - ה' - ... בגוססא המיוחדת שלו, "אלוקינו - מלך - העולם" ובהגייתו תיבות אלו, באזיניו שמענו הרגשתו וסלטול קולו, הבננו בלבנו להיות לו הרגשה מיוחדת בכל תיבה ותיבה מברכה זו.

וכשהגיע לומר "ה-י-ו-ם"... הרים קולו ביתר עוז ובהתעוררות גדולה, אבל בניעימה ומתיקות, וכל הקהל כאחד התעורר מאד למשמע דא.

- וזכור אנכי, שכל פעם ששמעתי מרבי אברהם מילת "היום", רעד עבר בקרבי בהתרגשות עצומה מאד, כאילו בתיבת היום צועק אלי "זכור-את-היום-הזה..." ראה, להכניס בו את כל הסוב בחי' "היום-אם-בקולו-תשמעו" - - -

וכך משך במתק ובניעימה כל סדר מצות הספירה, וכבוד ה' מלא את המשכן.

עתה הגיע תורם ושלחבת לכם של המתפללים שתהא עולה מאליה, בהתעוררות רבה בחלל ביהמ"ד, והי בהשמע דבר המלך ודתו-ספירתו נדמה היה לרגע, כי כותלי בית מדרשונו מתנועעים גם הם ומתנשאים לעומת

השרפים עבדי ה' העומדים בבית ה', הפוזחים בקולי קולות לברך לעלה ולקלט את מי שאמר והיה העולם ו-ז-ו-1-1-ו-ז - על - ספירת - העומר" - - - עד שהיה דומה כי פקע איגרא, מבלייל הקולות והועקות בברכת הספירה של כל הקהל, בקול רעש גדול הבוקע וקיעים, איש איש כברכתו וצעקתו - - - וכן נמשך הלאה בעת אמירתו: "הרחמן..." "למנצח..." "אנא בכח..." - אויז כמה ועקות השמיע בהם רבי הירש לייב ליפל ז"ל, בתיבות: "תתיר צרורה..." שם התרפק ללא הפוגה, וחזר מאות פעמים ללא גזומא "תתיר צרורה"..." "ת-ת-יר-ז-ר-1-ו-ר-ה"..." - - -

פעמים רבות חזיתי בעיני, התפרצות גדולה של כמיהה והשתוקקות אדירה, בעת אמירתם תפילת "אנא בכח", זה בכה וזה בכה.

- רבי שמואל שפירא נעמד בהתיבות: "שבנו... סהרנו... נורא..." וחזר עליהם מתון מתון באותו נוסח, כמו רבע שעה - - -

ר' אברהם יעקב גולדרייך ז"ל ניגן לעצמו בנעימה של ספירה, התיבות: "חסין - קדוש... ברוב - טובך... נהל - עדתך...".

מרי"ת ר' יחזקאל שרגא מרגליות ז"ל עשה לו סטאנציע (=תנהא/אכסניה...) בהשורה האחרונה: "שועתינו - קבל - ושמע - צעקתינו - יחדע - תעלומות...".

ובתפילת "ריבונו של עולם... אתה צויתנו..." נפרצו כל המעינות וגברה ההתרגשות אצל כל אחד ואחד, בהפצרים בו חזור והפצר, ככן המתחטא לפני אביו מתוך צעקת הלב, "דבונו של עולם..." "רבש"ע... - אוי, רבש"ע..." שלקח זמן רב.

עתה בסיום הספירה, התחיל רבי אברהם בקולי: "ואסתר - ואתקדש - בקדושה - של - מעלה - "וכו' עד גמירא, וכדרכו בקודש אמרם בערגה ובהשתוקקות נפלאה כזאת, שהכניסו בכל לב הרמוזי תשובה וכיסופים לעבודתו ית'. (וראה להלן, מה ששמעתי מכמה אנשים חשובים, על הספירה הנעימה של רבי אברהם ז"ל).

כשדברתי עם הרה"ח רבי לוי יצחק בנדר ז"ל מענין התעוררות הספירה של רבי אברהם ז"ל, אמר לי: שהוא הרי

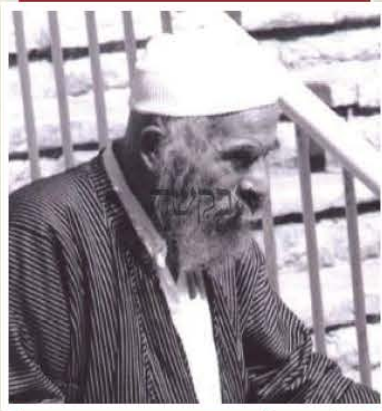
ר' אברהם יעקב גולדרייך (באדיסות גב)

ר' הירש לייב ליפל (באדיסות גב)

ר' יחזקאל שרגא מרגליות

ר' שמואל שפירא במידון (באדיסות גב)

היכן שומעים היום ספירה כזאת כפי שר' אברהם ספר

שביבי הוד וזכרונות ששמעתי מפי זקני ירושלים

רבי אברהם שטרנהארץ

הרב החסיד ר' יחיאל יודא שלינגר ז"ל (חתן הגאון החסיד הרב ר' וועלוול מינצברג זצ"ל מרבני ירושלים), מתושבי העיר העתיקה ומחשובי חסידי חב"ד, שהיה מתפלל במנין 'ותיקין' בבית מדרשינו בקטמון כמה שנים, (הוא זה שיסד ולמד שיעור המשניות בכל בוקר אחרי התפילה, עד סוף ימיו - אלול תשל"ב, ונמשך עד הסוף). והיה גר גם בבתי מחסה בזמן רבי אברהם - הוא דיבר בשבחו של רבי אברהם ז"ל בענינים שונים, וסיפר על גדלות תורתו ויראתו שקידתו והתמדתו עובדות נפלאות ואכמ"ל, וביחוד ממתיקות תפילתו.

ואמר אז: שעדיין מונח אצלו הרגשת הטעם הטוב של "ברכת ספירת העומר", שבירך וספר רבי אברהם כותל המערבי בתן שפתיו ונעימות קולו, בתחנונים ובהשתפכות הנפש. וזכור אנכי שהמתיק ר' יחיאל יודא הדברים בהבעת התפעלותו והרגשתו מזה, באומרו: "אָה אַה איז דאס גיווען גישמאק?" [=כמה היה זה טעים], "איי איז דאס גיוועהן צוקער האניג?" [=כמה היה זה מתוק מדבש], מעולם לא שמעתי ספירה כזאת "אוראו הערט מען היינט אזא ספירה ציילין, אזוי וויא ר' אברהם הלי האט גיציילט?!" [=היכן שומעים היום ספירה כזאת כפי שרבי אברהם ספר]. - והאריך בהפלטת הרושם האדיר שעשתה עליו הספירה, שלא יכול לשכוח זאת לעולם - כשהוא מפטיר במילים אלו: "מי שמע כזאת מי ראה כאלה...".

כעין זה שמעתי גם מהר"ר יהושע לוי (שליטיא) ז"ל (מנכ"ר הצדיק ר' נחום בהר"ן זצ"ל מתושבי עיר העתיקה, הוא גם גר בבתי מחסה בזמן רבי אברהם - כהיום מנהל המפעל "טהרת המשפחה").

שוחחתי אתו בשנת תשכ"ב, בשעה ששאלתי אותו אם הכיר את ר' אברהם ז"ל, ענה לי בתמיחה ובחיוך על פניו: "וואס, ר' אברהם מלי", וזער האט איהם נישט גיקענט?!" [=מה, ר' אברהם, מי לא הכירו?]. וסיפר לי עוד: בבחורות שמעתי ממנו כמה פעמים ה"ספירת העומר" שלו, וואס זאל איך דיר זאגן [=מה אומר לך] אין דומה לזו רגשי הרהורי תשובה נכנסו בלבי בעת שומעי קולו הנעים, קול אדיר משתפך בתחנונים ובדביקות, כשראשו זקוף כלפי מעלה, רמעות זולגות מעיניו הסגורות. השתוממתי נוראות ממראה הוד זה. - ואתה שואל אותי אם הכרתי אותו? - - -

- הזכורים לי כעת הם: החסיד ר' הירש לייב ליפל, ר' שמואל שפירא, ר' אברהם יעקב גולדרייך, ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין, ר' נחמן שותק... ועוד כמה מבני הנעורים... צעירי האברכים והבחורים - עודם עומדים לפני ר' בדביקות ובהתלהבות כל אחד בפנינתו, זה עומד בוויית זו וזה עומד בוויית זו, שואגים בתפילה ומבקשים רציון. שנו ושילשו התיבות עוד ועוד מבלי יכולת להתנתק מהם, מאשר נפתח לבבם בגועם ורצון, בתמלת ה' עליהם, כל אחד ואחד עם הנקודה השייך ללבו בעת הואת. - - -

הרחמן הוא - יחדש ימינו כקדם - ויחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה - במהרה בימינו אמן סלה.

שמע מאות פעמים הספירה שלו, ובכל זאת, כל פעם היה מעורר הלב מחדש, בעוצם קול נעימתו ומתיקותו ובנוסף המיוחד שלו. וכאשר גמר את הברכה והתחיל לומר "ה'-ו-ס..." הגביה קולו יותר ויותר וגמר זאת בקול רם.

אחרי גמר הספירה של כלל הציבור, כמה יפים ונלהבים היו הריקודים שלאחר התפילה, בשירת "ועל ידי זה יושפע שפע רב... שפע רב..." אש שלהבת ונהרת שמחה משמשים היו בערבוביאי - - -

צויין גם, כי כאשר רובם ככולם של המתפללים הלכו לבתיהם, התגלה אז לנגד עינינו, מחזה מרהיב נפלא מאד, של קומץ חסידים ואנשי מעשה בעבודת ד' [הנקראים חבורת "העובדים"] שנשארו בביהמ"ד.

'ספר החזון' בנתב יד

לקראת יומא
דהילולא של
מהרח"ו זי"ע
בלי ניסן

מבית הגנזים

מאמרים,
אגרות
ומכתבים,
וחידושי תורה
בלתי ידועים

יאבקישדו

תגלית
מרגשת

לרבינו חיים וויטאל קדשו של מוהרנ"ת

הנה ידוע בשערים היותו של מורנו רבי נתן 'ספרא רבא' של רבינו הקדוש, אשר הועד מבראשית להוציא מן ההעלם אל הגילוי את צפוני תורתו ולגלותם על פני תבל, וכפי שהוא כותב בלשונו הקדוש: 'אמר, שהלשון שלי הוא סמוך להמכוון. והוטב בעיניו הלשון שלי, ואמר שאחריו אנכי, היינו לענין צחות הלשון של התורות, הלשון שלי היא מעולה מכולם הרבה' (חיי"מ שעי"ח).

עד הנה לא היה ידוע על כתבים שרשם או העתיק מוהרנ"ת בשנים שלאחר התקרותו לרבינו, שאינם קשורים באתגליא לתורתו של רבינו. לפיכך אין פלא כי התרגשות רבה אוזנת בכל שוחרי דלתי קדשו של התלמיד הגדול, בהיודע הבשורה כי נתגלתה חמדה גנוזה שהיתה ספונה קרוב למאתיים שנה - כתב יד 'ספר החזון' (החזיונות) לרבינו חיים וויטאל - בכתב יד קדשו של מוהרנ"ת!

כתב היד מכיל את החיבור הידוע כ'ספר החזיונות' מאת מהרש"ו, שנערך על ידי נכדו רבי משה וויטאל. בראש כתב היד מופיעה הכותרת: 'זה ספר שבחי הרב הגדול מהרש"ו זל"ה מה שעלה בימיו עם האריזל חולתו, ונק' [רא] ספר החזון הנז' [כר] בשאר ספרים'.

בשולי דף מח/2 מופיע קולופון המעתיק - מורנו רבי נתן. הדף קרוע בחלקו וחלק מהטקסט נמגע, אך רובו שרד וכך אנו קוראים בו:

הרב אליעזר חשין שיחי'
בשיחה מיוחדת
ל'אבקשה'
על רגע הגילוי

ר' אליעזר חשין בשיחה ל'אבקשה'

"ספר הזה הובא מירושלים ותגנו ששים אריות כדי [שיחבן] להשתיקו, ואני נתתי בעד העתקה הווי ארבעה אריות לשלוח לכם, כי אין בידי לשלוח מלל, כי לא נשאר כ"א [=כי אם] —נה על שלשה שבועות בחודש אב הבעיל [=הבא עלינו לטובה] ולדעתי [יקחו/יעתיקו?] הספר הנ"ל, וישלחו מתנה להרב הגדול מאפטע. [-----]כרסלב".

בשיחה מיוחדת לקראת צאת גליון התג של 'אבקשה', מספר לנו ידידנו הרב אליעזר חשין שיחוי - אשר ידיו רב לו בגילוי ופיענות כתבי רבינו הק' ותלמידיו וביניהם גם כתב היד הנזכר - על השתלשלות העניינים שהובילה אל התגלית המפעימה:

"באחד הימים מתקשר אלי אחד מעובדי בית המכירות הפומביות בתחום היודאיקה 'קדם', ומספר לי על כתב יד שהגיע לידיהם, בשם 'ספר החזון', שתוכנו העתקה קדומה של חלקים נרחבים מספרו של רבי חיים ויסאל המוכר כיום בשם 'ספר החזיונות', והוא מסב את תשומת לבי לכך שהמילה 'ברסלב' מופיעה בקולופון (הוספת המעתיק).

באחד הימים מתקשר אלי אחד מעובדי בית המכירות הפומביות בתחום היודאיקה 'קדם', ומספר לי על כתב יד שהגיע לידיהם בשם 'ספר החזון' והוא מסב את תשומת לבי לכך שהמילה 'ברסלב' מופיעה בקולופון. אמרתי לו מיד, שרבי נתן מברסלב היו היחיד הקורא לחיבור זה בשם 'ספר החזון'...

"אמרתי לו מיד, שרבי נתן מברסלב היו היחיד הקורא לחיבור זה בשם 'ספר החזון', כפי שאנו מוצאים בעלים לתרופה במכתב מהרנ"ת לבנו מאור ליום א' וארא תקצ"ו, בהוספה שנוספה לפני שנים אחדות מכתב יד: "ובפירוש ראיתי בכתב הרב הקדוש מריה ר' חיים וייטאל ז"ל, הנקרא ספר החזון...".

"לבקשתי, העביר לי איש בית המכירות תצלום של כתב היד, אני קורא שוב ושוב את הכתב יד, ולפתע מכה בי התבנה כי זהו כנראה כתב ידו של מהרנ"ת:

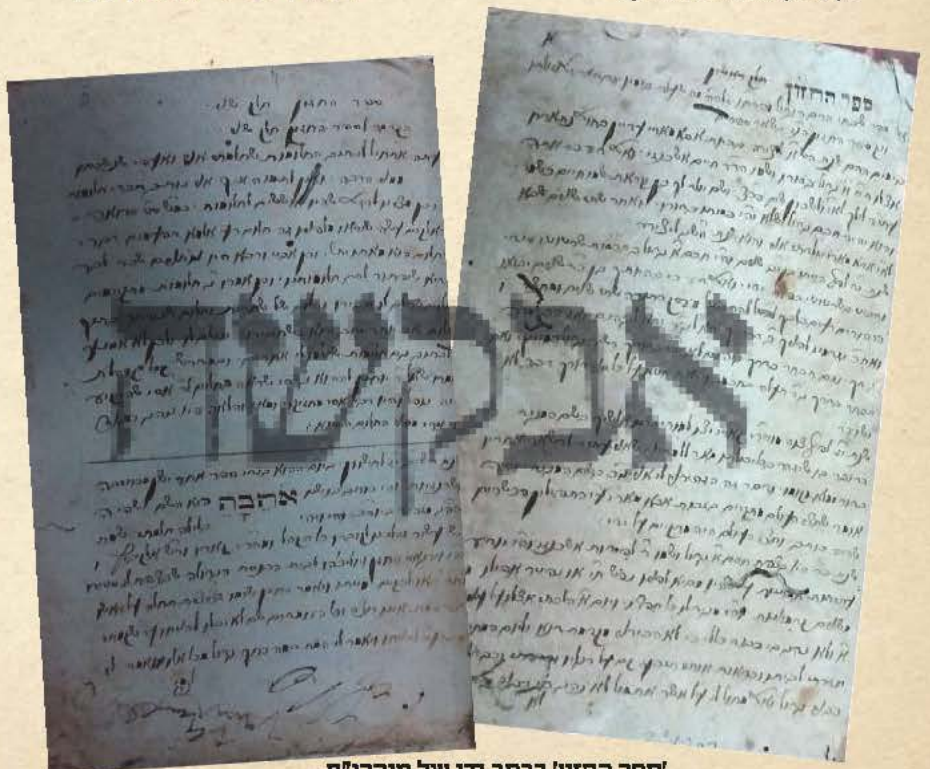
"התקשרתי אליו, שאלתי אותו היכן הוא נמצא, כי אני רוצה לבחון מקרוב את כתב היד. הבאתי אתי צילומים רבים של כתבי מהרנ"ת 'ליקוטי הלכות', 'ליקוטי תפילות' ועוד מכתביו הקדושים, השוויתי ביניהם ובין ההעתקה המדוברת ומרגע לדגע התחזקה בי ההכרה, כי זהו לא אתר מכתב יד קדשו של רבי נתן.

"היה ברור לי שהוא כתב יד הזהה לחלוטין לכתב ידו של רבי נתן מתאר ר' אליעזר את השתלשלות העניינים, אבל בכל זאת חיפשתי סביעת אצבע, שתעניק גושפנקא וודאית לזיהוי.

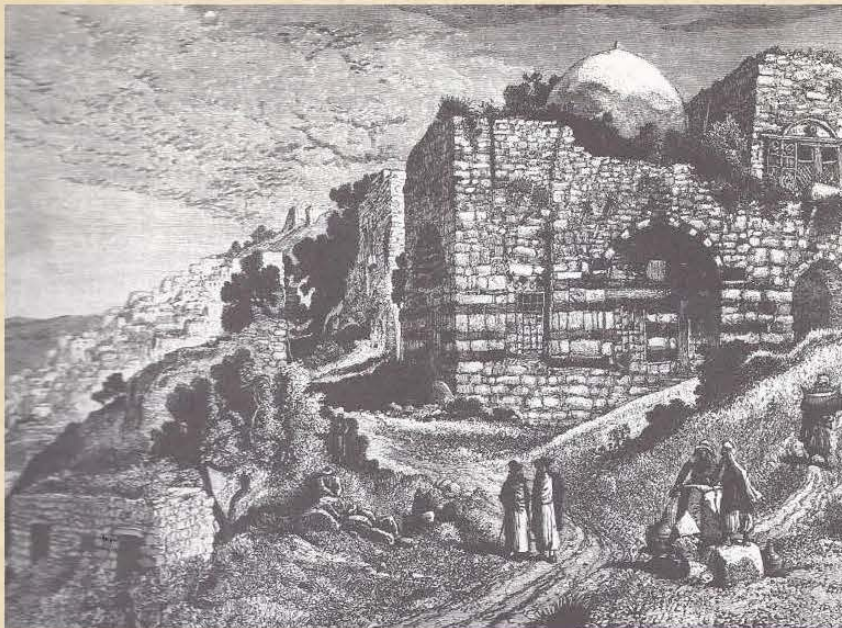
"ואז אני מתחיל להתבונן בקולופון, הוזכרו שם ארבע 'אריות' - כינוי רווח ליגרושי השורקי שהיה מסבב עובר לסוחר באזורים שהיו חלק מתאימפריה העות'מנית - והו הסך שנתן המעתיק מכיסו עבור הזכות להעתיק את החיבור הנודר. כלומר יש לנו התאמה מבחינת 'נקודת המקום' - כתב היד הוא של אדם שחי באוקראינה, ונמצא כעת במדינה שתחת השלטון העות'מני, והדבר תואם לכיקורו של מהרנ"ת בארץ ישראל, המתואר באריכות ביומנו הידוע 'ימי מהרנ"ת חלק ב'.

"הדבר השני: 'נקודת הזמן'. בקולופון נכתב כי לא נשאר כ"א [=כי אם] ---נה על שלשה שבועות בחודש אב, שתי האותיות 'נה' שנתרו על גבול הקרע הן כנראה המילה 'ספינה'. רבי נתן נדיר היה בקיץ תקס"ב בעיר צפת, וכפי הנראה תכנן להפליג בספינה בחזרה לחייל בחודש אב.

"דבר נוסף", מוסיף ר' אליעזר, "מתוכן הקולופון עולה שהכותב מבקש שייכינו העתקה

'ספר החזון' בכתב ידו של מהרנ"ת

ביקר בה בשנת תקפ"ב עיר הקבלה צפת

אותו רבינו זצוק"ל, וואס האסטו דיר עפיס ארויס גענעמען פון דארט? [מה הוצאת לעצמך משהו משם?]. ענה ואמר: מה שכתוב שם שרבי חיים וויטאל זצוק"ל היה עניו והיה בעיניו שפל מאוד, וכשנכנס אל האר"י ז"ל ונתקרב אליו והוא התחיל לשבח ולפארו מאוד והיה אצלו פלא גדול מה זאת, ואמר אליו הלא אני יודע בעצמי את שפלותי וכו' ומעלת כבודו מרומם ומשבח אותי כל כך. ענה האר"י זצוק"ל ואמר לו: בעקבותא דמשיחא במיעוט פעולות יגיעו למדרגת רבי עקיבא. ומה שתפס לו דווקא רבי עקיבא כי מבואר בכתבי האר"י ז"ל שרבי חיים וויטאל היה לו נשמת רבי עקיבא. ענה רבינו ז"ל ואמר לו 'אט דאס האב איך טאקי געמיינט' [הנה לזה באמת התכוונתי]. כי זה הענין בעצמו היה גם כן אצל מוהרנ"ת זצוק"ל שהיה בעיניו ענו ושפל וסבלן, ממש א שטיקל בלאטע [חתיכת ברוך], כאשר רבינו זצוק"ל בעצמו העיד עליו, וכשנתקרב לרבינו זצוק"ל והוא שיבחו ופארו וכו' והיה אצלו חידוש ופלא, ומה מתורץ לו כנ"ל [נאבניה ברזל שיהות מוהרנ"ת, טו].

**היה ברור לי שזהו כתב
יד הזהה לחלוטין לכתב
ידו של רבי נתן" מתאר ר'
אליעזר את השתלשלות
העניינים, "אבל בכל זאת
חיפשתי טביעת אצבע,
שתעניק גושפנקא וודאית
לזיהוי. ואז אני מתחיל
להתבונן בקולופון, הוזכרו
שם ארבע 'אריזות' - כינוי
רווח ל'גרוש' הטורקי**

תדענו נתנו לכית המכירות השומכיות 'קדם'

נוספת 'להרב הגדול מאפטע', והלא ידוע כי רבי נתן עמד בקשרי ידידות אמיצים עם הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל בעל האותב ישראל מאפטא, זקן צדיקי הדור, ואף ביקר בהיכלו במויבו' מספר פעמים (בימי מוהרנ"ת ח"א אות ק, מתואר ביקורו האחרון אצל הרב מאפטא בשנת תקפ"ד), אם כן מדובר במתנת ידידות ששלח אליו מוהרנ"ת מארץ הקודש, העתקה בדירה של ספרו של מהר"ו.

"לגבי המילה 'ברטלב' המופיעה בתחתית הדף - על גבול הקרע החסר - יש להניח כי השורה האחרונה הכילה את התימתו המלאה של רבי נתן, כפי שנהג לחתום 'נתן בא"א מוה"ר גפתי הירץ ג"י מברטלב', אך שרד ממנה רק שם עיר מגריו 'ברטלב'.

"כל הנקודות האלו יחד", אומר ר' אליעזר, "הובילו אותי לקביעה הוודאית, כי מדובר בכתב ידו הקדוש של מוהרנ"ת, וזהו תגלית מרגשת".

'ספר החזיונות' לא היה מוכר באירופה עד הדפסתו לראשונה באוסטראה בשנת תקפ"ו, שנה לאחר פטירת ה'אוהב ישראל' מאפטא, תחת הכותר 'שבחי רבי חיים וויטאל'. ב'הקדמה' לספר כתבו המדפיסים: "והספר הלו היה גנוז וטמיר מן הוא והלאה בארץ הקדושה, ולא נראה בקהילתינו פה ולא סביבותינו שום שמך מנהו, ואפילו אחד בעיר ושנים במשפחה, ועד הנה שכן בהר מרום הרים בארץ הקדושה בין יחידי סגולה חכמי ארץ ישראל, והיה נכתב איש מפי איש... והולגו חב מכיסנו בעד הספר הזה בכדי שיהא בנמצא במדינתנו, כי הוא אינו בנמצא בסביבותינו...".

בהמשך התפרסם הספר בכינוי 'ספר החזיונות' על פי דברי החיד"א שמכנהו כך בספרו 'שם הגדולים'.

על הקשר המובהק בין דמותו הקדושה של מוהרנ"ת כתלמידו של רבינו, לבין דמותו של רבי חיים וויטאל כתלמידו של האר"י הקדוש, ניתן ללמד מעט מהשיחה הבאה:

"פעם אחת בתחילת ההתקרבות ראה מוהרנ"ת אצל רבינו זצוק"ל ספר שבחי האר"י ז"ל, ושאל אותו ממנו ואחר כך כשהחזירו שאל

"מי יתן שיתחזק כ הקדוש, וכן ראוי ו עליו יבוא

מכתב עז
מהחסיד הגדול ל
ח
מוגש לקראת

בחסדי ה' נתגלגלה לידינו פנינה יקרה
מבית גבוי אנשי המלך, מכתבו של רבי
נחמן חזן מטולטשין זצ"ל תלמידו המובהק
ונאמן ביתו של מוהרנ"ת זי"ע, הנושא את
התאריך 'ד' יתרו [י"ז בשבט] תרל"ד.

המכתב הוא בבחינת מועט המחזיק את
המרובה, ומכל מילה שבו בוקעת ועולה
האמונה הגדולה והדביקות העצומה ברבינו
הקדוש והשארת רוחו הקדושה והנשגבה של
תלמידו הגדול מורנו רבי נתן זי"ע.

מבית הגנזים

מאמרים,
אגרות
ומכתבים,
וחידושי תורה
בלתי ידועים

פרסום ראשון

כבודו לבוא לפה על ציון ונכון אשר מכל מה שעובר על הציון הקדוש

עוז חביון רווי אמונת צדיק
ולרבי נחמן מטולטשין זצ"ל
תלמיד מוהרנ"ת
את יום הסתלקותו בכ"ו ניסן תרמ"ד

ד' יתרו תרל"ד, אומין

לכבוד... עגמה נפשי שנחלשה זוגתך, אחי ידידי חזק ואמץ לבבו בתקוותו יתברך, שהכל יתקן ויתהפך לטובה בגשמיות ורוחניות, אמן כן יהי רצון.

אך רמזים להתקרב להשם יתברך צריך ליקח מזה שעובר עליו וכו' ולהתעורר ולהתחזק לחטוף טוב הרבה תורה ותפילה וצדקה ומעשים טובים, אשר רק זאת יהי לנו לפליטה גדולה מכל המרידות שעובר על כל אדם ואדם בזה העולם, וגם על ידי זה נמתק הרבה הרבה מהמרידות שעובר על כל אחד ואחד. כן אחי חזק ואמץ בכל שעה ורגע. ויש בלבי הרבה לדבר בזה, מהדיבורים החקוקים בלבי ממקור חיינו זכר צדיק וקדוש לברכה, אך אי אפשר בכתב יד.

מי יתן שיתחזק כבודו לבוא לפה על ציון הקדוש, וכן ראוי ונכון, אשר מכל מה שעובר עליו יבוא על הציון הקדוש ציא אוס זעוועען אין קרעחצין [להוציא את הגניחות ולהתאנח] על זה ועל עוונותינו הרבים שגורמים כל זאת, וכבר הבטיחנו לעמוד בעזרתנו סלה תמיד. ובוודאי יהי המתקה על ידי זה. ואי"ה אולי יהי נדבר בינינו איזה דיבורים טובים אשר הי' מחיין ומשיבין את נפשותינו.

נחמן הלוי חזן

נחמן הלוי חזן

לב בוער

ברש"פי של ה'הב'ת

100

אבקשה

שנים להסתלקותו
למרומים
של החסיד הנלהב

רבי אליקום געציל ליובאוונע זצ"ל
כ"א בניסן שביעי של פסח תרע"ה - תשע"ה

בשער: הקלוז באומן בו יקרו תפילותיו חמש עשרה שנה, האיגרת
הנודעת ששלח לאחד מרבני ארץ ישראל

שביבי אש

*** מתלדותי ***

ימי תעוון

בריבוע

*** ובטשעהדין ***

בחבורת 'אש

מעמד' באומן

*** הנסיעה**

לארץ ישראל

*** ההתמדה**

העצומה בלימוד

הנגלה והנסתר

*** מסידות**

הנפש בעבודת

התפילה *

דביקות המוח

והלב בראש

כל הצדיקים *

עובדות בלתי

ידועות מוציח

שיבלח"ט

אבקשה

ב'חבורת' אנשי מעמד'

בתקופת הימים ההם, שנת תרס"ג, לאחר שנשלמה בניית ה'קלוז' באומן, הגה רבי ישראל קרדונר את הרעיון ליסד באומן, בקלוז' שנבנה מחדש מול מקום ציון רבינו הקדוש, חבורת 'אנשי מעמד' באומן, ישיבה שבה יעסקו בלימוד הנגלה ובתורת רבינו הקדוש מתוך חיפוש אחר רוח קדשו הגנוז בספריו הקדושים, ועל מייסדיה נמנו הני תרי רעין רבי שמשון ורבי געצ'י, כשהשראתו של רבי ישראל קרדונר חופפת על ישיבה קדושה זו, והוא זה שלקח על עצמו את עול החזקתה בימיה הראשונים.

הראשון שהעתיק מגוריו לאומן היה רבי שמשון, ומשם הוא פנה וכתב לרבי געצ'י שיצטרף אליו. אך ר' געצ'י למרות שהשתוקק מאוד לעלות לציון הרי כדרכו לעשות הכל עם ישוב הדעת והתבוננות, השיב לו במכתב מטשעהרין:

"נתיישבתי עם אנ"ש קרובי ומיודעי, כי אי אפשר לחטוף בבהלה, ואין זה דרך לפניי שאסע עם בני ביתי, ויכול להתמהמה ח"ו עד לחצי שנה, כי היא בעצמה אינה יכולה ליסע והכרח לנסוע אחרי' ויעלו להוצאה רבה. וחוף מזה אינה יכולה ליסע עם בני קטנים בחורף, ואינם מלובשים כפי צרכם די בקור. וזה אני יודע כי לישב עצמי בין הישיבה הק' הוא צריך ישוב הדעת גדול, ואין לי יישוב הדעת נכון כי אם כשאני עם בני ביתי.

"עוד יש בזה דיבורים על פי התורה 'תקעו ממשלה', ועל פי התורה 'ויבן ה' אלקים את הצלע'... על כן קדמתי להודיעכם כי ה' יודע

וגם לאחר עזיבתו את מחנות הצבא לא נתן לו הדבר מנוח. לא נתקרה דעתו עד שקיבל עליו סייגים וקבלות שונות לתיקון נפשו כהרגשתו העדינה, בין השאר קיבל על עצמו להניח בכל יום תפילין כדעת השימושא רבה' בנוסף לשני הזוגות אותם היה מניח עוד קודם לכן - רש"י ור"ת.

דבק באילנא רחיי

בהגיעו לפרקו, נתקשר ר' אליקים געצ'יל בקשרי שידוכין עם נכדת רבינו הקדוש, זוגתו היתה מרת אסתר בתו של רבי נחמן ב"ד אפרים בן מרת שר'קה בת רבינו - המכונה ר' נחמן הזקן.

לאחר נישואיו, כשהתגורר בטשעהרין, גמר רבי געצ'י אומר לפרוש מכל הבלי וחיוו דהאי עלמא לגמרי ולדבוק בעבודת הבורא בכל לב ובכל נפש, החל מחצות לילה היה משכים לעסוק בתורה ובתפילה, ולאחר טבילת מקווה אותה לא ביטל גם בימות החורף הקרים כאשר את המים כיסתה שכבת קרח, היה עומד בתפילה ועבודה בכל הכוחות עד כלות הנפש.

אחות חמיו, מרת פיגא, היתה אמו של החסיד הגדול רבי שמשון בארסקי, רבי געצ'י ורבי שמשון, שהיו בני אותו גיל ונעשו מעתה לבני דודים, התחברו בקשר ידידות אמיץ, ולמדו בצוותא ויחד שאבו ממעיינם הטהור של תלמידי מוהרנ"ת. לימים בשנת תרס"ג, בהיותם קרוב לגיל שלושים, העתיקו את מגוריהם לאומן לעבוד עבודה תמה סמוך ונראה לציון המצוינת.

מ בין בני העליה התלמידים המופלאים שהאירו את אורו של רבינו הקדוש בדור שלאחר תלמידי מוהרנ"ת, היה החסיד הנלהב רבי געצ'י מאנשי המעמד' באומן. הוא היה כאבוקה יוקדת המאירה ומחממת את סביבותיה.

בשנת תרל"ד נולד הוא בעיירה "רבוצק" שבאוקראינה, לאביו שנקרא בפי הבריות "רבי אברהם מלאך", על שם שהיה מתהלך בדביקות נפלאה בהשם יתברך וכל מהותו היתה מלאה ביראת חטא, יחד תמימות ופשיטות ומידת האמת שהיו נר לרגליו. ביתו של רבי אברהם לא היה אלא בקתה חפורה במעבה האדמה, ומעליה מכסה ששימש כתקרה מחופה בענפי עצים כשפתח קטן פתוח בו לתאורת הבית, ולאוויר וכניסה ויציאה גם יחד. עניים מופלגים היו משפחת ליובאוונע, אך ביתם מלא צדק וחסד.

ימי נעוריו של רבי געצ'י עברו עליו בבית המדרש ברבוצק, לבו נמשך בעבותות אל התורה הקדושה, והוא השביע נפשו בש"ס ופוסקים ובספרי מוסר, ושמו נודע כאחד מלמדני העיירה.

לפרקים היה נוסע לעיר טשעהרין, מקום מגורי סבו רבי פנחס יהושע מגדולי תלמידי מוהרנ"ת, ומסתופף במחיצתו.

בגלות בצבא הצאר

היתה זו אחת התקופות הקשות שידע העם היהודי, 'גזירת הקנטוניסטים' עשתה אז שמות בכרם ישראל. רבבות ילדים ונערים יהודים נותקו בכוח הזרוע מחיק הוריהם והוגלו אל קסרקטיני הצבא, שם עברו נסיונות מרים של העברה על הדת ואומנו להיות חיילים נאמנים בצבאו של הצאר הצורר.

נער צעיר היה אליקים געצ'יל כשנלקח אל המחנה הצבאי ואולץ שם ללמוד טכסיסי מלחמה ולהתאמן בשימוש בנשק חם. אך ימי נעוריו במחיצת סבו ואביו ויתר החסידים הנאמנים עמדו לו הימים הקשים ההתו, דווקא כאן בצבא הצאר נתגלו בו כוחות נפש עליליים, הוא התעלה מעל המקום ומעל הזמן, כשבכל המחנות בהם נדר מסר נפשו על יהדותו.

אך לפי השגתו ורוממות קדושתו של רבי געצ'י, חש הוא שטירת נפשו נפגעה במעט במהלך אותה תקופה קודרת. לא רגיל היה לחיי צבא המזוהמים ולהוויית הלחימה הנוקשה, אלא אך במלחמתה של תורה ובכלי זיינו של איש הישראלי התפילה הורגל מעודו,

בהודמנות אחת, כשנקלע ר' געצ'י לבית מדרשו של הגאון רבי חיים הלוי מברייסק, והגיעה עת תפילת ערבית, רבי געצ'י כדרכו נעמד בקרן זווית והחל בתפילתו בקולות וזעקות כמו נמצא הוא בקלוז' באומן... לשמע הזעקות הנוראות יצא הגר"ח הלוי מחדרו בחרדה שמא אי מי מצוי בסכנת חיים ונדרש להצילו... מקורביו הרגיעוהו באמרם כי הגיע לכאן אחד מחסידי ברסלב, והזעקות מתפילתו המה. נעמד רבי חיים נפעם כולו נוכח התפילה הנרגשת והפטיר בהערצה: "מעולם לא שמעתי תפילה שכזו"..

ולעמוד על עמדינו כל אחד ואחד, כי אנו עומדין על חרבות שלופות וחדות בגשמיות ורוחניות, ד' יודע ועד כי אין אני כותב זאת למליצה, רק מכאב הלב אני צועק... ותזכרו ותשוקת עצותינו בכל פרט ופרט בהמשכת השפעה בחלוקת השפע... בסדר הלימוד בהנהגת הלימוד באיכות בכמות ובמהות בלימוד עם חברים לתיקון הכלל והפרט..."

והוא מוסיף: "על כן בקשו אותו גם שם, כמו שכתוב 'בקשו פניו תמיד' ואין פניו אלא צדיק, מאן פני האדון ה' דא רשב"י ואין תמיד אלא ארץ ישראל..."

מצודתם והשפעתם של רבי שמשון ורבי געצ'י היתה פרוסה עד לקיבוצי אנ"ש שבפולין שאור רבינו הקדוש החל להתפשט שם, ועמדו עמם בקשרי מכתבים לחוקם ולעורדם ולהדריכם בנתיבי ההתקרבות לאור הגנוז והנעלם, ואף קבעו להם סדרי הלימוד בבית החסידים דעיר לובלין שם נקבצו ראשוני החבורה כמו באנשי מעמד באומן, ומענין מה שכותב על זה החסיד ר' משה שמואל לוי (מיום ועש"ק לסדר שאו את ראש בני ישראל תרס"ט, הנמצא בכת"י): "כי הישיבה האמיתית השנית הוא בלובלין, כי הישיבות משאר אנ"ש שלא הם על פי דעתם של ר' שמשון ור' געצ'י, אין בהם שלימות".

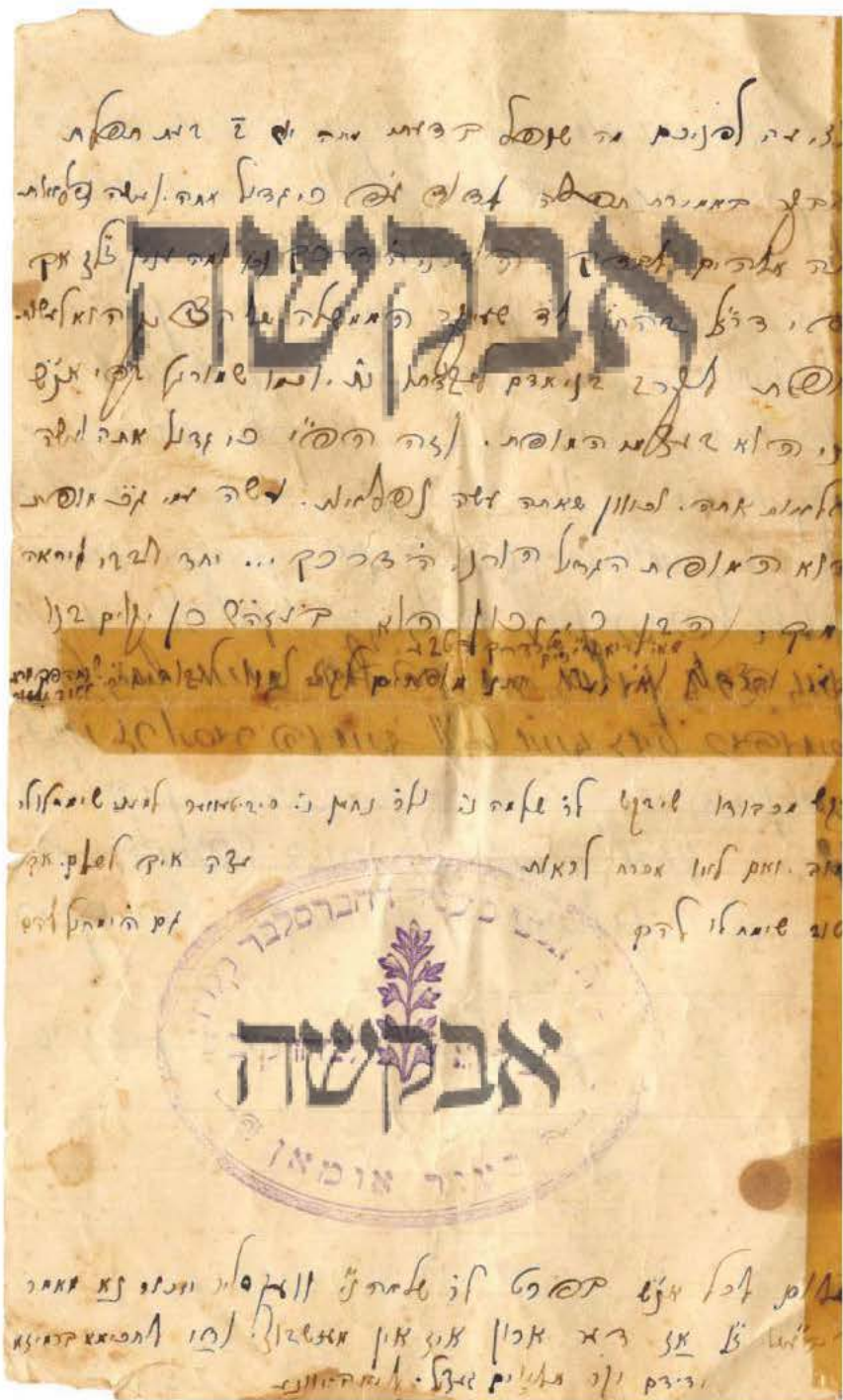
רבי געצ'י הרבה לחדש בתורה ולהעלותם על הכתב, כתבים רבים הותרו אחריו, וכפי שהעיד וסיפר לימים החסיד רבי בן ציון אפטר, איך שראה עליית-גג מלאה בכתבי ידו, ולדאבון לב אבדו בצוק העתים. ואולם כתביו המועטים שנשתירו לפליטה, מלאים הם בדעת גדולה וניכרת בהם השגתו ודביקותו העצומה בגדולת נוראות צדיק הדורות ללא שיעור.

פת במלח תאכל

עניות איומה ונוראה שררה בביתו של רבי געצ'י, כמה מן הצעירים שבאנ"ש שהבחינו בכך מצאו להם דרך מקורית לסייע לו מבלי שירגיש בטובת ונדבת בשר ודם. בכל פעם שהיה נכנסים אצלו לשוחח עמו בעבודת ה', הרי שבדרך אגב היו משאירים אצלו מצרכי אוכל ומזון בהם יוכלו בני ביתו להשביע נפשם.

ידועה היא שיחתו הקדושה של רבינו "טוב היה להאדם שיבחר לו איזה מקום וישב שם יומם ולילה ויעסוק בתורה ותפילה ועבודת ה', וכשצריך לאכול ירוץ לתוך בית ויקח שם בחיפזון איזה חתיכת לחם וכיוצא להעביר רעבונו, ואחר כך יחזור לעבודתו" (שיחות הר"ן רמח). כדברים האלו ממש קיים רבי געצ'י,

יזכור נא מאמר הבעש"ט..."

המכתב ששלח ר' געצ'י לר' שמשון בארסקי בהיותו בא"י ובו ההוספה לר' שלמה ווקסלר

דבר זה מקובל באותם ימים עדיין שאנשים כחבורה שלמה ולא כיחידים, יפרשו מכל וכל ויעסקו אך ורק בעבודת ה' ותהיה פרנסתם תלויה באחרים, ואמנם, רוב ימיהם רגילים היו אנשי המעמד באומן בחיי עניות ודוחק.

בעת שנסע רבי שמשון בארסקי עם בנו הבחור נתן לבקר ארץ הקודש, נותר רבי געצ'י לפקח על הישיבה הקדושה באומן, ומשם שיגר לרבי שמשון מכתב בו הוא מתחנן ומבקש:

"ואל תשכחו כל מצוקתינו לרבות גם מצוקתכם, לישוב פה בהיכל המלך הצדיק,

האמת, וגם רבינו ז"ל יודע, איך השתוקקותי עצומה מאוד להיות נמנה בבני הישיבה הק' הלזו, וכמעט רציתי למסור נפשי, אך מה עשיתי כשרציתי למסור נפשי בשביל נסיעת ארץ ישראל, אעפ"כ עד שלא באה העת הטובה לא הועיל כלום, כן גם בזה" (מכתב מכ"ה תשרי תרס"ג נדפס בספר 'נחלי אמונה' יז).

אך לא ארכו הימים ורבי געצ'י הוציא חפצו לפועל ונטה אוהלו בעיר אומן. לא סוגה בשושנים היתה דרכם בראשיתה, שכן לא היה

דביקות בצדיק ללא שיור.
ציור רבינו הק' באומן

יושב היה יומם ולילה על התורה ועל העבודה בכוחות אדירים עד מיצוי הנפש, ומדי פעם היה פונה להשביע את נפשו בפת לחם קשה כשהיא טובלה במים שלאחריה היה פותח באמירת "ברכת המזון" בהתלהבות ובזעקות, כשכל כתלי ביתו רועדים מעוצם השאגות. ומי שהתבונן מן הצד היה יכול לחשוב כי זה עתה אכל אדם זה ארוחה רשנה.

אך עם כל פרישותו מענייני האי עלמא, התנהג כלפי בני ביתו בעדינות וברחמימאות מופלאה, ועוד שנים רבות לאחר הסתלקותו בעודו באיבו, משנישאה זוגתו בשנית, למרות שאצלו ידעה עוני, דוחק ומחסור, התגעגעה לטוב לבו ומסירותו, ולנעימות זמירות השבת הנלבבות שלו והתמדתו הגדולה בתורה.

מספר היה החסיד רבי לוי יצחק בנדר ז"ל בערגת קודש כיצד פעם אחת ב'הושענא רבא' עמד רבי געצ'י בתפילה בכוחות עצומים מעלות השחר ועד שעה מאוחרת, כשהוא זועק מקירות לבו את ה'הושענא בשאגות ארי, ובכל 'הושענא' נדמה היה כי הנה אופסים כל כוחותיו מרוב זעקותיו הנרגשות. לאחר שסיים את תפילתו לעיתותי ערב, ניגש אל רבי לוי יצחק וסיפר לו כי עדיין אין בביתו מה לאכול בהושענא רבא ואף לא לסעודות החג שלמחרת... רבי לוי יצחק עמד משתומם ואמר לרבי געצ'י: "אילו הייתם מודיעים לי זאת עוד קודם לכן, היה באפשרות לדאוג עבורכם". על אף כל זאת נחלץ בזריזות לקבץ עבורו דברי מאכל להחיות נפשות בני ביתו.

והשיחה עליו לעצור בעד התלהבותו שלא יחזור הדבר.

מקורביו הרגיעוהו באמרם כי הגיע לכאן אחד מחסידי ברסלב, והזעקות העולות מתפילתו המה. נעמד רבי חיים נפעם כולו נוכח התפילה הנרגשת והפטיר בהערצה: "מעולם לא שמעתי תפילה שכזו..."

בהודמנות אחת, כשיצא רבי געצ'י יחד עם רבי מרדכי סוקולובער למסע התרמת נדיבי עמך ישראל עבור הישיבה באומן, נקלעו בדרך נדודיהם לבית מדרשו של הגאון רבי

תפילה במסירות נפש

בעבודת התפילה היה מוסר נפשו כפשוטו ממש, ודברים מבהילים כותב על כך החסיד ר' נתן צבי קעניג בספרו 'קרא דחיי': "ידוע מגודל מסירות נפשו בעת התפילה, כי היה מתפלל בהתלהבות ובשאגות, עד שמגודל הצעקות והקולות יצא דם מנחיריו".

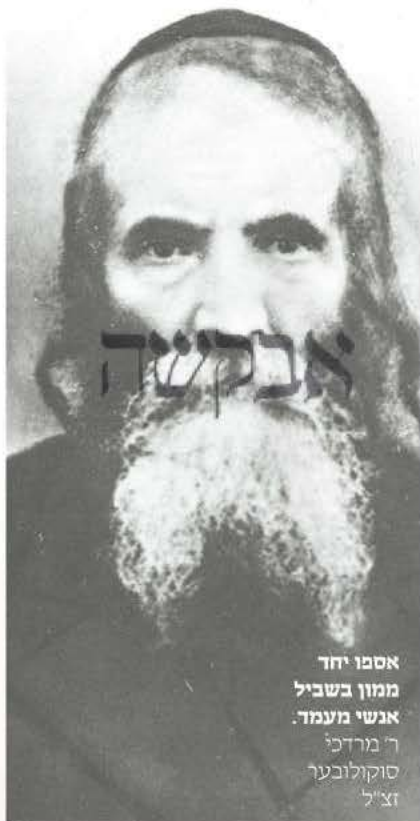
עבודת השוועה והצעקה היתה נשמת חייו. "השי"ת יזכנו" - כותב הוא באחד ממכתביו - "לצעוק עד שבועות קולות זכות וטהורות, ולקדש שבעת הנרות המרומז במזמור למנצח בצורת המנורה ואנא בכח שהוא שבעה, והסוף: צעקותינו יודע תעלומות וכו'". נאה דורש היה ויותר מכך היה נאה מקיים, וכפי שסיפרה זוגתו אחרי הסתלקותו, איך שפעם אחת בליל שבת קודש באמירתו "שלום עליכם" ו"ריבון העולמים" מרוב התלהבותו והתעוררותו התעלף ונפל חלשות, ומיד רצה החוצה להזעיק את השכנים, עד שעוררתו מעלפנו וחזר להכרתו, ומאז והלאה שמרה

"אמא סיפרה לנו ששלוש פעמים ראתה אור קורן מפניו הקדושות של אביה רבי געצ'י. הפעם הראשונה היתה כשאחיה נולד וביקשו ממנה ללכת למטבח להביא מים, כשהיא נכנסה למטבח - שם ישב אביה ולמד תורה - ראתה אור גדול ממלא המקום, והתפלאה כי לא היה שם נר ולא מנורה!

לאחר מכן, כשנכנסו רבי מרדכי ורבי געצ'י לרבי חיים, העניק להם המלצה נלהבת עבור הישיבה הקדושה באומן.

היה זה באחד הפעמים שצעקותיו ומחיאיות כפיו של רבי געצ'י גברו בהתלהבותו, והוא נאלץ לצאת מחוץ לבית המדרש להתפלל, יצא אחריו רבי אברהם ב"ר נחמן וחיזקו

חיים הלוי מבריסק. הגיעה עת תפילת ערבית, רבי געצ'י כדרכו נעמד בקרן זוית והחל פותח בתפילתו בזעקות כמו נמצא הוא בקלויז באומן, הקולות עוררו בהלה בקרב מתפללי בית המדרש שלא הורגלו בכגון דא... לשמע הזעקות הנוראות יצא הגר"ח הלוי מחדרו בחרדה שמא מצוי אי מי בסכנת חיים ונדרש

אסנו יחד
ממון בשביל
אנשי מעמד.
ר' מרדכי
סוקולובער
זצ"ל

כן ידועה זהירותו הרבה שלא ליגע בהדיקנא קדישא.

ארע פעם בתקופת הרעב, שאחד הבחורים מצעירי אנ"ש שבק חיים לכל חי ל"ע, ובעוד שהיה נהוג שאת אמירת צידוק הדין והפסוקים שאומרים בשעת טהרה היה אומר אחד מחברי הגחש"א, אמנם כאן התרשלו חברי הגחש"א בדבר מאחר שלא היה להם טובת הנאה מטיפולם ברש הזה, כי לא היה לו גואל וקרוב, שיקבלו ממנו דמי טרחו. באותה שעה קם רבי געצ'י מעצמו ואמר הוא את הפסוקים שאומרים בשעת הטהרה, בקול בכי ויללה וכפל הרבה פעמים "ברחמים" "ברחמים", ויהי המקום לחרדת אלוקים וכל המלווים העומדים בבית החיים הזעזעו והזילו דמעות כמים.

"יזכור נא מאמר הבעש"ט..."

באמרו לו: "קבלה יש לנו מרבינו, שאברך צריך לצעוק ולצעוק!..." כשבכוונתו לומר לו כי אל תחלש דעתו מן הגערות, אלא ימשיך לצעוק בתפילתו מנהמת לבו.

אולם בהגיע ימי ראש השנה הקדושים, שינה רבי געצ'י ממנהגו והיה מתפלל בנחת ובהשקט, כשאימת היום הקדוש ניכרת בעליל על פניו, כשהוא נותן טעם לדבר בלשון הכתוב "אל תתהדר בפני מלך". אולם תיכף במוצאי ראש השנה בתפילת ערבית היה שב להרגלו והיו אמות הספים נרעדים מעוצם זעקותיו המרקיעות. על כך סיפר החסיד רבי בן ציון אפטר, כי פעם אחת הביא את אביו רבי יחזקאל - שהיה משובי החסידים בפולין - לאומן לקיבוץ בראש השנה, ומכל התפילות התפעל אביו דווקא מתפילת רבי געצ'י במוצאי ראש השנה, כשחזר לזעוק ולשווע בתפילתו. לאחר התפילה ניגש רבי יחזקאל אליו ושוחח עמו, והתפעל גם מעומק ידיעותיו בכל מרחבי התורה הקדושה.

ותפילתו תורתו, בעת לימודו היה מתלהב

ברמיזא..."

רבי שלמה, כידוע לא זכה להגיע לאומן מאחר ולא אבה לצאת מגבולות ארץ ישראל, ואולם רבי געצ'י ביקש לרמוז לו על משקל אמרתו הידועה של הבעש"ט לרבי נחמן מהורדענקא לאחר שביקש לעלות לא"י ואמר לו רבו שיטבול במקווה, לאחר שחזר ושאלו הבעש"ט מה ראה, השיב: "בטבילה הראשונה ראיתי את ארץ ישראל, בשניה את ירושלים, בשלישית את בית המקדש וקודש הקדשים, ואילו את הארון לא ראיתי", השיבו הבעש"ט "הארון נמצא במזיבון..."

כן הדברים אמורים לגבי הציון הקדוש - ביקש רבי געצ'י לעורר את ידו הטוב - ואם אף אמנם ירושלים קדושה היא מעל כל הערים, הרי שארון הקודש מצוי הוא באומן, וראוי לו לחוש ולפקוד את המקום בחיים חיות.

ואכן, התקשרותו של ר' געצ'י לציון רבינו הקדוש לא ידעה גבולות, עומד היה שם

יושב היה יומם ולילה על התורה ועל העבודה ככוחות אדירים עד מיצוי הנפש, ומדי פעם היה פונה להשביע את נפשו בפת לחם קשה כשהיא טבולה במים שלאחריה היה פותח באמירת "ברכת המזון" בהתלהבות ובזעקות, כשכל כתלי ביתו רועדים מעוצם השאגות. ומי שהתבונן מן הצד היה יכול לחשוב כי זה עתה אכל אדם זה ארוחה דשנה

מאז עמדו על דעתו נכסף לקיים דברי רבינו ולנסוע לארץ ישראל, ועוד לפני שהתיישב באומן זכה להוציא כוספו מהכל אל הפועל ונתקיימו בו דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (סי' מ"ח): "על ידי תפילה בכוח זוכין לבוא לארץ ישראל".

בירושלים התוודע רבי געצ'י למתני-מעט אנ"ש שגרו בה, בפרט התיידד עם החסיד רבי שלמה ווקסלער. לימים, כשנסע רבי שמשון לארץ ישראל והתאכסן בירושלים, שלח אליו רבי געצ'י מכתב מאומן, והוסיף שורות אחדות לרבי שלמה בזה הלשון: "שלום לכל אנ"ש בפרט לר' שלמה נ"י וועקסליר, יזכור נא מאמר הבעל שם טוב ז"ל: אז דער ארון איז אין מעזיבון ודי לחכימא

והיו דברי התורה מתלהטים בקרבו. נהוג היה בקלויז באומן שיום אחד היה לומד רבי שמשון בארסקי ברבים בליקוטי מוהר"ן ואילו ביום שלאחריו רבי געצ'י. בעוד רבי שמשון היה לומד בשובה ונחת ובקול נעים ודבריו היו מפלחים כליות ומעוררים לבבות, הרי שרבי געצ'י היה מתנשא קולו בלימודו והיה נשמע למרחקים וכל נפשות השומעים היו בוערים ברשפי אש קודש.

וכך בכל עניין ועל דבר שבקדושה היה מוטר את נפשו, בפרט נודעת זהירותו בטבילת מקווה בימות החורף הקפואים כמו בקיץ, ופעם כשהגיע למקווה ומצאו נעול, נתן לבלן עבור כך את כל כספו - שלושה רובלים - על מנת שיאות לפתוח עבורו את המקווה.

שעות על גבי שעות ושופך את שיחו.

בחד קטירא

כבר בחודש כסלו דשנת תרע"ח קיבל רבי געצ'י את הרמז הראשון להסתלקותו הקרובה. היה זה כששכב רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל על ערש דווי, ימים מספר קודם עלייתו לגגזי מרומים. אנשי שלזוננו נכנסו ובאו לבקרו, ביניהם הגיע גם רבי געצ'י והושיט ידו לרבי אברהם, או אז אחז רבי אברהם בידו משך זמן מה, והיה באחיזתו הארוכה כדי לרמז משהו מן העתיד להתרחש.

כשיצא לאחר מכן רבי געצ'י, אמר: "תפיסתו ואחיזתו את ידי משך זמן מייראת אותי מאד..."

עוד לפני כן, במוצאי ראש-השנה של אותה שנה, גילה רבי געצ'י מעט מהרהורי לבו

לפני בתו, הוא דיבר על העניות התמידית שידעה משפחתם כל השנים, והגה במפתיע באה הרווחה בחורף שעבר הודות לר' מאטיע קנלסקי מקרימנטשוק, שדאג עבורו לצרכי החורף וכך ירדה מעל כתפיו דאגת ביתו. אך דומה כי מאז הכבידו עליו חלאים שונים ומשונים להם לא הסכין, "דומה", אמר רבי געצ'י לבתו, "כי העניות לא היתה אלא לטובתי, חלף סבלי הגופני..."

רבי געצ'י בשיא פריחתו כבן ארבעים וארבע שנים, וכבר החל להבין עצמו לפרידה מהאי עלמא דשיקרא, החורף בא אל קצו וראש חודש אדר הגיע ובא, אז תקף אותו חולי קשה בריאותו עד שנפל למשכב והיה רתוק למיטתו. ידידו דאגו לבריאותו וסעדו אותו. כשנכנס רעו וידידו רבי שמשון בארסקי לבקרו הבחין כי שפתיו מרחשות וממלמות, הוא היטה אוזנו ושמע את רבי געצ'י מתפלל תפילת שחרית. פנה אליו בידידות: "מה לך ר' געצ'י, היכן הם הקולות והברקים שלך?!" נענה רבי געצ'י ואמר: "האמן לי ידידי, כי גם אז היתה זאת מסירות נפש ממש..."

ידידו רבי מתתיהו הכהן, מאנשי המעמד, הגיע אף הוא לבקרו, פנה אליו רבי געצ'י ושאלו: "ר' מאטעס, מה עושים?" ענה רבי מתתיהו בצדקתו ובתום לבו: "עושים תשובה". מיד עטף רבי געצ'י פניו בטלית-קטן שלו ושמעוהו בוכה ושב בתשובה בלב נשבר.

הנוכחים שעמדו שם תמהו והעירו לו לרבי מאטעס על תשובה שהשיב בשעה קשה לו, ואמנם הוא נענה והשיב ברצינות ותמימות אמת: "וכי מה רציתם שאומר לו, וכי יש משהו אחר לעשות?!"

קרבו ובאו ימי הפסח, בכל בתי ישראל מתכוננים לחג ובבית משפחת לויבאוונע חרדים ודואגים, אבי המשפחה רבי געצ'י הולך ונחלש לנגד עיניהם ואין לאל ידם להועיל מאומה. בת היתה לו לרבי געצ'י שהיתה כלה לפני נישואיה לחתן ר' אברהם דז'רגובסקי, חששו בני המשפחה כי לא יזכה לראות בחופתה, הקדימו והשיאוה בליל בדיקת חמץ, את החופה העמידו סמוך לחלון חדרו ומשם השקיף בשמחת כלולות בתו. ומשם אף צפה באנ"ש המשמחים חתן וכלה, מתוכם בלט רבי

הפילה ביקוד אש.
הקלוזי העתיק באומן

המלכות של הק.ג.ב. וצורף לחבריו שישוב במאסר ולאחר מכן נעקדה"ש. ואילו רבי אברהם כבר לא ראה יותר את אומן, הוא נותר בכפר לשם הצטרפו אליו בני ביתו ובאמצע שנות המלחמה נסתלק בגיל חמישים וארבע, וזכה להשאיר אחריו דורות ישרים ההולכים בדרך ה'.

כי קרן אור פניו

וכך מספרת נכדתו של רבי געצ'י זצ"ל, מרת שרה גלבך תבדל לחיים טובים וארוכים, בת ביתו מרת רחל ע"ה:

"סבי נפטר שבועות ספורים אחרי שאמי ע"ה נישאה, הוא היה חולה אנוש ולא השתתף בגופו בחתונה, רק את החופה עשו ליד החלון של חדרו. וכשסבא רבי געצ'י נפטר, לא רצו לספר לאמא על כך משום שהיתה כלה אחרי השבע ברכות'. באותו היום כשהיתה בביתה היא חלמה שאביה נפטר וכשהתעוררה רצה אל בית הוריה, שם לא היה אף אחד כי כולם הלכו ללוויה. היא אצה לבית הקברות וביקשה להכנס ולראותו, ולא הניחו לה. לאחר שהפצירה ואמרה שהיא בתו, נתנו לה. וכל ימיה היתה מספרת איך שראתה אור מופלא קורן מהפנים שלו.

"אמא סיפרה לנו שזה אחד משלוש הפעמים בהם ראתה אור קורן מפניו הקדושות של אביה רבי געצ'י. הפעם הראשונה היתה כשאחיה נולד וביקשו ממנה ללכת למטבח להביא מים, כשהיא נכנסה למטבח - שם ישב אביה ולמד תורה - ראתה אור גדול ממלא המקום, והתפלאה כי לא היה שם נר ולא מנורה!

"בפעם האחרת היה זה כשאמו של רבי געצ'י היתה חולה, ובנה היה נוהג תמיד לקחת את אמי להיכן שהיה נוסע, היא היתה הבת האמצעית אחרי אחותה יוכבד ע"ה אשת הדוד רבי ברוך געצ'יס זצ"ל, וסבי לקח את אמי אל בית אמו כדי לסעוד אותה, וכשאמו של רבי געצ'י אמרה לאמי לרדת למרתף להביא משהו להכין לארוחת בוקר, הוא ישב שם באותו זמן ולמד, והיא סיפרה שראתה את המרתף מואר באור שלא מן העולם הזה!" ■

מקורות: מבוועי הנחל - מאמר מרבי נתן אנשין שליט"א, שארית ישראל, נחלי אמונה, שיח שרפי קודש, מאור הנחל, עדויות מנכדתו הרבנית מרת שרה גלבך תח"י

על מכתב זה הוסיף רבי שמשון שורות אחדות, שיש בהן הרבה:

"גם אני באתי לעורר את כל אנ"ש דעיר

**היה זה באחד הפעמים
שצעקותיו ומחיאאות
כפיו של רבי געצ'י
גברו בהתלהבותו, והוא
נאלץ לצאת מחוץ לבית
המדרש להתפלל, יצא
אחריו רבי אברהם ב"ר
נחמן וחיזקו באמרו לו:
"קבלה יש לנו מרבינו,
שאברך צריך לצעוק
ולצעוק!..." כשבכוונתו
לומר לו כי אל תחלש
דעתו מן הגערות, אלא
ימשיך לצעוק בתפילתו
מנהמת לבו**

בן ציון אפטער ששימח בריקודיו הנפלאים, והתעודדה רוחו קמעא.

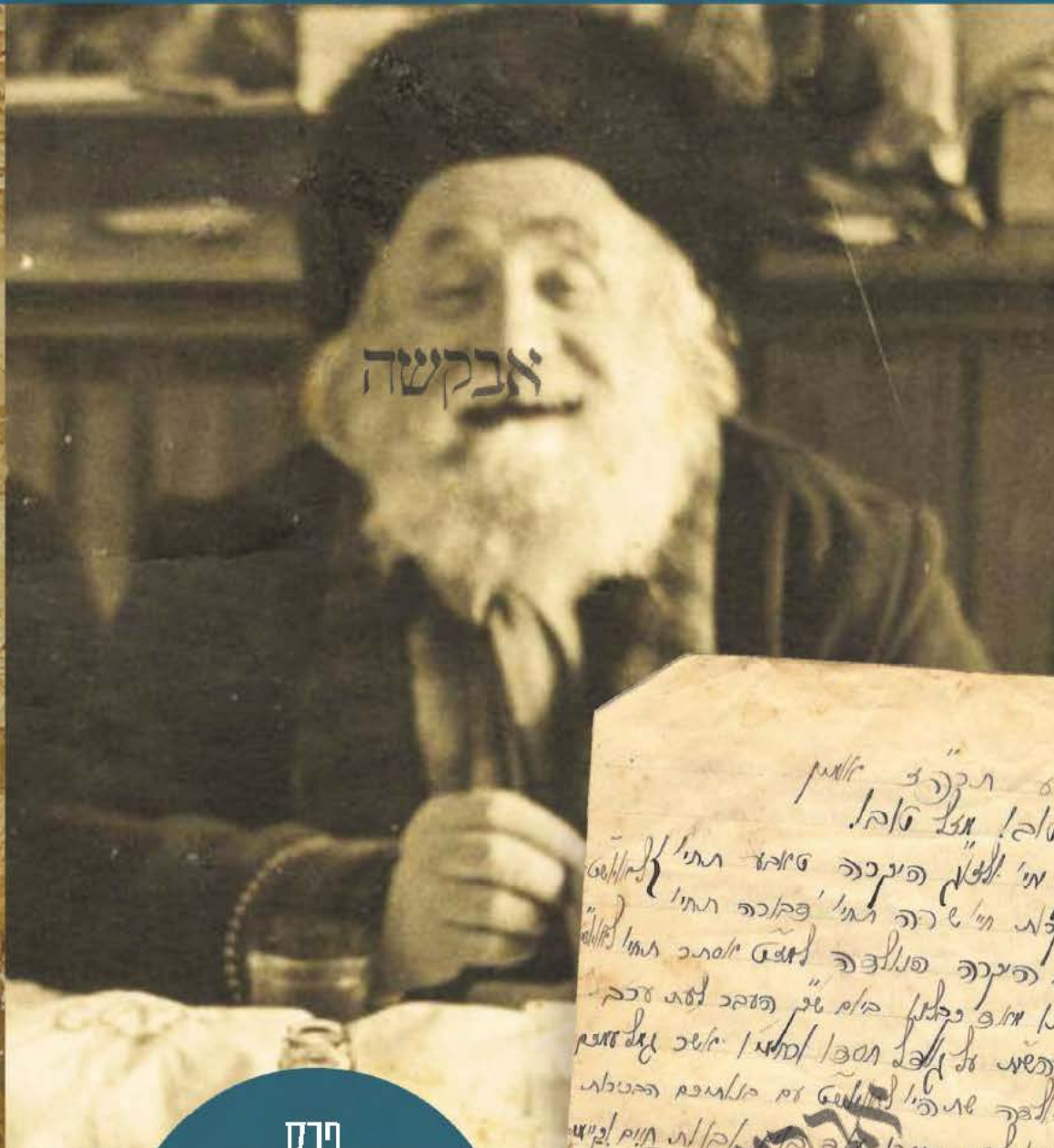
מן השמים לא אבו להשביט ולהעיב על שמחתם של הזוג החדש, ואך חלפו להם ז' ימי המשתה, בליל שביעי-של-פסח, היום בו נקרע הים ואמרו ישראל שירה, עלה ונתעלה ונסתלק רבי געצ'י בסערה השמימה לשכון בגנוי מרומים, ונטמן בבית החיים שבאומן סמוך לקברו של רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל שנסתלק כארבעה חודשים לפניו.

במכתב שכתבו אנ"ש מאומן לאנ"ש דטפליק לאחר הסתלקותו, בו מבקשים לתמוך באלמנתו ויתומיו, הם מקוננים מרה: "באנו להודיעכם אשר אור ליום חמישי העבר שהוא חג שביעי של פסח, נהפכה לנו הששון של יום החג להספד, על אור נשמת החסיד המנוח ר' געצ'י אשר נלקחה מאתנו ונתבקש למעלה ושבק לן חיו... ועתה אנו מוכרחים לעשות ציון על קבר המנוח החסיד ר' אברהם ז"ל, ורצוננו לעשות השני ציונים בפעם אחת. אויה לנו אשר בזמן קצר כזה נלקחו מאתנו שני אוהבים כאלו וכל הטוב מאתנו נתבקשו למעלה..."

טעפליק שימלאו בקשת המכתב בלי שום עיכוב. ומחמת גודל דאבון לבי מהצרה הנ"ל, איני יכול להאריך בדברים. נאום הכותב במר לב, ומחכה לנחמה מהש"ת לבד, שמשון בארסקי".

בן יחיד היה לרבי געצ'י, שנקרא על שם סבו 'פנחס יהושע', ובימי עברה וזעם נלקח הוא יחד עם עוד רבים מאנ"ש אל הבלתי נודע, היה זה לאחר ששהה בביתו הקדוש של רבי מאטע'ס זצ"ל, ומשם פנה והלך אל בית המדרש ובעודו יושב ולומד - תפסו אותו הצוררים. היה זה בשנת תרצ"ח, בו שלטונות הרשע שמו את ידיהם המגואלות בדם על חבורת החסידים שבעיר אומן שנשלחו אל ארץ גזירה ועקבותיהם נעלמו ולא נודעו עד היום הזה.

גם שני תנניו של רבי געצ'י, רבי ברוך רזנבלום (ר' ברוך געצ'יס) ורבי אברהם ד'רגובסקי, ששמעו כי הם כלולים ב'רשימה השחורה' של הקג"ב, נמלטו על נפשם לכפר קטן סמוך לסטלינגרד. לאחר שעברו שבועות מספר והיה נדמה שהעניינים נרגעו, חזר רבי ברוך לביתו בהיחבא, ואז נפל היישר לתוך

פרק
מתוך הספר
'אש תמיד תוקד'
תולדות חסידי ברסלב
בפולין השומד לראות
אור בעזהי"ת

ה"ה ה' תשס"ב חמשה עשר אלול
אלהי סאל! אל סאל!

למני יקניו מני' אל'ה' הענינה שיהיו תמי' אל'ה'
אשר נתת לי יקנתי מני' לך ויהי עיניך תמי'
אשר נתת לי יקנתי עמלתי לך ויהי עיניך תמי'
אשר נתת לי יקנתי עמלתי לך ויהי עיניך תמי'
אשר נתת לי יקנתי עמלתי לך ויהי עיניך תמי'
אשר נתת לי יקנתי עמלתי לך ויהי עיניך תמי'
אשר נתת לי יקנתי עמלתי לך ויהי עיניך תמי'

אבקשה

אבקשה ממך אלהי סאל! אל סאל!
אבקשה ממך אלהי סאל! אל סאל!
אבקשה ממך אלהי סאל! אל סאל!

רבי נתן בארסקי בפורים תשכ"ד על רקע תמונת הציון באומן שהפיץ בפולין. ומכתב אבז רבי שמשון זצ"ל

הנדול איזה ימים אחדים מקודם שהתחיל רח"ל, ויצאנו מעבודות לחירות ומיגון לשמחה"

אכל"ו אתנה ואודך

חייו של החסיד **רבי נתן בארסקי** בנו של החסיד הדגול רבי שמשון נכד רבינו הק' היו רצופי ניסים גלויים, החל מימי נעוריו כשניצל מן הצבא הרוסי ועד **ליציאת מצרים הפרטית מפולין הנצורה שבועיים לפני פרוץ השואה** • הנעורים באומן, התפילות היוקדות ב'קלויז', ה'סיפורי מעשיות' בצפרא דשבתא וביקורי הדוד רבי מיכל'ע מטולטשין • הנישואין, המעבר ל**לובלין** והמכתבים שקיבל מאביו - הנחשפים לראשונה - בהם ניכרים החשש מהשלטונות הקומוניסטים ומסירות הנפש לשמירת הגחלת באומן • העליה הנסית ארצה ל**ירושלים** הקדושה • בנו הרה"ח ר' שמשון שליט"א ובתו הרבנית ליברמן תחי' מספרים על חדוות ההודיה, ההצטנעות והפשטות, חינוך הילדים ביראה ובאהבה, ועל כולנה: הדביקות ברבינו הקדוש באמונת אומן • **מצווה עלינו לספר**

ד. ברסלבר

חשנה לשנה, הדנישו במכתבי רבי שמשון יתור ויתור את החשש הנדול מפני עינים הבולשת של הקומוניסטים על מכתביו.

עובד ה' נלהב, איש שמח ובעל מגן כחוסד, שרבים מאנ"ש, ביניהם רבי שמואל מאיר אנשין ועוד מהחסידיים דברדיטשוב, למזן ממנו את הנוסחאות והגיגונים המקובלים בקרב אנ"ש.

בנו של ר' נתן הרה"ח ר' שמשון ברסקי שליט"א, מספר:

"בטשעהרין עבד הסבא רבי שמשון כ'כתב, היה לו כתב נאה, וכל מי שהיה צריך לכתוב מכתב מסודר למשרדי הממשלה וכדומה, היה פונה אליו ומזה היתה פרנסתו. עד שיחד עם ידידו ובן דודו רבי געצ'י החליט לפרוש מתענוגי העולם הזה ולשבת בבית ה' כל היום, הוא העתיק את מגוריו לאומן, כדי להקים שם את ישיבת 'אנשי מעמד' יחד עם רבי געצ'י"

היה זה בשנת תרס"ג, כשרבי שמשון עבר עם משפחתו לגור באומן, סמוך ונראה לציון

ה תרגשות רבתי ניכרה בבית משפחת בארסקי שבאומן, "הדוד רבי מיכל'ע מגיעו" כמנהגו מדי שנה לבוא מטולטשין עירו בערב ראש חודש סיון להשתטח בתפילה על ציון רבינו הקדוש. כתמיד, נוהג רבי מיכל'ע הישיש להתאכסן בבית שאר-בשרו רבי שמשון בארסקי שמול ה'קלויז', שכן רבי מיכל'ע הינו דודו, גיס אביו רבי ישראל מנדל בארסקי.

רבי מיכל'ע הגיע כמנהגו כשהוא לבוש בגדי חורף עבים, למרות שהחורף חלף זה מכבר, היות ובדרכים שורר לעתים קור זבגיל מופלג כזה יש לשמור על הבריאות, מנהג שנהג בו זקנו מוהרנ"ת. הילדים עלצו לקראתו, כי רבי מיכל'ע חביב היה ושופע מאור פנים ושמחה, וכמו תמיד חילק צדקה בטרם עלה לראות ולהיראות לפני הדרת קדשו של הרבי במקום גזיתו.

כשקם רבי מיכל'ע כדי לצאת את הבית, מבחין נת'לה בארסקי בן השלוש עשרה, כי הדוד הישיש עוטה עליו מלבושים כבדים, מחזיק בידו ב'פערסאל' - שמשיה, ובגוסף את הספר הקדוש 'ליקוטי תפילות' כדי להתפלל בו באהל הציון. חשב נת'לה בדעתו במה יוכל לסייע לרבי מיכל'ע ולהקל עליו: "דוד רבי מיכל'ע", ניגש אליו, "תנו לי את ה'ליקוטי תפילות' ואני אלך עמכם אל הציון הקדוש"

רבי מיכל'ע הביט בו בעיניו הטובות, הצמיד את הספר הקדוש ללבו ואמר ברגש עמוק: "הרי הרבי זכר צדיק לברכה אומר 'עיקר החיות מקבלים מהתפילה, ואיך אוכל לתת לך את הליקוטי תפילות, שהוא מלא חיות דקדושה, וכל חיותי ממנו?'..."

"זבאיזהו חן דקדושה שאמר דברים הנ"ל, לא אפשר לבאר בכתב" - יתוב לימים

בערנה רבי נתן בארסקי, ושני דברים נחקקו מאז בעמקי לבבו: עד כמה מתרחקים החסידיים האמיתיים מכל שמץ של גינוי כבוד ושדרה, ועד כמה דבקים הם בספר הקדוש ליקוטי תפילות' לטרא תהילות!

ילדות בטשעהרין ובאומן

בעיר טשעהרין (צ'גריין), ערש הולדתו של החסיד הדגול רבי שמשון בארסקי, בה התגורר גם לאחר נישואיו, נולד לו בנו יקריו רבי נתן, בשנת תרנ"ד, שנת הסתלקות רבו רבי משה ברטלבר.

הבית בו נולד וגדל ר' נתן בארסקי, היה מלא קדושה וספוג בעניינו של הרבי. מלבד אביו רבי שמשון שהיה חוסר מגזע רבינו הקדוש, אף אמו מרת מרים אשה כשרה היתה, והרבה יראת שמים הגיאה עמה מבית אביה החסיד רבי נתמן שפאק מוויניצה,

התגורר בה עשרים וחמש שנה, לובלין לפני המלחמה

רבינו. נת'לה בנו היה אזילד בן תשע. מנעוריו, ספגה נפשו יראת שמים, אמונה וביטחון, במחיצתו של אביו הגדול. לימים, היה מתאר בהתרפקות ובגעגועים, את הזתיקוני חצות' של אביו, את עבודתו הנפלאה את בוראו, ישוב דעתו, אמונתו וביטחונו האיתנים גם בערות מצוק ומחסור. כאשר גדל נת'לה, היה מחובשי סטלי ה'קלויז' הקדוש באומן שמול ביתם, ושם, בין החסידים התמימים והישרים, התמיד באוהלה של תורה ודבק בעבודת ה'. בתפילות היה יושב לצד אביו הגדול, שהתפלל כמעט ללא ניע ורחש, אך בדביקות נפלאה ולא פעם ניגדו זמעות חמות מעיניו בתפילתו. נת'לה ראה ושמע את התפילות הנרגשות, את הריקודים, את הלימוד בספרי רבינו, וכל אלו נחקקו בלבו לעד.

בית אביו היה בית וועד לחכמים, מדי

ר' נתן ברסקי באירועי נכדו

**וּתִיכֶף לִקַּח הַסֵּפֶר לִיקוּטֵי תַּפִּילוֹת וְהֵנִיחַ אוֹתוֹ עַל הַלֶּבֶשׁ
שֶׁלּוֹ וְאָמַר לִי: הֲלֹא רַבִּינוּ זְצ"ל אָמַר בְּהַתּוֹרָה הַג"ל
'עֵיקֶר הַחַיּוֹת מִקְבָּלִים מֵהַתַּפִּילָה', וְאִיךְ אֲנִי יוֹכֵל לִיתֵן לָךְ
הַלִּיקוּטֵי תַּפִּילוֹת שֶׁהוּא מֵלֵא חַיּוֹת דְּקֹדוּשָׁה, וְכָל חַיּוֹתֵי
הוּא זֶה?! וּבְאִיזוֹ חֵן דְּקֹדוּשָׁה שֶׁאֲמַר דְּבָרִים הַג"ל - לֹא
אֲפֹשֵׁר לִבְאֹר בִּכְתָב**

עובדה מופלאה מרבי מיכל'ע נכד מוהרנ"ת שכתב רבי נתן בארסקי במכתב לבנו הרה"ח ר' שמשון שיבלח"ט

ב"ה ג' לסדר ואברכך וברכתך, והרביתי את זרעך בעבוד אברהם עבדי.

המשך מענייני תורה והודאה ותפילה וכו'. ועיין בהתורה וכו'. כי עיקר החיות מקבלין מהתפילה כמו שכתוב: 'תפילה לאל חי'. ואסור לך סיפור קדוש, בזה שבעיני ראייתי ואוזני שמעו.

היה לנו דוד ר' מיכל'ע זצ"ל נכד מוהרנ"ת (שבהספר עלים לתרופה תמצא מכתבים מוהרנ"ת ז"ל ודרישת שלום לר' מיכל'ע הג"ל), מנהגו היה שבא לאומן שני פעמים בשנה, על ראש השנה ועל ערב ר"ח סיון, ואכסניא שלו היה בביתנו מול בית המדרש, ופעם אחת בא ערב ראש חודש סיון, והיה מולבש עוד בבגדי חורף, כי זה היה מנהגו של מוהרנ"ת, שעד חג שבועות - כשנסע בדרך - היה מולבש בבגדי חורף. וכן היה מנהגו של ר' מיכל'ע ז"ל, שתיכף שבא לאומן - חילק צדקה והיה הולך על צינן זקנינו ז"ל.

ואני הייתי בעת הזאת ערך של שלש עשרה שנה, וראיתי שמקבל לידו הפקדיסאל [שמשיה] ומלוכש בגדים כבדים, ולקח הספר הקדוש ליקוטי תפילות לילך על צינן הקדוש, ואני התבוננתי - מה אני יכול לעזור לו להקל לו קצת, ונמנר בדעתי שאני יבקש שיתן לי הספר ליקוטי תפילות בכדי שיקל לכבדו, ואמרתי לו: 'דודי רבי מיכל'ע, אני רוצה שתתנו לי הליקוטי תפילות ואלך עמכם להציון הקדוש', ותיכף לקח הספר ליקוטי תפילות והניח אותו על הלב שלו ואמר לי: 'הלא רבינו זצ"ל אומר בהתורה הג"ל 'עיקר החיות מקבלים מהתפילה' ואיך אני יכול ליתן לך הליקוטי תפילות שהוא מלא חיות דקדושה, וכל חייתי הוא זה?' ובאיזה חן דקדושה שאמר דברים הג"ל - לא אפשר לבאר בכתב (זה חד מחסידי ברסלב הקודמים ודי למבין).

כן מבואר בהתורה הג"ל שמתפילה באמת זוכין לפרנסה בריוח ולעשות שיזוכים טובים, עיין שם ותראה פלאי מלאות שרבינו זצ"ל אומר מִשָּׁם: וכמי שמפרנס לאביו שבשמים בתפילתו, כן נוהגין לו פרנסתו, אבל כשאדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות לכלכלו כמו שכל חד יודע בנסתו.

דע, אומר רבינו ז"ל, שיש פתחים הרבה לצאת מהמחשבות הג"ל, וע"י נקודת האמת זוכה למצוא הפתח לצאת מהבלבולים הג"ל וזוכה להתפלל לפני השי"ת במחשבות זכות כי ע"י אמת הקב"ה שוכן עמו כמו שכתוב: קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו כאמת, וכשהקב"ה עמו, הוא מאיר לו איך ליצא מהחושך המונע אותו בתפילתו כמו שכתוב: ה' אורי וישעי ממי אירא, ה' מעוז חיי ממי אפחד וכו', עיין שם לשונו הקדוש. כן אומר רבינו זצ"ל בשם: וצריך לקשר את תפילתו להצדיק שבדור, ובכן הזהיר על זה כמובא בהספר שיחות הר"ן דף רד, סימן רצו, ע"כ הזהיר לאנשי שאמרו קודם התפילה, הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים האמיתיים ובמרט לרבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה זצ"ל. כן אומר בהתורה הג"ל, כי הצדיק הגדול במעלה יודע לכוון השערים ולהעלות כל תפילה ותפילה לשער השייך.

כן מבואר בשם כי תפילה הוא בחינת ניסים שהוא אין דרך הטבע וכו' ועיקר הניסים, עיקר התפילה - הוא בארץ ישראל, זאת אומרת שארץ ישראל הוא סגולה גדולה שיתקבל תפילותינו ובקשותינו לפני השי"ת.

ובכן אנו צריכין לשמוח מאוד, ראשית שהוציאנו ממצרים כזה בגיסיס כאלו שאין לבארם בכתב ובמרט שהכניסנו לארץ ישראל מקום הניסים מקום התפילה, מקום האמונה בהשי"ת בהתורה והמצוות בהצדיקים האמיתיים כמבואר כל הג"ל בהתורה הג"ל. ובכן ראוי לנו להתחזק עצמנו מחדש בהתקרבות להשי"ת להתורה ולהמצוות על מי הלימודים הקדושים שלמד אותנו רבינו הקדוש בספר הקדושים. ועיין בספר משיבת נפש: כל זמן שזוכין שאוחז את עצמו בהצדיק האמת יש לו תקוה טובה ונסלאה לנצח, והעיקר בשמחה דקדושה כמבואר בהתורה רכ"ב לשונו הקדוש: 'צריך להיות תמיד בשמחה ולעבוד השי"ת בשמחה, עד אשר בקצת הימים יעזרו ה' יוצר לו אורו יתברך בכל מרט'.

ועיין במשיבת נפש דף יב, בזה הלשון: 'שכל תנועה ותנועה שהוא מנתק את עצמו מנשמתו אליו יתברך הוא גדולה מאוד אצלו יתברך וכו', ועיין שם בדרך הג"ל מובא: העיקר לחזק את עצמו בשמחה בכל מיני עצות וכו' ויחפש וימצא בעצמו נקודות טובות שזוכה תיכף בבוקר לילך למקוה קודם התפילה שזה ענין גדול מאוד, אחר כך זוכה להתלבש עצמו במצוות יציאת מכל ארבעה צדדים, אחר כך זוכה להניח תפילין - כתר דמלא כמבואר בוזהר הקדוש. כן להתפלל ח"י ברכות שתקנו לנו אבות השלם, שזכותם כדי להגן עלינו ועל כל ישראל וכו', ונקודות טובות למאות ולרבבות.

וחייות והשמחה של הנקודות טובות נותן כוח דקדושה להתחזק יותר ויותר בתורה ותפילה ומעשים טובים, כמו למשל כשאחד זוכה לעשות ולסדר לו מסחר טוב, של סחורות טובות ה' מצליח אותו שבאים קונים טובים וקונים אצלו ומרווח טוב, אז בודאי הוא מחפש יום לקנות מחדש ומחפש עוד יותר ויותר אחר סחורות יותר טובות, כן הענין הג"ל, כשזוכין לשמוח עצמו בהנקודות טובות שזוכה במשך היום, אז ביום הבא מחפש עוד יותר ויותר אחר טובה האדם לילך מדרגה לדרגה עד ולהיטיב כל] עבודה דקדושה באופן שיהיה לגחך רוח יותר ויותר לפני השי"ת וככה זוכה האדם לילך מדרגה לדרגה עד שזוכה לבוא למעלות טובות ולמידות טובות מאוד מאוד. השי"ת יכנו לכוון בכל עניינינו למען שמו יתברך, אכ"ו.

אביך, אמך המצפים לישועתכם של כל אחד ואחד מכם בגשמיות ורוחניות ולישועות כל ישראל

צפרא ושבטא היז פוואסאס אג'יש
 גיזעס לייטער 'ספודי מעשיות, וסאנאני
 שבת לעשרה 'מאה מלכה עם געמיס
 היקודים, ומשפחה בארסקי אף הרבנה
 לקיים מצוות הגמלת אדוהים בחסידים
 הצעירים שבאר פארלין.

פעמיים בשנה זען מעשיות בארסקי
 לביקורו של החדד הישיש רבי מיכל
 שערסאארץ פארלעטיין, רבי פיסליק, בן
 של רבי יצחק בן מחרל'ה, פוזנא בילדזש
 לעבל פני זקנו הגדול, היה חתנו של רבי
 שמשון מהרש" (ר' שמשון פון וואלד) סבו
 של רבי שמשון בארסקי, ומבן חסידות
 המשפחה שבעשיה נקרא בני המשפחה
 'זוחד ר' מיכל'ע, על דגמו שישק פרי
 מיכל'ע פווא גבוהים 'פעטע רפואות את
 הפרובה, מספר רבי זמן באחד פסבז
 לפני (ראו פארטור).

גייטע לארץ ישראל לכבוד חבר-מצוה

בהתקרב יום הבר-מצוה של נתלה,
 העניק לו אביו את השמחה הגדולה ביותר
 שאפשר לתת גייטע לארץ הקודשת פחדו
 הרבי אבדו שמי שדעה להיות יהודי, זריך
 לזכות בארץ ישראל.

זכה נתלה להתגורר אל אביו רבי
 שמשון למעשה הקודשת עיניו זמן
 לזכות במקומות הקדושים שבירושלים,
 כשאליהם פוזנאזע עם הסבא רבי נתן
 שמשון שאף הוא תלמיד ירושלימי, ורבי
 מאו הפעורה בו והשקעה לארץ שזלה
 אבדו.

במחשב ששילחו לו אביו מיוזמו בארץ
 ישראל, כתבה לו (בחרטום ללהיט): 'לבי
 אבדו נתלה שייחוד מבחבן קיבלו
 תוארו הדיינו עמנו מזה שחבבת ששמה
 תורה לעל פוזנאזע מארטיקע. השיית יעוד
 לך שארץ ישראל תאיר בך עמי ואלה
 בגשמים ובחיות, שתהיה שמה על
 מה שזאת לזיוה בארץ ישראל. פמני
 אמך המבקשת פהשיית בשבילך. פריש
 בארסקי'

ר' זמן לפני בארסקי בבית אביו, אבדו
 הביחון מהם. פפרנסה, סמו בעסק
 הבריאות, ידע היה כי רבי שמשון מקולנו
 לו דרש ברומאים, ואף בני ר' נתן מצוין
 במכתבו לארץ השבועה על אביו 'עם בענין
 בריאותו מזה היה חידוש גדול, אשר בקצבו
 חולשתו, שסבל כל שנותיו, אעפ"כ לא רצה
 בשום אופן להשתמש באיזה רפועענסק
 וזו אף שאף עמנו תמיד על תפילתו
 להשיית, ועל סח חסות רבים זצ"ל'

בתיעוד ליל ששנתו עשדו, ונתקבל בביתו
 מכתב עם זו גיזע לבבא חרטי, הברור
 נתלה נרעש תפשו והגידא לעשדו

כי מרדכי מצ'יק, מיקידי
 חסידי ברסלב בגולין, נולד
 בשנת תרע"ז בעיירה קטנה ליד
 וורשא, בגודזעו מגע ללמוד
 בלתיסגאל הוגרעת של נוד בורשא,
 שם היה קבוצה של בני עליה פחסידי
 ברסלב, מוסל מצ'יק פגמשך בעבודתו
 לחסידות ברסלב הנסרף אליהם
 ובסוואו היו לומדים בספר ברסלב,
 לבו חתלוב פתוקשרות לרבינו הקדוש
 הדבקותו בספר הקדוש ליקוטי פהר"ך
 חיזקו עזמות, מרוב חיבתו אליו רשם
 עליו את שמות לידיו ומי לידוע, שפר
 זה הביא עמו מאחד יחד בשעלה לארץ
 הקודש כשעתיים לפני פריץ השואה.

ר' מרדכי היה מיוחד במיוחד עם התמיד
 ר' יעקב זצ"ל אורלנדיק, שאף הוא למד
 בורשא ומאוחר יותר עלה ארצה.

בהגיעו לפרקע נשא ר' מרדכי את בוע
 של ראש חתול בעיירה בודזעב פליד
 חרשא - הרב משה פסלעס מייזלש
 הי"ד פחזבי חסידי גור, ולאחר גישואו
 התגורר בעיירה פאלעשניצק, אף היא

ר' זמן בורסקי באמסטר, משפחה בנ"ר
 ישראל בורסקי, פרישע הפוזנא ר' פורדי
 פגליק, זולס בחיפה בכניסה לבית

שופכה לורשא, תוחם רבי משה פסלעס
 מייזלש חיו מי שבושעענע התחנה
 הגאון רבי בנימן פגלדון זצ"ל (לישיג)
 רבו של המושב קוממיות) לרב בגודזעב,
 מיד לאמר נישואיו גמר ר' מרדכי אומר
 לעלות ארצה. במתע פנים כדי לעבל
 אשדות עליו היה צריך לעבור 'ובשרה'
 בקיבוץ, רוב הקיבוצים ואלו היו מטעם
 והעזרת הציביות והפשיית, ומטעם
 לכך הקימה אמ"ל קיבוצי הנשרה
 מטעמים כדי לאפשר ליהודים יראים
 לעבור את השלב והחידו ללגי קבלת
 הסרטיפיקאט. ר' מרדכי הנסרף אפוא
 לעיבוד הכשרה שמשעם אג"י בעיירה
 מלכותב שעל שם רבי מאיר פשירא
 מלובלין זצ"ל, ולאחר מכן קיבל את

האשרות והפחולות לו ולבני ביתו.
 לפני עלייתו, שלח תוחם רבי משה
 פסלעס מייזלש מכתב להרב פגלדון
 שהקופה קודם לכן עלה ארצה והתענה
 לרוב של כשר-אונא, לאפודי חיות וחזני
 ר' מרדכי מצ'יק ובני יחד עם מוע
 והצינקה (לישיג) כלתו של רבי נתן
 בארסקי) עולים לארץ ישראל, על כ
 אבקש לקבל אתם כבני בית אבנכם.

ואכן, עם עלותו ארצה התגורר ר'
 מרדכי מצ'יק עם בני ביתו בכשר-אונא
 מסך לרב פגלדון, ולאחר מכן פברו
 למד בחיפה, ושם עבד את תמרא יתבך
 בתום ויזש והיה פתחם עם קתו,
 ולפרנסתו החזיק קוסק למסל רבני
 מאכל, ומנו אבדוהו אביו עלה פוזנא
 מאכיל ומשיקה אנשים ומקרבם למדא,
 כך קידב ר' מרדכי באמצעות המאכיל
 בקוסק, לבבית לאביהם ששמיים הוא
 האדיב עם שמים על יהודים רחוקים,
 על ידי אפילונו ומאוור פמו חיבורו
 בבית עם הבריות.

בשבתות יבש קבוצה של חסידים
 ואנשי מעשה בחיפה, והיה מקרבם
 לדעה רבים הקדוש, וזו בני התבונה
 פולים לביתו מדי פעמה פלישיית
 ורוא היה לומר קעם כשפרו של הרבי
 ליקוטי פהר"ך ולאחר מכן היו רוקדים,
 והומעקחה פלישיית חזו חיו שואבנו
 וידת לכל השבוע.

ביום של ר' מרדכי היה פתוח לחזמה
 לאחריהם, אנשי פלומע פנקלעס לחיפה
 ידעו כי גביזע יתקבלה גשמות ויזכו
 למנוחה ולאחריו בכשר פנים יתנו ר'
 בבית אמסטר, ר' מוסל יגליק, ר' יעקב
 זקליג אורלנדיק, ועוד רבים ומגבים חיו
 מתארחים בביתו לפריקים.

גברו ר' מרדכי אהרן בורסקי שיחי
 מספר:

'כשאחד פגדולי החדד פשתוך עם סתו
 של סבי ר' מרדכי מצ'יק ז"ל, שלח לגבר
 על פוזנא של אביו המנוח, כמענה
 לשאלתו הביא לו ספר 'מסילת ישרים'
 פריש של קהמיות רבי בנימן פגלדון
 זמן לבנו כדורון חרשה לבר-מצוה שלו,
 שם כתב בו הלשון: אבתיך האבית
 אבתיך חיו ישרים והלם בודכי ישרים,
 הלך בדרךיהם ותפליח, כשראה את
 אותו גדול הדור, לו מסך לזיוה.

'ומי ר' מרדכי חזק את ילדיו באמתה
 ומחיקוה, ולמרות שהלך לעולמו צעיר
 לפנים זוכרים ילדיו את השבועות
 והמים-סובים בהם פוה בקרבנו, פוזה
 לזם סעוד עיד.

'במקומה האשרתה לחיו, לקה ר'

מקרב הלבבות

מחיפה

החסיד רבי מרדכי מנצ'יק ז"ל מוורשא חותן רבי ישראל בארסקי ז"ל
שישים ואחת שנה לפטירתו י"ח ניסן תשס"ז - תשע"ח

ואחיותיו ארצה, הוא נכנס ללמוד בת"ת ולאחר מכן בישיבת 'חיי עולם' בירושלים, והתמדתו ויראתו שקדמה לחכמתו הפליאו את רואיו. מנעוריו היה אמון מבית הוריו על הסתפקות במועט. מאוחר יותר נכנס ללמוד בישיבת 'בית יוסף' בבני ברק שתחת נשיאות החזון איש זצ"ל. בהמשך לימד בישיבת קמניץ בירושלים, ותלמידיו סיפרו כי את העונג בלימוד חבים הם לרבי ישראל ברסקי שקרבם ללימוד בעיון.

לאחר שבא בקשרי שידוכין עם בתו של ר' מרדכי מנצ'יק, חלה חותנו והגיע לסכנה, הוא ביקש מה' שלפחות יזכה להוביל את חתנו ובתו לחופתם, ואכן בקשתו זאת יחד עם תפילות חתנו ומחותנו ר' נתן בציון רשבי" במירון התקבלו ולקראת הנישואין הוא החלים ואף זכה לראות את נכדו הראשון. ומעניין כי נישואי ר' ישראל ברסקי היו בר"ח אלול, התאריך בו הגיע עם משפחתו ארצה, ובתאריך זה גם הלך לעולמו.

ר' ישראל הידר במצוות כיבוד אב ואם ופעם אף ניצל ממוות בזכות כך, היה זה בבחירתו, בזמן המצור, כשהלך בשליתות הוריו למאפייה במאה שערים להביא לחם. בדרך החלה הפגזה וכדור עף מיליטריים אחדים סמוך לראשו והוא ניצל.

ילדיו סיפרו כי תמיד שפעו ממנו אמונה וביטחון, היה זה בתקופה מסוימת כששכב מספר שבועות בבית"ח, ולאחר ששב לביתו לא נשאר בכיסו אלא פרוטות אחדות. אחד מילדיו ביקש ממנו לקנות חלב, נתן לו את פרוטותיו האחרונות, וכשביקש הילד לקנות גם לחם בשביל מחרת, ענה לו בשלוחה: "מה אתה דואג למחר. היום יש ברוך ה' מה שצריך, עד מחר יעזור ה'". לא תלפו אלא דקות אחדות ואדם שהיה חייב לו כסף זמן רב ולא החזיר, הגיע לפתע לפרוע את חובו.

"תמיד התנהג בתמימות ופשיטות", מספרים בניו, "בעת סעודת שבת וחג היה מקריא דבר תורה מתוך הספר ומסביר כאילו אינו יודע אלא מה שכתוב בספר.

בר"ח אלול תשמ"ז נסתלק לעולמו, במעמד נורא הוד כשהוא מרים לפני פטירתו את שתי ידיו כלפי מעלה וכשחיוך נטון על פניו החזיר גשמתו לבוראו.

בלובלין בכ"ד חשוון תרצ"א, מנעוריו גיכרו בו הניתותא והשלוה והשמחה, שליו אותו כל ימי חייו. במכתבי רבי שמשון לבנו, הוא מרבה לדרוש בשלום "נכדי היקר ישראל", ובאחד מהם כתב: "אבקש להודיעני מנכדי היקר והחשוב ישראל יחי' לאויו"ש, אם הוא הולך אל התדר ללמוד, אם הוא יודע מה אותיות וגקודות, אם המלמד לומד עמו הברכות של כל מיני מאכל ומשקה וכיוצא, ובלי תירוץ להתנהג עמו בגיחותא בכל ענין ולבלי להטיל עליו שום מורא ופחד כלל בשום ענין, כי המוח אצל הילד חלוש מאד כידוע ומחמת זה אסור להטיל עליו שום מורא ופחד משום דבר, כדי שלא יבוא לשום מכשול ח"ו, גם בלי תירוץ לאמור להמלמד שהוא לומד אצלו שלא יתנהג עמו בשום כעס ורוגז ולא יטיל עליו שום מורא ופחד. הן בעת הלימוד בהסידור, הן בעת לימוד הברכות וכיוצא, יתנהג עמו בגיחותא ולא בכעס ורוגז כדי שלא יחלוש מוחו ח"ו".

ואכן ברוח זו של ניתותא ונעימות גדל הילד ישראל, זבשל קרבת מגוריו הוריו לישיבת 'חכמי לובלין' היה נכנס לעתים קרובות להיכל הישיבה, מתבונן וסופג מאווירת היראת שמים וחדוות לימודם של הבתורים העמלים בתורה.

בהיותו בן תשע עלה עם אביו אחיו

מרדכי בלבנו, ובה"י גיסן חול-המועד פסח תשס"ז, בהיותו בן ארבעים, עלה למרומים. ישנם יהודים שעדיין זוכרים את הלווייתו ומספרים כי רחובות חיפה הוזתרו מרוב המוני אנשים שבאו ללוותו בדרכו האחרונה, יהודים חרדים, לצד שאינם שומרי תורה ומצוות צעדו יחדיו אחרי מיטתו כשעיניהם דומעות, כי הלך תמיד בדרכו של אהרן הכהן ויבכו אותו כל בית ישראל".

ר' מרדכי נסתלק אמנם צעיר יחסית, אך השאיר אחריו בן וחמש בנות, שכולם הולכים בדרכי ישרים והצמיחו אילנות טובים ונאים בכרם בית ה'. הוא זכה להידבק באילנא דחיי ולהיעשות מחותנו של ר' נתן בארסקי מצאצאי רבינו הקדוש, את בתו הבכירה השיא עם ר' ישראל, בנו של ר' נתן.

וכיצד געשה השידוך ביניהם? כאמור, ר' מרדכי מנצ'יק מצויין היה במצוות הכנסת אורחים, ר' נתן בארסקי לרגל מסחרו בתשמישי קדושה היה בא לפרקים לחיפה וכמוכן מתאכסן בבית ר' מרדכי, שעמו היה מיודד משכבר הימים, וכן געשתה ההתקשרות ביניהם.

...

ר' ישראל ברסקי נולד לאביו ר' נתן

ר' מרדכי מנצ'יק מחותנו של ר' נתן ברסקי לפני עלייתו ארצה (מסומן בחץ)

מאומן כתבה לו אמו: "לבני אהובי נתלה שיחיה, מנתבך קיבלתי ומאוד החייתי עצמי ממה שכתבת שאתה תודה לקל מרוצה מהנסיעה. השי"ת יעזור לך שאדך ישראל תאיו בך שוד הנאה"

טליתות מצווה ושחרת חוטי ציצית, כשתוך כדי מלאכתה ממלמלת תפילה לה' יתברך. כך יכתוב עליה בעלה רבי נתן לימים אחרי פטירתה:

"היינו מתגוררים בלובלין רח' קובלסקי 4 ורח' נצטוונא בחדר עד כדי כך שלא היה מקום להעמיד כיסא, כן כמעט בלי מטבח, ובכל זאת החזיקה מעמד ולא אמרה לי אף מילה אחת 'היתכן?!' אדרבה הראתה תמיד פנים של שמחה ותודה הודאה על כל גשימה ונשימה, וזכה החזיקה אותי בתקווה כי עוד נזכה לעבוד את השי"ת מתוך הרחבה ונחת. ואני מאמין באמונה שבזכות זה שסבלנו כל כך וקיבלנו הכל בשמחה דקדושה, זכינו להינצל מהפגיל ייעבר רחוק לארץ ולהרא לוגרי יישראל ההרבה זמת, ואפילו אחר כך שזכינו לבוא לירושלים תובב"א עבר גם כן כמה שנים של דחקות ובחסד יתברך החזיקה מעמד בשמחה וחדווה דקדושה ובעת גדול חיזקה אותי בדיבוריה הנעימים. ודרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה - טליתים קטנים מכל הסוגים ותקם בעוד לילה וחפרה את הטלית גדול והטלית קטן בשמחה וחדווה ותודה והדאה. וכל קונה שנכנס לביתנו קיבלה בסבר פנים יפות, ורימזה לכמה קונים שצריכים לילך בבגדי צניעות כדת משה וישראל ובזכות זה יזכו לגדל ולחנך בניהם ובנותיהם לתורה ולחופה ולמעשים טובים והכל בדרך חכמה ודעת דקדושה, לא לבייש ח"ו לשום אדם, אך בתחנונים דיברה" (במכתב לנוכדו ר' חיים נחמן וקס)

ר' שלום וקס, חתנו של ר' נתן בארסקי, כותב: "הרבה מקנייניה הטובים ספגה בבית אביה הרה"ח ר' העניך גוטרמן זצ"ל ואמה בעלת החסד מרת צירל ע"ה, וגודע שבעיר לובלין היתה מרת צירל ידועה

הנישואין התקיימו בקיץ תרע"ד, ואבי הכלה העניך לבני הזוג חדר בביתו, כפי שנהוג היה בימים ההם.

זוגנו הכשרה מרת טאבע, כבתו של חסיד ברסלב ירא ושלם, רבי העניך גוטרמן הי"ד, היתה ספוגה באמונה וביטחון ויראת שמים, ולעתים כשראתה שבעלה הדגול נפל מעט בדעתו מרוב הקשיים והרפתקאות החיים, היתה מעודדת אותו בדיבורי אמונה וחוורת לפני על פסוקי ביטחון. כמו כן סייעה לו ולקחה חלק בפרנסת הבית, היתה תופרת

הרוחני. אך עד מהרה התחזק באמונה ובטחון בה' יתברך כי לא ייטשהו ולא יעזבוהו ובזכות אבותיו הקדושים יעשה עמו נס ופלא. הוא עזב את בית הוריו והסתתר בבית המדרש, שם ישב ולמד והתפלל, ומדי כמה ימים החליף את מקום מסתורו ועבר מבית מדרש אחד למשנהו. הוריו הצדיקים היו מביאים לו אל מקום מסתורו את ארוחותיו. בשעות היום היה נחבא בעליית בית המדרש, ובלילות היה יוצא בחופזה בחסות החשיכה לטבול טבילה יומית במקוה.

הרה"ח ר' שמשון ברסקי שליט"א עם בני משפחה על ציון הסבא רבי שמשון זצ"ל באומן

בית נאמן בלובלין

כימים ההם, התעורר צימאון גדול לדבר רבינו הקדוש במדינת פולין, כאשר רבים מתקרבים אל הנחל טובע ומרוזים צימאונם במימי הטהורים. ה'קיבוץ' הראשון בפולין נתהווה בעיר לובלין, ושם גם היה בית מדרש על שמו של רבינו.

לפריקים, לבקשת המקורבים שם, קם רבי שמשון ברסקי ונוסע לובלינה, לחזק את הקיבוץ של חסידי ברסלב ולהשמיע באוזניהם דיבורים יקרים ממעינו של הרבי. לרוב, נהג להתארח בביתו של החסיד ר' חנוך העניך גוטרמן, מראשוני המקורבים ומיקירי אנ"ש בלובלין.

כיוון שהגיע בנו נתן לגיל שידוכין, עלה בדעת אביו לשדכו עם בתו הצנועה והחסודה של רבי העניך גוטרמן, מרת טויבע, שאת מעלות משפחתה הכיר מקרוב. רבי העניך שש על ההצעה כמוצא שלל רב, הוא ראה זכות לבוא בקשרי שידוכין עם בנו הירא והחסיד של רבי שמשון, שמלבד גדולתו וחסידותו הינו מצאצאי רבינו הקדוש. בנסיעתו הבאה הביא עמו רבי שמשון את בנו נתן ללובלין, והשידוך קם והיה לשמחת שתי המשפחות וכלל אנ"ש. בשמחת האירוסין השתתפו אנ"ש דלובלין בריקודים של שמחה ושעה ארוכה שרו את השיר "בך רבינו נגילה ונשמחה בך".

נכדו של ר' נתן, ר' יעקב ברסקי שיחי ליד הבית ברח' קובלסקי 4 בלובלין בו התגורר סבו

שללא ספק זכותו של הבעש"ט הקדוש שהוא נמנה על צאצאיו, עמדה לו.

לימים יזכיר לו אביו הגדול את נס הצלתו מן הצבא: "כשתבונן ותחשוב באמת, תרגיש כמה הצלות וישועות וטובות ה' יתברך גומל אתך למענו יתברך ובזכות אדמו"ר ז"ל. בתחילה הציל אותך ה' יתברך מגזירת הצבא בעת הסכנה כמו שאתה זוכר, ה' יתברך ברחמיו זיכה אותך בבנים יחיו לאורך ימים ושנים טובות, וזהו חסד גדול, ושלא תשכח זאת, ובזכות אדמו"ר ז"ל ה' יתברך הרחיב לך בענין הדידה גם כן..."

"עצתי" - מוסיף רבי שמשון וכותב לו - **"שתיזכר בגיסיס ונפלאות שה' יתברך עשה אתך מאז ועד הנה ושתתחזק באמונה וביטחון בה' יתברך באמת, ולהאמין ולקוות שהוא ימשיך לעשות עמך ניסים ונפלאות, הן בבריאות הגוף והן בפרנסה והן בכל הענינים שאתה צריך ישועה"** (ד' וירא תרצ"ב, בתרגום)

מילים אלו שכתב לו אביו, ילוו אותו כל ימיו ויהיו נר לרגליו. רבי נתן הרגיל עצמו בדרכי התודה וההודאה, להודות להשם יתברך על

לו גם הוא התחתן זמן קצר לפני ראש השנה ונסע לאומן ונשאר בה מבלי יכולת לשוב לביתו שבפולין. והיות שרבי בן ציון היה אזרח פולין, נתן לו את מסמכיו.

גם בתנאים לא תנאים אלו, לא מש רבי נתן מאהלה של תורה, ימים ולילות ישב בבתי מדרש, כשכולו קודש להתעלות בתורה ובעבודה, והוריו דואגים לו למזונותיו.

קצין רוסי מבקר במסחית

רבי נתן שוהה באומן קרוב לבית הוריו היקרים, אך יודע הוא כי קציני הצבא עורכים מעקבים כדי לעלות על עקבותיהם של משתמטי הגיוס, בידיהם נתונים על המקומות בהם עשויים העריקים לשהות, ולכן שומה עליו להימנע ככל האפשר מלבקר בבית הוריו. רק אחת לשבוע, בערב שבת, היה בא לאחל להם "גוט שבת", ובהזדמנות זאת, גם זכה לשמוע מפי אביו מספר דברי התחזקות ואמונה.

ערב שבת אחד, רבי נתן מצוי בביקור חטוף בבית הוריו, ולפתע דפיקות על הדלת - קצין רוסי הגיע לחפש אחריו. בין רגע זינק ה"עריק" במהירות אל תוך הארון שבחדר והסתתר בתוכו. לבו הלם בפראות, הוא שמע כיצד הקצין תר אחריו בקדחתנות בכל פינה ברחבי הבית; מה יקרה לו יגלה חלילה את מקום המצאי? הרהר באימה.

מרגע לרגע אוזל האוויר בארון הסגור, ר' נתן חש כי לא לאורך זמן יוכל להישאר בתוכו ולבו זעק תחינה אילמת למרום. בסופו של דבר גברו רחמיו יתברך ונס התרחש לו: הקצין עזב את הבית כלעומת שבא.

יוצא רבי נתן ממקום מחבואו כשהוא חיוור ועל סף איבוד הכרה. כששבה אליו רוחו, למלמו שפתיו מילות והודיה לה': "גט גלוי היה לי עתה, לו הייתי שוהה בארון עוד כמה דקות, מי יודע מה היה בגורליו!"

לא הייתה זו הפעם היחידה שבה ניצל באורח פלא מידם הארוכה של שלוחי הצבא הרוסי, בפעם האחרת היה זה כששהה עם מנין מחבריו בעיר מזיבוז', בתפילת שחרית כותיקין, באמצע התפילה, הגיחו פתאום שני אנשי צבא וביצעו חיפוש אחר עריקים. הם תפסו את בני החבורה, העלו אותם על רכב ולקחוים לאי שם. למרבה הפלא ובניגוד לכל היגיון, לא נגעו ברבי נתן לרעה, שאלו אותו רק "מה השעה?" ולאחר מכן הסתלקו והלכו להם.

ר' נתן עצמו היה שקוע באותה שעה בתפילתו בדבקות ולא שם לבו לנועשה סביבו, את פרטי הנס הגדול שהתרחש עמו סיפרו לו מאוחר יותר חבריו, בהפטירים

בתור אשת חיל מופלגת כחכמתה, ובעלת מידות נאצלות שמהן האצילה לחמותי מרת טויבע ע"ה, ומי שהיה זקוק לעזרה ותושייה היה מחלה את פניה של ציר'ל ע"ה, ביודעו שהדברים יצאו מתחת ידה מתוקנים ומסודרים לאשורם הפלא ופלא. חמותי מרת טויבע ע"ה השתדלה להיות ראשונה בכל דבר שבקדושה, והיתה מכתת את רגליה לבתי כנסיות לתפילות ותחנונים. כמו כן הקפידה לומר בכל יום את העשרה מזמורי תהלים שתיקן זקינה הקדוש רבי נחמן מברסלב זצ"ל, כי המה מסוגלים להרבה שפע וברכה והצלחה מלבד סגולתן הידועה. הסיפור שלה היה רטוב מדמעותיה, ודמעותיה היו נשזרות עם דמעותיה של רחל על לחייה, והיתה נסוכה ונטועה בביטחון מופלג כי דמעותיה לא יחזרו ריקם ח"ו ושערי דמעות לא ננעלו!"

כאשר עקב סגירת הגבולות נוסד לימים הקיבוץ בראש השנה בלובלין, היו רבי נתן ובני ביתו מארחים בביתם בכל שנה את באי הקיבוץ שהגיעו מערים אחרות, בתם מרת יוכבד ליברמן שתבלח"ט מספרת: "אמא עליה השלום מאוד אהבה את הניסחאות של תפילות ראש השנה, היא היתה מתפללת בקיבוץ בלובלין, אך היות ותמיד התארחו בביתנו חסידים שבאו מיתר ערי פולין, היתה אמא יוצאת בכל פעם באמצע התפילות - למרות שקשה היה לה ללכת מבית הכנסת - אל ביתנו ששכן לא הרחק כדי להכין את הסעודה עבורנו ועבור האורחים, היא היתה אומרת 'אני נותנת את העולם הזה והעולם הבא שלי בשביל האורחים!'"

מלחמה עולמית פורצת

שלושה חודשים לאחר גישואיו, ר' נתן בארסקי האברך הטרי, נפרד מבני ביתו ויוצא ברכבות לאומן שברוסיה, כדי להימנות על ה'קיבוץ' הקדוש בראש השנה, כדרכו בכל שנה. לאחר הקיבוץ נותר באומן לתקופת מה, ולא שיער בדעתו כי שהות זו תמשך הרבה מן המצופה, משום שבאותם ימים פרצה מלחמת העולם הראשונה, רוסיה ופולין נלחמו והתחבורה ביניהן נפסקה. החתן הטרי נאלץ להישאר במשך כל שנות המלחמה ברוסיה, מנותק מן הבית החדש שזה עתה בנה.

גם בבית הוריו נבצר ממנו לשהות, כיוון שעת מלחמה הייתה זו והצבא ערך מצוד אחר כל הצעירים בגיל הגיוס. רבי נתן שעדיין נחשב אזרח רוסיה, הוגדר כעריק, ולכן ירד למחתרת.

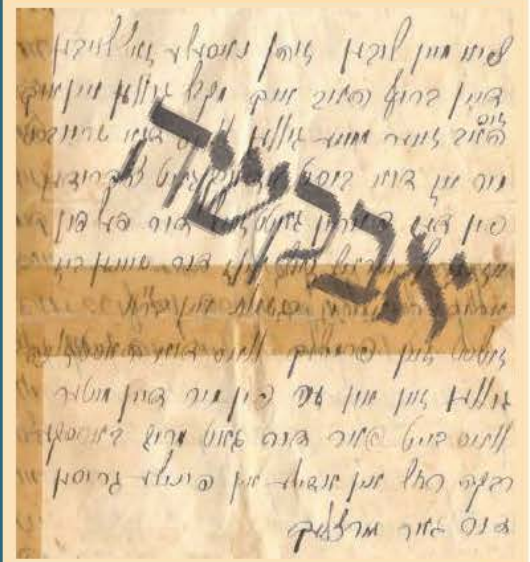
במקום המסתור בו שהה בעיר אומן, החזיק בתעודת-זהות של רבי בן ציון אפטר, על כל צרה שלא תבוא. רבי בן ציון, בדומה

הנאבים והנפיקים. ר' יעקב ברסקי שיח' במחנה מיידאנק שם נספו סבו ר' הענין גוטרמן ומשפחתו הי"ד מיקירי חסידי ברסלב בלובלין

כל פרט ופרט ברוחניות ובגשמיות, ולימים אף הדפיס קונטרס בשם "חסדי השם" לספר נפלאותיו יתברך ובפרט ב"ציאת המצרים" הפרטית שלו ושל משפחתו מפולין ברגע האחרון לפני ההפיכה.

אך מעו יצא מתוק, בגלל התעכבותו בצד הרוסי, זכה רבי נתן לעוד כמה ראשי שנים בקיבוץ הקדוש באומן. ברצותו לימים להמחיש את גדול תמימותם ואמונתם של אנשי שלומנו בגדולת רבינו, סיפר כי שנה

המכתב שכתבה אמו של ר' נתן ברסקי בהיותו עם אביו ר' שמשון בא"י

[זצ"ל]. שהיה מתלמידי ר"מ שפירא זצ"ל ביח"ל, מזכיר לנו תמיד כי הוא זוכר עדיין את הימים הגדולים ההם" (קונטרס 'דובר שלום לכל זרעו')

רבי מאיר שפירא אף כתב לו המלצה, כדי לסייע בפרנסתו, חו לשונה:

"אל נדיכי עם, חובבי התורה, ה' עליהם יהוה; המוסר כתב זה, הרבני החסיד היחטן, הרב רבי נתן ברסקי ז"ל מפה עיר הקודש, הוא נכדו של מאורן של ישראל יוצר התסידות הבעש"ט הקדוש ז"ל, וגכד הקדוש מופת הדורות, הרב רבי נחמן זצ"ל מברסלב, בעל המחבר הספרים הקדושים ליקוטי מוהר"ן, סיפורי מעשיות, ספר המידות וכו' ומתפרנס הנהו מיגיע כפו במכירת ספרים, חובה מוסרית איהו על כל חובב תורה לקנות מה מידו לכלכלו בכבוד. וזכות אבותיו הקדושים יהיה לכם לסתרה, להתברך בכל מילי דמיטב..."

בשנים בהן התפללו חסידי ברסלב בראש השנה בישיבת 'חכמי לובלין', היה רבי מאיר שפירא מושיבו לידו בכותל המזרח. במוצאי יום-הכיפורים של אותה השנים, לאחר שהכל שבו לבתיהם, לא הופיע רבי נתן בביתו עד לשעה מאוחרת. לאחר שנקפו השעות, נשלח בחור מיח"ל לחפש אתו, והנה מצאו יושב בראש השולחן לצדו של רבי מאיר שפירא כאשר סביבם מסבים תלמידי הישיבה.

לאחר ששב לביתו, התנצל רבי נתן: "לא יכולתי לטורח להפצרותיו של הגאון, אשר ביקשני להסב עמו, ואף לא הניחני לילך ולהרדיע על כך"

באותן שנים שלאחר סגירת גבול פולין-רוסיה, מכר רבי נתן - כחלק ממכירת תשמישי הקדושה בה עסק - עותקי תצלום של אנשי שלומנו סביב אהל ציון רבינו הקדוש בימי הסליחות אנ"ש בפולין, שלבם יצא מגעגועים לאומן, קנו בהמוניהם את התמונה ותלו אותה על קיר ביתם, לראות ולהיזכר ולעורר אהבת קדושים.

געגועים לאומן

יושב רבי נתן בלובלין, רחוק מבחינה גשמית מאביו הדגול, אך אין זה ריחוק עז הנפשות, קשורים הם זה לזה בקשר עז בל ינתק. רבי שמשון אינו שוכח לרגע את בנו ושולח לו מכתבים מלאי אמונה ודעת מהנחל הגובע לחזקו ולהשיב את נפשו.

מאז תפסו הקומוניסטים את השלטון ברוסיה והגבול בינה לפולין נסגר, לבו של רבי נתן יוצא מכיסופים אל חלקת מחוקק ספון - הציון הקדוש באומן, אביו פועל כל העת כדי להשיג עבורו אישור חוקי לעבור את הגבול, וכך בכך מחזקו ומרגיע את רוחו:

אם כן שאנחנו נטעים אל האדריכל! אמרו ועשו, לאחר שבת הלכו סולם אל פקיד הרכבת וסיפרו לו כי הם פועלים הנוסעים לעבוד אצל האדריכל בבנייה, ובו במקום נתן להם כרטיסים לאומן בחצי מחיר. והפטיר רבי נתן בארסקי בהתפעלות: "ראיתי שההסכמה שעשו ביניהם בסעודה שלישית, היתה בתמימות ובפשיטות ובאמונה כזו ברבי - שאין פלא שמיד מילא פקיד הרכבת את מבוקשם"

לאחר שהסתיימה המלחמה והקומוניסטים תפסו את השלטון, לאחר חמש שנות ניתוק מביתו, חזר רבי נתן בתרע"ט ללובלין, לשמחת בני משפחתו שציפו לו בכיליון עיניים.

מוכר הספרים

בלובלין החליט לעסוק לפרנסת ביתו במסחר בספרים, מקצוע שבו עסק כל חייו. מעבר למעטה 'סוחר הספרים' הסתתר לו החסיד הדבוק בכל מאודו בבורא. הגאון רבי מאיר שפירא רבה של לובלין, שעמד על גדולתו ורחש לו חיבה וקרבה מיוחדת, העניק לו חדר מיוחד בבניין ישיבתו לצורך המסחר, שם מכר לתלמידי הישיבה ספרי קודש, כפי שמספר חתנו של ר' נתן, ר' שלום וקס ז"ל:

"ראש ישיבת חכמי לובלין הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל שכנודע היה יידו ומוקירו של חמי רבי נתן זצ"ל, וחיבה יתירה היתה בלבו לחסידי ברסלב הקרובים למחוזותיו, ייחוד לו חדר מיוחד בישיבת יח"ל וציווה עליו שימכור שם את מוצרי הקודש לבחורי החמד הנחמדים מזהב ומפז, וכל זה כעבור שלא יצטרכו לכתת את רגליהם הרחק מכותלי הקודש, ובעבור שתשמר מסגרת הקודש קבועה במקומה. והרב הגאון פוסק הדור רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א

רבי נתן בארסקי עם הילב שפחה' והלמי פנחמל בעוד בשפחה בשפחתית

**מקובל אצלנו שזה התורה אמר זקנינו הקדוש אחר
בואו מלעמברג ונתן בזה תודה הודאה להשם יתברך
על החסד של בואו וכלל בהתורה הנ"ל שמו הקדוש:
'זה ינחמנו' - יש אותיות 'נחמן' ו'יולד בן' שמוכא שם
'זה בן', ולסוף בסעיף הנ"ל מובא מספר 'שמחה', זה 'נחמן בן
שמחה'**

מכתב יקר שכתב רבי נתן בארסקי זצ"ל לבנו הרה"ח ר' שמשון שיבלח"ט

בס"ד יום ג' והתברכו בזרעך כל גויי הארץ, ירושלים תובב"א

חיים ושלום לבננו שיחיה.

גיליונך מן יום ו' עש"ק נתקבל. אתה כותב מעט, צריכין לכתוב יותר במרסיות, משלום כל חד, כן איך נסתדר פרנסת היומי, בודאי צריכין להאמין באמונה שלמה שהשם יתברך הוא הזן ומפרנס לכל ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא, ובפרט לבן אדם שכל הבריאה היא בשבילו, אך צריכין להאמין באמונה שלימה בזה, ולעסוק בתורה ותפילה ומעשים טובים, שעל ידי זה געשה הכלי לקבל השפע.

כן מובא בספרי קודש שאמירת פרשת המן שנים מקרא ואחד תרגום סגולה לפרנסה. כן המצווה של נטילת ידיים לסעודה, סגולה לזה, כמאמר ר' חסדא ז"ל (שבת דף צ"ב:) אגא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא [אני רחצתי ידיי מלא חופנים מים ונתנו לי מלא חופנים טובות]. כן מקובל אצלנו שרבינו זצ"ל היה נזהר מאוד בהמצווה של נטילת ידיים לסעודה.

ועיין בזוהר הקדוש פרשת לך דף פ"ח: שרשב"י ראה תלמיד חד דאנטל ידוי במיא ונטיל לון בשיעורא סגייא דמיין [ראה תלמיד אחד שהיה נוטל ידו בהרבה מים], אמר רבי שמעון בתפילה וברכה: "מלא ידיו מברכותיך". ועיין ב'צוצאי אדות' שהראשי תיבות מזה - מים. וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה אתעתר ואשכח סימא הוה לעי באורייתא וכו' [וכך היה, מאותו יום והלאה התעשר אותו התלמיד ומצא מסמון והיה עמל בתורה וכו'], עיין שם ותראה פלאי פלאות.

העיקר לעסוק בעבודת ה' בשמחה, כי שמחה דקדושה הוא רטאות הבת מלכה כמבואר בהספר הקדוש סיפורי מעשיות שעיקר רטאותה משמחה. ועיין בהתורה 'ימי חנוכה': שבת הוא בחינת בן ואז ניחא לעלאין ותתאין ונתעורר שמחה ואזי נתרוממין ונתעלין כל המצוות של ששת ימי החול מן העצבות ונמשך עליהם מנוחה ושמחה וכו' וכשזוכין לבחינת לשון הקודש, שהוא מקושר לשבת - זאת אומרת בהתקשרות לצדיקים האמיתיים שהם גם כן קדושת שבת כמבואר בזוהר הקדוש שהתלמידים הקדושים של הרשב"י ז"ל אמרו עליו "אנת הוא שבת דכולי יומי" - אזי ממשיכין על ידו את הקדושה והשמחה של שבת לששת ימי החול וכו', כי על ידי שלמות הדיבור - זאת אומרת שזוכין לדבר בתורה ותפילה ומעשים טובים - נמשך שמחה.

מקובל אצלנו שזה התורה אמר זקנינו הקדוש אחר בואו מלעמברג ונתן בזה תודה הודאה להשם יתברך על החסד של בואו וכלל בהתורה הנ"ל שמו הקדוש: 'זה ינחמנו' - יש אותיות 'נחמן' ו'יולד בן' שמוכא שם זה 'בן', ולסוף בסעיף הנ"ל מובא מספר 'שמחה', זה 'נחמן בן שמחה', כך יש לנו מקובל, עיין שם ותראה פלאי פלאות.

והוא משתוקק מאוד לבוא לאומן להשתטח בתפילה לפני ה' יתברך על ציון אדמו"ר..."

רבי שמשון ממלא טופס בקשה עבור בנו ושולחו לחרקוב, בתקווה שייענו בחיוב ואז יוכל לשלוח את הטופס לשגרירות פולין בקייב. ועם זאת מוסיף וכותב לבנו: "נראה לעניות דעתי כי אינך צריך להתעקש על הנסיעה, רק אם יעזור השי"ת עצות כאלה שתוכל להשיג הדבר בלי בלבולים רבים וכלי סכנות - בודאי מה טוב, ובאם לאו, מחויב אתה להמתין ולבקש רחמים מהשי"ת עד שיעזור לך השי"ת שתוכל לנסוע לאומן בלי ריבוי בלבולים"

לימים, לאחר שרבי שמואל הורביץ חצה את הגבול מפולין לאומן הביא לרבי שמשון דרישת שלום מבנו, כפי שהוא מספר:

"אפילו לחשוב בזה יותר מדי גם כן אסור, כי הדאגות והמחשבות בזה יותר מדי גורמים חס ושלום מכשולות הרבה של עצבות וחלישות דעת וזה היפוך האמת לגמרי. בודאי צריכין להשתוקק ולכסוף באמת לבוא לאומן ולהשתטח בתפילה לפני ה' יתברך על הציון הקדוש של אדמו"ר ז"ל, אבל אם אין יכולים לנסוע מחמת מניעת וסכנת הגבולין, בודאי אסור להתעצב ולהתבלבל מזה..."

השתדלויות רבות עשה רבי שמשון כדי להשיג אישור כניסה לרוסיה עבור בנו, כפי שהוא מספר במכתבו לרבי שמואל הורביץ בתרפ"ז: "זה לא מכבר שלחתי פאדרינג לבני נתן נ"י למדינת פולין, כי כבר עברו יותר משמונה שנה אשר לא היה באומן

לבער מהבית ספרים שהם בבחינת חמץ

1 דור תהפוכות, כאשר רבים וטובים נסחפו אחר רוחות הדרור והחופש המדומה וירדו מדרך התורה, הצליחו רבי נתן בארסקי חוגתו לגדל את כל ילדיהם לתורה ויראה. הם הרבו בתפילה על ילדיהם, הרבו לדבר עמם בדרכי נועם מלב מלא יראת ה' ואהבתו, ולא בכדי זכו לגדל דור ישרים מבורכים. רבי נתן עמד על המשמר בתיווך אנשי ביתו וצאצאיו, למען לא יסטו כהוא זה מדרך הקודש. במשפחה מספרים, כי כשנכנסה אליו אתה הנכדות בלבוש שמשוה בו לא היה די צנוע לטעמו וכרצונו, ושאלה לשלומו, הסבא רבי נתן שתמיד התייחס במיוחד יפה לנכדותיו, שאל: "מי אתה אני לא מכירך!", הנכדה נבהלה ופרצה בבכי ואמה יעצה לה להחליף את הבגד, ואכן, לאחר שחזרה עם בגד התואם לגדדי הצניעות, קיבל אותה הסבא בחביבות כתמיד.

כך הוא פונה באחד מכתביו לנכדתו:

"לנכדתי היקרה והמוחכמת וכי אבקשך מאוד שתשגיחי על תפירת השמלות שיהיו כחוק התורה הקדושה כל מאה אחת! כי ברוך השם אנו מנכדי הבעל שם טוב זצ"ל ומנכדי רבינו מברסלב זצ"ל, וכתוב בספריו הקדושים שהיחוס שלנו נמשך מדוד המלך וכתוב בתהילים קפיטל קל"ב שהשם יתברך הבטיח לדוד המלך 'אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו אלמדם, גם בניהם עדי עד ישבו לכיסא לך', וממילא מובן שאסור לנו להדמות אותנו להמודרני, שבאמת הם טיפשים וכסילים ולא כדאי להתחשב עמם. כי כל החן דקדושה הוא אך כשהולכין בדרך התורה והמצווה, כמו שכתוב במשלי קפיטל א', העיקר הוא: 'לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה' - זאת אומרת, חכמה ומוסר ובינה של תורתנו הקדושה"

צאצאיו הרבים עמם שוחחנו, חזרו פה אחד כי מה שהיה חשוב ביותר אצל סבם היה שמירת שבעת הנרות, ובעיקר הראייה והדיבור, וניכר היה בעליל כי הדברים האלו הם בנפשו. על שמירת העיניים שלו מספר הגאון הרב שמואל דוד גרוס שליט"א רב חסידי גור באשדוד: "פעם אחת כשנסעתי באוטובוס מירושלים לתל-אביב, ישב לידי יהודי ולא זיהיתי מיהו, כי במשך כל הדרך הוא ישב כפוף. כמעט שעתיים ארכה הנסיעה, כשקם לרדת, ראיתי פתאום שזה לא אחר מרבי נתן ברסקי, שכדי לשמור עיניו ישב במשך כל הנסיעה כשראשו שפוף, אמרתי לו 'שלום' והוא השיבני 'ברכה' וירד. אז

ראיתי שמירת עיניים מהי"

כך גם מספר חתנו ר' שלום: "דבר קדושתו של חמי זצ"ל היתה לשם דבר, ובהנהגותיו בקדושה היה לספר מוסר מחייב ומרגש, המיד היה חושק אל שערי הקדושה וגדריהם וסייגיהם, והיה שומר את עיניו בקדושה באופן נחרץ שקשה לתאר, ולא פלא הוא שהבית ישראל זצ"ל נזדמן פעם לביתו בשמחה משפחתית, והעיר כלאחר יד שמרגישים בבית קדושה ושורה שם ריח טוב" (קונטרס דובר שלום לכל זרעו).

הוא עבר היטב על ספרי הקריאה שילדיו רצו לקרוא, ובדק אותם בשבע נפות. אחד מהם סיפר, כי פעם אירע והאבא התמהמה לחזור לביתו, בדאגתו ניגש לחלון והביט לרחוב והנה אביו עומד ברחוב וממתין, שאל אותו: "אבא מדוע אינך נכנס הביתה?" ענה רבי נתן: "ריח של ספר טרף אני מריח בבית, ועד שזה לא יצא, לא אכנס הביתה". החלה בתו לברר את הענין, התברר שאחד הילדים השאיל ספר שקריאתו היתה מקובלת בבתיים רבים באותו דור, אך לטעמו של רבי נתן, לא היה זה הספר המתאים לילדים המתחנכים ליראת ה'. בו במקום הוצא הספר מהבית.

כעבור זמן חזר אחד הילדים והשאיל את הספר. רבי נתן רצה לשים קץ לקריאה בספרים אלו, וכדרכו להעיר תמיד לילדיו נחממה ובתמימות, קם ואמר לזוגתו שמחר לא תכין לו ארוחות כי קיבל על עצמו צום היות ובביתו נמצאים ספרים שאין דעת צדיקים נוחה מהם. דבר זה השפיע עמוקות יותר מכל תוכחה ומוסר על מחזיק הספר, שהעיד שמאז לא נגע יותר בספר אם לא היה בטוח שדעת אביו נוחה ממנו.

"ולפנות ערב בא על הציון הקדוש רבי מתתיהו אחי רבי יצחק גרשון ברזבסקי, ולקח אותי לקלוני ושמח איתי, וביקשתני לילך אתי לרבי שמשון ברסקי, והלכנו ונתתי לו שלום והבאתי לו דרישת שלום מבנו רבי נתן מלובלין (ימי שמואל קצז)

השנים נקפו ולרבי נתן בארסקי חוגתו נולדו ילדים, אך מהסבא שבאומן נבצר לראותם, כל הקשר ביניהם התקיים על מכתבים בלבד, ורבי שמשון יצק לתוכם את כל אהבתו לבנו ולצאצאיו שמעבר לגבול. באותם מכתבים אף מסר לרבי נתן דרישות שלום מאחיו פנחס ושלושת אחיותיו הנמצאים ברוסיה.

ביתו של רבי נתן בארסקי בלובלין היה כעין ציר מחבר לאומן שמעבר למסך, אביו היה שולח אליו ספרי 'ליקוטי הלכות' ושאר ספרי רבינו שלא היו שכיחים בפולין והוא היה מפיצם בקרב אג"ש. ומאידך, משנבצר מרבי שמשון להדפיס ברוסיה הקומוניסטית את חיבורו 'ליקוטי עצות עברי טייטש' (העצות המבוארות), שלח את כתב היד בהמשכים לפולין אל בנו, וכך הובאו חלקים ממנו לדפוס בוורשא ובלובלין.

מכתב מרבי שמשון

באותו בקור של תחילת שנת תר"ץ הורגשה חדווה מיוחדת בשטיבל הברסלבאי בלובלין, ימי ההגים חלפו עברו, והנה עברה הרינה בין אנ"ש: "ס'איז גיקומען א בריעף פון רב שימשון" הגיע מכתב מרבי שמשון הכל התקבצו סביב רבי נתן בארסקי, שהביא עמו את המכתב וקראו אותו יחד בשקיקה.

ומדוע כה התרגשו עם בוא המכתב?

חדשיים קודם לכן, עם פרסום ההחלטה על ההתקבצות בלובלין כבאשתקד עקב מסך הברזל הקומוניסטי המבדיל בין הכא

ר' נתן מוביל לחופה את צעיר חתניו הגה"ח ר' שמואל מנחם ליברמן ז"ל מראשי ישיבת אמרי אמת ב"ב

אמא עליה השלום מאוד אהבה את הנוסחאות של תפילות ראש השנה, אך היתה יצאת בנל פעם באמצע התפילות נדי להכין את הסעודה, היא היתה אומרת 'אני נתנת את העולם הזה והעולם הבא שלי בשביל האורחים!

להתם, ראה רבי שמשון לנכון לכתוב דברים ברורים הנצרכים לשעה ולחורות, וכך כתב מאומן לבנו ר' נתן: "דיברתי עם רבי אברהם סופר ונתברר הדבר שהאסיפה של אנשי שלומנו בפולין כמו בשנה שעברה, היא רק טובה להתפלל במחנות ובהתעוררות, אבל אחדות התיקון של ראש השנה צריכים כל אנשי שלומנו לכסוף לאומן, כי ראש השנה שם ולא בשום מקום, כן אמר מוהרנ"ת ז"ל" (מכתב מ"ח אלול תרפ"ט, בתרגום)

לדברי רבי שמשון היתה חשיבות רבה, משום שבאותן שנים החלה להתהלך "שיחה" בקרב אי אלו מהחסידים בפולין כניכול יש צוואה מרבינו שבאם לא יוכלו לנסוע לאומן לראש השנה, יבואו ללובלין לציונו הקדוש של החוזה ז"ע. הדבר אף התפרסם מאוחר יותר באחד מכתבי העת בפולין על ידי סופר נדע שהיה מקורב לאנ"ש. רבי שמשון, בבחינת חכם הרואה את הנולד, הקדים ופרסם גילוי דעת בו הבהיר כי אין לעשות מזיעבד 'לכתחילה', אמנם טוב וכשר הדבר שמתאספים אנ"ש להתפלל יחד בהתקשרות לרבינו, אך אין זה יכול להיות לעולם ותחליף לראש השנה באומן.

מאידך, רבי שמשון, שידע את גדל כמיהת בנו ר' נתן ושאר אנ"ש בפולין לשמוע פרטים מהקיבוץ הקדוש במקום חיזתו, נהג מדי שנה לשתף אותם בקורות הראש השנה באומן, ומסאן ההתרגשות הרבה שאחזה בבית החסידים בלובלין עם בוא מכתבו. כל מילה ומילה נקראה בשקיקה, ברם הכל

כיבדו וחיבבו פסד. ההמלצה של מהר"ם שפירא לר' נתן ברסקי

הבחינו בעליל כי הפעם נזהר הוא בדבריו עקב החשש מהצנזורה הקומוניסטית המוטלת על המכתבים היוצאים מרוסיה, שכן רבי שמשון שיער שכאחד העוסק בענייני הציבור עוקבים אחרי מכתביו שבעתיים, ואלו היו דבריו הקצרים:

"זהמתפללים בקלויז: אברהם סופר התפלל מוסף, וניאשקע מטאלטשין התפלל שחרית, ויותר מזה אי אפשר לכתוב ודי למבין, ור' שמואל [הורביץ] כמעט בכל יום נכנס לביתנו, ובשבת קודש העבר אכל

לשון 'ראש השנה', 'קייבוץ', ולא שום לשון של שום ספר וכיצא ודי למבין, והכל מחמת יראות הגפולות המתגברות מאוד" (מכתב בכת"י מכ"ג חשוון תרצ"ג)

במכתבו לאחר ראש השנה תרצ"ד, וכן תרצ"ה - האחרון לחייו, כבר לא הזכיר רבי שמשון מאומה מהקיבוץ, גם לא ברמז, מחשש פיקוח נפשות.

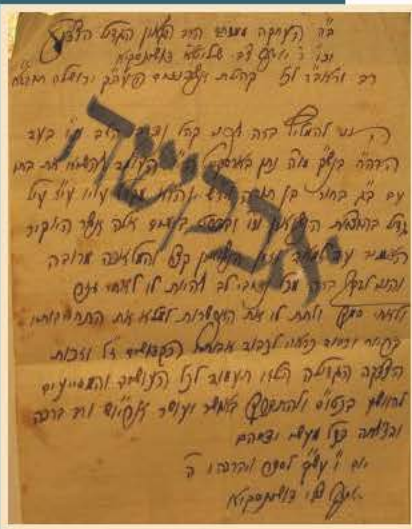
רבי שמשון איננו

בתחילת חודש סיון תרצ"ה, התבשר רבי נתן בבשורה המרה, כי אביו הגדול משיירי כנסת הגדולה נסתלק למרומים בספירת 'צאת שבמלכות'. יחד עמו בינו כלל אנ"ש בפולין על הסתלקות אבן טובה שכזו. במכתב ר' אהרן לייב ציגלמאן, מג' סיון תרצ"ה, יזמיים לאחר הסתלקות רבי שמשון, הוא כותב: "פרישת שלום עבור ידידנו הר' נתן נ"י, המקום ינחם אותו בתוך אבל ציון וירושלים ולא יוסיף לדאבה עוד..."

אמו של רבי נתן, מרת מרים ע"ה, האריכה ימים קרוב לגיל מאה ונפטרה ב"ב כסלו תשכ"ז במוסקבה (מפי נכדה הרה"ח ר' שמשון ברסקי שליט"א)

במכתב שכתב לכלליזת אנ"ש ככלות השבעה, מכנה רבי נתן בלב מר על הסתלקות אביו:

"כהלומי רעם נפגענו מהשמועה כי ניטל ממני ומכלליות הקיבוץ אנ"ש שיחיל הדר עזונו, עטרת ראשיו, מחמד נפשנו, שהמשיך בדורנו השארת זקנו, הוא רבינו הקדוש נחל נובע מקור חכמה זצ"ל, בין כלליות אנ"ש שיחיל די בכל אתר ואתר. זה ל"ב שנה מיום ל"ג בעומר שנת תרס"ג, שמאז קבע את עצמו לתורה ועבודה, בבית מדרשו של רבינו זצ"ל באומאן, הלא הוא אבי, אדוני מורי ורבי, נזר ראשי, אורוטי, גדולתי, קדושותי, תקוחתי,

המלצה מהראב"ד מהר"ם דזשינסקי לר' נתן, העתקה בכתב ידו של ר' אברהם סופר

אצלנו סעודת שבת קודש בלילה וביום, ויכול להיות כי בשבוע זה יסע לביתו..." (מכתב בכת"י, י"ד חשוון תרצ"ג)

בשנה שלאחר מכן, לאחר ראש השנה תרצ"א, כבר לא הזכיר רבי שמשון כלל תפילות, אלא רק 'מנגנים וכלי שיר':

"על ראש השנה הקדוש היו אנשים חדשים שלא היו מעולם באומן, ובמחצאי ראש השנה ה' בביתנו כמה מאנ"ש והביאו לביתנו מנגנים עם כלי שיר, ושמחנו בעזה"ת בשמחה גדולה עד כמה שעות לאחר חצות לילה, וגם בליל היארצייט הקדוש של רבינו ז"ל, ובימים אחרונים של חג הסוכות הקדוש שמחנו ברבים בשמחה גדולה, ולהאריך בזה אי אפשר ודי למבין וכו'"

במילותיו האחרונות, רמז רבי שמשון כי נמנע ממנו לנאר בפורטרוס את התפילות בקייבוץ, מאימת השלטונות, משום לפי חוקיהם התאספות כזאת נחשבה ל'קונטרסולוציה' (אנטי מהפכנית). מכתב זה העתיק רבי נתן ושלח לכמה מהקיבוצים בפולין.

משנה לשנה, הרגישו אנ"ש בפולין במכתבי רבי שמשון יותר ויותר את החשש הגדול מפני עינם הבולשת של הקומוניסטים על מכתביו. לאחר ראש השנה תרצ"ג כתב בהאי לישנא: "וענין הרה"ה, הכל כמקודם. ואבקש כשתכתוב לנו מכתב, אל תכתוב כלל שום

בשמחת השלום זכר, בהם היו גדולי אנ"ש, כפי שמספר ר' אהרן לייב לר' יצחק מאיר קורמן שהיה אז כבר בארץ ישראל: "בערב ראש השנה נולד בן לר' נתן נ"י בארסקי לאריכת ימים ושנים טובים והיינו אצלו על השלום זכר, וגם ר' מרדכי מר"צ מטאקאלוב ור' אפרים נ"י מפשעודבורז ור' בן ציון נ"י ועוד כמה אנשים חשובים התאכסנו אצלו" (יום ב' לך לסדר 'והי' ברכה' תרצ"ו ורשה, מכתב בכת"י)

והצלתך ביום ההוא

רבי נתן בארסקי ומשפחתו ניצלו מן השואה הנוראה שכלתה את רוב יהדות פולין, לאחר שבדרך גס הצליחו לעזוב את פולין ולעלות ארצה שבועיים לפני פרוץ המלחמה, זאת עשו כדי להינצל מגירוש לרוסיה היות ולא היו רשומים כאזרחי פולין. (ראה מאמר נפרד)

שבועות ספורים בלבד חלפו מאז עלייתם ארצה, וחלקי שמועות נוראות החלו מגיעות מאירופה, מתוכן התברר כי ב"ז באלול פרצה מלחמה והצורך הגרמני ימ"ש כבש במהירות את פולין. ליבם של רבי נתן ובני ביתו נתון היה אל קרוביהם ומכריהם הרבים שנותרו בפולין, הם נרעדו מעצם המחשבה על מה שהיה עולה בגורלם אילו היו "מסודרים" באורחות פולניות. מה שנראה היה עד לא מזמן כצרה נוראה, התברר כפתח להצלחתם המופלאה. נסתרות דרכיו יתברך...

עם סיום המלחמה הנוראה, התברר לרבי נתן כי רוב קרוביו ומכריו מפולין עלו השמימה על קדושת שמו יתברך, ביניהם חמיו הדגול רבי העניך גטרמן הי"ד, חמותו מרת צירל הי"ד, גיסו ר' הלל גטרמן הי"ד

לגשמת רבינו, ובעוד הם עושים הכנות לקראת יום הכסה, עברה הרינה במחנה: מזל טוב! בן זכר נולד לרבי נתן בארסקי! והיו שאמרו בכת-שתוק: "רבי שמשן איז געקומען!" - רבי שמשון הגיע להשתתף עמנו בהתקבצות, מתוך ששיערו כי הגכד ייקרא על שם סבו המנוח, ואכן בברית המילה נקרא שמו של הסבא הדגול על הדרך הגולד, הלא הוא הרה"ח שיבלח"ט רבי שמשון בארסקי שליט"א מבני ברק.

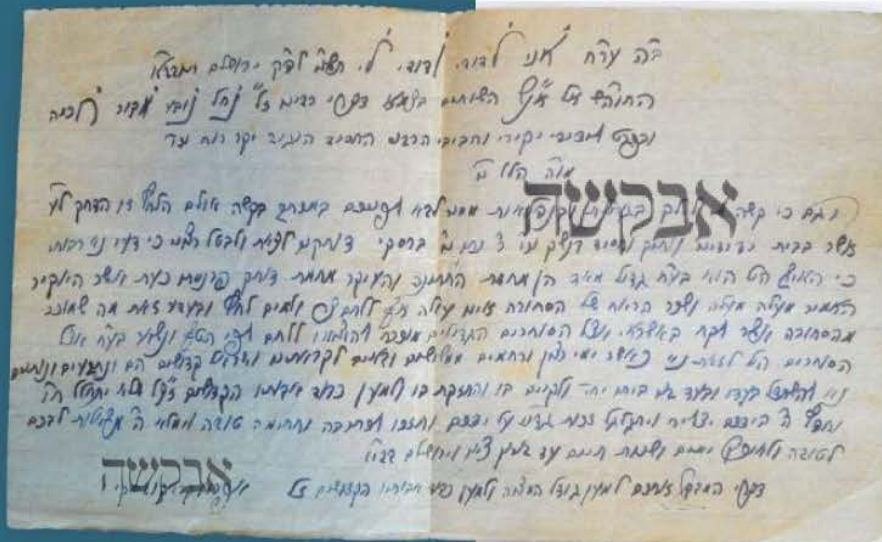
בשבת שלאחר ראש השנה באו רבים מאנ"ש לכיית של רבי נתן ברח' קובלסקה שלא הרחק מכנין יח"ל, לשמוח עמו

תכליתי, נתמתני, ר' שמשון זצ"ל הכל"מ בן ותלמיד רבינו הקדוש הגמ"ח זצ"ל בן ר' ישראל מנתם ע"ה ובן פיגא ע"ה.

"הלא הוא הי' החידוש הגדול בדורותינו, שהמשיך הרעת של רבינו זצ"ל בכלליות הקיבוץ של אנ"ש שיחי' ובפרטיות בין הקיבוצים אנ"ש שיחי' דמדינת פולין, בדרך פשטיות ותמימות גדולה עד להפליא וזיכה את הרבים בדיבוריו הנאמנים המלאים חן אמת ואמונה טהורה, להבינם ולהסבירם לעובדא ולמעשה דעת רבינו זצ"ל, בדעה צחה כזאת, בתבונה גדולה כזו ובהסבר קדוש כזה..."

חסרונו הגדול של רבי שמשון הורגש לא רק באומן, אלא גם בפולין הרחוקה, והיו כאלו שזכרו את הימים שהיה מגיע לפולין והרושם העז נותר מאז חקוק בלבם מבלי יכולת לשכחו. כעין שסיפר החסיד רבי יצחק שטיינזאלץ הי"ד, שבתחילת התייסדות השטיבל דברסלב בוורשא ברח' גנשה, הגיע רבי שמשון לשהות במחיצת אנ"ש. ושני אברכים מחסידות מסוימת נשלחו במיוחד כדי להתנכל לו, משום שכמה מהחשובים שבחסידותם נעשו חסידי ברסלב. וכשהגיעו אל פתח השטיבל הקטן דברסלב בגנשה, שמעו איך רבי שמשון פוסע אנה ואנה וחוזר שוב ושוב בערגה ובהשתוקקות עצומים על הפסוק מתהילים קי"ט "סהרי ומגיני אתה, לדברך ייחלתי" - כשדמעות חמות ניגרות מעיניו, ומגודל קדושת המעמד אחותם יראה עד שפחדו להיכנס פנימה.

אנשי שלומנו התקבצו לובלינה לראש השנה תרצ"ו, להתפלל יחד בהתקשרות

מכתב בקשה מר' אפרים מ' פפדבוז לשוכת ר' נתן ברסקי

- מאנ"ש בעיירה לילענסק, גיטו ר' בנימין עוזר קארלסברון הי"ד - מאנ"ש בורשא, ויתר בני המשפחה וכל החברים החסידים התמימים והישירים שנספו. הוא הרגיש כי כל עולמו חרב עליו וחודשים ארוכים זלגו עיניו דמעות על שבר בת עמי, כפי שמתאר חתנו את ששמע ממנו:

"לאחר הגעתו לארץ ישראל ואט אט הגיעו השמועות על השמדת עם ישראל בשואה האיומה, נפלה רוחו בקרבו וכמעט שנה תמימה ביכה על הלבלינאים ממשפחתו ושאר עם הקודש, אשר הלכו בדרך אל חזור והוא כמעט היה עמהם, אלא שזכה להשמט מהם בימים האחרונים לפקודת האסון האיום, ובקושי הצליח להירגע מהענין הקשה שהיה קשה מנשוא לכל העם היהודי בתפוצותיו, וארץ ישראל גראתה לו כתיבת נח שמי המבול לא שטפה כנודע, ושאר המקומות נמחו הם וושביהם במבול הגרמני - מבול הגיהנום. אבל משהתחזק ונרגע, שוב חזר אל עבודת הקודש והתחיל בעבודתו, כמו נח דכתיב ביה:

ויצא נח ובניו ואשתו וגו' ויבן נח מזבח לה' וגו' וירח ה' את ריח הניתוח וגו', ובנחישות ובצעידה בטוחה כי ה' עמו לטובה אף רץ קדימה בתקוה כי הרעה כהטובה ממש, ומה שהיה היה ומכאן ואילך חושבנא, והיה שריו באמונה כי מהיום הטוב והחסד יהיו נגלים ומאירים ונצחיים".

עדיף לסחוב ספרים

כמו בלובלין, גם כאן בארץ הקודש בחר רבי נתן להמשיך לשלוח ידו במכירת ספרים ותשמישי קדושה. וזאת, למרות שעם בואו הוצעה לו משרה תורנית חשובה שמתן שכרה בצידה. הוא העדיף ליהנות מיגיע כפיו ועד ערוב ימיו עסק בתחום זה, "ביתו של רבי נתן בארסקי שבשכונת מאה שערים", נזכר רבי מגדל שפירא שיחי', "היה חציו חנות לספרים ותשמישי הקדושה, כשנכנסו מהרחוב אל ביתו ראו ציציות, כיפות וכהנה, תלזיים בכניסה. אבי רבי שמואל זצ"ל היה תמיד שולח אותנו לקנות אצלו כדי לסייע בפרנסת צאצאי רבינו הקדוש. את רבי נתן

בארסקי, מוסיף רבי מגדל, "אני זוכר היטב גם מהקיבוץ במירון, הוא היה מגיע בכל שנה עם בנו רבי שמשון שיבדל לחיים טובים"

מהלך רבי נתן כשהוא סוחב אחריו את מזוודתו הישנה, המלאה בספרים, ומוחו דבוק בתורה ובתפילה, וכל עסקו במכירת הספרים אינו אלא כיסוי בעלמא והשתדלות פורטא להביא טרף לביתו.

עוד בפולין אמרו לו רבים וטובים שיזנח את מכירת הספרים וימצא לו פרנסה מכובדת יותר. אך ר' נתן לא ראה בכך שום פחיתות כבוד. כך גם מספר החסיד רבי בירך רובינזון בזיכרונותיו על אותו חסיד מאנ"ש באוסטרובצה, רבי חיים ישע ויינברג: "הרב ר' נתן ברסקי ז"ל, אשר היה נוסע הרבה פעמים לאוסטרובצה ובא עם ספרים וטליתים וציציות ועוד, והיתה האכסניה שלו אצל ר' חיים ישע, ר' תיים ישע היה מקורבו בכל מיני התקרבות ומכבדו בשביל שהיה נכד רבינו הקדוש זצוק"ל, ומדבר בכל פעם לר' נתן, שישליך המסחר שלו עם

ה' יתברך ברחמי הגדולים אינו עוזב אותנו חס ושלום, קמח על מצות - בעזרת ה' יתברך מונח בביתנו ובעזרת ה' יתברך היום או מחר נאפה המצות

מכתב ששלח רבי שמשון בארסקי מאומן לבנו רבי נתן לקראת חג הפסח תרצ"ב בימי שלטון הקומוניסטים

ב"ה ב' מצורא [ו] [ה ניסן] תרצ"ב, אומן.

לבני יקירי נתן יחי' ולזוגתו היקרה טאבא תחיל ולנכדותי היקרות חיל שרה, דבורה, אסתר, לאה בינה תחיל, ובפרט לנכדי היקר והחביב ישראל - יחי' לאורך ימים ושנים טובים.

הנני להודיעכם כי אנחנו ב"ה בחיים ושלום, יעזר לנו ה' יתברך לשמוע ולהשמיע אך טוב תמיד.

מכתבכם מסדר ויקרא קבלנו, ובודאי כשמקבלים אנחנו מכתב משלומכם, מחיים אנחנו עצמנו בזה, כי מסתכלים אנחנו תמיד לשמוע מאתכם אך טוב. פרנסתינו כמו תמיד בניסים וברחמים, ואדוים אנחנו תמיד לרחמים, אך ה' יתברך ברחמי הגדולים אינו עוזב אותנו חס ושלום. קמח על מצות - בעזרת ה' יתברך מונח בביתנו ובעזרת ה' יתברך היום או מחר נאפה המצות, יעזר ה' יתברך לנו ולכם מסח כשר בשלימות גמור, הן בענין המצות, הן בשאר עניינים.

ומה ששאלת במכתבך אם יש דרך לשלוח מסות ולקבל עבור המעות פראדוקטען [מוצרים], בודאי יש בעיר קייב בנק מהממשלה וגם חנות של פראדוקט אצל הבאנק ומהחנות הנ"ל מקבלים פראדוקטען עבור המעות, והאדרעס לחבוק עם החנות הנ"ל תשאל אצל ידידנו אהרון לייב ציגעלמאן, הוא יודע היטב.

אך כפי הנראה ממכתבך, פרנסתך עדיין אינו בהרחבה, על כן אין רצוני שתשלח לי ממנו, כשירחיב ה' יתברך גבולך, הן בפרנסתך הן בשילום החובות, אז תשלח הצדקות כפי שמגיע ממך, ועד העת ההוא, אני מרצה שיהיה אצלך בתורת ג"ח ואין עליך מאיתנו שום חוב כלל, אך אפשר היכולת בידך לקבץ עבורי מאנשי שלומנו אשר יש להם ידידות אלי - תשלח לקייב כפי האדרעס שיאמר לך אהרון לייב נ"ל. ומענין ההתעסקות בהליקוטי עצות אמת ת' להוציאו לאור, תכתוב לי האדרעס מידידנו יצחק ברייטער ואם ירצה ה' אזור חג הסתת אכתוב לו בלי נדר איוה מכתב. ויתר אין הנאי מסמיק להאריך בכתיבה.

אביכם המברככם בכל טוב ובמסח כשר ושמה, והמחכה תמיד לטובתכם, שמשון

וסעם מגיעת הנישואין דקדושה של אחותך אדיל תחיל ושל אחיך מנחם יחי', אי אפשר לבאר במכתב מחמת ידאות הנפולות ודי למבין.

תהילה לאל חי היה אצלנו מצות ויין-גפן על ארבע כוסות בריווח, וגם מעט בשר ודגים וכו' כי על דברים כאלה היקרות גדול עד למאוד, ומסתמא יעזור ה' יתברך כי גם הצרה הזאת של היקרות תתבטל ותתהפך לטובה

מכתב ששלח רבי שמשון בארסקי זצ"ל מאומן לבנו רבי נתן לאחר חג הפסח בעת שלטון הקומוניסטים

ברוך ה', [יום] ה' שמיני, [כד ניסן] בשנת תרצ"ג, אומן.

לבני יקירי נתן יחיה, ולזוגתו טאבא תחיה, ולנכדותי היקרות תחיו, ובפרט לנכדי היקר והחשוב ישראל - יחיה לאורך ימים ושנים טובים.

מכתבכם מיום ב' ערב חג הפסח קבלנו ושמתנו בו, ובפרט מהפריסת שלום שכתבו נכדותי היקרות בידם, שמחנו ביותר. ואפילו מהפריסת שלום שכתבתם עבור בנכם ישראל יחיה, גם כן שמחנו, ואקווה לה' יתברך כי ברבות הימים יכתוב לנו מריסת שלום בידו ממש.

אם יראה ה' אחר שבת קודש אשלח מכתב לאנשי שלומנו לעיר הקודש ירושלים תובב"א, אודות הטרעבאוואניע [דרישה] עבורך עם בני ביתך, ואם מה' יצא הדבר, יעזור ה' יתברך שיהיה הכל לטובה בגשמיות ורוחניות.

המעות ששלחת על ידי יצחק ברייטער קיבלתי מאוועסטקע מהטארגסין [הזמנה לכרא לבנק], וכעזרת ה' יתברך אלך לשם ואקבל. ומה שאתה רוצה לידע איך עבר אצלנו חג המסח הקדוש בענין ההצטרפות, הגני להודיעך כי תהילה לאל חי היה אצלנו מצות ויין גפן על ארבע כוסות בריווח, וגם מעט בשר ודגים וכו' כי על דברים כאלה, היקרות גדול עד למאוד, ומסתמא יעזור ה' יתברך כי גם הצרה הזאת של היקרות תתבטל ותתהפך לטובה, יעזור ה' יתברך שיתבטלו במהרה כל הצרות והיסודין ונזכה לכל הישועות והטובות. יעזור לנו ה' יתברך במהרה ברחמים רבים לשדך ולזוג את יצאני חלאנו: בתי אדיל תחיה ובני פנחס יחיה, כי מחמת השינויים הגדולים והקשים הגעשים אצלנו, קשה מאוד למצוא עכרם שידוכים הגונים, אך ה' יתברך רב להושיע, ומסתמא יעזור גם בזה הענין ישועה ורחמים.

אביכם המברככם בכל טוב בגשמיות ורוחניות, שמשון בארסקי

לכבוד בני היקר נתן יחי' ולזוגתו היקרה טאבע תחי', ולנכדותי היקרות תחי', ובפרט לנכדי היקר והחשוב ישראל נ"י. מיינע טיינערע קינדערלאך איך גריס אייך איך ווינטש אייך א גיט יאר מיט גרויס הצלחה אין מיט פיל נחת, בא אינז איז אליס מיט גרויס חסד. רבקה רחל אין אדילע, פינשע, שפרלע גריסען אייך, פין מיר אייער מוטער מרים [ילדיי היקרים, אני דורשת בשלומכם ומברכת אתכם, שגה טובה עם הרבה הצלחה ועם הרבה נחת, אצלנו הכל עם חסד גדול. רבקה רחל ואדילע, פינשע, שפרלע דורשים בשלומכם. ממני אמכם מרים]

נולד בעירם של תלפדי פוהרנ"ת. העיר משערהין ערש הולדתו

חש לכבודו וליחוסו, אם כי שהזכיר תמיד את ענין היחוס המבורך וזה רק לתועלת ההתעוררות וההתחזקות, וכל ענייניו ומגמותיו היו להרבות כבוד שמים" וכפי שהדברים ניכרים בסוף

ולהנהיג העולם וכו', כי אפילו עובדי ה' באמת והם גדולי הדור, יש עליהם סכנות נוראות בהנהגת העולם, ע"ש.

"חמי רב נתן זצ"ל היה איש צנוע, נסתר בדרכיו שפל ועניו וקיים במלואו את הכתוב (מיכה ו, ח) 'הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך'... היה ניכר מכותלי ביתו, תרתי משמע, (במגוריו ובנפש תהלכותיו) כי הפרסום והרבנות נחשבים לו כקרובים ומזמינים את החטא, ולכן היה מצטנע בכל דרכיו בתכלית הצניעות.

"חמי רבי נתן זצ"ל התרחק מן הגאות מאוד, ומעולם לא

הספרים והטליתים והציציות, שלא יצטרך לישא על כתפיו משא כבד. והיה אוהבו אהבת נפש, וגם ר' נתן היה אוהב אותו אהבת גפש - כמים הפגים לפנים" (קובץ שיבולים) כשבאתו הימים פנה אליו אחד ממכריו: "הלא אין זה לפי כבודכם לשאת מזוודות על גבכם", השיב רבי נתן בפשטות: "במקום לשאת חבילות של פשעים, עדיף לסחוב מזוודות עם ספרים..."

בקונטרס 'דובר שלום לכל זרעו' מספר חתנו ר' שלום וקס ז"ל, כי היה תדיר בורח מן השרדה וההתמנות, והיו לא מעטים שהציעו לו לעזוב את משלחו ידו במכירת הספרים ותחת זאת לישב וללמוד כל היום ולקבל עליו מינוי של כבוד, אך הוא השיב כי חושש הוא מהרמוז באותיות 'מנהיג' שעולין כמו 'גהינם'... 'ובנוסף, היה חמי ר' נתן זצ"ל מופלג בענווה ובשפלות ואחז בעצמו שאינו ראוי לכך ולא בר הכי שיהיה מנהיג, כי הורה רבינו מברסלב ז"ע (ליקוטי מוהר"ן חלק שני סי' י"ח) סכנה גדולה להיות מפורסם

הגדול את זמנו לחינוך בעולם הזה, ומכל מקום היה הולך לגוים מתוך כוונה המציאות, ובהרגשה שבכך הוא מקיים את הרצון העליון לגופים הגשמיים, להברות את גופם לתועלת עבודת הקודש, והיה ממתין ומייחל מראש אימתי תזדמן לו כבר שעת 'חצות' עת רצון. ונהוג היה לצטט את דברי הרמב"ם ז"ע (ת"ת פ"ג הלכה י"ג) 'אע"פ שמצווה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם לומד רוב חמתו אלא בלילה'.

"ומעת שקם על רגליו גיבור כארי, ולאחר שהתקדש במקוה המים - מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה, חזר חיש מהר בשמחה לצלול במעמקי ים התורה, והיה הוגה בה ביראה ובאהבה כשספרי מוסר וחסידות מעטרין אותו, והיה מחבקם ומנשקם ומלטפם בדרך-ארץ נפלאה, ומפזם להם שירי חיבה טוב לי תורת פיך... מה אהבתי תורתך... וכיצא באלו שירי ערגה ואהבה" (קונטרס דובר שלום לכל זרעו)

לרקוד ולהודות

רבי נתן הלך בדרכי השמחה וההודיה. בכל עת היה משבח ומהלל את בוראו. בכל מאורע ראה חסד ה' מאוצר מתנת חנם. במכתביו אשר כתב לילדיו, הוא מרבה לדבר בענין 'תודה והודאה' על פי דרכי רבינו הקדוש.

באחד ממכתביו לילדיו הוא כותב: "זגם אתם צריכין לקחת לימוד דקדושה ממני ואמא תתיה, כי זה עשרים ושלושה שנה שזכינו לבוא לירושלים ובסך הכל היה בידנו עשרים לירות, וה' עזר לנו בדירה ורהיטים, ולפרנס אתכם, ולהכניס אתכם לבית החתונות בדרך כבוד גדול, וגם כל אחד מכם - לא יעזוב אתכם למען זכות אבותינו הצדיקים האמיתיים זצ"ל, אף להתחזק בתורה ותפילה ומעשים טובים"

חתנו, שזכה ללמוד אתו בחברותא תקופה ארוכה מזי יום ביזמו, מספר כי

**בסעודה שלישית
החלו לדבר
בהתלהבות מתעלת
רבינו הקדוש ונדולת
הראש השנה שלו,
והיות שכולם היו
עניים, טנשו עצה מה
לעשות, עד שאמרו:
"הרי לא מנוד נחקק
חוק שפועל הנוסע
למקום עבודתו זנאי
לנדוטים בודנת בחצי
מחיר..."**

ספק ער ספק ישן והשעה שעת חצות ועת דודים רעוא דרעוין - לפתע שמעתי בת קול

דקה וחרישית מיללת ומנהמת כיונה, וקולה העולה קשור עם סלסולי הקודש כאילו נשחר היה לכינורו של דוד, כינור החזור לחיים ברוח צפוגית ומחזיר את דוד לחיים בשעת רצון, ואני השפל קמתי ברחשי רגלים ולב לבדוק את מקורו של קול הבכיה המתוק שנארג אל תוך אוזני, והנה אני רואה את חמי הצדיק ר' נתן זצ"ל, יושב על כסא אבליים קטן ועושה תיקון חצות בבכיות נוראות, ומתאבל על חורבן בתי מקדש אלוקינו השוממים, והוא היה המקום הקבוע לו להתגולל על צער השכינה, כי הזיז את הארון מרחק מטר מן הקיר, ושם היתה מוכנה לו "פינת חצות" לקונן על השכינה"

את השעות הקדושות האלו שלאחר חצות, חיבב רבי נתן מאוד כאשר למד וראה בבית אביו הגדול, כמו מזכיר חתנו ר' שלום: "תמיד הוא חיפש את ההתחדשות, ומן הטעם הזה הלילה היה לו למטרד ולמוצר

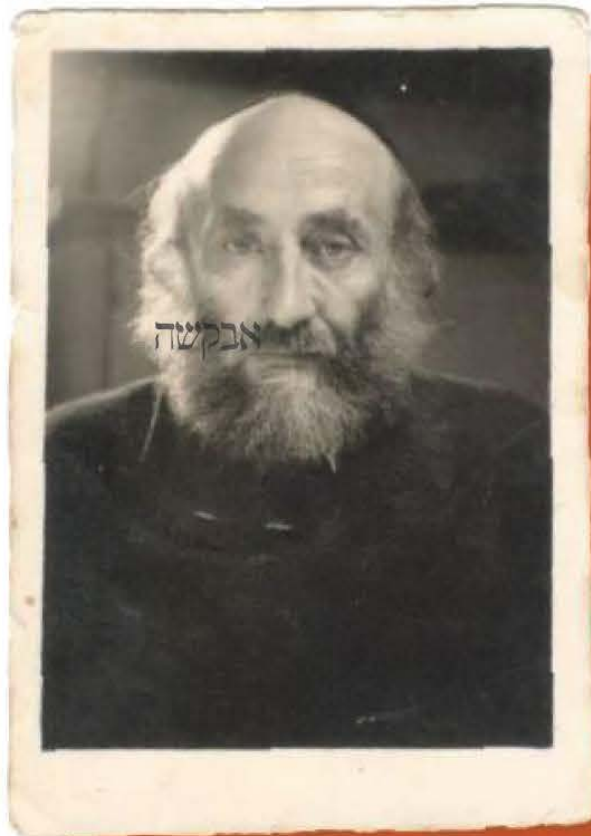
הקונטרס 'חסדי השם' שם הביא רבי נתן בארסקי מדברי רבי אברהם שטרנהארץ בהילולא דמוהרנ"ת ז"ל אור ליום ג' עשרה בטבת תשי"א:

"כן בירר ר' אברהם שטרנהארץ שליט"א את גודל צדקתו ומסירות נפשו של מוהרנ"ת זצ"ל בשביל רבינו ז"ל, כי התלמידים הגדולים של רבינו ז"ל היו מהם רבנים וכמה עוסקים בצרכי צבור ובשביל זה הי' קשה להם לבטל עצמם לעניני רבינו ז"ל בשלימות, אבל מוהרנ"ת זצ"ל זכה להבין שכדאי וראוי לבטל עצמו לרבינו ז"ל ולהפיץ דעתו בעולם, ובשביל זה לא רצה לקבל עליו שום רבנות ושום עניני שררה"

ובלילה שירה עמי

בירושלים כבלובלין, התגורר רבי נתן בדירה צרה ששימשה הן למגורי המשפחה ברוכת הילדים, הן לבית מסחר לתשמישי קדושה והן לחדר עבודה לתפירת טליתות. פינה מיוחדת היתה לו בביתו לעבודת ה', מאחורי ארון הספרים בחלל של כמטר מן הקיר, שם ישב ועסק בעבודת בוראו ושם זלגו דמעותיו בחצות הלילה, עת ערך 'תיקון חצות' ושפך לבו כמים נוכח פני ה'.

חתנו ר' שלום מספר, כי לאחר נישואיו הזדמן לו ללון בבית חמוי במאה-שערים, "והוא בית שאפשר להמליץ עליו את הכתוב (ישעיהו יא, ג) 'והירחו ביראת ה', ובהיותי

ניצלו ברגע האחרון. תמונת הפספורט של רבי נתן בארסקי שעמה עלה ארצה

בלילות לא הצליח להיודע מנודל התדנשותו ונעטועיו העזים לארץ הקדושה, יצא היה מחדו, עולה אל הסיפון ומתבודד עם קונו

השנה הוא כותב: "אתמול באתי לביתנו ירושלים ממירון, מה אומר לכם, כשזוכין יכולים להרגיש בשם קדושת הבית המקדש, כן זכיתי להתפלל תפילת מנחה ערב ראש השנה והי לי התעוררות גדול שעלה על דעתי איך שסבלנו והשי"ת עשה לנו חסד גדול כזה..."

בתו של רבי נתן, מרת יוכבד ליברמן תבלח"ט, מספרת: "כשאבא היה נוסע למירון לקיבוץ בראש השנה, תמיד היה גיגש לפני העמוד בתפילת מנחה האחרונה של ערב ראש השנה, הוא היה מאריך מאוד בחזרת השי"ץ בדביקות מיוחדת, ובברכת 'ברך עלינו' היה בוכה מאוד ומאריך בה באופן מיוחד, כששמעתי על כך כשגדלתי מעט, שאלתי אותו: 'טאטניו, למה אתה בוכה כל כך ב'ברך עלינו'? והוא ענה לי: 'זכי אנו יודעים מה זה לבקש על עוד דקה אחת של טובה וברכה? הרי 'סלח לנו' ו'רפאנו' יהיה לנו גם בשנה הבאה, אבל ב'ברך עלינו' כשאנחנו אומרים 'את השנה הזאת' זה כבר לא יחזור, שנה הבאה זה כבר ענין אחר לגמרי..."

"אבי עליו השלום היה לו גיגון מיוחד למילים שנאמרות בליל שבת 'על כל החסד אשר עשית עמדי ותמיד היה רגיל לנגן את זה 'על כל החסד...' כל הזמן הרגיש כי הוא מוקף בחסדיו יתברך והיה מודה ומהלל לשמו יתברך"

שעשה עמנו השי"ת, שהוציאנו והצילנו מהחורבן הגדול איזה ימים אחדים מקודם שהתחיל רח"ל, יצאנו מעבודת לחירות ומיגון לשמחה ומאבל ליום טוב ומאפלה לאורה גדולה ומשעבוד לגאולה, והכניסנו לארץ ישראל עם ספינה חדשה ומהודרת ומשוכללת בכל ההידורים והרחבת הדעת, והוא בבחינת 'המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה' ובבחינת הכתוב 'פדה ה' נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו"

לקדושים אשר בארץ

בשנים ההן כשלא היה ניתן לנסוע לאומן, היה רבי נתן נוסע עם עוד מאנ"ש לראש השנה למירון, באחד ממכתביו לאחר ראש

לאחר הלימוד היו שניהם יוצאים בריקוד נלהב. "הרבה פעמים שזחח עמי על מעלת השמחה וחשיבותה לאין שעור וערוך, ואמר את הנודע בספרים הקדושים על הכתוב 'כי בשמחה תצאון ובשלום תובלון', שעם השמחה יכולים לצאת מכל המיצרים והתעוקות, ולא זו בלבד במעלת השמחה, אלא שהאדם השמח גורם שמחה בכל העולם, ולכן ההרים והגבעות יפצחו עמו ברינה וכל עצי השדה ימחאו לו כף, כי בעל השמחה גורם שמחה בכל הבריאה והיקום, ושמחתו הטהורה מגיעה עד כסא הכבוד."

"והיה מתארח אצלנו כמה חדשים בכל שנה ובכל פעם היינו לומדים בצוותא בידידות ורעות של אב עם בנו, כי כבר הזכרתי שלאחר המלחמה מאז שנישאתי, היה לי תמי זצ"ל כמו אב אוהב ורחום, ובלמוד הרגשנו כחטיבה אחת משזר מקשה זהב טהור. ולאחר הלימוד היינו מרקדין לכבוד השכינה הקדושה שהיתה משנת עמנו את התורה כמובא בדבריהם ז"ל, הימרנו פזמוני חיזוק ושמחת הלב, כדוגמת: שבענו מסובך ושמח נפשנו בישועתך, גם: בך רבינו נגילה ונשמחה בך, וכי"ב כמה ריקודין ופזמונים להכרית את הקוצים הרעים מתוך שמחת התורה, ותוך כדי הריקודין שעשינו, היה אומר כמה פעמים: 'מתקת הדינים', כי סבור היה באמת שלימוד התורה בשמחה עם הריקודין שאחריהם יש בכוחם להמתיק את הדינים רח"ל, ולהמשיך על האדם שפע רחמים וחסדים"

פיו של רבי נתן רגיל היה להודות ולהלל לבורא על חסדיו הנגלים והנסתרים, אך כאשר היה מספר את גס הצלתו מגיא ההריגה באירופה, ניכרה עליו חדות הודיה עילאית כפי שמתאר חתנו ר' שלום:

"דבר מעניין ראיתי אצלו, שבכל פעם כאשר היה חוזר ומספר לנו את השתלשלות נסיעתו לארץ ישראל בשבוע האחרון לפני נעילת השערים על ידי הטומאה העמלקית הגרמנים הנאצים ימ"ש - כאילו היו צומחים לו כנפים חדשים 'כנפי ההודיה' ליוצר האדם יתברך שהצילו ברחמים, והיה מתרומם ומתרוגן להודות לו ולשבחו, על כל החסדים והניסים שעשה עמו, בהשגחה פרטית להצילו מגיא ההריגה הגיהנם על אדמות"

באחד מהמכתבים הרבים לצאצאיו, לפני חג הפסח, כותב רבי נתן:

"באתי להעיר לכם, שכדאי לכם לקרוא את הקונטרס חסדי ה' שהוצאתי לאור, ובפרט בזמן ליל הסדר בפסח הבעל"ט המיוחד להתעורר מזה, ובוה לקיים את דברי קודשם (ברכות גר ע"א במשנה) 'הרואה מקום שנועש בו ניסים לישראל אומר: ברוך שיעשה ניסים לאבותינו במקום הזה'. אנו צריכין לצייר לעצמינו את גדול החסדים

לסדר אהבת קדושים. התמונה שהפיץ ר נתן בארסקי בפולין (באדיבות ר' יצחק צבי פאליק)

קורות נס הצלתם המופלאה של רבי נתן באדסקי זצ"ל ומשפחתו מפולין ועלייתם לארץ הקודש שבועיים לפני פרוץ השואה הנוראה, כפי שהוא מנלל בדגשי הודיה לה' יתברך בקונטרס "חסדי השם" וכפי המסופר בקרב המשפחה

1 תחילת שנת תרצ"ט, עלה הצורך היטלר ימ"ש לשלטון בגרמניה וזמן קצר לאחר מכן כבש את אוסטריה השכנה כשבכוונתו לכבוש את אירופה ולאחר מכן את העולם כולו. כהכנה לכך וכיון שחשש מריגול, חוקק חוק כי כל מי שאינו אזרח גרמניה יגורש אל מחוץ למדינה. בתוך זמן קצר הציפו את פולין פליטים רבים מגרמניה, אולם המשטר הפולני ערך חיפוש אחר אותם מהגרים ושילח אותם ברכבות בחזרה אל גרמניה שממנה באו.

באותה עת עדיין ישבו יהודי פולין בשלווה בבתיהם, כשאינם משערים את המצפה להם. לא ארכו הימים ושמועות החלו מגיעות על מלחמה הממשמשת ובאה, בעקבות כך החליטה אף ממשלת פולין לגרש את הנתינים הזרים שעל אדמתה.

משפחת בארסקי התלה חוששת מפני הצפוי לה, שכן למרות שהתגוררו בפולין זה עשרים וחמש שנה, טרם נרשמו כאזרחים פולנים. אימה נפלה עליהם מן העתיד להתרחש, בפרט לאור העובדה שארץ מוצאם היא רוסיה, הנתונה תחת השלטון הקומוניסטי העריץ, שחרט על דגלו מלחמת חורמה בדת ישראל והצליח לנתק רבבות יהודים ממקור חיותם. אם גורלם יהא גירוש לרוסיה הרי שכל ההשקעה שהשקיעו בחינוך ילדיהם, תרד חלילה לטמיון!

אבי המשפחה רבי נתן בארסקי, שלא שיער את החורבן הנורא הממשמש לבוא על הגופים, חשש רק על הנפשות, על חיגוכם הטהור של שבעת ילדיו. בשונה מבעיר מגוריהם לובלין שבה היה חיידר לבנים ו'בית יעקב' לבנות - ברוסיה הסטאליניסטית הייתה חובה על כולם לשלוח את ילדיהם ללמוד במוסדות החינוך הממשלתיים, שם שטפו את מוחות הנוער בתורת הקומוניזם והחזירו בקרבם שנאה לדת.

היו כאלו שגזפו בו על שלא דאג כל עשרים השנים להירשם עם בני משפחתו כאזרחי פולין, אך הוא התחזק באמונה שאין שום מקרה בעולם והכל מאתו יתברך לטובה גמורה, גם כאשר אין מבינים כלל מדוע וכיצד. רק ברבות הזמן יתברר גודל החסד העליון שהיה טמון בעובדה שמשפחת בארסקי לא היו רשומים כאזרחים פולנים.

אבקשה

לעונשה נפלאות

”ואנקש נשתכתוב לנו מכתב, אל תכתוב נלל שום לשון ’דאש השנה’, ’קיבוץ’, ולא שום לשון של שום ספר”

מלובלין שהוא יוכל להיות לטיוע בזה. והנה אחיי ורעיי יקירי תביביי, המכתב הלז בדמעות ממכאובי נפשי, שבאנו לאופנים כאלו...”

בירושלים התגורר רבי איטשע מאיר קורמן שעלה שנים אחדות לפני כן ארצה, הוא היה מקורב לרב הרצוג - מי שבידו הייתה סמכות לסדר סרטיפיקטים לרבנים מפולין ולהעלותם לארץ ישראל. לנוכח מכתבי הזעקה מפולין, לחץ רבי איטשע מאיר רבות על הרב הרצוג שיארגן אשדות עליה עבור רבי נתן ברסקי בתור רב ומשפחתו.

ההשתדלויות המאומצות יחד עם התפילות המרובות נשאו פרי. לא ארכו הימים ובבית רבי נתן התקבל מכתב בו נאמר לו כי אושרו עבורו תשעה סרטיפיקטים ועליו לבוא אל השגרירות בוורשא לקחתם. אלא שלא היה ביזו כסף מזומן כדי לקנות כרטיסי הפלגה עבור כל משפחתו. הדירה בלובלין בה התגורר הייתה ב”דמי מפתח”, פרנסתו הייתה ממכירת ספרי קודש ותשמישי קדושה, והוא ידע שייקח זמן מה עד שיצליח לאסוף את הכסף הדרוש.

מו”ה שמשון ז”ל, בוכה ומבכה אחרים עמו על גורלו ומה גם שהוא בעצמו אינו יודע, כי גם לשם לא יניחו לו לבוא בגבולם מחמת וכו’ לכן הוא בסכנה גדולה ר”ל.

אירוחו את ר' נתן ומשפחתו בבואם ארצה. ר' זאב ליברמנש מיפין ור' שמואל מרדכי קורנבליט (באדיבות ר' שמואל יצחק רוזנפלד)

מהלך רבי נתן ברחובות לובלין ועיניו בולשות לכל עבר, שמא אורבים לו כדי לתפסו ולשלחו לארץ מכורתו. הוא לא שקט על שמרו והרבה תפילות ותחנונים שפן על נפש צאצאיו. באותם ימים גמלה בלבו ההחלטה לנסות להשיג אשדות עלייה לארץ ישראל.

באותם ימים - ימי המנדט הבריטי ששלט בארץ - ניתנו רובם המכריע של אשדות העליה לחברי התנועות הציוניות, מקורם בהם זכו שומרי תורה ומצוות באשדות אלו, היו בודדים ממש. ה”סוכנות” היא שדאגה לכך בקשריה עם הבריטים. לא היה כמעט סיכוי אפוא, שמשפחת בארסקי בת תשעת הנפשות, תקבל אשדות עלייה.

אך רבי נתן לא אמר נואש; בכל דרך שהיא ניסה להשיג את האישורים. גדולי אנ”ש שראו בצרתו של נכדו של הרבי, לא שקטו על שמריהם. במכתבו של רבי יצחק ברייסר מערב ר”ח שבט תרצ”ט לרבי יצחק מאיר קורמן הוא מספר לו כי קיבל מלובלין מרבי נתן בארסקי ”מכתב מלא מוזירות כי הוא ירא מפאת שאין לו בירגערשאפט [אזרחות] בפולין ויזעק לכל איך שהמלכות עתה אנטיסימיטוס [אנטישמית] ומחפשת איך להרע להיהודים ואיך לגרשם מפה, לכן הוא מבקש את פינך ואת פני כל אנ”ש דשם, את ר’ ליבל פראמפאלער ואת ר’ שמואל הורוויץ ואת כל מי שיש לו הבנה איך הוא ממש פדיון שביים מזרע רבינו ז”ל ובכן מי שיכול להשתדל בזה או שיועד לבקש את מי שיכול להשתדל להשיג עבורו רשיון ליסע ארצה ישראל, אבל הדבר צריך להיעשות במהירות האפשרי, ובכן אני כותב לכם את שמות וקנים של כל משפחתו ותראו לעשות בזה מה שצריכים, וגדל הדבר להיכן הדבר מגיע - אתם יודעים היטב יותר”

למכתב זה צירף רבי יצחק את שמות ושוות לידת רבי נתן וזוגתו וילדיהם: תיה שרה, דבורה, אסתר, לאה בינה, ישראל, שמשון ויזכר.

במקביל, כעבור כשבועיים מתקבל בביתו של רבי שמואל הורביץ בירושלים מכתב מהחסיד הגאון רבי מרדכי מסוקולוב הי”ד בו הוא ומפציר בו וברבי שמואל מרדכי קורנבליט לפעול לטובת רבי נתן ומשפחתו:

”הנה כמו שנתעורר בפה אודות הגרים שהם בפה מרוסיא לשלחם מפה, וידידינו המופלג לשבח מו”ה נתן שליט”א נכד רבינו הקדוש, אור האודות עטרת ראשינו, המתפלל בעדנו עם שאר כל הצדיקים זכר כולם לגרבה ואת עולית על כולנו, ולז ולכל בני ביתו בסכנה גדולה כי גדול המחטיו יותר מההורגו, מה שבשם (=ברוסיה) ר”ל נהרס ונחרב, מה שאין שם מלמדים וספרים וכו’ זה היקר ר’ נתן נ”י, בנו של המנוח היקר

תוקמם של הסרטיפיקטים מג...

בפני רבי נתן עמדה אפוא המשימה לגייס כסף לכרטיסי הפלגה באוניה. אך שבועות חלפו, ועדיין קצרה ידו מלהשיג את הסכום הדרוש, כי עניות שררה בביתו ומטופל היה בטפלים רבים. משנוכח כי בעוד זמן קצר יפוג תוקף אשדות העלייה, החליט מחוסר ברירה להחזיר את הכרטיסים למנדט.

חבריו שדאגו לגורלו הציעו להלות לו כסף, אך הוא סירב בטענה שהרי מלחמה

”נא ונא אחיי יקירי, הצילו כמה נפשות מישראל כי כל בני ביתו בכלל הרדיפות כידוע משפטם, ומה יעשו ועלינו החוב להציל נפשות ישראל, בפרט יוצאי חלציו של רבינו זצ”ל זי”ע ועכ”א. ובוזה ניושע כולנו מה שצריכים כולנו רחמים רבים בעקבתא דמשיחא, לכן תחזקו בזה לעשות אסיפה מכל אנ”ש ולטכס עצה ולשלוח לו ’סעטואקאט’ (סרטיפיקט). גם שולח איגרת להרב שליט”א הרצוג מירושלים עם העתקה בדפוס מהרב המנוח זצ”ל רבי מאיר שפירא

בפתח, קשרי הדואר צפויים להשתבש ולא תהיה לו אפשרות להתזיר את ההלוואה. אנשים אמידים ששמעו על האשרות שבידיו, אותם אינו יכול לממש מחוסר ממון לנסיעה, הציעו לקנות ממנו בכסף רב, ובלבד שיזכו באשרות הנכספות שכה קשות להשגה, בתכניתם היה לזייפם ולנסוע באמצעותם.

לרבי נתן הייתה הזדמנות להתעשר מאוד מכן, אך כיוון שישר דרך היה מעודו, סירב להצעות. "קיבלתי את האשרות מהרב הרצוג", השיב לכל הפתים, "וזק לו עלי להשיבם".

כשהגיע למשרדי השגרירות בוורשא והחזיר את הסרטיפיקטים, יצאו הפקידים מכליהם מהשתאות לנוכח ישרותו, הם הבטיחו לו כי כאשר יגיעו אשרות נוספות יבואו לקראתו בעזרה וסיעה כדי שיוכל להוציא את תכנית הנסיעה לפועל.

בארץ ישראל שומע הרב הרצוג על כך, ונדהם כולו; בימים טרופים כאלו להתזיר אשרות עלייה, שמשמעותם חיים?! האת, אחרי טרחה כה מרובה להשיגם?!

לא בלב קל החזיר רבי נתן את הסרטיפיקטים. כששב מהשגרירות, נכנס לאחר מכן נסער כולו אל השטיבל של ברסלב בוורשא ברח' נובולפיה, ושפך את מר ליבו בבכי ובדמעות רבות לפני ה' "היתכן? זעק מנהמת לבו "בשל תסרון סכום כסף, עלינו לסבול צער שכהזו?"

בארץ ישראל שמעו רבי יצחק מאיר קורמן ורבי שמאל הורביץ כי רק בשל העדר ממון נחבטלה עלייתו ארצה, ונחלצו מחדש לפעול עבורו בשני מישורים; השגת סרטיפיקטים חדשים, וגיוס מעות נסיעה למשפחתו.

שוב נכנס רבי איטשע מאיר לעובי הקורה וביקש מהרב הרצוג שיפעל להצלת צאצאי הבעש"ט ורבינו רבי נתמן מברסלב, וישלח להם אשרות שתוקפם עד חצי שנה. אלא שהרב הרצוג לא אבה אפילו לשמוע על השם 'בארסקי' שלאחר טרחה מרובה מצדו החזירו לו את הכרטיסים. רבי איטשע מאיר מצדו לא וויתר והירבה לדבר על ליבו, כשהוא מסביר לו את שארע. עד אשר נעתר הרב הרצוג ושלח בשנית את האשרות, שכפי הנראה היו האחרונות שנשלחו על ידו.

משניתן האישור, ערך רבי איטשע מאיר יחד עם רבי שמאל בערב ר"ח סיוון תרצ"ט מכתב מגבית, עליו החתיים עשרות מאנ"ש בארץ הקודש ובראשם רבי אברהם שטרנהארץ, רבי גפתלי כהן, רבי נתן בייטלמכר, רבי שלמה ווקסלר, רבי שמאל הורביץ, רבי אלחנן ספקטור ורבי אפרים ממשדבוז. במכתב הם יוצאים בקריאה אל כלל חסידי ברסלב בפולין:

"באנו בחתימת ידינו מטה להודיעכם בשורה טובה גפלאה, כאשר עשה השי"ת חסד גדול ונס נורא ונפלא, אשר על ידי ההשתדלות הרב והגדול, בזיעה רבה וביגיעה גדולה עד שזכה להוציא מכות אל הפועל ידינו הרב ר' יצחק מאיר קורמן נ"י רישיון כניסה לארץ ישראל עבור ידינו הרב נתן בארסקי שליט"א בן הרב שמשון מאומן ז"ל נכד רבינו הקדוש - הנמצא כעת בלובלין עם כל משפחתו כולם, תשע נפשות שיחיו כן ירבו, אשר אי אפשר בשום פנים לתאר בכתב את הגס והנפלאות האלו...

הקונטרס 'חסדי השם' שהדפיס ר' נתן ברסקי לזכר נס הצלתו מגיא ההריגה

"לכן חוב קדוש ומצוה עליכם אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר, לזרז בכל עוז הזירז לבוא בכל האפשרות לקבץ כולכם בעצה נכונה שתיכף תתנו ותקבצו סכומים ונדבות הגונות מעצמכם ומאחרים עבור שיהיה די על כל ההוצאה הצורך בכל הנסיעה הנ"ל הזו - ובפרט כי הזמן קצר מאד והצורך מרובה בכל פרט, ובפרט בהכנה כל - הפאס [פספורטים], הוויזע, הבאנאש [מטען מזוודות] והוצאת כרטיס רכבת ואניות ומס כניסה לארץ ישראל - למשפחה כזו כן ירבו אשר עולה לכסף מרובה..."

אנ"ש בפולין לא נשארו אדישים מול קריאה נרגשת כזו מגדולי אנ"ש יושבי הארץ, ועל אף שהיו עניים מרודים הרימו נדבתם, והסכום הדרוש נאסף בחסדו יחברך.

ופיו של רבי נתן מלא שבח והודיה לבוראו על שהגדיל חסדו עמו גם הפעם.

מתוך ההפכה

משפחת בארסקי לא שיערו ולא יכלו לחזות כי בעוד שבועיים בלבד יגועו אמות

הספים, אירופה כולה תזדעזע והנודאה שבמלחמות תבל תפרוץ. היתה אמנם אוירה של אנטטישמיות, אך זו לא היה בה משום חידוש ולא כדי לרמוז על השואה הנודאה העומדת בפתח. החיים בלובלין, כמו בפולין כולה היו לכאורה שלחים לחלוטין.

אלא שרצון ההשגחה היה להצילם מבעוד מועד מתוך ההפיכה, למען תהיה להם פליטה גדולה.

ביום שלישי, כ"ג באב תרצ"ט, החל מסעם המופלא אל ארץ אשר עיני ה' בה, מסע שכולו רצוף ניסים "שאין לבאר בכתב, והכל בזכות הבעל תפילה האמיתי זצ"ל שעומד ומתפלל בעד כל ישראל בכלל ובעד זרע קדשו בפרט", כלשון רבי נתן בארסקי בתיאור נסיעתו המופיע בקונטרס 'חסדי השם'.

כך הוא מגלגל את תחילת מסעו:

"ב"ה יום ג' לסדר הגרשה וברך ד' א' בכל אשר תעשת, כי בך יברך ד' בארץ אשר ה' א' נתן נחלה לרשתה, כ"ג לחודש מנחם-אב שנת תרצ"ט בוקר השכם שרשח ראה, לובלין, א) תפילת שהרית בבית הכנסת הגדול שהתפלל האציק יסוד עולם מהר"ם זצ"ל. ב) השתמחות על ציוני הקדושים מהר"ם זצ"ל מהר"ם זצ"ל הרבי מלובלין זצ"ל וכו' וכו'.

"כשעה תשע בערב: התחלת החסד של נסיעתי עם כל בני ביתי שיחיו לארץ ישראל, הארץ אשר כלה לבב כל צדיקינו הגדולים לבא שמה, מקום קדושתנו, מקור האמונה ותחמלה ותניסים [לקוטי מוהר"ן סימן ט' בתורה 'זנהמות יכסיפו' אות ה'] מקור החיים, למען יאריכו ימיהם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם.

"שעה עשר: נסענו מביתנו ומידט לובלין, הבירה המוכרתת בכתרי הצדיקים האמיתיים זצ"ל וצדיקי נאנני עולם זצ"ל שמפיתם אנו חיים, שזכינו לדוד שם משנת תרע"ד זה עשרים וחמש שנים"

רבי נתן, זוגנו, חמשת בנותיו ושני בניו, מגיעים אל תחנת הרכבת, כשחבריו מאנ"ש חסידי ברסלב מלווים אותם בהתרגשות מרובה, משום שהפעם האחרונה שמישהו מבני החבורה עלה מפולין ארצה, היתה לפני זמן רב מאוד. השעון מראה על השעה אחת עשרה בערב, כאשר צפירת הרכבת המגיעה מזורשה נשמעת ברמה, הנוסעים הממתנים ברציף החלו עולים אל הרכבת, כשמשפחת בארסקי עולה אף היא, נפרדת מן העיר, לעולם.

תשעה מושבים בקרון

ברכבת קיבלה המשפחה קרון נפרד ובו תשעה מקומות ישיבה. רבי נתן ראה על כל צעד ושעל את חסדי הבורא, גם העובדה שקיבלו קרון לבדם, ללא נוסעים נוספים,

כי כך טוב להודות ר' נתן בשמחה משפחתית (לצדו חתנו ר' חיים משה קנופף)

אומרים שזה בא מתוך ייסורים וטלטולים.

"שעה שבע, אור ליום שישי, נפתחו שערי הרחמים למעלה ומילא נפתחו שערי הרחמים למטה ונתנו רשות לצאת לחוץ, והנחנו כל החפצים שלנו בהחדר של הרכבת, כי מנהיג הרכבת קיבל עליו אחריות, וזכיתי עם כל בני ביתי שיחיו לננוט ישר להספינה הגדולה 'טרנטילבניה', המהודדת ותמשוכללת בכל הידורים והרחבות, וזיכף הביאו לנו כל התבילות שלנו, לא חסר כלום"

תשעה מקומות בחדר באוניה!

רבי נתן מברד היכן ישוכנו במשך ימי ההפלגה, "בחדר מספר 325" נאמר לו. החדר היה מפואר במושגי הימים ההם, כששוב הוא נפעם מן ההשגחה הפרטית המדהימה: תשעה מקומות היו בחדר! שמותו הרקיעה שחקים והוא מיהר אל בני ביתו וקרא בהתרגשות: "ראו נא את השגחת הבורא יתברך, ממש כעין הנאמר 'המה ראו מעשי ה', ונפלאותיו במצולה!"

המשפחה התכנסה יחדיו בתדר המרווח בספינה, כשפיהם מלא הודיה לה על שנמנעה מהם עגמת הגפס הכרוכה בשהייה עם נכרים בכפיפה אחת.

"ותיכף חכסתי אותם להחדר הג'ל בעלאבטין מיט הגדערטער ליכט [מואר במאות מנורות] ועמדתי להתפלל תפילת ערבית, והדל התעוררות התשובה מהוך בבית ושמוחת שהיו לי בזה השעה - אי אפשר לבאר בכתב", מתאר רבי נתן בהתרגשות, "כי תחולתי לידא ולפתח מלפני השם יתברך שלא יגבה לי מהנקודות הטובות שזכיתי לעשות כל השנים הללו, בשביל הרחבה הזאת."

"ובתוך התעוררות הזאת נתמלא לבבי בהתחזקות של דברי רבינו ז"ל ורבותינו ז"ל על הפסוק: 'וזמנתי את אשר אהון וזיחמתי את אשר ארחם - אף על פי שאיננו כדאי לחון, שלא כדאי לרחם, וגם תליתי כל זה למען זכות אבותינו הצדיקים האמיתיים שכבר דרכו דרך הישר הטוב לארץ ישראל, וגם הזכיתי עצמי הלכה של ליקוטי הלכות (אגרת חיים חלק א) על המסוק של משלי 'צוטיה הליכות ביחה ולחם

פלשתינה, שם הובהר לו כי עליו להביא את כל משפחתו להתייצב לביקורת, ולשמחות הכל עבר בשלום.

"ובין כך עסק רבי אברהם מרדכי להכין בעדי עם כל בני ביתו שיחיו סעודה גדולה בדרך כבוד גדול, וממש הוזהו בזה את כל בני ביתי שיחיו, וגם אני טקמתי קצת כמוכא בהמעשה של חכם חכם שבין דראטווע לדראטווע (=תמירה לתמירה) חטף חתיכה לחם להחיות נפשו, כי הייתי כל כך עסוק, שלא היה לי אפשרות לסעודת קבע"

רבי אברהם מרדכי לא נח לרגע ועשה כל שביכולתו לסייע למשפחה. בשעה שלוש בצהריים הומין שתי עגלות למלון בו שהו, כדי להסיעם אל תחנת הרכבת שממנה אמורים הם להמשיך לגמל 'קונסטנצה' שברומניה.

"גם בזה הרכבת היה מן המוכן עבדות חוד עם תשע מקומות, ממש כמו משתת ימי בראשית, ואי אפשר לי לצייר בכתב את הרגשתי, שהרגשתי את גדל החסד של השם יתברך ותליתי הכל, שזה הכל למען זכות אבותינו הצדיקים האמיתיים זצ"ל שעומדים ומתפללים תמיד עבור כלל ישראל ובפרטיות עבור יצאי חלוציהם, ועיין בהמעשה של הבעל תפילה: ותלו כל זה בזכות הבעל תפילה הכשר שהוא עוסק תמיד להתפלל על זה..."

בשעה שמונה בערב, ליל חמישי כ"ה באב, החלו בדיקות המסמכים במעבר הגבול הרומני, "וגם זה איז דורך גיגאנגען בחסד ממש, זייע האבין אויג גיגלייבט אויף דעם ווארט (וגם זה עבר בחסד ממש, הם האמינו למילה שלנו)", מציין רבי נתן.

נמצאים הם כבר בצד הרומני, מתקרבים ערך ועוד אל יעדם הנכסף, משוש תבל. במשך כל הלילה רוחב היום שלמחרת, עשתה הרכבת את דרכה, גומאת קילומטרים רבים. ביום חמישי, בשעה שלוש אחר הצהריים, הגיעו הגוסעים לגמל 'קונסטנצה' שלחופי הים השחור. וכאן היה עליהם לעבור תלאה נוספת, בטרם יעזבו את אדמת הניכר לעולמים. לאחר הנסיעה הממושכת בקרון האטום, עם שבעה ילדים ובניהם עוללים רכים, שיוועו לרדת לחלץ את עצמותיהם, אך הרכבת ניצבה על עמדה בעיר הנמל ארבע שעות נוספות כשדלתותיה נותרות נעולות והגוסעים אינם מורשים לרדת.

"סבלנו קצת ייסורים", יתאר רבי נתן בעדינותו, "מחמת שהיה כל הרכבת סגור ומסוגר ולא נתנו רשות לצאת קצת לשאוף אויר צח, אבל קיבלנו הכל באהבה ובשמחה למען קדושת ארץ ישראל, שחכמינו ז"ל

עם מקום לכל אחד, הרנינה את ליבו. **"זוכה ראיתי והתבוננתי את גדל הרחמנות והחסד של ה' יתברך עלי עם כל בני ביתי שיחיו, למען זכות אבותינו הצדיקים האמיתיים זצ"ל, עיין בהתורה אשר תמימי דרך' (ליקוטי מוה"ר א) 'כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בשכל של כל דבר ולקשר עצמו אל התוכחה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר להתקרב לה' יתברך על ידי אותו הדבר'. כי אם לא היה לי חוד טוב כזה, מה הייתי יכול לעשות בדבר הסידור של עוללינו הקטנים?"**

"ולעך עד 18 רגעים התחילה הרכבת לנוסע, וקיבוץ הסידי ברסלב שיחיו מלובלין ולענטשען התחילו לברך אותם בברכה לשלום ולשמחה, והדל השמחה והבכיות שנשמע מהם ברגעים הללו, אין לשער, מהוך השתוקקות וכיסומין לזכות לבוא לארץ ישראל שהוא לב העולם, ועיין בהמעשה הקדושה של ז' בעטליס הקדושים, 'חלב קמח כנגד המעיין והסוף ומשוקק תמיד לבא אל אותו המעיין...' ונסענו כל הלילה, והדל הניסים שהיו לנו בזה חלילה אין לשער בכתב..."

דבר נטיעת משפחת בארסקי לארץ הקודש התפרסם בכל קיבוצי ברסלב בפולין, גם לעיר סוקולוב הגיעה הבשורה ובמכתבו של רבי מרדכי הלברשטט סוקולובער מיום ג' כ"ג אב תרצ"ט, הוא מבשר בשמחה לרבי יצחק מאיר קורמן, מי שכח התמסר עבור העלאת המשפחה: "היום ג' ראה נסע ר' נתן עם כל בני ביתו שיחיו לארץ הקדושה".

ידידו של רבי נתן שעמדו על רציף הרכבת בלובלין ונזפפו לו לשלום, לא העלו על דעתם מהי משמעותה של פרידה זו וכי עוד קט תעלה אירופה בתימרות אש ועשן.

את הלילה הראשון לנסיעה, מתאר רבי נתן ביומנו כלילה של ניסים גלויים ונסתרים. באמצעו של ליל הגיעו אל גשר ושם התברר כי הוא שבור ולא ניתן לעבור עליו. כל הגוסעים נאלצו לרדת מהרכבת ולהיטלטל עם חבילותיהם כברת דרך, כשביניהם רבי נתן המכונן רגליו יחד עם עולליו וטפיו.

שליח ההשגחה בלמברג

"ובשעה 7 בוקר יום ד' באנו לעיר הגדולה לעמבערג (לובב) וזכר היה ממתין עלינו ידידינו היקר בז דעת גדול מחסידי ברסלב, רבי אברהם מרדכי שליט"א גליקסמן ובשמהו גדולה קיבל אותנו על דראשקים (= עגלות) והניסנו למלון גדול וכשר, וממש קיים מאשר חכמינו ז"ל 'יש קומו ועלמו בשעת אותו, כי אני והעיקר בני ביתי שיחיו, היינו עמלים וחלושים מסלסול הדרך ומחמת שלא ישנו כל הלילה. ותיכף הלכתי לבית הכנסת להתפלל תפילת שהיית..."

לאחר התפילה פנה ר' נתן אל שגרירות

אניש בפולין, שלכם יצא מנענעיים לאומן, קנו בהמוניהם את התמונה ותלו אותה על קיד ביתם, לראות ולהיזכר ולעודד אהבת קדומים

ברסלב שציפו זה זמן רב לבואו ארצה, ביניהם רבי זאב ליברמנש שהתגורר בעיר. ברגע שנפגשו יחדיו צהלו פניהם משמחת רעים אוהבים, רבי זאב דאג להביא עגלה וסוס, העמיס את חפצי המשפחה על העגלה ולאחר מכן הוביל אותם אל ביתו.

רבי זאב שמח לארח את רבי נתן ומשפחתו בביתו ולא חסך מהם כל טוב, אף העניק לידיו מתת יד כדי שיוכל להתחיל להתאקלם בארץ. "ביתם של רבי זאב ליברמנש ומשפחתו", מספרת מרת יוכבד ליברמן תחילתו של רבי נתן בארסקי, "היה בן חדר וחצי בלבד, ולמרות זאת הם אירחו את משפחתנו בת תשעת הנפשות באופן יוצא מן הכלל, עד שאבא ימצא דירה"

ברם, כבר למחרת בואם לתל-אביב הבין רבי נתן כי עיר זו אינה מתאימה עבורם, היה זה לאחר שאזניו קלטו באקראי כיצד אתר מילדיו של מארחו רבי זאב מספר לאביו בתמימות כי ילד ברחוב סיפר שבביתם אוכלים טריפות ר"ל. רבי נתן הזדעזע למשמע אזניו, הוא הבין כי אין סביבה זו ראויה לגדל בה את ילדיו והחליט על אתר לעלות ולהתיישב בירושלים.

רבי זאב הבין לרוחו וסייע ביצו לנסוע ירושלימה. בירושלים, אירח אותם החסיד רבי שמואל מרדכי קורנבליט בביתו הקטן שאף הוא היה בן חדר וחצי, במשך ימים מספר, כשהוא רואה זכות לארח בביתו את צאצאי רבינו הקדוש.

ביומנו 'חסדי השם' מסכם רבי נתן את מסע ההצלה הניסי שהסתיים בעליה ירושלימה:

"בית י' ב' זדאש חודש אלול; נסענו לירושלים תובל"א וגדל החסידים שדאיט כל רגע - אין לשער בכתב. ותוכיף התחלתו לחפש ידיה ובטיים גדולים זכינו במשך של המשנה יום להשיג הדיחה שאנו טיים בה בחסדו יתברך כחיים, וגדל החסידים שעוד לנו ה' יתברך לסדר אותנו ברוחיים וכלי בית, אין לשער בכתב. אתר כך התחילו הגיסיונות של מרגשה, וגם בזה ראינו נסים ונפלאות כל יום מה שאין לשער בכתב. בבתינה שומבוא' ביצר של שבת הגדול זבארץ לא ודענה אותם כלכל וערנס..."

תודות: הרה"ח ר' שמשון ב"ר נתן ברסקי שליט"א, מרת יוכבד ליברמן ב"ר נתן ברסקי תחי', ר' יעקב ב"ר שמשון בארסקי, ר' פרדכי אהרן ב"ר ישראל ברסקי, ר' חיים נחמן וקס, ר' אברהם דוד ליברמן, ר' גבריאל שטאובר, ר' אליעזר אדלר, ר' ישי דוד. מכתבי רבי שמשון זצ"ל שהתפרסמו לראשונה בפרק זה הם מתוך ספר מכתביו העומד לראות אור בקרוב בעזה"ת בתוספת עשרות מכתבים חדשים

עולות לא תאכלי - שהצדיק הגדול במעלה צומח ומביט על כל האנשים בו ומקושרים אליו עד סוף כל הדורות..."

בכל ימי שהותם באוניה, עשה הכל על מנת שלא יבסו חלילה לפיות בני ביתו מאכלים שאינם כשרים, כאשר לצד עומדת זוגתו "שגם היא זכתה להיות כמה פעמים על יד ציון הקדוש של זקנו זיע"א באומן ובשביל זה זכתה לספוג בתוכה צדקות ויראת שמיים, ועזרה לי תמיד לכל ענייני קיום התורה"

מטבח האנייה היה טרף. רבי נתן שבדק את כשרות הלחם, התחיל שמדי יום ישכים קום וייגש למאפיה להדליק האש במו ידיו, כדי שלא יהא זה פת עכ"ם. לאחר בירורים, נודע לו כי יוכלו לאכול רק לחם ולשתות תה ומהם יתקיימו בעת ההפלגה. כל אימת שהיו מגישים מאכלי טריפה הייתה כל המשפחה מתכנסת בתא שנגעל, כשמפתח החדר שוכן בכיסו של אביהם, מחשש שהקטנים לא יוכלו להתאפק מלאכול. שאר נוסעי האנייה זעמו עליו וקראו לעברו: "מדוע אתה מרעיב את ילדיך?!" והוא משיבם בנועם: "אל נא תדאגו, כל נזק לא יאונה להם"

"כל הימים הללו עסקתי בתורה להשם"

לא נח ולא שקם עד שהצליח לסדר עבורם אשרות עליה. ר' איטשע פאיר קורפן (באדיבות ג.ג.)

יתברך על כל חסד וחסד, ובאמירת מומרי תהילים בכלל, והמזמור ק"ד בפרט: 'גבול שפת כל יעבדון בל ישובן לכסות הארץ, מה רבו

מעשיך ה' וכל זה הים גדול ורוב ידיים שם אניות יהלכין וכו' שזה שייך לעניין נסימת חיים, וכן עסקתי הרבה במזמור ק"ז יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים המה דאו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה, יחזו לה' חסדו ונפלאותיו לפני אדם וכו'."

בלילות, עם גמו הנוסעים את שנתם בחודריהם שבבטן האוניה, לא הצליח רבי נתן להיחדם מגדל התרגשותו וגעגועיו העזים לארץ הקדושה. יוצא היה מחדרו, מהלך הגה והנה במבואות, עולה אל הסיפון, מביט אל מרחבי הים הנטון באפילה, וכשמעליו חופת הרקיע הכהה הזרוע באין-טפור כוכבים ומתחזין גלי הים הלוחכים אל דפנות האוניה, התבודד עם קונו ושפך שיח מלב הומה ושוקק במים אזירים, כפי שכותב חתנו ר' שלום וקס ד"ל את ששמע מפיו:

"בנסיעתו באוניה לארץ ישראל, בלילות היה יוצא מתדרו ומסתובב בפרוזדורים ובעליית הסיפון, ומתבודד עם קונו בדביקות, ומצפה בגעגועים עזים לקראת בואו לארץ הקודש אליה ייחלו אבותינו זה אלפים שנים, ומרוב התרגשות כמעט ולא הצליח לשכב" (קונטרס דובר שלום לכל זרעו)

מדויים לציון ברניה

יום שלישי, ראש חודש אלול תרצ"ט. הנוסעים הנרגשים העומדים על סיפון האנייה מאהילים בכפות ידיהם ומביטים אל האופק; רצועה כהה של חוף נשקפת מרתוק, עוד מעט קט יעמדו רגליהם על אדמת ארץ הקודש!

האנייה מגיעה אל חוף תל-אביב, ועצרת ממהלכה. מלחים זריזים מתחילים לפרוק את המטענים מבטן האנייה, ולבו של רבי נתן מוצף בשמחה והתרגשות: חלומו הגדול התממש, מה גדול חסדיו יתברך!

על החוף המותנ כמה ידידים מחסידי

הזוּעֵבָקָה הַשְׁתִּיבָה שֶׁל רַבֵּי שְׂמֹוּאֵל שְׁפִירָא

בסדר: הקלוז באומן בו יקחו תפילותיו חמש עשרה שנה, האיגרת הנודעת ששלח לאחד מרבני ארץ ישראל

ר' ברוך הימן, מי שזכה במשך שנים רבות וארוכות להיות לבן בית ממש בביתו של ר' שמואל שפירא - מספר על הרגע המטלטל שבו חולל ר' שמואל את המהפך בחייו, ועל רגעים נוראים אחרים בצלו של אותו חסיד וקדוש שכל אחד ואחד מהם היווה תורה שלימה ומגדלור לחיים שלמים • יחסו של הגאון הרב שלמה וולבה זצ"ל לחסידות ברסלב • הקשר המיוחד של הגאון רבי שמואל אויערבך זצ"ל לתורתו ולאנשיו של רבינו הקדוש

כיום, "מחויב בתשובה כבר הפך להיות גם סוג של מקצוע: אברכים נמרצים משתלמים בידע תורני מתאים, לומדים את תורת הנאום החזיקות, מצטיידים בגשק הדיבור וכוח השכנוע ויוצאים לזירה... גם בתקופת הבראשית של גל החזרה בתשובה ששטף את הדור האחרון, כאשר העוסקים במלאכת הקודש הנשגבת הזו היו ברובם תלמידי חכמים ועובדי ה' משכמם ומעלה שהידיאת שמים" הגדולה שבלבם היא זו שגרמה ל"דבריהם" שהיו "נשמעים" (כדברי חז"ל ברכות דף ו), הרי שסוף סוף היו אלו תמיד כאלו שכוחם הגדול היה בפיהם. אלו שמו יותר את הדגש על הוכחת אמיתות התורה וסיפוק תשובות לתהיות אפיקורסיות, אלו ידעו להצביע על היתרון המלט שבחייך לחיי תורה ומצוות על פני פירות הבאשים של כל צורת חינוך אחרת ואחרים השיבו לצייד בצבעים עזים ומפתים את שמחתו ואושרו של בן התורה מול חוסר המשמשת ואובדן הדרך של פורק העול, אך היו הרעיונות התכנים אשר היו, אלו כאלו ראו ברכה בעבודת הקודש של קירוב נפשות ליהדות - ככל שעשו יותר חיל באמנות הדיבור.

במלאכת הקירוב לאורו של רבינו הקודש המצב לכאורה אינו שתה. מי שהקדיש יותר מזמנו לשוח עם אחרים מנפלאותיו של רבינו וללמד הלכה למעשה את דרכיו ועצותיו, מי שקבע לשם כך שיעורים ברבים חילה השקפה מים חיים מהנחל הנובע במקלות עם בכל עת מצוא - זכה לעשות יותר ויותר נפשות. כזה היה החסיד הגדול ר' לוי יצחק בנדר, הוא לא רק נהג כך בעצמו אלא תבע מכל אחד משומעי לקחו לנהוג אך הוא כך. לדבר, לדרוש, ולזכות את כל מי שרק ניתן לזכותו באשר זכינו אנתנו. ר' לוי יצחק הצליח להדביק בהתלהבותו זו רבים וטובים, תלמידיו זכו במרצת השנים להעמיד תלמידים אחרים שאלו בתורם מעמידים עוד ועוד תלמידים וחלק בלתי מבוטל מהתפשטות אורו של רבינו על פני תבל

בימינו אלה נוקפת ללא ספק לפעילותו העקשנית והבלתי מתפשרת בשטח זה. אך היה אדם אחד ויחיד שר' לוי יצחק, עם כל אש החשק שברוחו והחן אשר בשפתותיו, לא הצליח בשום פנים ואופן לפתוח את סגור לשונו. אותו אדם נהג היה כבוד עצום בר' לוי יצחק, הוא היה מרכיך את אחנו בכל הדמנות לשמוע כל שיג וכל שיח היוצא מפיו וראה בו את בר הסמכא הגדול בחסידות ברסלב, הוא היה מפנה אליו באופן קבוע כל מתייעץ וכל שואל ככתובת המהימנה ביותר לבידור דעתו האמיתית של רבינו בכל תחום וענין, ובכל זאת: כאשר ר' לוי יצחק היה משולל אותו דוחק בו לעסוק כמוהו ב"השקאת אילנות" - הוא היה נתקל בקיר אטום... לאותו אדם שר' לוי יצחק רחש כלפיו אך הוא כבוד הערכה אולי יותר מאשר לכל אדם אחר בסביבתו והתייחס אליו כאלו היה "נתח חי" (= "א" שטיק") ממזרח ורבו ר' אברהם בן ר' נחמן, קראו "ר' שמואל שפירא", מי שלא פחות מענין העצומות תמיד - היה גם פיו חתום ונעול בארוח קבוע על מסג ובריה. אם בגלל חשש מכבוד ופרסום, אם בגלל תחושת הענווה והשפלות הפנימית העצומה והבלתי מצויה שלו, אם בגלל מירת הבושה היראה התמידית הנוראה שקיבנה בקרבו, אם בגלל סוג מסוים של אמת עמוקה ונוקבת מאין כמותה, אם בגלל זדגת קדושה טמירה ונעלמת כלשהי שהשתיקה היא תנאי הכרחי לה (וכדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה רל"ד: "מי שרצה להיכנס אל עולם המחשבה, צריך לשתוק, ואפילו אם ידבר או דיבור הגון, הוא מפסיד המחשבה, כי המחשבה הוא דבר גבוה מאד, שאפילו דיבור הגון מפסידה..."), ואם בגלל סיבות כמוסות אחרות שלעולם לא נדע אותן - ר' שמואל כאילו גוד על עצמו שתיקה ולא הסכים בעד כל חן שבעולם לפתוח את פיו ולשאת דברים לא ליחידים ובודאי לא לרבים.

רק אחרי פטירתו של ר' שמואל, כאשר במשך תקופה ארוכה לא מש שמו חכרו מפייהם ולבם של כל מכריז

הקרובים והרחוקים כשאזכור השם י"ר שמואל שפירא" בלבד הומה במעיהם ומקשקש בקרבם כפעמון מריר שינה ומליד מתוכם רוח כה כבירה וכובשת של החזרי תשובה וכיסופי קדושה מפלחי כליות - נענה ר' לוי יצחק ואמר: "מתברר אם כן שר' שמואל שפירא פעל בשתיקתו הרבה יותר מאשר פעלו רבים אחרים בדיבוריהם".

ואכן, מביני המדע והדי העין שבקרב אנשי שלומינו ידעו להמליץ בפה מלא על ר' שמואל את דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה י"ט, אחת משלושת היתרות שר' שמואל הקיא את חלבו ודמו עליה בזעקות ושאגות ימים ולילות בשחזת וביעדות (שתי היתרות האחרות הם: ל"ז ונ"ד): "כי צריך לזכר את הפנים, שיזכר כל אחד לראות את פניו בפנים שלו כמו במראה, עד אשר בלא תוכחה ובלא מוסר יתחדש תבירו תיכף על מעשיו, רק ממה שיביט בפנים שלו. כי על ידי שיביט בפנים שלו יראה את עצמו כמו במראה, איך פניו משוקע בחושך...".

אחד מאלו שה"שתיקה" של ר' שמואל הפכה את חייו מן הקצה אל הקצה והעבירה אותו להיכלי קודש הקדושים - הוא החסיד היקר ר' ברוך הימן, מי שב"עזות דקדושה" מיוחדת קם ונהיה לבן בית של ממש בבית משפחת שפירא באותה סמשה צרה שמאחורי בית הכנסת הגדול של חסידי ברסלב בירושלים, ובאופן נדיר גם הצליח, עד כמה שהדבר היה אפשרי, לפרוץ את חומת השתיקה של ר' שמואל ו"למשך" ממנו גם לא מעט "דיבורים" שמהווים עבורו אוצר של ידאת שמים ומקור השראה לו ולאחרים עד עצם היום הזה.

יום אחד, בשבוע שאחרי חג הפורים, יושב ברוך הצעיר בסלון הבית כשמולו ספר המרכז בתמציתיות את הלכות וענייני חג הפסח. באותם רגעים ממש קורה משהו שמאחר יותר מתברר כנס לכל דבר: אחד מבניו של הגאון

את גם להקשיב לרוחשי לבו ולהתנסות בחוויות רוחניות. כאשר התבגר, הוא מצא את עצמו מצליח בלימודים אך מוטרד עד עומק נפשו משאלת משמעות הקיום בחיים החולפים כהרף עין.

ר' ברוך נולד למשפחה, עשירה, מכובדת ומשכילה. מילדותו היה שוחר דעת ומבקש אמת באופן יוצא מן הכלל, הוא היה מנסה לחקור לעומק כל פיסת מייע שהגיעה לידי, ולהציב אופקים, להכיר עד וסדר יחד עם

רק אחרי פטירתו של ר' שמואל, כאשר אומר השם 'ר' שמואל שפירא' בלבד המה במועיהם וקשקש בקרבם של כל מוסדי הקרובים והרחוקים במערך תקופה ארוכה כפנמון מדיד שיטה כשהוא מוליד מותיכם ורחם כבידה וטובעת של היהודי תשובה וכיסופי קדושה מפלחי כליות - נענה ר' לוי יצחק ואמר: "מדובר אם כן שר' שמואל שפירא פגעל בשתיקתו הרבה יותר מאשר פגעל רבים אחרים בדימדיהם"

הגונה... הוא החל לספר לי על "רבי נחמן", על עצת ההתבודדות ועל תבוינו החדשים מחסידי ברסלב כשהוא דוחף אותי לבוא ולהכיר מקרוב את אותם חסידים. בית הכנסת "אור הצעלם" ברחוב מאה שערים בירושלים, הישול, היה אז המרכז היחיד של חסידי ברסלב בארץ ובעולם וכל מי שרצה להתרשם מחייהם של חסידי ברסלב היה מוצא את דרכו לשם. היה זה בשנת תשי"ב ובתקופה הזו התחילה להתגבש בירושלים קבוצה של מתקרבים שהיו מגיעים להתפלל שם ושוהים שם רבות. פניתי לרב וולבה וסיפרתי לו על הצעתו של אותו

הרב שלמה וולבה משיב פרס זתן המשה לילי

חבר הרב התלהב: "אם כל מה שלמדת עד עכשיו לא מצא עדיין מסילות ללבך, ייתכן מאד שברסלב זו הדרך שלך לקרבת אלוקים אמיתית". הרב חלבה עצמו היה הוגה הרבה בספרי רבינו וגם נתג לקיים מדי יום ביומו את מה שהוא כינה "עבודת הברידות" ובאותה שיחה הוא שיבת בפני את רבינו ואת דרכו בהתפעלות גלויה וממדיצה.

לא פגשתי עד אז אדם ברמה כזו. התחלתי לבקר בתכיפות בישיבה בבאר יעקב, הייתי מקשיב מרוחק לשיחות המוסר שלו ומשוחח איתו לאחר מכן ביחידות שיחות ארוכות. הוא קבע אתי תכונות בספר "דרך ה'" לרמח"ל, לימוד שהעניק לי כיוון מחשבה בריא ומצק שמאחר יותר אכן טייע לי המון בכך שהגן עליי מליפול לזרועות השיבושים הדמיונות שארבו לי בהמשך הדרך, אך למרות כל זאת עדיין לא חשתי כל טעם בעבודת השם. הרברים ששמעתי ושלמדתי נראו לי יפים, מעניינים, מעשירים, אך הם עדיין לא היו עבורי כאלה שהיה בהם כוח לגעת במקום העמוק ביותר בגפשי ולחולל בקרבי את המהפך.

הגדול הרב שלמה וולבה זצ"ל, מי ששימש אז כ"משגיח" בישיבת באר יעקב המצויה במרחק הליכה מנס ציונה, דופק פתאום על דלת הבית. הוא הגיע להיעוד באביו בעניין כלשהו ואגב כך גפל מבטו על ברוך: בחור צעיר ששקוע בספר הלכות, "אתה מתאים לאבא שלי", הוא קרא לעברו והציע לו לבוא עמו יחד לפגוש את אביו.

האכזבה הקשה ונקודת האור

מצויד בברכת הדרך של מי שראיתי בו מורה דגול וגאון יחיד במינו בחכמת הנפש מצאתי את עצמי בבוקר בהיר, (משום מה

היה לי חבר נעורים, בחור בשם שמעון כהן, שהתחיל לגלות אז עניין בהסידות ברסלב וכדרכם של כל אלו שזכו לטעום מעט מן "היין והונגרי" הוא ניסה לזכות גם אותי בלגימה

הרב שלמה וולבה מבזליץ על חסידות ברסלב

כבחור צעיר ומחפש דרך, הפגישה עם ר' שלמה עשתה עלי רושם כביר - משוחרר ר' ברוך כשהחזרה לאותם ימים מציתה בעיניי זיק מיוחד. ר' שלמה זצ"ל היה איש מחשבה מעמיק שידע לצלול עמוק לנבכי הנפש של בן שיחו.

ר' לוי יצחק
בחדר יחד עם
ר' שמואל
שפירא

ימינה לאורך סמטה צרה וקטנה כשתוך כדי הליכה אני מספיק לשמוע מהאיש אליו אני מתלווה ששמו בישראל הוא "שמעון" ושם משפחתו "שפירא"...

הפגישה המפתיעה עם ר' שמואל שפירא

עליתי אחריו בגרם המדרגות הצר, הדלת נפתחה ומול עיניי אני רואה איש מבוגר יושב ברפיון על כיסא, כשבירי חוברת קטנה פתוחה, הייתה זו כנראה חוברת 'תיקון הכללי', הוא מרוכז כולו בתוכה. היה זה ר' שמואל שפירא שעד אז כמדוב לא שמעתי ולא ידעתי ממנו כלל וכלל. ר' שמעון פונה אליו כשהוא מצביע עליי ואומר לו: "אבא, הבחור הזה יודע מאין בא, לאן הוא הולך, ולפני מי הוא עתיד ליתן את דין וחשבון..." כשמונתו לספר בצורה הזו לאביו על לימוד המשניות המשותף שלנו. ר' שמואל מרים את עיניו, מסתכל עליי, הוא פשוט מתחיל לבכות: "אני גם רוצה, תברך אותי שגם אני אדע..."

זה היה הרגע שבו החיים שלי השתנו לחלוטין. הרגע בו הבנתי שהחיים שלי עד כה הם כל כך עלובים ותפלים חסרי תוכן ושאינו מוכן לעשות הכל על מנת להשיל אותם מעליי ולהתחיל חיים חדשים לגמרי. לא היה צורך בשום יסוד, בשום הוכחה, בשום שכנוע, בשום מילה. עמדת פנים אל פנים מול האמת הגמורה והשתי בושה וקדושה שלא ניתן לתאר אותה. הפנים האלה, העיניים האלה... זה היה גורא ואל תצפו שאצליח להעביר לכם את מה שקרה לי אז. דבר אחד אני יכול לומר: עד אז שמעתי הרבה וראיתי הרבה אך שום דבר ואף אחד לא הצליח לגרום לי לקבל על עצמי עול מלכות

מפסיקה לגרום... רק מאוחר יותר הבנתי שהוא היה חוזר על פרקי משניות בעל פה או קורא את מומחי התיקון הכללי. ברגע שהוא הבחין בי הוא ניגש אליי מיד ושאל אותי במאור פנים בהטרה שהזכירה יותר את שפת לשון הקודש מאשר את העברית המדוברת: אכלת היום? שתית היום? ותך כדי דיבור הוא ממחר להכין כוס תה חם, מוציא מארון סמוך חתיכת עוגה ומגיש לי את הארוחה הקלה הזו... האיש החביב הזה המתין בסבלנות שאסיים לאכול, פתח ספר משניות, היה זה מסכת אבות, והוא מתחיל ללמוד איתי: "דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון..."

בניגוד כל כך חד לחוויה הקשה שנותרה בי מהשיחה עם שלוש בעלי התשובה בקומה העליונה - הלימוד התמים והפשוט הזה עם אותו איש היסב לי הנאה וקורת רוח מרובה. רציתי להמשיך וללמוד אתו עוד ועוד אלא שכעבור דקות ספורות בלבד הוא עוצר את הלימוד ואומר לי: "כעת אני צריך ללכת לבית אבי", אזרתי אומץ ושאלתי אותו אם אוכל להתלוות אליו. האיש הזה כבש אותי עם התמימות והאמת שלו וסיקן אותי מאד לבקר בבית שמגדל ילדים מן שכונה... הוא השיב בחיוב ואני מצאתי את עצמי הולך אחריו לכיוון דלת היציאה האחורית של הבניין ופונה

התארך צדב בזמני עד עצם היום הזה: כיו תשרי) יושב בקומה העליונה של אותו בית כנסת יחד עם אותו חבר ועוד שני בעלי תשובה מפורסמים כששלושתם מרצים בפניי לראשונה על תורת ברסלב כפי שהם למדו והבינו אותה. שלא כמצופה, סגנון הדיבורים שלהם גרם לי דחיייה עזה. היו אלה דיבורים מנופחים ומגזרקים, הרגשתי שהאנשים האלה לא מחוברים באמת לא למציאות ולא לחיים ושבדיהם אינם נובעים מן הלב. הייתה הרגשה של משהו אפל חד בשחיה הזו, חיכיתי בנימוס שהיא תגיע לסיימה ובלבי גמלה תחלטה ברורה שלמקום הזה ולאנשים מהסוג הזה אני לא חוזר יותר לשלם.

כאשר השיחה הזו הסתיימה לבסוף, קמתי וירדתי במרד המדרגות, כמעט בריצה, לכיוון פתח היציאה הנמצא לרוב סגור אלא שבמקום לצאת מהבניין נכנסתי "בסעו" לבית המדרש הקטן, ה'כולל', שבקומה התחתונה. המראה שנגלה לעיניי היה מוזר אך משום מה דווקא מושך ומקסים. הדיכל היה ריק ובין השולחנות הסתובב בזריזות ובחצינות מיוחדת במינה יהודי שהתנהגותו הייתה נראית בעיני קצת חריגה ומשונה: הוא הולך הולך ושוב תוך סידור הספרים במדפים כשפיו לא מפסיק למלמל בקול, אז זה עמד אצלי דימרי של מסחנה שלא

בית הכנסת
ברסלב
שערי חסד

ר' שמעון פתח אליו כשהוא מצביע עליי ואומר לו: "אבא, הבחור הזה יודע מאין בא, לאן הוא הולך, ולפני מי הוא עתיד ליתן את דין וחשבון..." כשמונתו לספר בצורה הזו לאביו על לימוד המשניות המשותף שלנו. ר' שמואל מרים את עיניו ומסתכל עליי, והוא פשוט מתחיל לבכות: "אני גם רוצה, תברך אותי שגם אני אדע..."

ובקולי קולות, לא ידעתי אז שבנוסף לחולשתו הכללית הוא סובל גם מכאבי ראש נוראיים והצעקות בקרבנו מציקים לו מאד. הוא לא אמר לי על כך מילה למרות שהיינו נפגשים מדי יום ביומו כמה וכמה פעמים. רק כעבור זמן מה הסבו אחרים את תשומת לבי לעובדה זו, אך מכיוון שלא יכולתי לוותר על התפילה

תפריט דל. אני זוכר שר' שמואל אמר לה פעם: "רחמנות, בחזר מבית עשירים בא לכאן לאכול פידורים. צריך להכין לו משהו יותר משזבת...".

אומר לכם את האמת: אני אכן הגעתי מבית אמיד שמדי פעם היו מבקרים בו אישי ציבור

שמים שלימה כמו אותה דקה קצרה בחיזון הקטן והצר מול פניו הקדושות והנוראות של ר' שמואל שפירא.

לא היה צורך בשום יכוח, בשום הזכרה, בשום שכונת, בשום מילה. עבודתי פנים אל פנים מול האמות הגמורה וחשתי בטה וקדושה שלא ניתן לחסר אותה. דבר אחד אני יסבל לחמו: עד אז שמועתי הרבה וראיתי הרבה אך שום דבר חאף אחד לא הצלח לגרום לי לקבל על עצמי עול מלכות שמים שתלימה כבוד אותה דקה קצרה בחיזון הקטן והצר מול פניו הקדושות והנוראות של ר' שמואל שפירא

בקרבנו העדפתי להחליש את הקול ולהתפלל על ידו בשקט מאשר למצוא לי מקום תפילה בפינה מרוחקת ממנו שם הייתי יכול להמשיך ולקדוץ את גרוני כרבים אחרים באותו בית כנסת שהתפילה בו הייתה באותם שנים גועשת ורועשת כידרה רותחת...

רמי מעלה וגם היה משופע במאכלים ומה היה לי שם בביתו של ר' שמואל ויום אחר יום? פידורים ממש. אבל נוציתי מאותה ארוחה, הצאה של ממש, יותר מכל מעדני עולם. היה שם לכל פידור טעם של אמת. מתיקות של אמת. חף ונקי, לגמרי לגמרי, מכל החן השקרי של העולם שאותו כל כך הכרתי מקורב. והטעם המתוק הזה של החן של אמת היה משביע ממש. גם באופן גשמי.

שתי נקודות שזכורות לי מאותם ארוחות בוקר במחיצתו: בסיום הברכה הראשונה בברכת המזון שכמנהג אנ"ש מוסיפים את המילה "ברחמי", הוא היה מוכיח לעיתים להפסיק מעט בין מילה זו למילה "את הכל" שאחריה, כדי שלא ייווצר צירוף "מוות" חלילה. כמו כן, בגמר ברכת בונה ירושלים, הוא היה מוסיף לאחד המילה "ירושלים" את המילים "עיד הקודש".

התברותא בספר ליקוטי הלכות

אילו היה הדבר אפשרי - הייתי מתאמץ לשהות לצדו של ר' שמואל ולבלות עמו כמה שיותר, אבל הדיבר היה בלתי אפשרי. קודם כל: היה לי פחד נורא ממנו. יראת הרוממות. הרגשתי שאני עומד מול מלאך אלוקים, קדוש קודשים. שנית: הוא היה ממעט מאד בדיבור וכל ניסיון לגרום אותו לשיחה משמעותית הייתה מלאכה קשה ומפרכת... מכיוון שהשתוקקתי מאד להתבשר מאורו הייתי מבקש ממנו מדי פעם שילמד אתי בתברותא והוא היה נענה בשמחה ומתיישב ללמוד אתי בספר "ליקוטי הלכות". זכיתי ללמוד אצלו המון בספר הזה, בעיקר בזמן סעודה שלישית של שבת ובעיקר את חלק "אבן העזר" שלמדנו כמעט את כלו מתחילה ועד סוף. ציפיתי אז למצוא את זיווגי וראיתי בלימוד הלכות אלו סוג של סגולה. מאז ועד היום "ליקוטי הלכות" הוא כל חיי, זה

מאותו רגע נקשרה בפשי בפשו ואני החלטתי: האדם הזה הוא מכאן ואילך כמו אבא שלי והבית הזה הוא כמו ביתי. לרשותי עמדה אז דירה יפה ורחובה בקטמון הישנה שהייתה בבעלותה של סבתא שלי ע"ה בה התגוררתי באותו זמן, אך קטמון רחוקה מדי ממאה שערים ולא יכולתי לשאת את המרחק הזה מאותה פינה קדושה שהייתה עבורי מאז את מקור החיות והחיזוק שלי. מכיוון שרציתי להיות סמוך ככל האפשר לביתו של ר' שמואל בדקתי אפשרות של שהייה ומגורים בישיבה לבעלי תשובה בקרבת מקום ואכן בדיק באותה שנה התגבשה קבוצה של בעלי תשובה חסידי ברסלב ששכרו בית גדול ברחוב דבורה הנביאה הסמוכה אותו הפכו לפנימייה כשאת רוב שעות היום הם מבלים בישול. הצטרפתי אם כן לאותה תבורה, וכך זכיתי לוותר בו יכולתי לישון ולשהות מרחק פטיעות אחוזת ממש מביתו של ר' שמואל כשאני מנצל כל הדמגות לבקר בביתו.

בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי.

באותה תקופה השתלתי לאכול ארוחת בוקר, מדי יום ביומו, יחד עם ר' שמואל. ארוחתו של ר' שמואל הסתכמה בלחם מלא עם ביצה ומעט חמאה, הוא היה אוכל לאט לאט, כשהוא מגיש מדי פעם לפיו כמות קטנה מאד של אוכל, כמו ציפור. בבית שרדה כמובן עניות גדולה ואשתו של ר' שמואל, מרת פריידא, הייתה מכינה לי מדי יום את אותו

סובל בדומיה

מרוב שחיבבתי אותו והרגשתי קדושה והתערדרת כל כך עצומה במחיצתו - קבעתי את מקום התפילה שלי בארבע אמותיו. בזמן שהכרתי אותו הוא היה כל כך חלוש שגם את תפילת שמונה-עשרה הוא היה נאלץ להתפלל בישיבה, אני שהייתי מקורב טרי ונלהב בתחילת דרכי הייתי מקיים את דברי רבינו כפשוטם וצועק את מילות התפילה בכח

הגן ערך שלי. אני עובר על הספר שוב ושוב, יש לי כיום חמשה סדרים בספר הזה, כל סדר עם חברותא אחרת, בחורים ואברכים ליטאים, הלימוד הזה מחולל אצלנו פלאות.

צורת הלימוד הייתה פשוט קריאה משותפת בספר. היינו קוראים יחד שורה אחרי שורה. ר' שמואל כמעט ולא היה נעצר להסביר, רק מושגים בסיסיים שהסברם היה הכרחי להבנת הנאמר ושזיהה ברור לו שאני לא מכיר את אותם מושגים. אבל מה שר' שמואל לא יכול היה להסתיר זה את אהבתו העצומה לרבינו שהייתה ממש עולה על גדותיה ומשתפכת ממנו החוצה. "אשרינו", הוא היה קורא מדי פעם בשמחה עצומה תוך כדי לימוד, "אשרינו

אחד שאליו הוא היה מציץ להתקרב... באופן כללי הוא היה מאד מעורר ומדרבן אותי ללכת ולשמע את שיעוריו של ר' לוי יצחק בנוד. "גרי לוי יצחק אפשר לקבל המון המון", היה אומר לא פעם, "הוא מספר על חייהם של אנ"ש באופן וממחיש כיצד הייתה נראית ברסלב בדור הקודם, אלו דברים יקרים מאד, חשובים מאד". כאשר הייתי שואל אותו שאלות מסוימות שקשורות למנהגם של חסידי ברסלב או כל שאלה שקשורה לעבודתו לפי דרכו של רבינו הקדוש, היה תמיד מפנה לר' לוי יצחק, "תשאל את ר' לוי יצחק, הוא יודע, הוא יענה לך". הוא בשום אופן לא הסכים לענות, גם אם היה מחזר בשאלה שכל בר בי רב יכול

שמעולם לא פגשתי לה דוגמת. למשל, כאשר תוך כדי שיחה אתו קרה הייתי מספר לו סיפורים מעברי, הוא היה שוצר אותי ואומר: "עדיף שלא לספר על כך. אם לא ניתן למוחק זאת לגמרי מהזיכרון - לפחות לא להציג מהפנה מה שהיה - היה, אבל אם מדברים על כך - נותר ריח לא טוב".

בהדמנות אחרת הגעתי אליו כשבידי אני מחזיק ספר שולחן ערוך גדול, חלק אחד חיים, עם כל נושאי הכלים והמפרשים, כשאני מציג בפניו את תוכניתי לקבוע בספר סדר לימוד קבוע ויומיומי. גם אז הוא הרשה לעצמו להעיר: "למדת כבר קיצור שולחן ערוך, חיי אדם?" דבר ראשון תדע מה עושים בחיי היום יום, אחר כך תתקדם הלאה".

פעם שאלתי אותו על ההשתתפות בבחירות, ראיתי שהתנגדות לכך בערה בעצמותי אך הוא לא הרחיב על כך את הדיבור רק ענה בקצרה: "בית הדין של ירושלים הכריע לאיסור" ותו לא.

לעומת זאת, היו נושאים שעליהם יכול היה לדבר פעם אחר פעם גם ללא סיבה מיוחדת שתוציא אותו מגדרו אלא שגם אז צורת הדיבור הייתה הצבעה על דברי התשובות המודפסים בספר כלשהו בתוספת דברי חיזוק כלליים ופשוטים על אותו נושא. כך למשל היה מדבר על חשיבות שמירת הענינים, הוא היה אומר בשמו של ר' יונה לעבל זצ"ל שהענינים הן "פרחלקטורים" וכאשר הם פתוחות ללא פיקוח הם עלולות להכניס למוח המון שטויות והבלים חיובה לעמוד על המשמר. הוא גם היה מראה לי בחזר או בספר "חסד לאברהם" רברים על שמירת הברית או על הזהירות מבעט. אבל הכול היה בנעימות ובפשטות, כמו שיחה בין חברים טובים, בלי שמץ רשמץ של עליצות כלשהי.

ר' שמואל שפירא בתפילה לפני חזנה בנו (באיכות גב)

אבקשה

"תברח משום?"

ובכל זאת אני חייב לציין מאדע שהציל, אני מקווה שאכן לזיחות עולם, את כל חיי החיננים ואת כל אופן ההתקרבות שלי ושל משפחתי בעתיד לעבודת השם ולרבינו, באותו פעם הצנתי בפני ר' שמואל שאלה שהטרידה אותי מאד ור' שמואל כדרכו לא השיב לי אלא שלח אותי לר' לוי יצחק ששלח אותי, בצעד חריג, לכתובת נוספת אחרת - אך התשובה והזרות שזכיתי לקבל וליישם לבסוף מלווה ומדריכה אותי עד עצם היום הזה וככל שהדבר עולה בידי אני משתדל גם להעביר את רוח הדברים למתקרבים רבים שההשגחה העליונה מפגישה אותי עמם כפעם בפעם. זהו הסיפור:

היה לכאורה לענות עליה.

פעם השתתפתי בניסיעה כלשהי עם קבוצה מאנ"ש יחד עם ר' אליהו חיים רחין זצ"ל. כשהורתי עליתי לביתו וסיפרתי לו על כך. ר' שמואל אך שמע את שמו של ר' אליהו חיים ומיד החל להרעיק עלי דברי הערכה חמים: "ר' אליהו חיים הוא תלמיד חכם, הוא יודע טוב ללמוד, הוא יודע טוב ללמוד, כדאי לך להיות בקשר אתו, להסתובב אצלו...".

היה סוג נוסף של "דיבורים" שזכיתי לחלץ ממנו. זה היה קודרה במצב שבו נהנה מציאות שהאריכותה אותו להעיר לי, לשם טובתי האישית שלי, והוא היה עושה זאת בעדינות וברכות

שיש לנו רבי כזה, אשרינו". הוא היה ממש זורח מרוב שמחה בשעת הלימוד הו.

כשר שמואל כבר היה סוף סוף מדבר...

ר' שמואל, כפי שכבר הזכרתי, היה שתק וכל משפט שהצלחתי לדלות מפיו היה אצלי במדד הישג עצום. מה שמעניין ומפליא הוא שכאשר נתס הזה היה קודרה הוא כבר היה מדבר - הרי שהתוקן של הדיבור היה לרוב דברי שבח מכל הלב על אישורו חסיד ברסלב

אותי לראשונה להתקרב לחסידות ברסלב ומי שהיה יודע כמעמיק בעל שם עולמי בספרי קבלה חסידות ומחשבת ישראל, הגאון הרב שלמה חלבה זצ"ל. קמתי ונסעתי לביתו בגבעת שאול וכשנכנסתי לחדרו וציטטתי בפניו את הדיבורים שנדברים באותה ישיבה הוא היה מזועזע. "לא זו הברסלב שאני מכיר" - הוא

ומדיבוריו המעטים של ר' שמואל בצירוף כל מה שקיבלתי מלוא חופניים באמצעות הקרבה המתמדת עם בניו לבין מה שחזיתי בין כותלי אותה ישיבה הלך וחרירף עד שהפך להיות בלתי נסבל. נתקלתי שם באחד קבוע עם כמה וכמה הנהגות שנראו לי משובשות ומסולפות ובעיקר צרמו לי אותם דיבורים חסרי אחריות

כפי שכבר הזכרתי, בחרתי לי מקום מגורים בפנימיית ישיבה ידועה לבעלי תשובה שהתמקמה אז ברחוב דבורה הנביאה הרחוקה מרחק פסיעות אחדות בלבד מביתו של ר' שמואל ומהשול' שם הייתי מעביד את רוב שעות היום בלימוד בחברותא עם מי שבזכותו זכיתי להכיר את ר' שמואל, הבן ר' שמעון שהיה לי כאח. למדנו בעיקר גמרא עם פירוש רש"י, כשר' שמעון, בהתאם לעצתו הידועה של רבינו בשיחות הר"ן שיחה ע"ז, מעמד אותי להשתדל להבין את מהלך הסוגיא באופן בסיסי ולהתקדם הלאה וכך לגמא בורחות עוד ועוד דפים. אני זוכר שבתחילת הלימוד ניסיתי להתעכב ולהעמיק ולפלפל אך ר' שמעון התבטא אז שריבוי לימוד הגמרא שוטף את כל הזהמות והדמיונות שמקורב מביא עמו מהעולם שממנו הוא בא ועדיף להרבות ולהישטף כמה שיותר בכמויות של הנחלים המטהרים הממורקים הללו... זכינו ללמוד אז שבעה דפי גמרא עם פירוש רש"י מדי יום ביזמו ולסיים מסכתות וסדרים שלמים. גם עם ר' מרדכי, בן יקר אחר של ר' שמואל שפירא, קבעתי חברותא בלימוד גמרא אך לא ב"שול' אלא בבית המדרש של ישיבת "אנשי מעמד" באותו רחוב, וגם ממנו זכיתי לשאוב המון כפי שניתן לשאוב מבן לאבא שכזה שהיה אף הוא משמש אותו הרבה לעת זקנתו וקרוב אליז ביותר.

איתו רצה הדבר אפשרי - היינו מתאמץ לשהות לצדו של ר' שמואל ולבלות עמו כמה שיותר, אבל הדבר היה בלתי אפשרי. קודם כל: רצה לי פרד סדא ממתנו. ידאת והרוממות. הרגשתי שאני עומד מול מלאך אנתקום, קודש קודשים, שניתן הוא רצה ממתנו מאד בדיבור וכל נסיון לחדד אותו לשיחה משמעותית הייתה מלאכה קשה ומפורסת.

פסק לי חוד משמעיית. "אני הוגה הרבה בספריו של רבי נחמן", הוא העיד אז בפניי, "אני לא מוצא שם את סוג הדיבורים האלו. אם תשמע לעצתי - תחזור ותשמיע את הדיבורים באוזני זקני החסידים, אלו שקיבלו את המסורת האמיתית של חסידות ברסלב מדור לדור, הם בודאי יבהירו לך את הדיבורים".

שששששו בצורה גסה את הגבול והודו הברבור שבין הקב"ה לצדיק, דיבורים שהיו נשמעים שם ללא הרף והעלו בי תחושה של זרות מטרידה דוחקא על רקע צורת ההתקשרות של ר' שמואל ברבינו שהייתה נראית לי שונה לחלוטין.

מכיוון שר' שמואל לא היה האיש שניתן היה לפתח עמו שיחה רחבה בנושאים שכאלו החלטתי לשטוח את לבטי בעניין עם מי שדחף

לכאורה לא היה טוב ונעים מבין עבדתי ויכולתי להמשיך ולהתגורר באותו חדר של אותה ישיבה, חדר שהיה קרוב כל כך לכל מה שמילא אותי בכל כך הרבה חייה, וממילא גם להמשיך ולהשתייך לאותה ישיבה עוד שנים רבות ולהתגלגל איתה הלאה הלאה בגלגליה השונים, אלא שהגיגוד בין מה שקרן מפני

כמצווה ועשה עליתי לביתו של ר' שמואל והתחלתי לגולל בפניו את מה שאני שומע

ר' שמואל שפירא (באדיבות ר' נ שפירא)

אבקשה

ר' שמואל שפירא ור' לוי יצחק בנדר במירון

באותה ישיבה, אך ר' שמואל שכאמור ברח כל ימיו ממנהיגות, מרבנות וממתן עצות והוראות, הגיב על אתר כצפוי: "מה אתה שואל אותי? תשאל את ר' לוי יצחק, הוא מבין, הוא ידע".

פניתי לר' לוי יצחק, היה זה בסיומה של תפילת שחרית ב'שול', וסיפרתי לו בפרוטרוט על הדיבורים באותה ישיבה. ר' לוי יצחק הקשיב בדומיה וככל שהמשכתי בדיחויי הלכו והופיעו על פניו אותות של הסתייגות וסלידה הולכת וגוברת אך במקום לפסוק לי את פסוקו הוא הפנה אותי להרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א שהתפלל אף הוא באותו מניין והתכוון לצאת באותם רגעים לביתו. "נרשא כזה מתאים לר' יעקב מאיר" - הוא קבע.

את ר' יעקב מאיר שכטר הכרתי עוד מתחילת התקרבותי לברסלב. היה זה בשבוע הראשון בו הופעתי בבית הכנסת. ר' יעקב מאיר ניגש אליי הושיט לי את ידו: "שלום עליכם, שלום עליכם, קוראים לי יעקב מאיר, אך קוראים לכם?", ומאז היינו משוחחים מדי פעם. ניגשתי אליו אפוא בהוראתו של ר' לוי יצחק וליוותי אותו לביתו כשאני מתאר לו את מה שקורה ומה שנאמר בין בעלי התשובה באותה ישיבה. ר' יעקב מאיר צעד לצדי בשקט והקשיב לכל מילה בלי להוציא מפיו הגה, רק כשהגענו לביתו הוא הרים את קולו בזעקה מלב מורתח: "כל המתנגדים שהיו לחסידות ברסלב לאורך כל הדורות לא הויקו ולא קלקלו כמו הדברים

"צריך להיות נורמלי"...

יכרזן מיחד ומאלף נותר לי מאותו 'כך'. באחד הלילות שבהם בחרתי לישון שם הקדמתי וביקשתי מר' שמואל, לאחר ארוחת ערב בביתו, שיאיל בסובו להעיר אותי בשעת חצות. להפתעתי אני שומע את קולו לקראת השעה שבע בבוקר, כשקרני שמש ראשונים כבר האירו היטב את חלל החדר, כשהוא קורא אליי בקורטוב של בדיחותא: "חצות! חצות!" ומעודד אותי לקום ולהתכוון לתפילה במניין השני ב'שול'. אמרתי לו בפליאה מהולה בתרעומת: "ביקשתי שתעיר אותי בחצות", והוא המשיך: "חצות, חצות, בשבילך זה חצות...", ואז הוא הוסיף, באופן נרד ומפתיע, את המילים הבאות: "צריך לישון, צריך לאכול, צריך להתפלל, צריך ללמוד. צריך להיות נורמלי...". ר' שמואל שידע על תנאי האכילה והשינה הקשים שלי והבין שאת השעות בהם אדיה ער בלילה לא אוכל להשלים לאחר מכן ביום - העדיף את הדאגה לבריאותי הגשמית

מה שר' שמואל לא יכול היה להסתיר תוך כדי לימוד " זה את אהבתו הנצומה לרבינו שהייתה ממש נמלה אז על גדותיה ומשתפכת מזמנו החוצת. "אשדנינו", הוא היה קורא מדי פעם בשמחה נצומה, "אשרינו שיש לנו רבי כזה, אשרינו". הוא היה ממש זרח מדוב שמחה בשעת הלימוד הוד

בביתי, ופשוט עברתי להתגורר ב'שול' שגם כך הייתי מבלה שם כאמור כמעט בכל שעות היממה. את ארוחות הבוקר והערב הייתי סועד בביתו של ר' שמואל או בביתו של חתנו ר' יהודה לייב פראנק ז"ל וספסלי העץ בקומה התחתונה ב'שול' שימשו לי למיטה. היו לילות שהייתי מארגן לי פינת שינה בכ"ך קטן וצר, כמין מערה, שהיה מתחת לביתו של ר' שמואל אך לא תמיד מזג האוויר איפשר זאת.

האלה, אלו הם דברים חמורים ונדירים, תברח! תברח משם!", והוא פרץ בבכי מר.

הדיבורים האלה, עם המעמד המרטיט הזה שנלווה להם - היו בשבילי די הוטרד ובאותו רגע גמרתי אומר לעזוב את המקום ההוא ואת האנשים האלה לצמיתות. ארזתי את מעט חפציי, ביניהם גם היה ש"ס קטן וספרים נוספים שמפארים עד היום את מדף הספרים

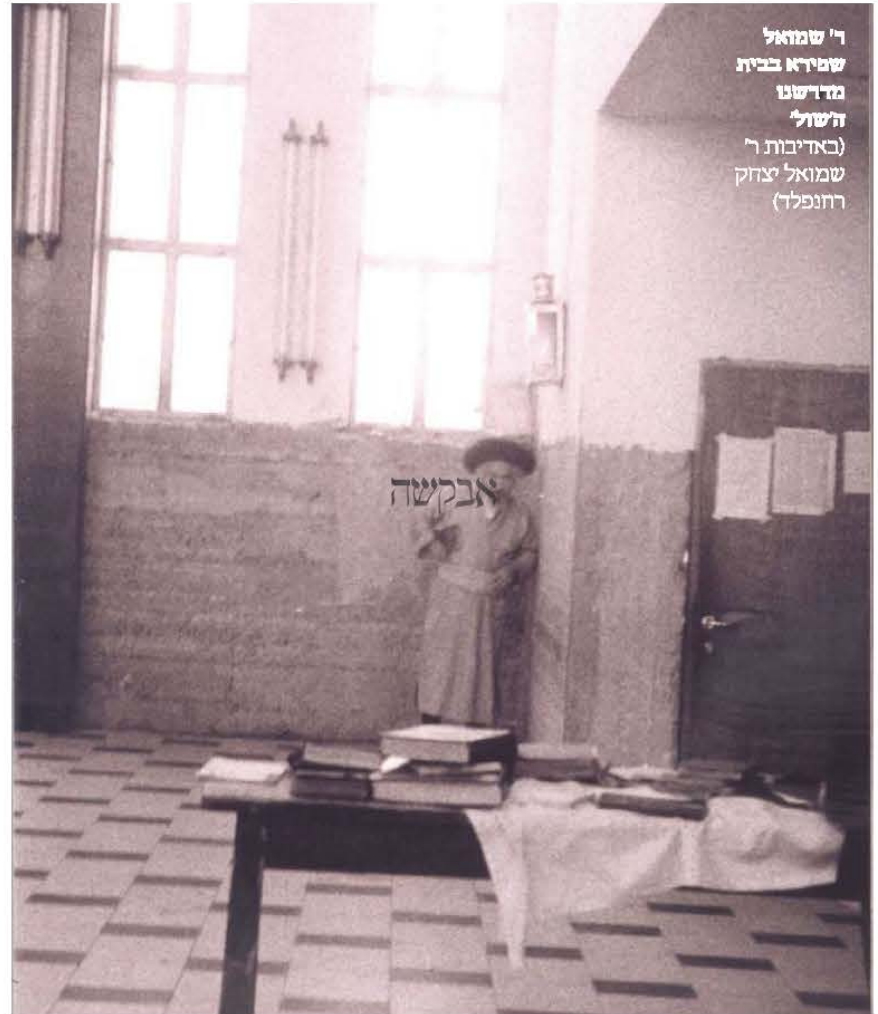

ר' יעקב מאיר צננד לצדי בשקט והקשיב לכל מילה בלי להוציא מפייו הגה, רק כשהגענו לביתו הוא הרים את קולו בתענה מלב מודעת: "כל המתנגדים שהיו לחסידות ברסלב לאורך כל החודות לא היקו ולא קלקלו כמו הדברים האלה, אלו הם דברים חמורים ועדאים, תברח! תברח משם!", והוא פרץ בבכי מד

השלכות נצחיות לו ולדורותיו עד סוף כל הדורות כמו החלטה לגבי נישואין ללא קבלת עצה ממי שנחשב בעיניו כרבו ומורו? אך מי שהכיר ולו במעט את חסידי ברסלב האמיתיים מהרוד הקודם פשוט מגחך: ר' שמואל שידר כזו פשטות וכזו שפלות של אמת שלא היה ניתן כלל להעלות על הדעת לבוא ולהתייצב מולו עם סוג השאלות שנשאל מי שנושא על לבו "אורים ותומים"... היה ברור לי שאחרי שהשידוך יסתיים בכי טוב אבוא לבשר לו את בשורת ה"מזל טוב" אך באותה מידה היה ברור לי שהוא היה מצטער ונצבט עד מעמקי גשמתו, ואפילו מקפיד הקפדה של ממש, לו הייתי מביע בפניו שאלה שרומזת לפחות בעקיפין כאילו אני מתייחס אליו כאל מי שנחון בקמצוץ כלשהו של "רוח הקודש" שמכשירה אותו לראות או לדעת מה שכל אדם פשוט אחר לא רואה או יודע...

אלא שאז קרה משהו שדחף אותי בעל כורחי להיוועץ ברי' שמואל בשאלה זו ואף לקבל ממנו תשובה שהפתיעה אותי, למרות שתוכנה של תשובה זו הייתה בעצם החזרת השאלה לכתובת הראשונה שהפנתה אליו את אותה שאלה וממילא שוב לא היה כאן לאמירתו של דבר שום מתן תשובה...

היה זה כאשר טלפנתי לאמי וסיפרתי לה על השידוך המוצע. כשהיא שמעה על פער הגילאים המשמעותי היא הביעה מיד התנגדות נחרצת מכל וכל. אני כמוכן לא הרפיתי ופרץ בינינו ויכוח ארוך ונוקב, אני טענתי שאמי שייכת לדור הקודם ולא מבינה את מצב העניינים בדור הנוכחי ואילו אני טענה לעומתי שאני חסר ניסיון בתחום ושבהמשך אתחרט על ההחלטה הזו. לאחר שהוויכוח הוביל אותנו למבוי סתום הציעה אמי את ההצעה הבאה: "ספר על השידוך הזה לר' שמואל. אם ר' שמואל יסכים, לא אתנגד".

ר' שמואל שפירא בבית מדרשו השולי (באדיבות ר' שמואל יצחק רחנפלד)

כיצד הכירה אמי את ר' שמואל?

אני כמוכן סיפרתי לה עליו מיד כשהכרתי אותו לראשונה אך נקרתה בפניה הזדמנות להתרשם ממנו בצורה בלתי אמצעית. היה זה באחת הפעמים שאמי עלתה לירושלים, בין היתר גם על מנת לבקר אותי ולהתעניין בשלומי. היא עלתה יחד עמי לביתו של ר' שמואל בכדי לשוחח מעט עם אשתו שבמידה מסוימת תפקדה כמו אמא עבורי, הכינה לי מדי יום ארוחת בוקר ודאגה כך או אחרת לצרכיי. ר' שמואל נכח אז בבית וכמו תמיד היו עיניו מושפלות כלפי הקרקע או מכוונות בספר כלשהו. ניגשתי אליו ואמרתי לו שאמא שלי עומדת בפתח החדר. ר' שמואל הסכים

בסביבה החלו להציע לי שידוכים. מר' שמואל הבנתי שיש לעשות כל השתדלות שבעולם על מנת לקיים את ציווי חז"ל להתחתן לפני גיל עשרים, וכך, כאשר עלתה הצעה שמואל נראתה לי הזלמת, הבעתי את הסכמתי המלאה למרות הפרש הגילים הגדול שהתקיים ביני לבין המדוברת (היא התקרבה לשנתה השלושים...). כיום, אחרי עיוות מושגים כל כך נורא שחלחל לראבוננו אט אט בקרב קבוצות שונות של חסידי ברסלב, עלולה לצוץ כאן בטבעיות תמיהה גדולה לכאורה: כיצד ייתכן שאדם מחליט החלטה כל כך גורלית ובעלת

גם על חשבון כל המעלות הרוחניות להן הייתי זוכה לו היה מעיר אותי בחצות. היה זה עבורי לימוד עצום.

התשובה המפתיעה על שאלת השידוך

בינתיים עברה כמעט שנה תמימה, התקרבותי כבר ליום הולדתי העשרים ואנשים טובים

אנשי אגודה.
ר' שמואל
שמואל זצ"ל
שמואל צביק
בבית

**ר' שמואל שידד כח פשטות וכו
שפלות של אמות שלא היה יתן כלל
להעלות על הדעת לבוא ולהתייצב
מול עם סוג העאלות שגשאל מי
שמשא על לב "אודים והמים".**

לדבר אתה השיחה ארכה כרבע שעה, כמובן כשעיניו עצומות לחלוטין, כשהשיחה מתגולת, שלא כהרגלו ולמרות טליתו מכך שהייתה מוכרת לי היטב, בעברית רהוטה שלעת הצורך הוא ידע גם ידע להשתמש בה. עיקרי הדברים היו דברי חיזוק על כך שהיא זכתה לבן כזה שמחפש קרבת אלקים בכל לבו ומוותר על כל תענוגות העולם כדי להיות חיי קדושה ויהדות צרופה, הוא הוסיף ואמר לה שאני אוהב ותביב סאן כבן בית ממש ושהיא יכולה להיות בטוחה שבמידת היכולת דואגים כאן לכל צרכיך והוא סיים בברכה שתרווה ממני הרבה נחת. אמי, שהספיקה לשמוע ממני לא פעם על שמירת העיניים המוחלטת של ר' שמואל והנהגות הקדושה הקיצוניות ביותר שלו, התרשמה עמוקות מאתה שיתח קצרה ומאו הייתה שמורה בלבה הערכה גדולה מאד לאישיותו.

יצחק בנדר, ר' בנימין זאב חשין, ושיבלחש"א ר' יעקב מאיר שכטר האחרים, שבתמימות אופיינית של חסידי ברסלב עמדה מול עיניהם שיחתו הברחה של רבי נתן: "גם אם הדרך לאומן הייתה מחופה בסכינים חרבות - הייתי רחוש על ידי ועל רגלי לבוא לשם, אך בלי זדכון לא הייתי נוסע".

הרשימת הנבמדה של ר' שמואל

הייתה הזדמנות נוספת שבה נוכחתי עד כמה חשובה בעיניו של ר' שמואל מצווה זו של כיבוד הורים גם כשלאאורה נראה היה שעל כך המאזניים המנוגד ניצבת מצווה כבוד משקל ביותר. היה זה כשהיו כאלה שהחלו לארגן נטיעות לאומן עם דרכונים מזויפים, אמי מאד חששה מנטיעה לא חוקית שכזו, אביה היה אסיר שנמלט ממסך הברזל והפחד ממה שעלול לקרות בין גבולות רוסיה הסובייטית ליוה שנים רבות את בית הוריה. דיברתי על כך עם ר' שמואל ותגובתו הקצרה הייתה: "כיבוד אמ", "כיבוד אמ". גם כאן ויתרתי כמובן על הנטיעה והתמלאתי בכיסופים לימים שבהם אוכה לעלות ולבוא לציונו של רבינו הקדוש בצורה שלא תפגע בשלזות נפשה של אמי.

בחורף תשמ"ט זכיתי לבסוף לנסוע לראשונה לאומן בצורה חוקית, וכשבאתי לספר זאת לר' שמואל ולקבל ממנו את ברכת הדרך, הוא קם מלוא קומתו וליחה אותי בברית דרך, על אף חולשתו הגדולה, חדשים ספורים לפני הסתלקותו, שכמעט לא אפשרה לו לזוז.

הרב אלישיב זצ"ל: "שליש נשלם נבד על ר' שמואל"

אני זוכר את הרגע בו שמעתי על פטירתו של ר' שמואל במתאי שביעי של פסח. הייתי בחצר ביתי בשכונת רמות בירושלים חדיעה ולמה בי טרעם. הרגשתי איך עולמי הרב עלי באחת מיהדתי להגיע להלוויה ועוד הספקתי לראות את שכנו הגדול, הרב אלישיב זצ"ל, שירד במדרגות ביתו בדרך להלוויה הרב אלישיב הכיר אותי כבן בית וכשהוא ראה אותי הוא הפסיד בצורה שלא הייתה אופיינית לו כלל: "שליש עולם עמד על ר' שמואל".

פעלתי אם כן כפי שסיכמתי עם אמי ועליתי לר' שמואל לשמוע את חוות דעתו בנידון. פתחתי ואמרתי לו: "בדרך ה, מדברים בשבילי שיחך". ר' שמואל הגיב מיד: "זה, בשעה טובה ומתולחת, ומה אמך אומרת על קדי", כך, במילים האלה, שד לפני שהתולתי לטפר מי ומה. נלחצתי ואמרתי מיד: "וכי מה אמא שלי מבינה בענין ז", כשכחנתי לכך כי אין לה כלל הבנה באורח החיים של חסידי ברסלב ואל לה להזביע דעות סאן, ואו ר' שמואל אומר לי: "אמא יודעת מה טוב לבן שלה, תשמע בקולה של אמך". כמובן שאחרי תשובה כזוה שכזו השאלה ירדה מהפרק...

לא חלף זמן רב מאותה מקרה ובתו של ר' שמואל, מרת פראנק תחי, העלתה הצעה אחרת עמה באתי כעבור תקופה קצרה בברית הנישואין. לחופה יצאתי מביתו של ר' שמואל כשהוא מעניק לי כחודך-רדשה הגדה של פסח שלו, שמו היה רשום על דף השער, וכיפת-ראש, דומלקה, עליה שמרתי כעל בבת עיני עד שאחד מבניי התעקש לתבש אותה לראשו תוך כדי קיום מצוות "לבסומי בפוריאי" ומאו נעלמו עקבותיה...

"הרבי הרי אומר"

על הקשר המיוחד של הגאון הגדול רבי שמואל אויערבך זצ"ל לתורתו ולאנשיו של רבינו הקדוש

שיחה זאת מתקיימת בסמיכות לימי האבל הכבד על הסתלקותו בסערה השמימה של הגאון האריד לחם מלחמות ה' רבי שמואל אויערבך זצ"ל, ור' ברוך שיבלחט"א שהכה לקרבה יתירה ממנו נאות לספר לנו מעט מהקשר המיוחד שהיה לר' שמואל עם חסידי ברסלב ועם תורתו של רבינו הקדוש.

את ר' שמואל אויערבך זצ"ל הכרתי מספר שנים אחר פטירתו של ר' שמואל שפירא. זה היה בתקופה שניהלתי תלמוד תורה לילדים שהתקשו להשתלב בצורת הלימוד רגילה ונדרשו לחינוך מסוג מיוחד. המוסד הזה עמד תחת נשיאתו הרמה והייתי מגיע אליו להתייעצות שבועית שהייתה מתגלגלת בחביבות מיוחדת, ממש כמין שיחת חברים.

באמתותו של ר' ברוך סיפור מופלא ומדהים: פעם, הוא מספר, הייתה לי שאלה קשה ומסובכת במיוחד. באתי אליו בשעת הצהרים, התפללתי מנחה גדולה בישיבתו ולאחר מכן ליוחתי אותו לביתו. כל הדרך הייתה רוחו טובה עליו והוא לא פסק מלהרנן ולשמח את לבי בדברי צחות. כך הוא היה נהוג אתי תמיד. הגענו לפתח הדירה, ואז הוא אומר לי: "תראה ר' ברוך, אתמול בלילה לא ישנתי כלל, אני זקוק למעט מנוחה. נרתעתי לאחוריי בחלישות דעת גדולה, התשובה לשאלה הייתה דחופה ביותר חרבניו אלו נשמעו באוזניי כדחייה למועד אחר, אלא שאז הוא ממשיך ואומר לי: "אל תדאג, תיכנס לחדרי, אני אשכב לנח ואתה תספר לי את השאלה שלך, וכשאקום אתן לך תשובה". התפלאתי אבל לא עמדה בפניי ברירה אחרת וכך עשיתי: אני מתחיל לגולל את צדדי השאלה, בתחילה הוא עוד הגיב עד שראיתי שהוא נרדם. הפסקתי לדבר כשפתאום הוא מתעורר ואומר לי: "למה אתה מפריע לי לישון? למה אתה מפסיק לשאול? דבר!..."

בנעריו היה הגאון הגדול קשור מאד לחסידי ברסלב שבשכונת מגוריו "שערי חסד". הוא ישב ימים ולילות בבית כנסת "ברסלב" באותה שכונה הוא עמד בקשרי ידידות עמוקים עם ר' יום טוב זלוטניק זצ"ל, שהיה חסיד ברסלב שכולו אש יקרת. הייתה לו לגאון ר' שמואל אויערבך גם ידיעה רחבה ועמוקה בספרי רבינו. פעמים רבות הוא היה מזכיר בשיחתו עמי דברים מתוך ליקוטי מהר"ן: "אתה הרי יודע... הרבי הרי אומר...", כך הוא היה מתבטא: "הרבי..."

הגאון רבי
שמואל
אויערבאך
זצ"ל

האמת של ר' שמואל כמצפן לחדות

ממרוקים של זמן ומקום, דמותו של ר' שמואל עדיין משפיעה עליי בצורה שלא ניתנת לתיאור. כל הילדים שלי חיים את ר' שמואל. כל הבית שלי ספוג ברי' שמואל. לא זמן הוכרחתי לרגל עסקיי להרחיק לארצות ניכר ולשהות במקומות שרחוקים מאד מאויריה של יראת שמים, די היה לי להיזכר בפניו הקדושות של ר' שמואל והמראה הזה ליחה אותי כמגן חי ושמר עליי מכל רע.

אני מתבונן כיום סביבי ורואה את ההתקרבות העצומה לרבינו. שאי סביב עיניך ראי כולם נקבצו באו לך. לאומן מגיעים יותר מחמישים אלף איש מכל רחבי העולם, מאות אלפים לומדים היום את ספרי רבינו ומשתדלים לדבוק בדרכיו, זה משמח מאד ומעורר תחושה שהגאולה השלימה קרובה יותר מאי פעם, אך לצד השמחה הגדולה הזו, כשנתקלים בכל כך הרבה תופעות מעוותות שחזרו למחננו, במיוחד בתחום זה של "פרסום של שקר" שכל כך מכטה ומסתיר על אורו ההגה החדש של רבינו, כשנתקלים בכל כך הרבה "חכמות" וכל כך הרבה בלבול וטילוף - דמותו של ר' שמואל ממש מעוררת געגועים וסוחטת דמעות בבחינת "חבל על דאבדך ולא משתכחין". דמות שכולה פשיטות, תמימות, שפלות ואמת צרופה כמה חשוב הזים להעמיד דמות שכזו מול עינינו לפחות כמצפן, לפחות שברע ונרגיש עד כמה אנחנו רחוקים מכפי איך שרבינו רצה שניראה ועד כמה יש לנו לכסוף ולהשתוקק שנוכה ולו במעט לצעוד בעקבותיהם של אותם תמימי דרך. לא לשכוח את ה"אוי לי, וי לי" ואת זעקת ה"גיוואלד", אך יחד עם זאת גם לא לשכוח את ה"אשרינו"...

יהובעל עגל השל אני

**"ד' שמואל שפירא פעם קרא לי ואמר: 'ד' יהו
אמר לי: 'הלוואי ואני אשב לידך בגן עדן', 'למה?' התפלאתי, והו**

הנסיעה לקבר יוסף הצדיק
בשכם שסיכלה את מדינות
המחבלים השומאליים • כך
הצליח ר' הירש לייב להביא
לכך שהמפתח של קבר-רחל
יחזור לידין של הנהג ר' יהודה
• ר' שמואל שפירא מציל את
אנ"ש מנסיעה למקום סכנה
• על הנסיעה בשלג לחברון
• שיחה מיוחדת לכבוד חג
הפסח עם ר' יהודה יעקב הי"ד
שזכה להסיע את אנ"ש חסיד
ברסלב למקומות הקדושים
במשך שלושים ושש שנה בין
השנים תשכ"ז - תשס"ג

ישי דוד

"יהודה", אמרתי לו "אני לא רב, אני אדם קטן".
והוא השיב: "כי אתה מסיע אנשים להתבודדות ולקברי צדיקים"

"אני מסיים את הנסיעה בשעה 2:30 בלילה, פתאום 'קופצים' עלי ארבעה חסידי ברסלב מאמריקה או אנגליה, אמרו לי שהם רוצים שאני אקח אותם לקבר יוסף בשכם. אחד מהם נדר נדר שאם הבן שלו יתארס, הוא יבוא להודות בקבר יוסף"

שעת אחר הצהריים של יום רביעי

בשכונת הירושלמית, אנחנו נקשים על דלת ביתו של ר' יהודה יעקב, יהודי ישיש שזכה לשמש במשך קרוב לארבעים שנה כנהגם של אנשי שלומנו מהדור הקודם נחם

עזן - חלקם שעודם חיים עמנו לאורך ימים ושנים טובות - לתפילה במקומות הקדושים והיה עד לעבודותיהם הקדושות, למארז הפנים והשמחה שלהם. ר' יהודה מקבל את פנינו בחביבות, לאחר שכבר התכוונ לבואנו מאז שיחת הטלפון שערכנו עמו אמש. ניכר כי ציפה לבואנו.

המארח שלנו חצה מזמן את גיל הגבורות ומתקרב לשנת המאה, הוא יהודי מזרז אחר, שראה מאורות מימינו. בגיל עשרים ותשע עלה מעיראק ארצה, החל לעבוד לפרנסתו כנהג, ויד ההשגחה טובבה שהוא היה זה שיוביל את חבורת אנ"ש לעבודתם הקדושה. כעת כעבור עשרות שנים בן נצר את הזיכרונות בלבו, ניאות לראשונה לספר את שראו ושמע, לקראת הארצייט של ר' שמואל שפירא זצ"ל, מתוך ידיעה שהדברים יגיעו לרבות קוראים.

הוא בן תשעים ושש, אך צלול בדעתו חיכרונו חד, בלי עק הרע. גם בגילו המופלג הוא עדיין עורך בעצמו את הניקיונות לפסח, אולם בשביל לספר על זקני חסידי ברסלב שאותם הכיר היטב, הוא היה מוכן להניח את הכל בצד. למראה גליון 'אבקשה' מתוכו נשקפים דיוקניהם הסהורים של זקני אנ"ש שאותם הכיר, מתמלא ר' יהודה התרגשות

שנמצאת במשולש הגבול של שלושת המדינות טורקיה, סוריה ועירק, קרוב לכורדיסטאן. ה'בן איש חי' זצוק"ל הגיע גם מהאזור הזה. בשנת תשי"א עליתי ארצה. בהתחלה נתנו לנו צדיף בקסטל, ליד ירושלים, אחר כך הועברנו למעברה בשכונת קסמון. בהמשך קניתי דירה בקסמון וכאן אני מתגורר עד היום. כאן בארץ חיפשתי מקור פרנסה, קניתי סגור והתחלתי לעשות הסעות.

זכה להוביל את אנ"ש לקבדי הצדיקים. ר' יהודה יעקב בשיחה לאבקשה

ומפטיד מילות שבח על כל אחד מהם שהכיר היטב מקרוב.

הוא פותח ללא גינונים, בשפתו הפשוטה והגלבת. הסיפורים קולחים מפיו בשטף, ואנו מביאים אותם עם החן והפשטות בהם סופרו. "הרבנים שהיו, של ברסלב, אני חושב שאין כמחם ולא יהיו כמחם", הוא מתרפק בגעגוע, "בכל שבוע בליל ישישי הייתי מסיע את הצדיקים שלכם, ר' יחיאל ור' צדוק (גרינולד), ר' הירש לייב, ר' שמואל שפירא, ר' אברהם יעקב גולדרייך, וגם את אבא של זה שמוכר קמח בבית ישראל..."

היכן ומתי נולדת? - אנחנו שואלים בתחילת שיחתנו

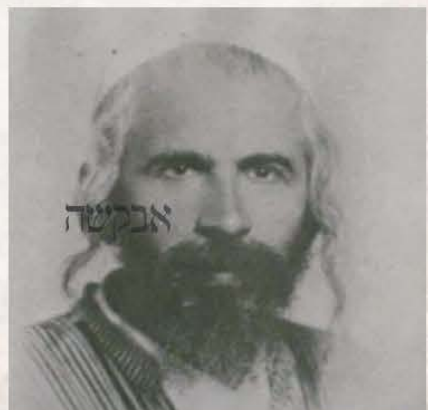
נולדתי בשנת תרפ"ב בעירק, בעיר 'חור'

הנסיעות הראשונות לכותל

איך נוצרה ההכירות בינך לחסידי ברסלב?

יום אחד בשנת תשכ"ז, כשנפתחה מחדש הגישה לכותל המערבי, אני נוסע בשכונת מאה שערים, עוצר אותי ר' הירש לייב ליפול ועמו כמה מחסידי ברסלב ליד הישיבה במאה-שערים, ופונה אלי "אתה ידע שהדרך נפתחה עכשיו לכותל המערבי, אולי תיקח אותנו לשם?" הסכמתי, הם שילמו לי הסעתי אותם והחזרתי אותם והם היו מרצים. לפני שירד, אמר לי ר' הירש לייב "אני רוצה אותך שכל יום אחרי הצהרים, שתעשה נסיעה קבועה מה'שול' לכותל", באותם ימים עדיין לא היה כביש ראוי ולא הייתה תחבורה שהובילה לכותל, וכך הייתי עושה נסיעות בכל יום אחר הצהרים מיישיבת ברסלב במאה-שערים אל הכותל, ולפעמים גם כמה נסיעות ביום אחד. בהמשך, כשהתרבו האנשים שרצו להצטרף, הבאתי עוד נהג שיעזור לי.

כעבור זמן, ביקש ממני ר' הירש לייב

הזמינו לחתונות צאנז. ר' שמואל שפירא (באדיבות גב.)

הלילה? אמרתי להם שבאנו להתפלל בקבר של הצדיק. שאל אותי אחראי האבטחה "מה, אתה לא מפתח? אמרתי לו: "לא, יש לי נשק". הוא הסיף ושאל: "אתה רוצה אולי שני אנשי אבטחה שילוו אותך?" אמרתי: "לא, אין צורך, זה בסדר", אמר איש האבטחה: "רק כשאתה חוזר, תודיע לי, שאני אראה שיצאת בשלום". "בסדר" אמרתי.

לפני שהמשכתי בנסיעה, אמרתי לו: "רק שתדע שליך הצדיק לפני הכניסה לשכם, מישהו הניח חומה של אבנים לרחוב כל הכביש", אמר לי איש האבטחה "בסדר, אני שולח לשם כמה אנשי אבטחה שיברקו מה זה"

נכנסו לשכם. הגענו אל קבר יוסף, התפללנו, שרנו, רקדנו, אחרי שעה אנחנו יוצאים, וכשאנחנו מגיעים למחסום פונה אלי איש האבטחה ואומר לי "הודת, אתה צדיק?", עניתי לו: "מי אמר לך שאני צדיק?" הוא מספר לי: "תדע לך, ששלחתי לשם כמה אנשי אבטחה והם תפסו שם מאחורי הצדיק שלושה מתובלים שחיכו שם עד שרכב יצאור ואז יתנפלו עליו", וככה בוכות חסידי ברסלב תפסו את המתובלים.

"פעם" - אני נזכר - "שני בחורים חסידי ברסלב קראו לי שאני אקח אותם לקבר רחל", לקחתי אותם, הם היו שם בערך שעתיים וחצי, כשיצאנו בדרך חזרה לירושלים, ירו ערבים לעברנו שתי יריות ובחסודי שמים היריות עברו מחלון אחד ויצאו מחלון שבצד השני ויצאנו בנס בלי שקרה לנו שום נזק".

הכיסופים של ר' שמואל גברו על השלג

זיכרון מעורר וזיכרון, ומאורעות מלפני עשרות שנים עולים וצפים בזה אחר זה. "יום אחד בחורף בשנת תשל"ג - ליד נזכר ר' יהודה "נסענו לכותל, לקבר דוד המלך וגם לקבר רחל, בקבר רחל היינו במשך שעתיים, אחרי שעתיים של תפילות אנחנו יוצאים מהקבר וראים שירד שלג כבד וכל הכביש מלא שלג בגובה של עשרים סנטימטרים. בעוד אני חושב: איך יוצאים מפה? פונה אלי ר' שמואל שפירא ואומר לי "אנחנו רוצים לנסוע לקברי האבות בתברון", אמרתי לו "אני לא יודע איך אני יוצא מפה, אתה רוצה שנלך לתברון?" אמר לי ר' שמואל: "אם אתה רוצה, אנחנו נגיע. רק תראה". לא יכולתי לטרב לרבי שמואל, אמרתי: "בסדר, יש מאחורי הקבר כמה קורשים רחובים, כמה חברה ייקחו אותם

הוא שאל אותי 'אולי תוכל לקחת אותם לכותל'. ר' הירש לייב עם ר' צבי אריה רחנפלד בכותל המערבי (באידיבות ר' יצחק צבי מאליק)

לבית, ור' הירש לייב היה משלם לי כרגיל, למרות שלא עשיתי נסיעה. ולבר מאת, אלו שלא היה להם לשלם על הנסיעה, רשמתי אותם, ובסוף החורש ר' הירש לייב היה משלם עבור אותם אנשים".

אט אט צפים להם הזיכרונות, ר' יהודה נזכר לפתע בסיפור מיוחד שארע עמו באחת הנסיעות, שהייתה, דווקא, לא צפויה.

"זה היה בשנת תשל"ב, אני מסיים את הנסיעה בשעה 2:30 בלילה. פתאום קופצים עלי ארבעה חסידי ברסלב מאמריקה או מאנגליה, ואמר לי שהם רוצים שאני אקח אותם לקבר יוסף בשכם. אמרתי להם "מה, עכשיו באמצע הלילה? הם אמרו לי שאחד מהם נדר נדר שאם הבן שלו יתארס, הוא יבוא להודות בקבר יוסף. אמרתי: "אם זה נדר, אני לא יכול לטרב".

הם עלו לטנדר שלי ויצאנו לדרך. לפני הכניסה לשכם, היה צדיק של ערבי מקומי ששימש כקיוסק במשך שעות היום. לידו אני רואה כמין חומה קטנה של אבנים שמישהו הניח משום מה לרחוב של כל הכביש. אני מרחוק רואה את זה, אמרתי לעצמי: לא צריך לרדת, יש לי סנדר חוק של מרדס, אני אסע במהירות ואפיל את החומה האת. עשיתי את זה, והצלחתי והמשכתי בנסיעה. אחרי קילומטר וחצי עוצרים אותי במחסום צבאי ושואלים אותי "מה אתה עושה כאן באמצע

שאעשה גם נסיעות לקברי צדיקים בכל ליל שישי. וכך התחלתי להיות הנהג של חסידי ברסלב. במשך עשרות שנים הייתי מסייע אותם בכל ליל שישי, וכן בערב ראש חורש ובשאר ימים מיוחדים.

בכל שבוע ביום חמישי, מחשעה תשע בערב ועד שש וחצי בבוקר בבוקר, הייתי מסייע אותם. הינו יוצאים בתחילת הלילה משיבת ברסלב במאה-שערים, נוטעים לכותל המערבי, ומשם לקבר דוד המלך. בכל מקום הם התעכבו למעלה משעה ואף יותר, בתפילות, בריקודים.

לפעמים, היו הרבה אנשים או הייתי חוזר לשיבת ברסלב במאה שערים ולקח אותם לכותל, לאחר מכן חזר לקבוצה הראשונה שבקבר דוד המלך ולקח אותם לקבר רחל. משם חזר לכותל ולקח את הקבוצה השניה לידד המלך. ככה הייתי עושה כל יום חמישי, חוץ מזה גם בימים מיוחדים כמו ערב ראש חודש וכדומה, שאז היו נסעים גם למערת המכפלה.

הם היו מרוצים ממני ואני הייתי מרוצה מהם. הם היו היטוד של הנסיעה, הם ייסדו את העניין. באותם ימים, חוץ מחסידי ברסלב לא היו כמעט מי שנסעו לקברי צדיקים. אך היו גם מעטים שלא מחסידי ברסלב, כמו ר' מגדל גפנר ואחרים, שהצטרפו.

לפעמים קרה, וכשהייתי מגיע בליל שישי לאסוף אותם ולא בא אף אחד, הייתי חוזר

ליקבר רחל, הם חזרו לחברון ואנחנו המשכנו לירושלים. בדרך, פתאום אני רואה את ר' שמואל שפיידא צוחק, אני שואל אותו "למה אתה צוחק?" הוא אומר לי "אתה רואה, אם רוצים - מגיעים".

מה עוד אתה זוכר מרבי שמואל שפירא?

ר' שמואל שפירא היה אדם צדיק גדול, הוא לא היה אדם פשוט, אם היה אומר משהו, זה היה מתקיים.

"פעם אחת באתי לקחת אותם לקבר שמואל הנביא, ר' שמואל עוצר אותי ואומר לי "היום לא ניסע לשמואל הנביא". שאלתי אותו, למה? והוא ענה שהוא לא יכול להגיד לי. טוב, אם

ר' הירש לייב לא נח ולא שקם ער שהמטבח והחזר לידו. קבר רחל אמנו בבית לחם

הצדיקים של ברסלב, אין כמזהם. ר' ישראל בער אודסר ולידו ר' ישעיה ב"ר יחזקאל גרינוואלד

ויפנו לי את השלג ונראה איך נתקדם". טוב, פיננו לי את הדרך, עלו על הטנדר שלי מתחיל לעלות כמאתיים מטרים, ואז אני מבחין

"הוא שאל אותי: 'כמה מצות אתם עושים מכל עיסה?' אמרתי לו שאנחנו נוהגים מכל עיסה לעשות מצה אחת, אמר לי רבי שמואל 'אם כן שלכם יותר כשרות משלנו'"

ר' שמואל אמר, אני לא מתחכמת. על אף שזה הפרנסה שלי. אני מתכוונת לחזור הביתה, ואז עוצרים אותי שאר האנשים ואומרים לי "יהודה אל תלך, תיקח אותנו לשמואל הנביא". אמרתי להם: "אני לא יכול לקחת אתכם" ונסעתי לבית.

היו כמה אנשים שבכל זאת נסעו עם רכבים פרטיים, וכשהגיעו לקבר שמואל הנביא, ניתך עליהם לפתע מטר של אבנים מהעורבים המקומיים. בסוף התברר, שהאחראים על המקומות הקדושים והזליטו או לפתחו את המערה של שמואל הנביא, עד אז המערה הייתה סגורה והתפללו במערה הגדולה שמעל המערה הקטנה.

וכששמע את זה השיח הערבי שם, הסית את הערבים ואמר להם "היהודים רוצים לפתוח

לצדי ברכבים ותקועים בשלג. אני ממשיך לנסוע, עד שנתקעתי גם אני בשלג. שוב אמרתי לחברה בטנדר שיצאו עם הקרשים ויפנו את השלג. ככה, לאט לאט, עד שהצלחנו בדרך-לא-דרך להגיע לחברון. הורדתי אותם בפתח של מערת המכפלה, לפתע מתקרב אלי איש האבטחה ושואל אותי "מאיפה הגעת?" אמרתי לו "מירושלים". "איך הגעת?" - הוא התפלא - "כל הדרך שלג, ויש לי שם כמה אנשים שתקועים עדיין בדרך". אמרתי לו "זה בזכות הצדיקים האלו, תדע לך, הם כאלו צדיקים שהם יכולים לשנות את הטבע". איש האבטחה אמר לי "בסדר, כשתגמרו להתפלל, תחיע לי".

אחרי שהתפללנו, איש האבטחה שלח לנו שני נגמשים, אחד מקדימה ואחד מאחורה ופינו בשבלינו את השלג מהכביש, עד שהגענו

הנחשון שיזם את הנסיעות. ר' הירש לייב ליפל

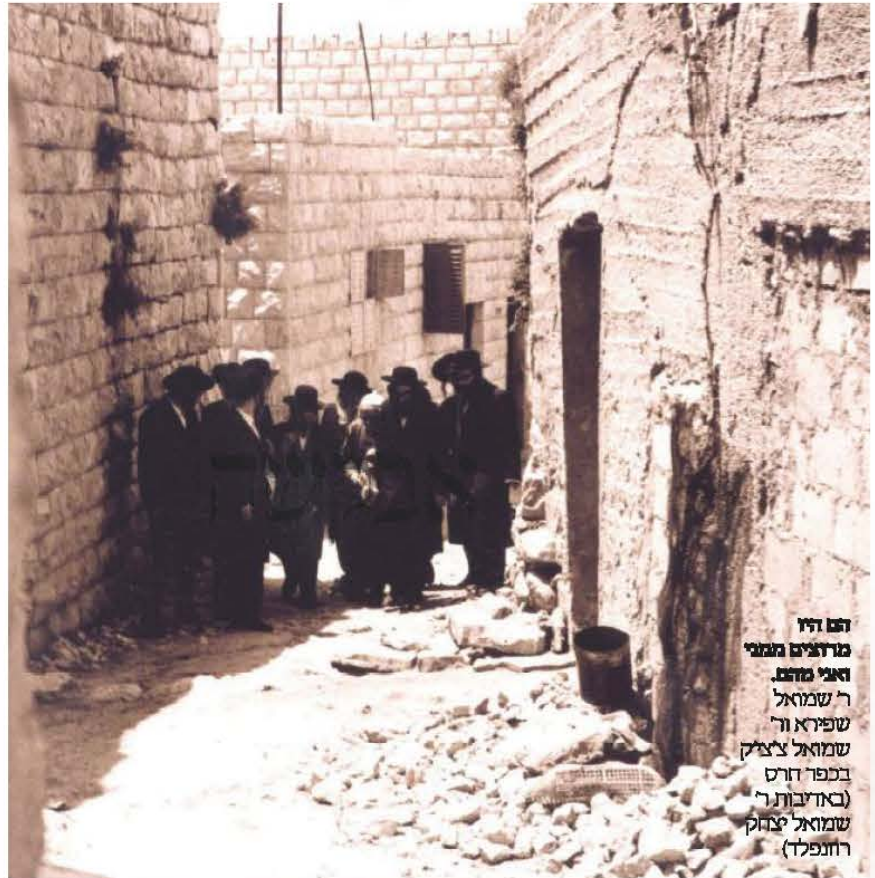

מסעות צדיקים.

ר' שמואל שפירא עם בנו בקבר יוסף הצדיק בשכם (באדיבות ר' שמואל יצחק רחנפלד)

יהודה ואני לא יודע אם זה כשר או לא, מה אני אעשה, או ר' שמואל אמר לי: "אני לא יכול להגיד לך על כל בסטה אם זה כשר או לא, רק תדע כלל לכל החיים, מישחו שאתה לא סומך עליז עד הסוף, אל תיקנה ממנו".

פעם, לפני פסח, שאלתי אותו "מה עדיף, שאני אקנה מצות היכן שאתה קונה מצות, או שאני יעשה כדרכי וכמנהג אבותי", שאני אופה מצות בבית?", שאל אותי ר' שמואל "איך אתה מכין בבית?", אמרתי לו: "אני קונה קמח מיוחד למצות ממאה-שערים, ולאחר מכן אופה בחצר הבית שלי את המצות, יש לי את כל הכלים, שהם כמובן מיוחדים רק לאפיית מצות". הוא שאל אותי: "כמה מצות אתם עושים מכל עיסה?" אמרתי לו שאנחנו נוהגים מכל עיסה לעשות מצה אחת, אמר לי ר' שמואל "אם כן שלכם יותר כשרות משלנו".

הם היו מרדכי ממני ואני מהם. ר' שמואל שפירא ור' שמואל צצ'ק בכפר חרס (באדיבות ר' שמואל יצחק רחנפלד)

לשמעון הצדיק היה שם על כל המערה הקבר רפת של פרות הוא הזמין פועלים על חשבוננו וניקו את הכול. הכנים לשם ספר תורה, שם פרוכת על הקבר של שמעון הצדיק ועל הקבר של תלמידיו.

אני זוכר את הבית של ר' שמואל, הוא היה צנוע מאוד, הוא לא חיפש לוקוסוס.

את המערה כדי שיוכלו לקלל אותנו שם בלי שנשמע, לכן כשיבואו היהודים לכאן, תארבו להם ותזרקו עליהם אבנים עד שיברחו" והם באמת ארבו להם ונדיוק הגיעו הרכבים של אלו שהחליטו לנסוע לבדם. את זה ר' שמואל שפירא חש וראה ברח הקדושה שבו".

איך הם היו מעבירים את הנסיעה?

הם היו שרים ביחד, אבל כשעברנו בכפר ערבי או במקום עם חשש לסכנה, הם היו מתפללים בינם לבין עצמם בשקט. ר' שמואל שפירא תמיד היה מתפלל בלחש, בלי שישמעו אותו. הוא היה יושב על ידי בקביעות ולידינו עוד אחד מהזקנים. ואם לא היה מישחו מהזקנים, ישב אחד מהבנים שלו, ר' נחמן, ר' נתן דוד וכו'.

ר' שמואל היה מזמק אותי לכל התחנות של ילדיו, אני זוכר את חתונת בנו שהיא היתה מרותקת לכיסא-גלגלים, החתן מאמריקה ורבי שמואל הבטיח לו שהם יוכו להקים בית נאמן ומבורך בישראל. ובאמת הם נישאו וזכו יחד לכך. לא מזמן היו אצלי הבנים של ר' שמואל, כמו ר' מנדל ועוד, שבאו לבקר אותי.

גם הילדים של משפחת דייטש באו לבקר אותי, אבא שלהם היה צדיק. כשנפתחה הדרך

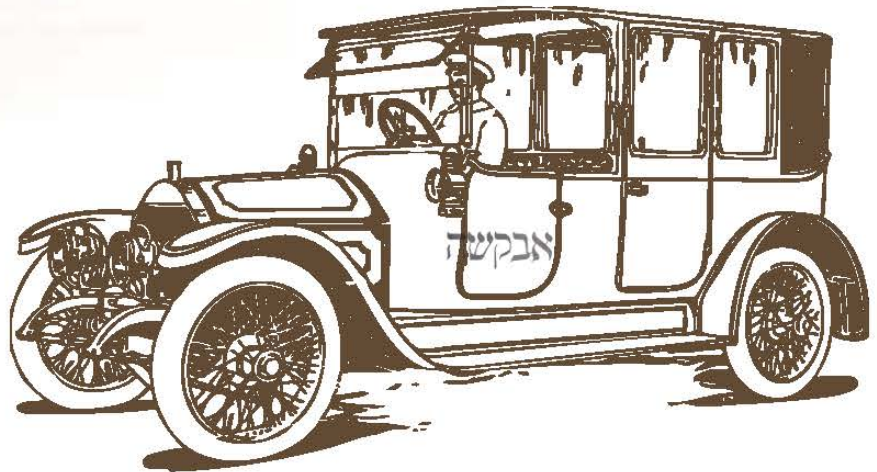

תמיד האיד פנים.
ר' אברהם יעקב גולדרייך (באדיבות גב.)

פעם אחת לא הרגשתי טוב ולא יכולתי לקחת את אני"ש לקברי צדיקים, אמרתי לרבי הירש לייב (ליפל): "היום אני לא מרגיש טוב ואני לא יכול לקחת אתכם", ר' הירש לייב, שהנסיעות האלו היו מאוד יקרות והשובות לו, התעקש ולא ויתר. אמרתי לו "בסדר, בתנאי שבעלה לרבי שמואל שפירא הוא יברך אותי", עלינו אליו, הוא מזג לנו כוס תה, אמרתי לו "רבי שמואל, הם רוצים שאני אקח אותם ואני לא מרגיש טוב, מה אתה אומר?", ר' שמואל אומר לי: "תיקח אותם". אמרתי לו: "תברך אותי" הוא בירך אותי. עליתי עם ר' הירש לייב ושאר החסידים לטנדר ונסענו, ובאמת רק התחלתי לנסוע הרגשתי טוב, עשיתי את הנסיעה כרגיל תודה לאל.

בכל פעם שהייתי צריך ישועה למשהו, לילדים או משהו כזה, הייתי הולך אליו להתברך. הייתי שואל אותו כל מיני שאלות, למשל הייתי קונה פירות וירקות ב'מחנה

"הוא לוקח מלקחיים ומוציא כסף דרך החור". יום אחד קרא לי אדם ממשרד ממשלתי בכיר בשם זיקולוביץ ואמר לי "לא נעים לי להגיד לך, אבל שמעתי מהשמש של קבר רחל שאתה גונב מהקופה בקבר רחל", אמרתי לו "אוי ואבוי לי, אני צריך לגנוב מהקופה! אני עובד כל היום בשביל הפרנסה שלי, אני לא צריך לגנוב". הוא אמר לי שהוא מצטער, אבל הוא חייב לקחת ממני את המפתח של הקבר, והוסיף "בכל פעם שאתם רוצים לנסוע לקבר רחל, תיקח אתך את השמש והוא יפתח ויטגור את דלת הקבר".

אחרי כמה זמן, הלכתי לצבי לחדש את רישיון הכניסה שלי, שאני אוכל להיכנס ל'כותל' ולקבר רחל ולשאר המקומות הקדושים, הוא אמר לי "אני לא יכול לחדש לך". שאלתי "למה?", "אני לא יכול להגיד לך" הוא ענה לי, "אבל יש סיבה". באתי לרבי אברהם גוטליב ממאה שערים ולרבי הירש לייב, ואמרתי להם: "תחפשו לכם נהג חודש, כי לא רוצים להביא לי רישיון". מיד ר' הירש לייב התקשר לבן שלו ישראל נחמן שעבר במשרד הממשלתי, והוא קבע לנו פגישה אצל עובד בכיר בשם גפני, שבאותה תקופה היה אחראי על המשרד הנ"ל.

היה אדם שקט ומיניש לרבי.
ר' צדוק גרינוולד ולידו ר' נפתלי דובינסקי
(באדיבות ר' נ. שפייר)

ביחד עם צבי והשמש מ'קבר רחל' הלכנו אני, ר' אברהם גוטליב, ר' הירש לייב ורבי יחיאל גרינוולד. ר' אברהם גוטליב פנה לגפני ואמר: "יש לנו פה נהג שכבר שנים מסייע אותנו ואנחנו סומכים עליו בעיניים עצומות, ופתאום צבי לא רוצה לתת לו רישיון". גפני שאל את צבי, למה? והוא ענה "השמש אמר לי שהוא גונב כסף מהקופה בקבר רחל", כששמע את זה ר' הירש לייב, מיד קם עם המקל שלו והתקרב אל השמש בתנועת איום והתחיל לצעוק עליו "אתה תראה שאתה יותר לא תבוא אתנו". ואז הירש לייב ורבי אברהם גוטליב המשיך להסביר לגפני "זו רק שבאה אישית שיש לשמש עם יהודה, זה לא בכון מה שהוא אומר". ואז קם עוד הפעם ר' הירש לייב והתחיל לצעוק לעבר גפני "אנחנו לא רוצים את השמש ורוצים את יהודה הנהג". אז צבי אמר "בסדר, אני אתן רישיון על שמו של ר' אברהם גוטליב". אבל ר' הירש לייב לא

לי והייתי לוקח אותו. הייתי גם בונה בשבילו את הסוכה, כל מה שבקש ממני הייתי עושה בשבילו.

היה סיפור שלא אשכח. השמש של קבר רחל היה אדם לא כל כך הגון, פעם אחת הוא הלך לצבי מ'היכל שלמה', שהיה אחראי על 'קבר רחל', ואמר לו ש"יהודה גונב מהקופה של קבר רחל". שאל אותו "איך הוא גונב?" אמר לו

היית גם לוקח אותם להתבודד ביער?

הייתה קבוצה באמצע השבוע שלפעמים הייתי מסייע אותם בשעה אחת עשרה בלילה משכונת בית-ישראל דרך רחוב צפניה, ליער שנקרא "קטנה" הוא נמצא ליד קבר שמואל הנביא, שם הם היו מתבודדים ומתבודדים שעה וחצי, ואחר כך מחזיר אותם.

בזמן שהם היו מתבודדים ביער, אני הייתי שומר על הרכב שלי. בזמנו היו הערבים אוהבים לגנוב או לשרוף רכבים של יהודים, לכן הייתי יושב ליד הרכב ומתבודד, לא יכולתי להיכנס לתוך היער, אבל הייתי שומע את הצעקות שלהם.

פעם אחד היה קור חזק מאוד, פתאום באמצע הדרך ליד איזה כפר ערבי, נהיה לי פנצ'ר בגלגל. כולם ירדו והתחילו לשיר ולרקוד, ואני התחלתי לתקן את הגלגל. פתאום אני רואה שני ערבים מתקרבים אלינו, צעקתי אליהם "אל תתקרבו!" הם ענו לי "אנחנו רוצים לעזור לכם", ממתי ערבים רוצים לעזור... הם פשוט רצו לפגוע בנו, הם ראו קבוצת אנשים שרוקדים ואמרו לעצמם, בטח אין להם נשק. אמרתי להם "אם אתם מתקרבים אני יורה בכס". הם לא האמינו לי והמשיכו להתקרב אלינו. מיד שלפתי את האקדח שלי ויריתי ירייה באוויר והם מיד ברחו. אני גמרתי במהירות לתקן את הפנצ'ר והמשכנו בניסיעה.

"לפעמים ארע, וכשהייתי מגיע בליל שיתי לאסוף אותם ולא בא אף אחד, הייתי חוזר לבית, ורבי הירש לייב היה משלם לי כרגיל, למרות שלא עשיתי נסיעה"

ר' הירש לייב אינו מוותר

מה היה הקשר שלך עם ר' הירש לייב לימלא?

כשהוא התבגר, הייתי עוזר לו הרבה. בכל פעם שהיה צריך לנסוע לאן שהוא, היה קורא

מעדת אליהו, נראים ר' הירש לייב ליפל, ר' שמחאל שפירא, ר' אהרן הורביץ

ר' הירש לייב לא נרגע ולא ויתר, הוא קם שוב ממקומו ואמר "אנחנו רוצים שהשמש ילך, ויהיה רישיון על שם יהודה הנהג", ואז הוחלט שיתנו לי רישיון על שמי וגם את המפתח לקבר רחל!

נרגע ולא ויתר, הוא קם שוב ממקומו ואמר "אנחנו רוצים שהשמש ילך, ויהיה רישיון על שם יהודה הנהג", ואז לא נותרה לגפני ברירה והוא נתן לי רישיון על שמי וגם את המפתח לקבר רחל, ויותר לא הייתי צריך לנסוע עם השמש.

מה זכור לך מר' יחיאל גרינוולד?

ר' יחיאל היה טוב לב, בן אדם מכובד, לא היתה לו שנאה על שום אדם. לפעמים כשראה אותי ברחוב, היה קורא לי ומתעניין בשלומי. הייתי כמה פעמים עולה לשול, פשוט לראות אותו, איך הוא מתפלל או לומר. פעם כשעליתי לשם, הסתכלתי עליו איך הוא לומד. באמצע הלימוד, הוא לא היה מדבר בכלל. כשטיים ללמוד, שאל אותי "מה אתה צריך?" אמרתי לו "רק רציתי לראות אותך". הוא התחיל לצחוק, "לראות אותי! מה אני בכלל?", אמרתי לו "אני רוצה ברכה", הוא נתן לי ברכה והלכתי.

אין כמו האנשים האלו, אין כאלו.

היה גם את אחיו ר' צדוק גרינוולד, הוא לא היה מדבר בכלל, היה שקט מאוד מאוד. גם את ר' אברהם יעקב גולדרייך אני זוכר היטב, הוא היה אדם טוב. אדם חביב ונחמד מאוד. תמיד מאיר פנים. הייתי רואה בחורי ישיבה מבקשים ממנו ברכה.

את ר' גדליה קניג אתה זוכר?

אם אני לא טועה, הוא היה מוסר שיעור בחברון-גאולה והייתי בא לשמוע אותו. הוא היה קורא ומסביר כל דבר יפה. אם מישוהו היה שואל אותו איפה נמצא איזה פסוק בתנ"ך, הוא על המקום היה אומר לך איפה הוא.

את ר' ישראל בער אודסר?

היה לו תמיד חיוך ואור בפנים. פעם אחת הוא רצה לעלות לסטנדר לכותל,

היה לו תמיד חיוך ואור בפנים. ר' ישראל בער אודסר

אמרתי לו שאי אפשר, הוא המשיך לחייך, ושאל אותי למה? אמרתי לו שאין מקום, אמר לי: "טוב, אני אדחף בפנים". אמרתי לו "אבל שוטר יכול לתת לי דו"ח". אמר לי: "אם יעצור אותך שוטר וייתן לך דו"ח - אני אשלם לך על זה". בסוף ברוך ה' לא תפסה אותי המשטרה.

הוא גם היה נותן לי ספרים של רבי נחמן ושכנע אותי גם לטוס לאומן. אבל אז, כשנפתחה הדרך, כבר התבגרתי והיה לי קשה לטוס לאומן.

בסיום שיחתו עמנו, נזכר ר' יהודה: "חסידים ברסלב מאוד אהבו אותי וקראו לי בשם חיבה "הרב" והחשיבו אותי מאוד. פעם ר' שמחאל שפירא קרא לי ואמר: "ר' יהודה". אמרתי לו "אני לא רב, אני אדם קטן". אמר לי: "הלואי ואני אשב לידך בגן עדן", "למה?" התפלאתי, והוא ענה: "כי אתה מסיע אנשים להתבחדות ולקברי צדיקים".

נוות ביתו של ר' יהודה, שישבה מן הצד והקשיבה לכל הסיפורים שקלחו מפי בעלה, הוסיפה ואמרה: "מי ידע, אולי וכינו לאריכות ימים בגלל שבעלי הסיע אנשים צדיקים להתפלל בקברי צדיקים" ■

תורות להרה"ח ר' נחמן רוד שפירא ולבנו ר' נחמן שליט"א ולהרה"ח ר' מנדל שפירא שליט"א ולר' דוד דגן.

"יברכנו אלקים - ויראו אותו"

מילים חרישיות ודברי זכרון אחר מיטתו של הגאון המופלא מגדולי הדור האמתיים בן של קדושים מגזע אראלים ותרשישים רבי שמואל אויערבאך זללה"ה

על התמדתו והתבודדותו ימים ולילות בימי עלומיו בבית המדרש הנקרא על שם רבינו הק', על קרבתו לזקני החסידים והאזנתו לנועם שיחתם, והערצתו הגדולה לדמותו של החסיד הגדול רבי שמואל שפירא זצ"ל

את הבית כנסת עמד הגר"ש במשך כל הזמן לצידם של חסידי ברסלב עד שבחסידי שמים התבטלה הגזירה.

על מתפללי בית כנסת זה נמנו גדולי התלמידי חכמים שבין אנשי, ר' בנימין זאב חשין ור' העשיל פרנקל ור' ישראל נחמן יגלניק, והגר"ש היה רגיל להתפלפל ולישא וליתן עמיהם בלימוד הרבה.

כן מספר אחד מתלמידיו הקרובים של הגר"ש, שרבו היה קשור לספר הק' ליקוטי מוהר"ן כל ימיו, והיה בקי בזה מאוד, ולא רק בו היה הוגה, אלא גם בספרים הקטנים כמו שיחות הר"ן וליקוטי תפלות הגה בהם הרבה.

הרה"ג ר' יצחק מאיר הגר שליט"א מגדולי מורי ההוראה שביד בית שמש אשר נמנה על תלמידיו מספר: פעם אחת עשה הגר"ש ביקורת בישיבה ופתח את ארונו ומצא שם את הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, כשראה זאת הפליג בשבתו בפני מאוד מאוד.

◆◆◆

הערצה רבה היתה להגאון האדיר רבי שמואל אויערבאך זצ"ל כלפי החסיד המופלא רבי שמואל שפירא זצ"ל, שהכיר מקרוב ברוממות קדושתו שהאירה את שמי ארץ הקודש וירושלים של מעלה. גם מפי אביו הגדול הגאון האדיר מפוסקי הדור רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהיה חבר וידיד נעורים עם רבי שמואל זצ"ל מימי נעוריהם בשבתם יחד בישיבת "עץ חיים", שמע רבות מתוקי עבודתו של רבי שמואל שפירא בימי חורפו, ומשקידתו על התורה בהתמדה ויגיעה עצומה יומם ולילה.

על אחד המפגשים שהיו ביניהם מספר בנו יקירו של החסיד המופלא רבי שמואל שפירא זצ"ל, הרה"ה ר' שמעון שליט"א: היה זה פעם שרבי שמואל אויערבאך נפגש עם אבי מורי ז"ל וביקש ממנו ברכה ליראת שמים. אבי התחמק ואמר לו "ברכה ליראת שמים זה רק מהשם יתברך ניתן לקבלו" ר' שמואל שהופתע מהתשובה הזאת תמה ושאל אותו מיד מהיכן הדברים לקוחים. ואז אבי אמר לו זה הרי פסוק

הגאון רבי שמואל מתבונן בכסא רבינו הק' שנמצא בשול במאה שערים (באדיבות ברסלב נלבול)

שלושים יום חלפו מאז עלתה בסערה השמימה נשמתו הטהורה של הגאון האדיר גודר גדר ועומד בפרץ רבי שמואל אויערבאך זצ"ל, כשהוא מותיר אחריו חלל נורא, בהיותו עמוד האש שהלך לפני מחנה היראים החרדים לדבר ה' להילחם בחירוף נפש ממש כנגד מזימות השלטון הכפרני, המבקש לעקור ולערטל את ישראל מקדושתם, ולבולל את ציבור נאמני התורה בווהמת החצות, כשתחילת אחיותם היא לזנב ולפרוש רשת ללכוד את הנחשלים אחריו.

◆◆◆

מבקש ה' היה הגר"ש בכל לבו כבר מימי בתורתו, והיה מקורב וגלווה לבני החבורה שבראשה עמד החסיד הגלגב רבי יום טוב זלוטניק זצ"ל בשערי חסד, ותקופה ידועה היה מצטרף אליהם בלילות כשהיו תולכים לשדה להתבודדות.

אם כי מסיבות שונות לא המשיך להימנות על בני החבורה הרי שבתוך תוכו נותר בתוכו גקודת התקשרות יוקדת לרבינו הק' ולספריו הקדושים שלא פג טעמה לעולם בבחינת "טעמה כי טוב סחרה" ועיין ליקוטי מוהר"ן קמא רפ"ה.

את ההשפעה הזאת ראו הכל אצלו, במשך כל עשרות שנות חייו הקדושים כשהוא מרבה לנסוע לציון הרשב"י במירון, כשלעיתים ישב שם שבועות שלימים, ושם נתגלה עבודת שבלב זו תפילה באופן מיוחד, הוא יכל להתפלל תפלת שחרית כשלוש שעות ועוד כל מיני עבודות, ובכלל העבודה שבלב זו תפלה הוא תמיד התפלל באריכות נפלאה כמו שיעידו עליו תלמידיו ומקורביו.

ימים ולילות ארוכים בילה בהתמדת התורה ובעבודת התפילה בימי כותלי בית הכנסת דהסידי ברסלב בשכונת מגוריו שערי חסד.

שם בבית הכנסת ברסלב בשערי חסד למד הרבה ספרי רבינו. חיבה מיוחדת היה לו למקום זה, וכאשר לפני מספר שנים בקשו להחריב

הגאון ר' שמואל בניחום אבלים אצל יבלחטי"א הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א (צילום: Ntl)

בשולי הדברים סיפר הגר"ש, שזוכר הוא את דמותם המיוחדת של חסידי ברסלב שהתגוררו בשערי חסד כר' וועלול חשין ר' העשיל פרנקל ר' משה פרידמן ר' יו"ט זלוטניק, ואיך שהם בנו את בית הכנסת ברסלב בלילה אחד ללא רשיון, כאשר ר' נחום וויסניש נכדו של הגאון הצדיק ר' דוד בהר"ן סייע להם בבניית בית הכנסת במסירות גפוש.

שה הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין שליט"א: הגר"ש היה ער וחס מאד לכל קרשי ברסלב, ובכל עת שהגיעו אליו בקשר לקרנות לאלמנות ויתומים מהסידי ברסלב היה מעניק את המלצתו בחביבות ובחמימות. וזוכר אני שכשהגיע להשתתף בשמחת התנאים אצל אחי הרה"ח ר' אליעזר ליפא שליט"א, ישב שם וסיפר שהוא זוכר את הרה"ח פאר אג"ש ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל, שהיה מגיע הרבה לשערי חסד למסור שיעורים בין בימות החול ובין בשבת, וזוכר ממנו שפעם אתה דיבר מענין היצר הרע ואמר אני כבר עברתי את גיל השמונים ויש לי עוד יצר הרע ואם לא נלחמים אתו אז הוא הולך ומתגבר, אולם כשמתנגעים הרבה אין די יונגע יאוך בימי הנעורים, זה הולך יותר קל בימי הזקנה, וחזיבורים האלו נכנסו ותדדו אצלו צמוק צמוק אל תוך הלב והוא זוכר את זה עד היום.

ידועה מסירות גפשו של ר' אברהם והירותו בסבילת המקוה, כשבתקופה מסוימת הלך כל יום מקטמון לשערי חסד לסבול במקוה שעדיין לא נבנתה במקום, ועל אף שזה לקח לו זמן רב לא ויתר על כך, והגר"ש היה פותח לו על אם הדרך כדי ללוותו ולשמוע ממנו דיבורים מהתכלית שהחיו את גפשו מאד.

עוד רבות ניתן לספר בשבחיו של גאון וקדוש זה שהיה לגס עמנו, ואמנם קצר המצע מהשתרע, אכן כלל ישראל ובתוכם אנשי הצדיק תבים לו הכרת הטוב גדולה ועצומה על שהשליך ומסר גפשו מגד לעצור בעד המשחית.

ובפרט ראוי לנו להעריך את גדולתו מאז שהרבה מהאש קודש העזו והתעצמות שהתגלה בנבחרת רוחו האדירה רבי שמואל בשנותיו האחרונות, בעומרו כראש צבא ה' בראש המערכה להפיר עצת מרשיצי ברית, נגה עליו מהתנוצצות קדושתו העליונה של אור האורות שהאירה בו, אשר על ידו יזקקים במהרה ההבטחה הנצחית: 'וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיקי'.

מפורש: 'יברכנו אלוקים - ויראו אותי, כלומר, רק כשהשם יתברך יברך אותנו אזי נזכה שהיה לנו יראת שמים ממנו יתברך..

על סיפור זה היה רגיל רבי שמואל אויערבאך לחזור בפני שומעי לקו, ובפרט לפני צאצאיו של רבי שמואל שפירא ז"ל כשהיה מתראה עמם.

ר' שמעון מוסיף ומספר: בבחורתי למדתי בישיבת אמשינוב, ושם היה לי בישיבה הספר "עלים לתרופה". רבי שמואל שכיהן בשחור"ת ימיו כראש ישיבה באמשינוב העמיד שם תלמידים הרבה, היה רגיל לתנות בספר זה הרבה.

את ההערכה העמוקה לרבי שמואל שפירא הביע הגר"ש בכל עת מצוא. וכשבאחר הימים התדפק על זלתי ביתו אחד מצאצאי רבי שמואל לבקש המלצה לצורך הכנסת כלה הרי למרות חולשתו כששמע מפי בני ביתו שהמדובר בנכדו של רבי שמואל גיאות לקבלו, וכשנכנס שמה לקראתו, תוך שהוא מפליג לפניו בשבת וקנו הקדוש זצ"ל, ומפיק את רצונו בחפץ לב ובמאור גנים מיוחד.

שבועות מספר לפני הסתלקותו בשיא חולשתו טרה הגר"ש לעלות ולנחם את יבדלחטי"א ר"ב הוסיף ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א בעת יושבו 'שבעה' אחרי אחרות מרת אנשין צ"ה. באותה ההדמנות שח וסיפר והעלה זכרונות מהרב החסיד ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל איך שהיה נכנס הרבה לזקנו תגה"צ ר' חיים לייב אויערבאך, וסיפר שזקנו היה שולח את תבחרים לשמוע ממנו דברי מוסר, כי על כן בימים ההם לא היה נכמצא הרבה ממי לשמוע ולקבל דברי מוסר התנחזקות והוא רצה שהתבחרים ישמעו מוסר ולא היה אכפת לו כלל שהוא נמנה על חסידי ברסלב, כי העיקר מבחינתו היה שהתבחרים יושפעו ויספגו ממנו אהבת תורה ויראת שמים שהורה.

בהדמנות זאת הוסיף וסיפר הגר"ש נקודה אחת שנתקפה בזכרונו מאותם דיבורים של ר' אברהם: "ששאל פעם לבחורים על מה אתם מתלוננים? ענו לו על היצר הרע שמשתולל בנו, אמר להם זה כלום, אני כבר מכיר אותו יותר משמונים שנה הוא תמיד מתנהג כך..."

עוד סיפר שם הגר"ש: "בצעירותי הייתי הולך עם עוד בחורים כל שבת לברסלב לשמוע את החסידים ר' לוי יצחק בנדר ור' אליהו חיים רוזין זצ"ל, הסדר היה אז ששבת אחת דיבר ר' לוי יצחק ושבת הבאה דיבר ר' אליהו חיים, וצ"ח שר' לוי יצחק רוב דיבוריו היו רק מתורת ושיחות ברסלב, ואילו ר' אליהו חיים היה מתבל את דבריו גם מצדיקים אחרים.

הגאון רבי שמואל יחד עם יבלחטי"א ר' שמעון שפירא שליט"א בשול במאה שערים (באדיבות ברסלב גלובל)

”נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה, שיהיה חיוב

ה'נכספתי' של רבינו

עם התפשטות הלימוד בספרי "אוצרות הנחל" - כשרבים וטובים למאות ואלפים מבל רחבי תבל מבקשים להצטרף ללימוד הקדוש באמצע הזמן - הואילו מהדידי ההוצאה לחשוף לפנינו לראשונה בקצרה ובראשי פרקים מעט מתהליך התפתחות והרעיון והיוזמה להוצאתו מהכח אל הפועל, ובעיקר נאותו להשיב מענה נכון לשאלות העולות על לב המצטרפים החדשים, כדי לכוון דרכם לדעת את המעשה אשר יעשו ■ למען הספר

ועוד הוסיף לחדש על פי דברי מוהר"ת ז"ל ע שאמר: "שנעכשו שיצאו התפילות שלו בעולם, עתידין ליתן דין וחשבון כשהולך יום אחד שאין אומרים אותם" הרי ש"בצירוף הכרת התורה להתמילה יבוא לנו שכמו כן בסוף ימינו, והעיקר אחר הסתלקותו, שזכינו לתורתו בספרי "ליקוטי הלכות" עתידין ליתן דין וחשבון כשהולך יום שאין לומדים אותו" (שם, אגושי מוהר"ן כד).

וכבר ידועים ומפורסמים דברי מוהר"ת ז"ל ע במכתבו לבנו יקרו: "...ומענתה תהיה רגיל לשקוד על הספרים שהנני ה' לחדש בתורתו הקדושה, שהם ספרי ליקוטי הלכות, ותסתכל בהם בכל יום ובכל עת, ובפרט ההלכות שכתבתי בסמוך, בשנים הסמוכים, ולה' התקנה שיעילו לך הרבה..." (עלים לתרופה תל"א).

לאור כל האמור, וגורו מודעיהם אנשי חיל בני עליה, והשליכו כל יהבם לחבר את האהל של הרב והתלמיד להיות אחד, ולאחר עמל יגיעה וידע רב, שתקצר היריעה מלהכיל את כל ההרפתקאות דעזו עליהם, זכו לברך על המוגמר בהוצאת שלושה עשר כרכים מהודרים ומפוארים, כך לחדש כולל לחדש העיבור, עם הוספות רבות, כאשר לראשונה

מהכח אל הפועל בדמותם של סט הספרים מהודרים ומפוארים שנקרא שמם בישראל בשם "חוק ברסלב". על דרך חלוקת ואופן החיבור הנודע "חוק לישראל" שנתפשט לימורם בקרב כל יראי ה'. הינה זאת יוזמתו של אחד ומיוחד מאנשי שלומינו היקרים שנטל את עול המלאכה על שכמו ובסיוע נדיבי לב יצק את יסודות הבנין לשמחתם של המוני הלומדים די בכל אתו ואתו.

השלמת הבנין - "אוצרות הנחל"

ועדיין לא הושלמה המלאכה, מקום הניחוי להתגדר לבאים אחריהם, הדרישה ללימוד ספרי הליקוטי הלכות' הקדוש עלתה ובאה. רבים מהלומדים אמרו מי יראנו טוב ויוסיף לעריכת השולחן ויטעימונו מצוף טעם הגן עדן הגנוז בהם.

אין צורך להכביר במילים בגודל מעלת והכרח הלימוד התמידי והיומי בספר הקדוש "ליקוטי הלכות", די לנו בדברי הגה"ק ר' אברהם ב"ר ז"ל ע ממה שכתב בשם אביו הגדול תלמידו ומשרתו של מוהר"ת ז"ל ע: "כי בימינו אלה שצובר על כל אחד ואחד מה שצובר בנפשו ונפש, צריך להיות עיקר הלימוד בספרי מוהר"ת ז"ל" (הקדמת 'כוכבי אור').

"נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה, שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור" - הכיסופים הללו של רבינו הק' ליוו את תלמידיו הנאמנים בכל הדורות ולמשך כל ימי הייחוס. שיעורים קבועים היו לחם חוקם כשהם מוסרים נפשם על קיומם. שעות על גבי שעות היו יושבים ומתמידים בספרים הקדושים. סדר יומם היה מלא בלימודים בכל חלקי התורה הקדושה.

ביותר דבקו והרוז את נפשם בלימוד ספריו הקדושים של הנחל נובע מקור תכמה ותלמידו הנאמן, בהם הגו יומם ולילה ובכל עת מצוא וקבעו בהם שיעורים תמידים כסדרן חוק ולא יעבור.

"חוק ברסלב" - אבן היסוד

אכן, לשם מילוי משאלת ורצון צדיק יסוד עולם ואזהרת תלמידו הק' לעסוק בלימוד ספריהם היו נדרשים להשיג ולהערים על שולחנם ספרים רבים ולקבוע מדעתם סכומי דפים כדי לסיימם בעידן חמן שקבעו לעצמם, ואך למותר לבאר את הקושי שיש בדבר המעכב ומונע רבות מהשלמת חפצם.

הצורך בקיבוץ הספרים אל הפונדק אחד הלך וגבר. עד שקרם עור וגידים ויצא לאור

אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור

כל שמונת חלקי ליקוטי הלכות, חולקו וסודרו לסדר לימוד יומי בתוכנית זו שנתית.

צימאון אדיד למימי הנחל

הביקוש האדיד והחסר תקדים לספרי "אוצרות הנחל" מעיד באלפי עדויות נאמנות על הצימאון האדיד השורר בכל שדרות הציבור למעיינות המים הזכים של הנחל נובע מקור חכמה ותלמידו הנאמן, אשר אין תחליף ללימוד העקבי בדברי תורתם המשתמרת, שלמרות שכבר חלפו כמאתיים שנה מאז שנתגלו ונדפסו הרי הם חיים וקיימים ומדברים אל לב כל קורא כאילו נכתבו היום לבן דורנו.

לא יאומן כי יסופר איך תוך כדי הפצת הספרים בכל רחבי ארצנו הקדושה, התודעו העוסקים במלאכת הקודש תוך

כדי ההפצה לקביעות שייעורים בצוותא חזא בהרבה מקומות שלא היתה עולה על הדעת כלל שנמצא שם כזה קיבוץ נאמנים מאנשי הצדק.

נחלת הכלל

יש לציין שהלימוד בספרי "אוצרות הנחל" הפך כיום להיות נחלת הכלל, זקנים עם נערים, בחורי ישיבות קטנות וגדולות ואברכי כולל ואף מזקני החסידים ופארי העדה שליט"א שיש אחריהם עשרות שנים של לימוד וגייעה בספרי רבינו הק', הרי שגם הם מצאו ב"אוצרות הנחל" אוצר וסדר נפלא להתחיל ולסיים מדי שנה בשנה את כל ספרי רבינו הק' בשעה קלה השווה לכל נפש.

רוח ה' דיבר בם

עוד דבר מופלא בימתי הזוים כל הזמן כלל הלומדים ב"אוצרות הנחל" בקביעות, איך הלימוד היומי מאידך את תהלוכות חייהם בכל עת ובכל שעה, כאשר מוצאים הם בלימוד של אותו היום וברוח הקודש השורה עליו רמזים ופתרון נכון והגון ועצות ישרות ונאמנות לכל סבך אליו נקלעים.

ובפרט בהגיע והתקרב ימי המועדים והזמנים לא פעם ולא פעמיים מזדמן בהשגחה עליונה ומופלאה שהלימוד והמאמרים באותם הימים מכוון לזמנים ולמועדים הממשמשים לבוא ומכינים ומעוררים את הלבבות ומאירים ומזהירים אותם באור שבעתים לקראת אורם הקרב ובא.

עוד חזון למועד להרחיב בסיפור על ההשגחה העליונה שלוותה את עריכת הספרים ההדרתם והגהתם, על השגת המשאבים האדירים להבאתם אל בית הדפוס, ועל נפלאות דרכי ההפצה בכל רחבי הארץ ותפוצות תבל.

"ואמר שאפילו אותן האנשים החזקים מן הקדושה מאד שנלכדו במצודה רעה עד שרגלין בעברות חס ושלום והאמא לצלן רחמנא לשזבן, אף על פי כן הכה של התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העברות שרגלין בהם חס ושלום, ואם יעשו להם חוק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום יום כך וכך יהיה איך שיהיה בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה כי כה התורה גדול מאד" (שיחות הר"ן טז).

יפוצו מעיינותיך חוצה סיפורים חיים מנפלאות הפצת האוצרות

את הלימוד בו בחבורה אחת.

כך הוקם כולל מיוחד בעיר הקודש צפת ת"ו, כשמדי יום ביזמו בשעה קבועה יושבים ולומדים יחד בני חבורה גדולה את ספרי רבינו הק' ותלמידו הק' בסדר "אוצרות הנחל", ומשוחחים ומקבלין דין סן דין בתורות, בשיחות, בהלכות ובמכתבים הנלמדים באותו היום. כן הוקם כולל כדוגמתו בסמוך לקברו של דוד המלך, ואך לאחרונה נדע לנו על צוות העוסקים במלאכת השחיטה שקבעו להם זמן ללמוד את האוצרות בחבורה מדי יום ביזמו.

מתמוגג מבכי

מספר אחד מהמפיצים: לילה אחד העמסנו את הרכב בסטיס של "אוצרות הנחל" ופינינו דרומה. הגענו לקרית גת ומה הופתענו

הצלת חיים

רבים חשים שהלימוד בספרי "אוצרות הנחל" היא הצלת חיים עבורם, הלימוד התמידי וההתחזקות היום יומית נוסכת בהם כוחות חדשים וקדושה לשוה את היום יום ולעבור בשלום את כל מעברי החיים. "הצלתם את חיי ממש" כזה היה הטלפון שהתקבל מנכדו של אחד גדולי החסידים שבדוד העבר עובד ה' מופלא ונלהב זצ"ל, שטרם להתקשר ל"אוצרות הנחל" להביע את רחשי לבו והכרת הטוב שיש לו לעוסקים במלאכה לזכות את הרבים לדורות עולם.

כולל מיוחד

מלבד מאות רבות של לומדים העוסקים תמידין כסדרן בלימוד ה"אוצרות הנחל" הרי שעם הזמן נתייסדו כמה מקומות שקבעו

לגלות ציבור גדול העוסק יחד בלימוד "אוצרות הנחל". שם התודענו לאחד מבני המקום אשר בכל עת עוסקו בלימוד בספרי "אוצרות הנחל" מתמוגג הוא בבכי מרוב התרגשות ודקדושה.

טלפון בהול

באחד הימים התקבל במערכת "אוצרות הנחל" קריאת טלפון בהולה מקבר שמעון הצדיק, על הקו נשמעו פרצי צעקות מקוטעות, רק לאחר שהזת זמן מה נרגע הדובר והחל לספר כי ספרי "אוצרות הנחל" החזירו אותנו בתשובה. "הייתי חילוני גמור, באחד הימים ניקלע לידי ספר "אוצרות הנחל" והלימוד הרצוף בו השיבני בתשובה".

מסיימים לראשונה

זה כבר התרחשות החוזרת על עצמה מדי שנה בראש בשנה בעיר אומן, לומדים רבים הנפגשים אז עם המוציאים לאור, לא מפסיקים להביע בחתרגשות עצומה את העובדה שארזות

ללימוד הקבוע והמסודר שנמצא בספרי ה"אוצרות" זכו הם לסיים לראשונה את כל ספרי רבינו הק' ותלמידו הק' מהחל ועד כלה.

חבר מביא חבר

עדות נאמנה על מדת התפוצה והדרישה ל"אוצרות הנחל" מספר לנו הרה"ח ר' מרדכי ש. הי"ו מצפת האחראי על הפצת האוצרות באזור הצפון: אי אפשר לתאר כלל את הביקוש העצום לספרי "אוצרות הנחל", כמעט כל אחד שבא לרכוש את האוצרות הוא חוזר שוב לקנות עוד סט עבור חבר או שהוא שולח את החבר אליו.

רק באזור הצפון כבר נמכר למעלה מארבע מאות סטים! היה אחד שהגיע ורכש כמות גדולה של "אוצרות הנחל" כדי לחלק לכל חבריו שבשכונה וזה הלימוד היומי שהם לא מוותרים עליו איך שיהיה. הם מרגישים שכל החיות וכל החיוק ביהדות הם שואבים מהלימוד בספרים הללו.

מקבץ שאלות שהעלו לומדי "אוצרות הנחל" בנוגע לסדר הלימוד, ותשובות ומענה חברי המערכת על כך לאחר שנועצו עם גדולי וחשובי אנ"ש שליט"א

תשובה:

רצוי ביותר שיתחיל מהלימוד של אותו יום שרכש, ובאם יתאפשר לו שיראה להשלים את הלימוד מההתחלה מעט מעט, אבל לא שיעכב לו את הלימוד, כך בסופו של דבר כעבור שנה יושלם לו הלימוד, ואז בראש השנה כבר יתחיל מחדש כסדרן.

שאלה:

אין לי הרבה זמן ביום ללימוד היומי כפי שנקבע בספרים, האם ראוי לקבוע סדר לימוד יומי של זמן מסוים כפי האפשרות שלי על אף שזה לא כסדר שנקבע.

תשובה:

בוודאי שלכתחילה ראוי שיהיה סדר כפי שנקבע, יש בזה מעלה וגם זכות הציבור הגדול והקדוש שלומד בזה יום יום. אבל באם אין הדבר מתאפשר אין ספק שצריך לחטוף מה שאפשר וללמוד כסדר האישי שלך.

שאלה:

קשה לי ללמוד את כל סדר הספרים, מה סדר הקדימה בלימוד הספרים שכדאי להקדים.

תשובה:

קשה מאוד לקבוע כללים מוצקים בעניינים כאלו, ובדרך כלל לב יודע מה נחוץ יותר להתחזקות העצמית שלו. וכבר אמרו חז"ל שאין אדם לומד אלא במקום ובמה שלבו חפץ.

בכל זאת ראינו להביא בזה לתועלת הציבור איהו שהוא סדרי קדימה כפי מה שיוצא מדברי רבינו הק' ומהרה"ת זיע"א:

א. תורה ותפילה, ספרי ליקוטי מוהר"ן וליקוטי תפילות, שהם המעלים שעשועים אשר מימות עולם לא עלו. ובחסידי הש"ת בהוצאת "אוצרות הנחל" סודר שהתפילה תואמת ומקבילה לתורה הנלמדת באותו היום.

ב. הספרים הקטנים כ'משיבת נפש' והשתפכות הנפש'.

ה

מה בטייענא דשמיא זנינו ורבים למאות ואלפים קבעו בסדר יומם את הלימוד בספרי רבינו הק' בסדר הלימוד השנתי כפי שנהלק בספרי וכרכי "אוצרות הנחל", וזכו נאז להתחיל ולסיים כבר כמה פעמים את כל הספרים הקדושים מהחל ועד כלה וחוזר חלילה ואזו חדש ממש האיר את חיייהם.

ואמנם ישנם רבים וטובים שמתקשים עדיין לעמוד בקצב הלימוד מסיבות שונות, ונפשים בשאלתם איזה דרך ישכון אור לזכות גם כן להיות חלקם בחיים ללמוד את ספרי רבינו הק' ולסיימם תמידין כסדרן.

והיות והשאלות תוזרות ונשנות פעמים רבות מהרבה נפשות יקרות, ראינו להציגם ולנסות להשיב עליהם ולתת להם מענה דברים, כל זאת לאחר שהעצנו את השאלות והתשובות לפני גדולי וחשובי אנשי שלומנו היקרים שליט"א והסכימו לדברים.

שאלה:

ברוך ה' זכיתי והתחלתי בלימוד ה'אוצרות' תקופה די ארוכה, אבל בשלב מסוים עקב טרודות שונות נמנע ממני ללמוד מספר ימים, ומפאת קוצר הזמן אין בידי להשלים את זה כעת, ועל כן נפשי בשאלתי מה עלי לעשות, האם לדלג ולהמשיך עם הסדר היומי או להמתין ולנסות להשלים את הלימוד כדי שלא יחסר לי הלימוד הרצוף.

תשובה:

דבר זה כבר נודע בשערים מה שהורו זקני החסידים שלא לנסות עכשיו להשלים את הימים שהחסרת, אלא להתחיל מהלימוד של היום בו אתה נמצא. ורק לאחר לימוד היום, להשלים כל יום מעט מעט עד שהלימוד יושלם. וכך מורה הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א בכל הלימודים והשיעורים היומיים שאדם החסיד יום או יומיים או יותר להמשיך בסדר של עכשיו ורק לאחר מכן להשלים, כי הלימוד הקבוע יש לו כח אחר לגמרי.

שאלה:

מי שרכש את סט "אוצרות הנחל" באמצע השנה ממתי להתחיל ומהיכן להתחיל.

"ולושרי לב שמחה"

**בימים אלו עוסקים החברים היקרים
ההולכים בתורת ה'**

עם התורה "בחצוצרות וקול שופר"
תורה ה' ליקוטי מוהר"ן קמא

**לבער את החמיצות מהמוח, להרעים בקול התפילה,
ליישר את עקמימות הלב, לקבל ולהתאחד בשמחת
בן ומקור השמחה אספקלריא המאירה ומשפיעה
עלינו שמחת המצוות להיכלל באחדותו יתברך**

**הצטרף עכשיו! להמוני אנשי שלומינו "תמימי הדרך"
שבכל רחבי תבל המישרים ומשמחים את לבם
ברעמי ונעימות התורה הקדושה הזאת**

שְׂרָצוֹנוֹ תִּזְקַּךְ מְאֹד שְׂגִלָּה עִם הַתּוֹרוֹת שְׂגִלָּה

דְּבַר עֲמֵנוּ בְּמִתְּנֵי פְּעָמֵינוּ שְׂרָצוֹנוֹ תִּזְקַּךְ מְאֹד שְׂגִלָּה עִם הַתּוֹרוֹת
שְׂגִלָּה. דְּהֵינּוּ לִילָף תַּחֲלָה אֵינָה זְמַן עִם תּוֹרָה פְּלוֹנִית בְּעֶרְףְּ שְׂנִיִּם
אוּ שְׂלִישֵׁה חֲדָשִׁים דְּהֵינּוּ שִׁיחֵיו כֹּל עֲבוֹדָתוֹ וְהַלּוֹכוֹ בְּיַרְאֵת ה'
עַל-פִּי הַנְּאֻמָּר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה. וְכָל תַּסְלִיתוֹ וְשִׁיחֵתוֹ יִהְיֶה לְזָבוֹת
לְחַצִּיעַ לְמַה שְׂנֵאֻמָּר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְכֵן יִתְנַהֵג אֵינָה זְמַן. וְאִמְרֵי
כִּי יִלְדֵי אֵינָה זְמַן עִם תּוֹרָה אֲתֵרֵת וְכֵן אֲחֵר-כֵּן עַד שִׁיִּגְמַר לִילָף עִם
כָּל הַתּוֹרוֹת. וְדַבֵּר בְּמִתְּנֵי מִנְהָ. אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיֵּאֲחֻז בְּנֵה:
(שיחות הר"ן רצו)

בּוֹדַי יִתְתְּקֵנוּ עִתָּהּ תְּקוּנִים מִחֻדָּשׁ אֲשֶׁר לֹא הִיא מֵעוֹלָם

"וְה' יִחַזֵּק לְבַבְכֶם לְשִׁמּוֹחַ בְּשִׂמְחַת הַחֵג הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְתִזְכֶּה לְהִבִּין וּלְהֶאֱמִין, כִּי עִתָּהּ מִמְּשֻׁמְשִׁין וּבָאִין יְמֵי פֶסַח חֻדָּשׁ, אֲשֶׁר לֹא הִיא מֵעוֹלָם; כִּי בּוֹדַי יִתְתְּקֵנוּ עִתָּהּ תְּקוּנִים מִחֻדָּשׁ אֲשֶׁר לֹא הִיא מֵעוֹלָם, וְאִם מַעֲשִׂינוּ אֵינָם עוֹלִים יָפָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ.

וְחֻסְדֵי הַשֵּׁם כִּי לֹא תִמְנֹו וְכוּ'. חֻדָּשִׁים לְבִקְרִים רַבָּה אֲמוּנָתְךָ, בְּפָרֵט בְּפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לְרִגְלִים, שְׂבָהֵם עֵקֶר הַתְּחֻדָּשׁוֹת הַפּוֹחִין לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן, וְהַעֲקָר – לְהַחֲוֹסִים בְּצֵל נִקְדַּת הָאֲמֹת, אֲשֶׁר כָּל עֶסְקוֹ לְעוֹרֵר וּלְחַדָּשׁ שְׂכַלְנוּ וּמִחֻנוּ וְכוּ'. וַיֵּשׁ בְּלִבִּי עִתָּהּ הַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּזֶה, אֲךָ אֵי אֲפֹשֶׁר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה.

וְהַעֲקָר – לְהֶאֱמִין בְּכָל זֶה, שֶׁבּוֹדַי יִתְחַדָּשׁוּ חֻסְדִּים נִפְלְאִים בְּחֵג הַפֶּסַח הַזֶּה, הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי בְּכָל יוֹם מִתְחַדָּשִׁים הַחֻסְדִּים, מִכָּל־שֵׁכֶן בְּפֶסַח, שָׁבוּ יִצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּנִפְלְאוֹת עֲצוּמוֹת, וְאִזּוֹ נִתְחַדָּשׁוּ כָּל מַעֲשֵׂי בְרָאשִׁית, וְכֵן נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת מִחֻדָּשׁ, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חֵיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא וְכוּ'."

(עלים לתרופה רלח)

